وقفت هذه القصيدة النعمانية في دار الكتب للمرحوم
راغب باشا ١٢٦٩
ص ٢

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
RAGIP PAŞA KÜTÜPHANESİ
MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 989/1-2

١١٩٠

وقفت هذه القصيدة النعمانية في دار الكتب للمرحوم
راغب باشا ١٢٦٩
2
ص ٢

RAĞIP P.
Ka. N.
1139

١١٤٢

القصيدة النعمانية

بسم الله الرحمن الرحيم

يا سيد السادات جئتك قاصدا … أرجو رضاك وأحتمي بحماكا
والله يا خير الخلائق إن لي … قلبا مشوقا لا يروم سواكا
وبحق جاهك إنني بك مغرم … والله يعلم إنني أهواكا
أنت الذي لولاك ما خلق امرؤ … كلا ولا خلق الورى لولاكا
أنت الذي من نورك البدر اكتسى … والشمس مشرقة بنور بهاكا
أنت الذي لما رفعت إلى السما … بك قد سمت وتزينت لسراكا
أنت الذي ناداك ربك مرحبا … ولقد دعاك لقربه وحباكا
أنت الذي فينا سألت شفاعة … ناداك ربك لم تكن لسواكا
أنت الذي لما توسل آدم … من زلة بك فاز وهو أباكا
وبك الخليل دعا فعادت ناره … بردا وقد خمدت بنور سناكا

ودعاك

ودعاك أيوب لضر مسه … فأزيل عنه الضر حين دعاكا
وبك المسيح أتى بشيرا مخبرا … بصفات حسنك مادحا لعلاكا
وكذاك موسى لم يزل متوسلا … بك في القيامة محتم بحماكا
والانبيا وكل ما خلق الورى … والرسل والاملاك تحت لواكا
لك معجزات أعجزت كل الورى … وفضائل جلت فليس تحاكا
نطق الطعام بسمه لك معلنا … والضب قد لباك حين لقاكا
والذئب جاءك والغزالة قد أتت … بك تستجير وتحتمي بحماكا
وكذا الوحوش أتت إليك وسلمت … وشكى البعير إليك حين رآكا
ودعوت أشجارا أتتك مطيعة … وسعت إليك مجيبة لنداكا
والماء فاض براحتيك وسبحت … صم الحصى بالفضل في يمناكا
وعليك ظللت الغمامة في الورى … والجذع حن إلى كريم لقاكا
وكذاك لا أثر لمشيك في الثرى … والصخر قد غاصت به قدماكا
وشفيت ذا العاهات من أمراضهم … وملأت كل الأرض من جدواكا
ورددت عين قتادة بعد العمى … وابن الحصين شفيته بشفاكا
وكذا حبيب وابن عفرا بعدما … جرحا شفيتهما بلمس يداكا
وعلي من رمد به داويته … في خيبر وشفي بطيب لماكا
وسألت ربك في ابن جابر بعدما … أن مات أحياه وقد أرضاكا

ودعوت ربك عام قحط مغلنا ... فانهل قطر السحب حين دعاكا

ودعوت كل الخلق فانقادوا الى ... دعواك طوعا سامعين نداكا

اعداك عادوا في القلوب جميعهم ... صرعى وقد حرموا الرضا بجفاكا

في يوم بدر قد اتتك ملائك ... من عند ربك قاتلت اعداكا

والفتح جاءك يوم فتحك مكة ... والنصر في الاحزاب قد وافاكا

هود ويونس من بهاك تجملا ... وجمال يوسف من ضياء سناكا

قد فقت يا طه جميع الانبيا ... طرا فسبحان الذي اسراكا

والله يا يس مثلك لم يكن ... في العالمين وحق من نباكا

عن وصفك الشعراء يا مدثر ... عجزوا وكلوا من صفات علاكا

ماذا يقول المادحون وما عسى ... ان يجمع الكتاب من معناكا

والله لو ان البحار مدادهم ... والشعب اقلام جعلن لذاكا

لم يقدر الثقلان تجمع نذرة ... ابدا وما استطاعوا له ادراكا

لي فيك قلب مغرم يا سيدي ... وحشاشة محشوة بهواكا

واذا سكت ففيك صمتي كله ... واذا نطقت فامدح علياكا

واذا سمعت فعنك قولا طيبا ... واذا نظرت فما ارى الاكا

يا مالكي كن شافعي من فاقتي ... اني فقير في الورى لغناكا

يا اكرم الثقلين يا كنز الورى ... جدلي بجودك وارضني برضاكا

فلانت

فلانت اكرم شافع ومشفع ... ومن التجا بحماك نال وفاكا

فعساك تشفع فيه عند حسابه ... فلقد غدا متمسكا بعراكا

انا طامع بالجود منك ولم يكن ... لابي حنيفة في الانام سواكا

فاجعل قراي شفاعة لي في غد ... فعسى ارى في الحشر تحت لواكا

صلى عليك الله يا علم الهدى ... ما حن مشتاق الى مثواكا

وعلى صحابتك الكرام جميعهم ... والتابعين وكل من والاكا

تمت بعون الله تعالى

وتوفيقه

م م م

م

وقفت هذه الترجمة النعمانية فى دار الكتب للمرحوم
راغب پاشا ١٢٦٩
ص

RAĞIP P.
Ka. N.
1139

شرح القصيدة النعمانية

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى جعل اولاد الحسنين سادات ۞ وجعل جدهم سيد السادات بمقتضى تقاديره الازلية ۞ وبموجب صفاته الجمالية ۞ والصلوة والسلام على سيد السادات ۞ ومنبع السعادات ۞ وعلى من صار سادات بقربه وصحبته وخدمته ومتابعته من امته اصحاب الكمالات وارباب الهمم العاليات (اما بعد) فيقول المفتقر الى ربه الجميل السيد الحاج ابرهيم الخليل ابن المرحوم السيد يحيى السعدى ابن المرحوم السيد فيض الله ابن المرحوم السيد على عاملهم الله تعالى بلطفه الجميل وكرمه الجليل ان هذه الترجمة لطيفة تتكفل لحل بعض مشكلات القصيدة الشهيرة بقصيدة يا سيد السادات التى نظمها سراج الامة ابو حنيفة نعمان ابن الثابت الكوفى الذى روى عن النبى صلى الله عليه وسلم فى فضيلته اِنَّ آدَمَ اِفْتَخَرَ بِى وَاَنَا اَفْتَخِرُ بِرَجُلٍ من امتى اسمه نعمان وكنيته ابو حنيفة هو سراج امتى و عنه صلى الله عليه وسلم اِنَّ سائر الانبياء يفتخرون بى وانا افتخر

بابى

٣

بابى حنيفة من احبه فقد احبنى ومن ابغضه فقد ابغضنى كذا فى التقدمة شرح مقدمة ابى الليث قال فى الضياء المعنوى وقول ابن الجوزى انه موضوع تعصب لانه روى بطرق مختلفة وهكذا فى فضائله ومناقبه اخبار كثيرة فمن اراد تفاصيلها فليرجع الى تواريخه وسميتها سُرُورُ الْقلوب العرفانية بترجمة القصيدة النعمانية المسمات بالدر المكنون او حياة القلوب الاذعانية بشرح القصيدة النعمانية المسماة بالدر المكنون فنقول اولا وبالله التوفيق انها من البحر الكامل الذى اصله متفاعلن ست مرات وله ثلث اعاريض وتسعة اضرب عروضه الاولى سالمة ولها ثلاثة اضرب احدها سالم كعروضه وثانيها مقطوع وثالثها احذ مضمر وعروضه الثانية حذاء ولها ضربان احدهما كعروضه وثانيهما احذ مضمر وعروضه الثالثة مجزوة ولها اربعة اضرب اولها مجزو مرفل وثانيها مجزو مذال وثالثها مجزو كعروضه ورابعها مجزو مقطوع فنقول ان هذه القصيدة الشريفة التى نظمت بمدح سيد البشر محمد المصطفى صلى الله عليه وسلم عروضها سالمة وضربها مقطوع ولا يضرنا فى بعض الابيات اضمار العروض والضرب كما تبين فى تقطيعاتها وان خالف العروض الاندلسى لان سلامة العروض والضرب وعلتها فى الجزء الاخير من الصيغة فنقول وبالله التوفيق وعليه التكلان

وفيه بحث من الاضمار ان كان فى العروض او الضرب منه

لان فی جمیع امورنا واحوالنا نحتاج الی توفیق الله تعالی ویلزمنا التوکل علیه تعالی

یَا سَیِّدَ السَّادَاتِ جِئْتُكَ قَاصِدًا ٭ اَرْجُو رِضَاكَ وَاَحْتَمِی بِحِمَاكَا

اولا بیتك معانیسنی بیان ایده لم ثانیا مفرداتنك معانی لغویه سنی ومقصوده سنی وقواعد نحویه وصرفیه اوزره اعرابنی واعلالنی بیان ایده لم ثالثا اجزاسنك قواعد عروضیه اوزرینه تقطیعاتنی بیان ایده لم ان شاء الله تعالی

بیان معانی بیت

ای اولولرك اولیسی اولان محمد صلی الله علیه وسلم حضرتلری سنك مدح وثناك قصد ایدیجی اولدیغم حالده قبوکه کلدم سنك مدح وثناك اثناسنده اولان قصور وکسورمی عفوك اولوب بندن راضی اولمنی رجا ایدر اولدیغم حالده ودخی بن سنك حماك وشریعتك وسنت سنیّك ایله احتما وتحفظ وصاقنر اولدیغم حالده یعنی حراملردن ومکروهلردن ولایق اولمیان شیلردن سنك شریعتك ایله صاقنر اولدیغم حالده

بیان معانی مفردات واعراب واعلال

یا کلمه سی قریب ومتوسط وبعید ایچون ندایه موضوعدر فعلی وجوبا حذف اولنان ادرت موضعك موضع ثانیسی اولان منادی بابندندر تفصیلی محلنده مبیندر امام ناظم حضرتلری کندینی مفخر موجودات حضرتلرینك حضورنده فرض ایدوب احسن آداب ایله یا سید

السادات دیو ندا ایلدی بو فرض وتقدیرك وجهی بو اولهکه امام ناظم حضرتلرینك صلوة وسلام واحیای سنن رسول الله ملئکه کرامك تبلیغی مناسبتیله قبر شریفنده حی اولان رسولمزك علیه الصلوة والسلام اقبالی علاقه سیله غائبی حاضر منزلنه تنزیل ایدوب حرف ندا ایله یا سید السادات بیوردی یاخود جائزکه امام ناظم حضرتلری مدینهٔ منوره یه تشریفلرنده مواجههٔ سعادتده قبر شریفنده حی اولان مفخر موجودات رسولمز حضرتلرینی بالمکاشفه رؤیت ایدوب بحقیقه ندا ایله یا سید السادات دیو ندا ایده سید لفظنك اصلی سَیْوِدْ ایدی زیرا اُوْسَادَ یَسُوْدُ دندر اتفاقا کذ یسنده یا ایله واو جمع اولدی قد سبقت احدیهما بالسکون قاعده سی اوزره واوی یا قلدق ایکی حرف برجنسدن واقع اولدی یالر اولی ساکن ثانی متحرك اولی ثانیده ادغام ایلدك سید اولدی وزنی فَیْعِلْ مییدر عینك کسریله یاخود فتحیله فتحه کسره یه ابدال اولنه رق یاخود فَیْعَلْ مییدر طویل کبی بو یله اوچ قول وار در اشهری اولدر ثالث ترجیح اولندی همزه ایله فعائل وزنی اوزره قوملك جمعلدکلرندن ایچون بو تفصیل دلائل الخیرات شرحی فاسیده در سادات سیدلك جمعیدر حزب اعظم شارحی مدنی مرحوم علی القاری مرحومك اَلْمَنْسُوْبَة الی السادات قولنده دیرکه سادیسود سیادة دراندن اسم سُوْدْ در

صورة مجاز اما ملحوظ حضورنده غائب اولان رسول کبریا حضرتلرینی یا ننده حاضر اولان شخصه تشبیه ایلدکی ترجمه ده مذکور اولان علاقه ووجه شبه ایله حاضر شخصه ندایه موضوع اولان یایی ذکر ایلدی غائب عن المجلس اولان محمد صلی الله علیه وسلم ندانی مراد ایلدی استعاره مصرحه اصلیه اولدیکی ادعولك معناسنه اولمسی حسبیله استعاره مکنیه اولمق دخی ممکندر سید السادات اولان رسولمزی امام ناظم عندنده حاضر بر شخصه علاقه مذکوره ایله تشبیه ایدوب او شخصی رسولمزده نهنده استعاره ایدوب انك ملایمندن اولان یا ندانی رسولمزه اسناد ایله مشبهٔ اولان اول شخصك ذکرنی لفظنده ترك ایلدی منه

م

اُومُجد وشَرَف معناسنه در رجل سیّد در انثی سیّدة درها ایله صکره
بومولا لره اطلاق اولندی خَدَمْ اوزرینه شرفلرندن ایچون هر نقدر
انلر ایچون شرف اولمزسه قِومْلَرِی ایچنده سیّد العبد وسیّدسندنلرک
جمعی سادَة وسادات کلور کذا فی المصباح ندانك جوابی جئتك در
جئت مهموز اللام اولان جاء کلمه سندن نفس متکلم وحده سیدر
کاف خطاب مفعولیدر بوخطاب دخی ندادکی خطاب کبیدر قاصدا
جئت نك فاعلندن حالدر ارجو حال مترادفه قبیلندندر جئت نك
فاعلندن حال اولورسه حال متداخله قبیلندندر قاصدا کلمه سنك
تمننده اولان فاعلندن حال اولورسه رضا الف ایله درکتابة و
لفظا مدّی دخی جائزدر لکن بومقامده ضرورة وزن ایچون همزه سی حذف
اولندی صحاح جوهرینه برکه مقصور اولان مصدر محضدر اسم اولان
ممدود اولرق رضاء در بومقامده مصدر مبنی للفاعل اولمق ممکن
معنی سنك بزدن راضی اولمقلغکی رجا ایدر اولدیغم حالده اسم مصدر
دخی اولمق ممکن معنی سنك بزدن رضاکی رجا ایدر اولدیغم حالده
رضانك کاف اضافتی مصدرلك یا اسم مصدرلك فاعلنه اضافتیدر
واحتمی افتعال بابندن فعل مضارعك نفس متکلم وحده سیدر تقدیرا
مرفوع ارجو اوزرینه معطوفدر احتما مریض مضر نسنه لردن پرهیز

ایلمکدر بومقامده شریعت احمدیه ده حرام ومکروه ولائق
اولمیان شیلردن کندینی حفظ ایدوب پرهیز ایلمکدر رحمی حانك
کسریله ومیمك قصریله شول بر موضعدرکه اجانبك کندینه تعدیسندن
حمایت وحفظ اولنور اطرافنه دیوار یاخود چالیلردن دیوار کبی شی
یا پمغله که قوری دینور بواراده مراد شریعت احمدیه درکاف اضافتی
لامیه در الف کافك فتحه سی شعبه سیدر الف اطلاق دینور

(بیان تقطیعات بیت)

یاسَیِّدَسْ مستفعلن سادَاتِ جِئْ مستفعلن تُكَ قاصِدًا متفاعلن
اَرْجُو رِضَا مُستفعلن كَ وَاَحْتَمِی متفاعلن بِحِمَاكَا فعلاتن
بوبیتك مصراع اوّلنده اولان حشولره زحاف وغرا یوب مضمر اولمشدر
اضمار جزدن حرف ثانیسنی اسکاندر ومصرع ثانیسندن جزء اوّلنه
زحاف وغرایوب ینه اضمار ایله مضمر اولمشدر جزء ثانیسی سالمدر عروضی
سالمه در ضربی مقطوعدر قطع اهل عروض اصطلاحنده وتد مجموعك
ساکنی حذف ومتحرکنی اسکاندر متفاعلن جزئنك وتد مجموعی اولان علن
ساکنی اولان نونی حذف ایتدك وعینی اسکان ایتدك مُتَفَاعِلْ قالدی
کلام عربده متفاعل وزنی بولنمدیغندن فَعِلَاتُنْ وزنینه نقل
ایتدك ابیات آتیه ده دخی کلان محللرده بو اصول اوزره عمل اولنه

زحاف مشی معناسندندر عروض
وضربدن غیری اجزایه زیاده
یاخود نقصان ایله عارض
اولان تغیره دیرلر کذلك
عروض وضربه عارض اولان
تغیر غیر لازمه دخی دیرلر که
بیتك عروض وضربك غیری
جزلرنده اولور آخرلرنده
اولورسه علّت دیرلر که
لازمدر منه

بومقامده جائزدر رافضیلرکاتنا حضرتلرینک
لعل احمدی مرادی اولملری ممکن یعنی زینبك
لعل احمدی کبی صغیردر منه

وَاللّٰهِ يَا خَيْرَ الْخَلَائِقِ اِنَّ لِى ❊ قَلْبًا مَشُوقًا لَا يَرُومُ سِوَاكَا

بيان معانى بيت

الله تعالى يه يمين ايدرمكه اى مخلوقاتك خيرليسى تحقيق بنم ايچون شوقلنمش قلب وار دركه سندن بشقه سنى استمز

بيان معانى مفردات بيت واعرابه واعلاله

والله ده واو قسم ايچوندر فعلى محذوفدر وجوبا اقسمت الله تقديرندەدر اصح اقوال الله الله لفظى ذات واجب الوجود الخالق لكل شئ معناسنه جزئيسنك علميدر سائر اقوال وابحاث مفصلاتده مشروحدر ياخير الخلائق نداتك وجهى وبيانى كچدى خير لخيردن مخفف اسم تفضيلدر الخلائق ناس ياخود مطلقا مخلوق معناسنه اولان خليقه نك جمعيدر خيرك مضاف اليهيدر مخزموجودات حضرتلرينك صفات خاصه سندن اولان ياسيد السادات عنوانيله بيت اولده تعبير ايدوب بوبيتده دخى ياخير الخلائق عنوانيله تعبير اتدى ان حروف مشبه بالفعلدن فتح اوزره مبنى قسمك جوابيدر لى ظرف اولديغندن اسمى اوزرينه تقديم اولنوب ان نك خبريدر قلبا ان نك اسميدر مشوقا قلبانك صفتيدر اسم مفعولدر اصلى مشووق شاق يشوق شوقادن واو اوزره ضمه ثقيل اولوب ماقبلنده كى حرف صحيح ساكن شينه ويردك

پس اجتماع ساكنين اولدى واويندن اجتماع ساكنينى دفع ايچون واولرك برينى حذف ايندك واو ساكن ماقبلى مضموم واوى حالى اوزره ترك ايندك مشوق اولدى شوق آرزو معناسنه دركه نفس وقلبك برنسنه يه ميل وچكمه سندن عبارتدر جمعى اشواقدر وبو فى الاصل مصدردر چكمكلك معناسنه واصلى اوزره استعمال اولنوركه نفس وقلبى برنسنه يه چكندروب آرزومند قلمق تقول شاقنى حبها يشوق شوقا اى هاجنى پس بواراده مصدر اولان شوقدن اسم مفعولدر لا يرومُ رَوْمدَن لا يطلب معناسنه در سوى سينك ضمى وكسرى ايله معنالرى ايچندن بواراده مراد غير معناسيدر كاف خطابه مضافدر خطابك وجهى كچدى الفى اشباعدر

بيان تقطيعات بيت

وَاللّٰهِ يَا مستفعلن خَيْرَ الْخَلَا مستفعلن ئِقِ اِنَّ لِى متفاعلن
قَلْبًا مَشُو مستفعلن قًا لَا يَرُو مستفعلن مُ سِوَاكَا فعلاتن

مصرع اول وثانينك جزء اول وثانيلرينه زحاف اوغرايوب مضمر اولمشلردر عروضى سالمه وضربى مقطوع اولمشدر اضمار وقطع تعريفلرى بيت سابقده كچدى بيتلرى تقطيعدن مقصود مزاوزان بيته خلل كلميوب سليس اولوب فقير عاجزه دعايه وسيله اولمقدر

وَبِحَقِّ جَاهِكَ إِنَّنِي بِكَ مُغْرَمٌ ۞ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ أَنَّنِي أَهْوَاكَا

بيان معانئ بيت

ودخی يا سيد السادات سنك رتبه‌كك ومنصبكك حقيتنه يمين ايده‌رمكه تحقيق بن سكا حريص ومشتاقم والله تعالى بلور تحقيق بن سكا محبّتا ايده‌رم ياخود بن الله تعالى يه قسم ايده‌رمكه الله تعالى بلور تحقيق بن سكا محبّت ايده‌رم بو معنای ثانيه كوره والله لفظنی مجرور اننی نك همزه سنی مكسور اوقوملی زيرا قسمك جوابی اولور

بيان معانئ مفردات بيت واعرابه واعلاله

وبحقّ ده با قسم ايچوندر جوابی انّنی در نتكم ابن حاجب مرحوم ويتلقى القسم باللام وانّ وحروف النفی بيورر فعلی محذوفدر اقسم بحقّ جاهك تقديرنده در حق بوراده ثبوت وتحقق معناسنه در صفتك موصوفه اضافتی اولمق محتملدر معنی جاه محققنه قسم ايده‌رم ديمك اولور حق حرمت معناسنه اولمقده محتملدر بو صورتده حقك مضاف اليهی اولور اضافه لاميه ايله جاه قدر ومنزلت معناسنه در انّنی ده ان حروف مشبّه بالفعلدن نون نون وقايه يا ياء متكلم وحده يا سيدر سكون اوزره مبنی محلّا منصوب انّ نك اسميدر بك ده كی با مؤخّر مغرم نه متعلّقدر كاف خطابلر

وبحق قولی جتك اوزرينه معطوفدر يا سيد السادات اولنده اعتبار اولنور ياخود واو ابتدائيه در مصحح

حق حرمت معناسنه اولديغنه كوره معناسنك منصبنك حرمتنه قسم ايده‌رم مصحح

بوراده سائل رسوء السؤال ايدرلرسه كه مخلوقه قسم اولمز حق جاه ايسه مخلوقدر زيرا انده الله تعالى نك غيری ايله تعظيم وارددر بوندن ايچون نبی صلّى الله عليه وسلّم بيوردی من حلف بغير الله فقد اشرك جوابی بر مضاف تقدير ايده‌رز مقسم به اول اولور تقدير كلامسنك جاهك حقيتنك ربّ سنه بن قسم ايده‌رم ديمك اولور مصحح

رسول الله صلّى الله عليه وسلّمه‌در مغرم اغرم يغرم‌دن اسم مفعولدر درد وعشقه كرفتار اولان آشفته يه دينور يقال هو مغرم ای اسير الحبّ وبر نسنه يه پك دوشكون حريص اولان آدمه دينور يقال هو مغرم به ای مولَع والله ده واو استينافيه اولوب سؤال مقدره جوابدر سؤال مقدر كويا شول وجهله‌دركه ای امام ناظم مصرع اولده سن قسم ايدوب بيوردككه يا رسول الله بن سكا مشتاقم نه‌دن معلوم احتمالكه بر قورو لفظكدن عبارت اوله جواب بيوررلركه الله تعالى بلور خلافی يوقدر تحقيق بن سكا يا رسول الله محبّت ايده‌رم والله ده واو قسم ايچون اولمقده محتملدر بو تقديرجه لفظة جلال مجرور اولور تقدير اوّله كوره يعلم والله مبتداسنك خبری اولوب اننی همزه‌نك فتحيله يعلم نك مفعولينی مقامنه قائمدر تقدير ثانيه كوره جملهٔ معترضه اولوب مبتداء محذوفك خبری اولور تقديری هو يعلم اولور قسمك جوابی انّنی اهواكا اولور بو تقديرجه انّنی نك همزه سنی مكسور اوقوملی اهوی باب را بعدن هَوِیَ يَهْوی هَوًی‌دن فعل مضارعك نفس متكلم وحده سی اولور هوی محبّت معناسنه كاف خطاب فتح اوزره مبنی محلّی منصوب مفعول به صريحيدر اهواك الفی اشباعدر

وقوعی بر نسخه‌ده بك حريص اولوب دوشكون اولمق مصحح

رسول

بيان تقطيعات بيت

وبحق جا متفاعلن هلك انني متفاعلن يلك مغرم متفاعلن
والله بع مستفعلن لم انني متفاعلن اهوا كا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جميع اجزاسى سالملردر ومصرع ثانينك جزء اولى مضمر وجزء ثانيسى سالم وجزء ثالثى كه ضربيدر اصل وزره مقطوع اولدقدنصكره زحاف اضمار اصابت ايدوب مضمر مخبون اولمشدر

انت الذى لولاك ما خلق امرؤ ❊ كلا ولا خلق الورى لولاكا

كلا نسخه

بيان معانئ بيت

ودخى يا سيد السادات سن شول برذات سنكه اكرسن اولميايدك بنى آدمدن هيچ بركسنه خلق اولنمزدى ودخى سن اولميايدك مخلوقاتدن هيچ برشى خلق اولنمزدى امام ديلمينك روايت ايلديكى حديث قدسيدن ايچون ابن عباس رضى الله عنهما دن مرفوعا روايت اولندى اتانى جبريل عليه السلام فقال يا محمد لولاك ما خلقت الجنة ولولاك ما خلقت النار ابن عساكر روايتنده لولاك ما خلقت الدنيا اما لولاك لما خلقت الافلاك امام صغانى موضوعدر ديدى كذا فى الخلاصة لكن معناسى صحيحدر ديلمينك وابن عساكرك روايت ايلدكلرى حديثلردن ايچون خلاصه حبيب اكرم جمله موجوداتك سببيدر

امام صغانى صادق فحيله مشارق شريفك مؤلفيدر منه

بيان

اخفش قولنه كوره ضمير منصوب يا مجرور اولان كاف خطابى ضمير مرفوع منفصل اولان انت لفظنه استعاره ايدوب خبرى وجوبا محذوفدر تقدير كلام لولا انت موجود ما خلق امرؤ وبو لولاكك جوابنه لام تأكيد داخل اولور بو بيتده حذف اولندى ضرورة وزن ايچون وبو لولا حرفدر كرك حرف جر اولسون وكرك اولسون لكن حرف شرط دكلدر زيرا حرف شرط لودر لحرره منه

بيان مفردات بيت واعرابه واعلاله

انت ضمير منفصل خطاب مبتدا الذى اسم موصول صله سى لولاك جمله سى صله موصول مبتدانك خبريدر وبونك جمله سى حذف عاطفيله جثنك اوزرينه معطوفدر يا سيد السادات اولندن معتبردر بوندنصكره كلان ابيات دخى بويله در لولا حرف جردر اولك ثبوت وتحققندن ثانينك انتفاسى ايچوندر خلاصه ديمك اولور كه سنك وجودك اولميدى لكن سنك وجودك اولدى بنى آدمك ومخلوقاتك وجودى اولمزدى اولمدى نفى نفيه اوغرايجق وجود معناسنى افاده ايلدى يعنى بنى آدم ومخلوقات موجود اولديلر تفصيلى اظهار شرحى اطه ليده وامتحان الاذكياده در ما نافيه خلق فعل ماضى مجهول امرئ نائب فاعلى اصل فاعلى الله تعالى در امرؤ بنى آدم ديمك اولور رجالنه ونسوانه اطلاق اولنور تغليبا راسنك حركه سى آخرينك حركه سينه تابعدر تفصيلى محلنده در كلا تأكيد معنويدر سياق نفيده واقع اولان عموم افرادى يچ تأكيددر اجزا بولندر وغندن قوم كبى تنوينى مضاف اليهدن عوضدر كلهم تقديرنده بعض شراح كلا اوقيوب كافك فتحيله اصلى حرف ردع اولوب حقا معناسنه دخى كلديكنه بناء انك دخى وجهى واردر ولا خلق الورى

ولولا هى لامتناع شئ لوجود غيره فانها يجر بها اذا اتصل بها ضمير كما ورد فى بعض اللغات نحو لولاك لهلك عمرو فسيبويه تصرف فى العامل لئلا يلزم التاويل فى الفاظ كثيرة فجعل لولا حرف جر يعنى نزله منزلته لانه فى المآل واقع موقع لام التعليل فان المعنى لم يهلك عمرو لوجودك والاخفش تصرف فى الضمير لان الاشكال من قبله فهو احق بالتاويل فجعله مستعارا للمرفوع كما فى قولهم ما انا كانت والاكثر لولا انت بانفصال الضمير لكونه مبتدأ حذف خبره وجوبا اظهار وشرحه

وقيل لولاك لولاي لولاه لولاكما لولاكم الى لولاهن
لان كاف الخطاب ضمير منصوب او مجرور لحوده
اى كاستعارة انت الضمير المجرور لحوده
نزل امرؤ رجله دينور امرأة عورته دينلديكى كبى منه

مؤخرلولاكانك جوابيدر ضرورة وزندن تقديم اولندى ياخود
ماخلق امرؤ اوزرينه معطوف اولوب لولاكا ثانيه لولاكه اولى يى
تاكيد اولور لا نافيه خلق معلوم الورى مطلقا مخلوق معناسنه
فى الاصل ورى اورتمك معناسنه مخلوقه برى برينى
اورتوكندن ورى دينلدى لغته مراجعت ايله معلوم اولور

بيان تقطيعات بيت

اَنْتَ اَلَّذِى مستفعلن لَوْلَاكَ مَا مستفعلن خُلِقَ اَمْرُؤٌ متفاعلن
كُلّاً وَلَا مستفعلن خُلِقَ اَلْوَرٰى متفاعلن لَوْلَاكَا مَفْعُولُنْ

كلا نسخه سنه كوره بنه مستفعلن ايله وزن اولنمشدر منه

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولنه وثانيسنه اضمار اوغرايوب مضمر
اولمشلردر عروضى سالمه در ومصرع ثانيسنك جزء اولنه اضمار اوغرايوب
مضمر اولمشدر جزء ثانيسى سالمدر جزء ثالثى كه بيتك ضربيدر يا لكز
مقطوع اولاجقكن مضمرده اولوب زحاف اضمار ايله مزحوف اولمشدر

اَنْتَ الَّذِى مِنْ نُوْرِكَ الْبَدْرُ اَكْتَسٰى ❁ وَالشَّمْسُ مُشْرِقَةٌ بِنُوْرِ بَهَاكَا

بيان معانى بيت

ودخى يا سيد السادات سن شول ذاتسنكه سنك نوركدن بدركه
ايوك اون دردى دركسوه لندى يعنى نورى تام وكامل اولدى
ودخى كونش سنك حسنك نورندن ضيا ويردى يعنى پارلدى

شارحك نسخه سنده من نوره ضمير غائب ايله بو تقديرجه ضمير موصوله عائد اولور منه
برنسخه ده اكتسى يرنده اكتسب واقع اولمشدر اكا كوره معنى سنك نوركدن بدر نورا اكتسابايلدى ديمك اولور منه

خلاصه

خلاصه معنى ديمك اولوركه شمس وقمر بلكه كونين رسول اكرم
حضرتلرينك وجودندندر ورسول محترم حضرتلرى وجودك
ماهياتى اوزرينه فيضاننده وجودك موجودات اوزرينه سيلاننده
واسطه در وامام ناظم حضرتلرينك بو بيتنده لولاك لما خلقت الافلاك
حديث قدسيسنه تلميح وارددر نتكم على القارى مرحوم قصيدۀ
برده نك فان من جودك الدنيا وضرتها بيتنك شرحنده روايت ايلديكى
اوّل ماخلق الله نورى فنظر الله اليه نظر هيبة فانشق نصفين فخلق من
نصفه الكونين حديث شريفنه اشارت وارددر نتكم امام بصيرى بو
معنالره بو بيتلرده لولاه لم تخرج الدنيا من العدم ودخى فان من جودك
الدنيا وضرتها ومن علومك علم اللوح والقلم اشارت ايدر معنى ديمك
اولوركه قمرك بدر اولديغى حالده وغيرى احوالنده منور اولمسى
بلكه قمرك كندى وجودى كذلك شمسك اشراق وضيا ويرمسى بلكه
كندى وجودى رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك نورندن
خلق وايجاد اولنمشدر والحاصل جميع موجوداتك نورندندر

بيان مفردات بيت واعرابه واعلاله

انت ضمير خطاب مبتدا الذى اسم موصول صله سى اكتسى صله
موصول جمله سى مبتدانك خبرى من نورك ده من مؤخر اكتسايه متعلقدر

نورده مضاف اولدی کاف خطابه نورك تعریفی کیفیة ظاهرة
بنفسها مظهرة لغیرها بوندنصکره نور رسله وعلمه وعقله اطلاق
اولنور نتکم شیخ ملا علی القاری شفاء شریف دیباجه سی شرحنده
بیوردی البدرده لام تعریف جنس ایچون اولوب جنس افراد
ضمننده وجودی اعتباریله زیرا کلی طبیعی موجوددر دیمك اولورکه
بدر ابتدای خلقتندن یوم ینفخ فی الصوره وارنجه اولان افرادی
یاخود لام تعریف استغراق ایچون اولوب دیمك اولورکه بدر
ابتدای خلقتندن یوم ینفخ فی الصوره وارنجه اولان هر بر فردی سنك
نورکدن اکتسا ایلدی کذلك الشمسده اولان لام تعریف دخی
جنس یاخود استغراق ایچون اوله لکن الشمسده افراد کل یوم طلوع
اعتباریله اولور بدر آیك اون دردنجی کیجه سنده نور تام ایله
منور اولان جرمدرکه نصف کوره دیمك اولور تفصیلی کتب
هیئتده در لکن بدری تغلیب طریقیله هر بر کیجه ده اولان آی بلکه
لیالی وایامده اولان قمر مراد ایتمك واردر زیرا کره قمرك نصفی که
شمسه مقابلدر دائما منوردر اکتسی افتعال بابندن فعل ماضیدر
کسوه لندی دیمك اولور والشمس مشرقه جمله سی البدر اکتسی
جمله سی اوزرینه معطوف اولوب الذی لفظنك صله سی اولور

الشمسنك لام تعریفی عهد خارجی ایچون اولمق دخی ممکندر زیرا جنسی فردنه منحصر اولمق حسبیله جمله معلومی ومعهودی اولمشدر منه

تغلیبك طریقی قمرك بدر اولمیان افرادنی بدر اولان قمره تشبیه ایدرز یاخود قمرك اون دردینه وارنجه اولان افرادینه مجاز اولی طریقیله بدر دیرز اون بشندن آخرینه وارنجه اولان افرادینه مجاز کونی طریقیله بدر دیرز پس قمرك ایکی فردی اولمش اولور بری حقیقی بری مجازی صکره مایطلق علیه والشمس لفظ القمر مراد ایدرز ذکر مقید اراده مطلق طریقیله منه

والشمس مبتدا مشرقة خبری افعال بابندن ضیاویرجی معناسنه
طلوع ایدیجی معناسنه ده محتملدر بنورده با سببیه مشرقة نه
متعلقدر بها احسن معناسنه مضاف الیهی کاف خطابده بهانك
مضاف الیهیدر الفاظ اطلاقدر اضافتی بیانیه یه حمل ایدرسك دیمك
اولورکه سنك بهاکدر اگر لامیه یه حمل ایدرسك دیمك اولورکه
سنك بهالك ایچون اولان نورسببیله شمس اشراق ایلدی هر حالده
بهانك کاف خطابه اضافتی لامیه در بو بیتده بدردن شریعت مطهره و
شمسدن ایمان ودین وملت مراد ایتمك دخی ممکندر ودخی طریق تغلیب
ایله حقیقت بدر وشمس وشریعت مطهره وایمان ودین وملت مراد
ایتمك بو مقام مدحه انسب واوجهدر معنای مجاز وتغلیبك صورتی
وکیفیتی هامشده اولان منه ده بیان اولندی تأمل اولنه

بیان تقطیعات بیت

اَنْتَ الَّذِی مستفعلن مِنْ نُورِكَ الْ مستفعلن بَدْرُ اکْتَسَی مستفعلن
وَالشَّمْسُ مُشْ مستفعلن رِقَةٌ بِنُو متفاعلن رِ بَهَاكَا فعلاتن
بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی بلکه عروضنه زحاف
اوغرایوب مضمر اولمشلردر ومصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر
وثانیسی سالم وثالثی که ضربیدر اوهر حالده مقطوعدر واضمار

بدردن شریعت مراد اولنمنك صورتی شریعت مطهره یی بدره تشبیه ایدرز ضیا وروشن ایتمه ده
عالمی بدری ذکر ایدرز شریعت احمدیه یی مراد ایدرز نتکم بدر عالمده اولان ظلماتی کیدردیکی کبی
شریعت دخی ظلمات کفریه یی کیدردی کذلك ایمان ودین وملتی شمسه تشبیه ایدرز عالمی
اشراق ایدوب نورلندرمه ده
شمسی ذکر ایدرز ایمان ودین وملت معنالرینی مراد ایدرز نتکم شمس عالمده اولان ظلماتی کیدروب روشن قلدیغی کبی دین وایمان وملت دخی عالمك قلوبنی ظلمات کفریه دن پاك ایدوب نور توحید ونور تصدیق رسالت ایله منور ایلدی تغلیبك کیفیتی ذکر اولنان کیفیت استعاره ایله بدر وشمسی استعاره ایتدکدنصکره بدر وشمسی ذکر ایدوب مایطلق علیه لفظ بدر وشمس مراد ایدرز کرك بدر وشمس حقیقیلر اولسونلر کرك مجازیلر اولسونلر اطلاق علاقه سیله منه

سُرَى ومَسْرَى ميمك فتحيله وسُرْيَة سينك فتحي وضمي ورانك سكونيله وسَرَايَة كتابة وزننده مصدرلردر كيجه يوله كتمك معناسنه در يقال سَرَى الرَجُلُ يَسْرِي سُرًى ومَسْرًى وسُرْيَةً وسِرَايَةً اذا سار عامة اللَيل سُرَى سينك ضميله هدى وزننده عامهٔ ليلده يوله كتمكه دينوركه اسمدر كرك اول واوسط وكرك آخرنده اولسون وبو مؤنثدر مذكر

وقطعك معناى اصطلاح عروضيلرى بيت اولدة بيان اولنمشدر

انت الذي لما رفعت الى السما ❁ بك قد سمت وتزينت لسراكا

	بيان معانى بيت	

ودخى يا سيد السادات سن شول ذات جليل القدر سنكه ليلهٔ معراجده وقتا كه سن سمايه چقريلدك سنك سببكله سما عالى قدر اولدى ودخى انجق سنك اول كيجه يوريمكدن زينتلنوب طوندى

	بيان مفردات بيت واعرابه واعلاله	

انت الذي مبتدا وخبر لما شرط معناسنى متضمن وقت معناسنه اولوب شرطيله وجزاسيله جمله سى موصولك صله سيدر رفعت رفع يرفع دن فعل ماضينك مفرد مذكر مخاطب ومجهوليدر الى رفعت يه متعلقدر السما معلوم همزه سى حذف اولندى لاجل الضرورة ياخود وقف حمزه قاعده اوزره وقفده بك مؤخر قد سمت قولنه متعلق افادهٔ حصر ايچون ودخى وزن ايچون تقديم اولندى سمت سمو دن يوكسلمك معناسنه در يقال سَمَا الشَيْءُ يَسْمُو سُمُوًّا اذا ارتفع وتزينت سمت اوزره معطوف قد كلمه سى اولنده معتبره در تزين بزنمك كه طونمق ايله تعبير اولنور لسراكا ده لام جاره تزينت كلمه سى نه متعلقه در سُرَى كيجه ايله يوريمك ها مشده اوقيانوسدن

ذخى اولور نقول اعجبنى واعجبنى سراه اى سيره عامة الليل شارح ديركه اشبو سرى وهدى وزننده مصدرنادردر زيرا بو جمع بنيه سيدر حتى بنو اسد بونلرى جمع قياسيله مؤنث استعمال ايلديلر انتهى اوقيانوس

قال سيبويه اَعْجَبُ الكلمات لما اذا دخل على الماضى يكون ظرفا واذا دخل على المضارع يكون حرفا واذا دخل على غيرهما يكون بمعنى الا نحو ان كل نفس لما عليها حافظ والمتعارف فى جواب لما الماضى لفظا او معنى بدون الفا وقد تدخل لما فى لما من معنى الشرط وقد يحذف جوابه كما فى قوله تعالى فلما ذهبوا به واجمعوا ان يجعلوه فى غيابت الجب اى فعلوا به ما فعلوا من الاذى كذا قالوا منه

بازلدى

بازلدى كاف خطابه مضاف الفى الف اشباعدر امام ناظم حضرتلرى بو بيتى رسول اكرم حضرتلرينك معراج شريفنى بيان صددنده ايراد ايلدى قصهٔ معراج بيانى شفاء شريفده وشرحى على القاريده يازدقلرى اوزره بعض تفصيلاتى طى ايده رك پس سورهٔ اسرانك ايه اولى سنك سبحان الذى اسرى بعبده ليلا من المسجد الحرام الى المسجد الاقصى الذى باركنا حوله لنريه من اياتنا انه هو السميع البصير وسورهٔ نجمك اولنده والنجم اذا هوى ما ضل صاحبكم وما غوى وما ينطق عن الهوى ان هو الا وحى يوحى لقد راى من ايات ربه الكبرى يه واربجه وصحاح اخبارك مشتمل اولدقلرى فخر كائنات عليه افضل التحيات حضرتلرينك رفعت درجه لرى بيانى شويله دركه اية مذكوره دن ظاهر اولان اسرانك ابتداسى نفس مسجددندر بينا انا فى الحجر عند البيت بين النائم واليقظان اتانى جبرائيل عليه السلام بالبراق حديث شريفندن ايچون ودخى مبدأ منتهايه مطابق اولسون ايچون زيرا مسجد اقصى ايچون حرام يوقدر ياخود اسرا حرمدندر نتكم صاحب البرده بيورر سريت من حرم ليلا الى حرم الله تعالى حرمه مسجد تسميه بيوردى من المسجد الحرام قول شريفيله حرم مسجدى احاطه ايلديكندن ذكر حال اراده محل قبيلندن اوله رق واسرانك

امهانی نونك کسری وهمزه ایله ابو طالبك قزیدر علی رضی الله عنه نك قز قرنداشیدر یوم فتح مکه ده اسلامه کلدی وا خرنده کی همزه یا یه تبدیل اولنور اسمنده اختلاف ایتدیلر دنلدی فاخته دنلدی عاتکه دنلدی جامه دنلدی فاطمه دنلدی رفیعه صحابیه وعظیمة المقدار در منه

حرمدن اولمه سنه شو حدیث شریفده دلالت ایدرکه فخر کائنات حضرتلری امهانینك اونده اولدیلر ایدی صلوة عشادن صکره پس اون ارادن اسرا اولندیلر وینه اول کیجه ده امهانی اوینه کلدیلر و قصهٔ معراجی امهانی یه سویلدیلر ممکندر بو ایکی محلدن اسرانك بینلری جمع اوله شو طریق ایله فخر کائنات حضرتلری امهانی اونده اولوب صلوة عشادنصکره مسجد شریفه واروب بیت شریف یاننده حجره کلدیلر نتکم بین النائم والیقظان قول شریفی اکا اشارتدر ؞ نزوللرندنصکره امهانی اوینه رجوع بیوروب قصه یی امهانی یه سویلدی بو قصهٔ معراج هجرت نبویه دن بر سنه اول اولدی وامام نووی ذکر ایتدیکه تحقیقا معظم السلف وجمهور محدثین و فقها دیدیلرکه اسرا بعثتدن اون التی آی صکره اولدی وامام سبکی دیدیکه اجماع قصهٔ اسرا مکهٔ مکرمه ده اولمه سیدر اوزرینه در و دخی بزم اختیار ایتدیکمز شیخمز ابو محمد دمیاطینك دیدیکیدرکه قصهٔ معراج هجرتدن بر سنه اول ربیع الاول آینده اولدی سید جمال الدین المحدث روضة الاحبابنده روایت ایدرکه معراج شریف شهر رجب شریفك یکرمی یدیسنده اولدی حرمین شریفینده اولان عمله موافق اولدیغی اوزره و دخی ربیع الاخرده دنلدی و دخی رمضان شریفده ده

مطلب معراجك نه وقتده اولدیغی بیانی

دنلدی و دخی شوال شریفده دنلدی و دخی نقض صحیفه دنصکره دنلدی و دخی بیعة العقبه دنصکره دنلدی و دخی دنلدی اسرا ذی الحجه ده اولندی زیرا نبی علیه السلام حضرتلری اللی یاشنده طقوز آی و یکرمی سکز کونلك ایدی و دخی دنلدی رجب اولنور که ربیع الاولك اون ایکیسی ایدی والله سبحانه اعلم و دخی مسلمین بیننده نبی علیه السلامك اسراسنك صحتنده خلاف یوقدر زیرا اسرا نص قراندر لکن مبتدع طائفه سی اسرانی بیت مقدسه دك قصر ایتدیلر امدی مطلق الاسرایی انکار ایدن شکسز کافر اولور و دخی اسرانك تفصیلنده و عجائب و غرائبنی بسطده و نبیمز محمد علیه الصلوة والسلامك اسراده خواصنده احادیث کثیرهٔ مشهوره متواتره اولمغه قریبه اولدی اسرا حقنده وارده اولان احادیثك اکملی ثابت بنانی نك انس بن مالك رضی الله عنه دن روایت ایلدیکی حدیث شریفدر انس حضرتلری روایت ایدرکه تحقیقا رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری بیوردیلرکه بکا براق کتورلدی براق بر ابیض دابه در ذکورت و انوثت انده اولماز وطولده مائلدر حمارك فوقنده بغلك دوننده ایاغنی نظرنك نهایتنه وضع ایدر سعادت ایله نبی علیه السلام حضرتلری بیوردیکه

البنانی بضم الموحدة وتخفیف النون بعدها الف فنون فیاء نسبته قبیلة بنانة کان رئیسا فی العلم والعمل والثیاب الفخرة ویقال ما کان فوقه اعبد منه اخرج له الائمة الستة وقال الذهبی هو ثابت کاسمه علی القاری فی شرح الشفاء

بنی اکا بندم حتی بیت مقدسه کلدم واو براقی بن حلقه یه باغلدم
اول حلقه انبیا علیهم السلام دابه لرینی باغلدقلری حلقه در
یاخود براقلرینی باغلدیلر اکر انلر ایچون دخی بیت مقدسه اسرا ثابت
اولورسه اندنصکره نبی علیه السلام بیوردی بن مسجد اقصایه
داخل اولدم عقیبنده جبریل علیه السلام بر کاسه خمر و بر کاسه
سود کتوردی یعنی الله تعالی دن امتحانا مسلم روایتنده بویله در
بخاری روایتنده ودخی بر کاسه صو کتوردی ودخی روایت اولندی
اوچ شی کتوردی سود و خمر و عسل ودخی روایت اولندی درت
شی کتوردی سود و خمر و عسل و ماء عقیبنده بیوردیلر که بن سودی
اختیار ایتدم پس جبریل علیه السلام بیوردیکه فطرة اسلامی یعنی
علامة اسلامی و استقامتی اختیار ایتدک بر درجه سی التون و
بر درجه سی کومش اولان معراج ایله سمایه چیقه رلدق جبریل
علیه السلام سماء دنیانک قپوسنی اچلک دیو ندا ایلدی پس دینلدی
سن کمسک جبریل دیدی بن جبریلم سنک ایله کیم وار دینلدی جبریل
بیوردی محمد علیه السلام وار اول محمد بعث اولندیمی یعنی اسرا ایچون
صعود سمایه بعث اولندیمی بعثت دعوتدن استفهام دکلدر جبریل
بیوردی تحقیق بعث اولندی پس بزم ایچون باب سما اچلدی پس بن

آدم

آدم علیه السلامی کوردم بکا مرحبا ابن صالح و نبی صالح دیدی و
بنم ایچون دارینده خیر ایله دعا ایلدی صکره سماء ثانیه یه چیقرلدق
جبریل علیه السلام استفتاح ایلدی کنه منوال سابق اوزره
دینلدی وجواب ویرلدی پس بزم ایچون قپو اچلدی پس خاله یعنی
تیزه اوغلاریمی که عیسی بن مریم و یحیی بن زکریا علیهم السلامدر
کوردم انلر بکا مرحبا دیدیلر و بنم ایچون خیر ایله دعا ایتدیلر بوندنصکره
اوچنجی کوکه چیقرلدق اولکیلر مثللو سؤال وجواب دینلدی بزم ایچون
قپو آچلدی پس یوسف علیه السلامی کوردم تحقیق اکا حسنک
نصفی ویرلمش بکا مرحبا دیدی و خیر ایله دعا ایلدی صکره دردنجی
سمایه چیقرلدق و منوال سابق اوزره ذکر اولندی پس ادریس
علیه السلامی کوردم بکا مرحبا دیدی و خیر ایله دعا ایلدی الله تعالی
بیورر ورفعناه مکانا علیا مکان علیدن شرف نبوة و مقام قربدر
حسن بن علیدن رضی الله عنهما روایت اولندیکه او مکان علی جنتدر
زیرا ادریس علیه السلام عزرائیل علیه السلامه دیدیکه بکا موتی داتدر
موت بکا قولای اولسون ایچون عزرائیل روحنی قبض ایتدی باذن الله
تعالی صکره دیرلدی پس دیدیکه بنی جهنمه کتور رهبت وخوفم زیاده
اولسون عزرائیل کتوردی صکره دیدیکه بنی جنته کتور رغبت

وشوقم زیاده اولسون ملکده کتوردیلر اندنصکره ملك چیق دیدی
پس ادریس علیه السلام دیدیکه بن موتی دادم و ناره اوغرادم پس
بن چیقمم دیدی پس الله تعالی بیوردی بنم اذنمله داخل اولدی
آنی براق دخی دینلدی او سماء رابعه‌ده‌در نتکم بو حدیث شریفده
اوبله‌در اندنصکره سمای خامسه‌یه چیقدلدق منوال سابق اوزره
سؤال و جواب اولندی اوراده بن هرون علیه السلامی کوردم پس
بکا مرحبا دیدی و بکا خیر دعا ایله دعا ایتدی اندنصکره سمای سادسه‌یه
چیقدلدق منوال سابق اوزره سؤال و جواب اولندی پس موسی علیه
السلامی کوردم بکا مرحبا دیدی و خیر ایله دعا ایتدی اندنصکره سماء
سابعه‌یه چیقدلدق منوال محرر اوزره سؤال و جواب اولندی پس
انده ابرهیم علیه السلامی کوردم ظهرینی بیت معموره اسناد ایتدیکی
حالده و او بیت معموره هر کونده یتمش بیك ملك داخل اولور بر دخی انلر
بیت معموره عودت ایتمزلر چوقلقلرندن علی رضی الله عنه‌دن روایت
اولندیکه بیت معمور سمای سابعه‌ده‌در و آکا اول مکانده ضراح دینلور
ضراحدن مقابله معناسنه زیرا او کعبه‌یه مقابلدر ابن عباس
رضی الله عنهما روایتیله ابو هریره رضی الله عنه روایتیله بیت معمور
سمای دنیاده‌در دخی دینلدی سمای رابعه‌ده‌در و دخی دینلدی

سماء

سماء سادسه‌ده‌در رجا اولنور که هر بر سماده اولان هر بر بیته بیت
معمور تسمیه قیلنور معنای مذکور ایله تحقیق بیت معمور سمای سابعه‌ده‌در دیو
قول مشهور اوزره که حقنده وارد اولدیکه محل کعبه‌دن سمایه
نقل اولندی و تفصیلی محلنده مسطوردر اندنصکره جبریل علیه السلام
بنم ایله سدرة المنتهی‌یه کتدی پس کوردمکه یبراغی فیللر قولاقلری
کبی و یمشلری قبه‌لر کبی نبی علیه السلام بیوردیکه وقتاکه او سدره‌یی
الله تعالینك امر و اراده‌سندن نه ایچون غشی ایدن شی غشی ایتدیسه
اسرار قدرتندن کندینی غشی ایدن شیدن متغیر اولدی پس
برکمسه الله تعالینك مخلوقاتندن قادر دکلدر که انك کیفیت غشینی
وصف ایده غایت ضیاسندن و نهایت بهاسندن پس الله تعالی
بکا وحی ایلدیکی شیئی وحی ایلدی پس الله تعالی هر کون و کیجه‌ده بنم
اوزریمه اللی صلوة فرض ایلدی پس بن موسی علیه السلامه ایندم
امدی او دیدیکه ربك سنك امتك اوزرینه نه فرض ایلدی بنده
اللی صلوة فرض ایلدی دیدم موسی علیه السلام دیدیکه ربکه
رجوع ایله تخفیف ایسته یعنی بو تکلیفك تخفیفنی ایسته زیرا سنك
امتك بکا طاقت کتورمزلر زیرا تحقیق بن بنی اسرائیلی تجربه ایتدم انلردن
شدت و عدم اطاقت بولدم فخر کائنات حضرتلری بیوردی بن دخی

رجوع ایتدم وقتا کم رجوع ایتدم بیوردقلرندن الله تعالی یه مکان
اثباتی واهمه یه کلدیکندن امام نووی رحمه الله تعالی بیوردیکه رجوعه
معناسی بن شول موضعه رجوع ایتدمکه اوّلا ربمه مناجات ایتدمکده
ینه اول موضعده ثانیا ربمه مناجات ایتدم پس بن دیدمکه یا رب
امتمدن تخفیف ایله زیرا امت ضعفادر بونده انبیا علیهم السلامک
قوتلرینه اشارت واردر زیرا انلردن چوغی بر کون بر کیجه ده بیك
رکعته مواظبت ایتدیلر پس ربم بندن بشنی حط ووضع ایتدی
پس موسی علیه السلامه رجوع ایتدم ودیدمکه ربم بندن بشنی
حط ووضع ایتدی ینه موسی علیه السلام دیدیکه امتك اکا
اطاقت کتورمزلر ربکه رجوع ایله وتخفیف استه رسولمز علیه السلام
بیوردیلر بن ربم ایله موسی بیننده رجوع اتمم ثابت اولدی حتی ربم
بیوردی یا محمد او صلوة مفروضه بش صلاتدر هر بر کون وکیجه ده
او بشدن هر بر صلوة ایچون اون صلوات ثوابی واردر اویله اولنجه
او بش صلوة مضاعفه حسبیله اللی صلوة اولور بوندنصکره
وقتا کم رسولمزك نیتی وصفیمزك همتی اصالة واتباعی ایچون نیابة
اللی وقت نماز وظیفه سیله قائم اولمقلق اولدیسه ووقتا کم شو
اللی وقت نماز ثوابیله مجازات اولنمق اولندیسه که انلرك اوزرلرینه

تخفیف

تخفیف اولندی کمیتده وانلره زیاده قلندی کیفیتده پس بر قضیهٔ
کلّیه وقاعدهٔ مطّردهٔ قیاسیه رب تعالی ذکر ایلدی حدیث قدسی
کلام انسی ضمننده ویبوردی ودخی کیمکه بر حسنه همّ وقصد و
اشلمه سی اوزرینه عزم ایلیه والی بر مانعدن ایچون ایشلیه انك
ایچون بر حسنه یازیلور ایمدی اول حسنه یی ایشلرسه انك ایچون
اون حسنه یازیلور ودخی کیمکه بر سیّئه همّ وقصد وایشلمه سی
اوزرینه عزم ایلیه واول سیّئه یی ایشلمیه اول سیّئه بر شی یازلمز
یعنی سیّئهٔ واحده یازلمز نادم اولوب الله تعالی دن خوفندن ترك ایتدیسه
بلکه انك ایچون بر حسنه یازیلور یاخود معنی اول سیّئه یی همّ و
قصدی وعزمی بر سیّئه دن زیاده یازلمز زیرا انك همّی باقی قالدی
زیرا سیّئهٔ مصمّمه سیّئه در ایمدی اول سیّئه یی ایشلرسه انك
ایچون بر سیّئه یازیلور رسولمز علیه الصّلوة والسّلام بیوردی بن
نزول ایتدم حتی موسی علیه السلامه منتهی اولدم واکا خبر ویردم
پس او دیدیکه ربکه رجوع ایدوب تخفیف استه بن دیدمکه تحقیقا
بن ربمه رجوع ایتدم حتی استحیا ایتدم محمد بن اسحق ذکر ایلدیکه
تحقیق ابن عمر رضی الله عنهما برینی کوندردی ابن عباس رضی الله
عنهما یه سؤال ایتکه محمد علیه الصّلوة والسّلام حضرتلری ربسنی

عین بصریله کوردیمی ابن عباس حضرتلری دیدیکه کوردی وابن عباسدن
اشهر روایت محمد علیه السلام ربسنی عینیله کوردی بو قول اشهر ابن عباسدن
اسانید متعدده ایله در وابن عباس حضرتلری بیوردی تحقیق الله تعالی موسی
علیه السلامی کلامه خاص قلدی وابرهیم علیه السلامی خلته خاص قلدی ومحمد علیه السلامی
رؤیته خاص قلدی لکن سعد الدین شرح عقائدده محمد علیه السلامک رؤیتی
ربسنی فؤادیله دیدی بو مقامده یازیجی زاده محمد افندینک محمدیه نام کتابنده
یازدیغی قصهٔ معراجی واسرار وحی تفصیلاتنی یازمقلغی مناسب کوردک

الا ای عاشق حضرت نه قیلورقن نظر الله — بصیرت کوزیله کوزله جو ویرمشدر بصر الله
کوزکده وارمی قان قانی نچون دکلیسن آنی — نچون ویرمشسن جانی نچون دیمز جکر الله
بو کلدی بیلی افلاکک عجب وارمیدر ادراکک — یرلک کوزلری یاشندن اقوبدر بر لو صولر الله
ندکسن باغ کلزاری چون ایدر بلغ کلزاری — بقالوده بقا لو حالک ایدوبدی تا سحر الله
چو بو قدر بو فنا ملکک بقاسی کل بقا استر — فنادن اولک فنا اولغل قوما سوده هیچ اثر الله
اوتندن عالمی اصلی حجاب اولدی سکا فصلی — دریغا قانی دوست وصلی دیمادیمی خبر الله
کل اوده یاره که یاره حبیب الله کوراوه — نجه مشتاقدی یاره نجه انی سوور الله
خبرده وار دار اولمشدر درست نقل الجزره اصحابدن — که معراجه رسول الله چقوب ویردی ظفر الله
رسالت جونکه ار اوشدی پس اندن صکره برکلدن — دیدیلر برچوق ییلدن اینشت نیجه ایدر الله
خبر ویردی رسول الله که یاتمشدم حرمدن — حطیمده اضطجاع ایدوب یار شدی نظر الله

عشاده ایوردی جبرائیل سلام ار کوردی الله دن — سنی الله اوقودیدی بیورمشدر سفر الله
طوتب پس صدرمی یاردی کتاکو بکمه اردی — چقردی یور کمر در حال دخی دکله ندل اول شاه
کتوردی بر لکن التون طلو ایمان وحکمتدن — یودی پس قلبمی کیرو یرنه قودی اول اکاه
کتوردی اول براقی کم اکا بنمشدی ابراهیم — که قدر شولقدر دیکم قنرزد نهیتی کوتا
چو بنمک استدم اکا چکندی اولدی ساکن — دیدی جبریل ایسم طور کیم ایدی ساکر عالی جاه
که بوندن یک سکا کمسه ایدی هیچ بنمیسردر — بنوب پس قدسه یونلدم نیجه جبرئیل همراه
نه یبره کیم کوزی ایرسه بصرده ایغرندی — کیدر کن برندا کلدی صاغمدن سویلدی ناکاه
که دکل یا محمد دیر سوزینه اویمدم کندم — صولمدن کیرو بر آواز کورودکل دیدی ناکاه
پس اندن کلدی بر عورت طونمش کلی زینتلو — ایرن اوز اندی دکل دیرکه بو یاکا دکلدر را
نچون کمایه طغر و راه جو قیغر مشدر الله — کرم اولدر قابل ومقبول کم اولدر مقبل درکاه

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

پس اندن قدسه کلدم دیر کورندی مسجد اقصی — براقی بغلدم دیدی نه بیوردی رسول الله
بوکزا قصایه کیردم بن ایکی رکعت نماز اندم — دیدم یا جبرئیل باکا جو ویرمشدر نوال الله
کلورکن بوندا ایردی صاغمدن پس نا اوندا اول — دیدی الحمد لله کم کتورمدی زوال الله
اکر طورسک قوامت یهودیلر اولیسردی — بحمد الله که صقلادی کرو اول لایزال الله
دیدیمکم بودخی صولدن اشتدم کیرو آواز — دیدی الحمد لله کم ارشد درمز ملال الله

اكر طورسك قوامت نصارى اولبسر وردى   ولكن صقلدى حقا كوراول لا امثال الله
دديم كلدى بوكز عورت ندا اتدى كه دون كورا   دديكم صقلدى كيروا يرمدى وبال الله
كيم اول دنيايدى كلدى كوزكدى سكا عرض اولكدى   ولى فضل ايتدى بيلدردى بغشلادى امثال الله
اكر طور سايدك امتك اولوردى اهل دنيا هب   ولى لطف ايدوب ايركوردى بولاره خوش خصال الله
پس اندن ديديكيم بكا كتورديلر ايكى كاسه   بكا عرض ايلدى انى كيم ايدم امتثال الله
برنده خمر واريدى برنده سود ايدى انك   مروق صافى قلمشدى تنشدى زلال الله
ددى پس بكا جبرائل ايكيسندن برين الكل   كه قيلدى خاص فضندن سكا چون اتصال الله
پس اندن بن سكا ايچدم ددى بكا كه خوش ايردك   بوليسرا امتك اسلام ويسردر وصال الله
اكر خمر ايچسدك امتك اوليسردى شو عاصى   ضلالتده اوليسردى قلوردى انفصال الله
بويورده سيره اهلندن روايت ايتدى راويلر   كه وير مشدر عطاسندن بولاره حق تعالى الله
قدسده ايتدى استقبال قو پيغمبرلك جانى   چو بيلده قوشو كوندى كو اكله هلال الله
ملائكدن مقربلر قو كلديلر اجلال له   پس اسلام يوريدى اولبوردى ذو الجلال الله
كوزل يكت مثالنده كلوب كورنيدى پس اسلام   كمالنجه نظر ايله ندكوردى ذو الكمال الله
انكچون دعوت اتديكيم حبيبنى سرا بينه   كرك كيم عرض ايده اكا جمالن ذو الجمال الله
بوكا ناطقدر قرآن كيم وقيكانى سبحان   كه سبحان الذى اسرى بويرمشدر تعالى الله

اكا اول صفاتيله تجلى ايلدى الله
پس اندن صكره ذاتيله تجلى ايلدى الله

اشارة

اشارت ايتديلر انده نمازه   كه طوره انبيا حقه نيازه
حبيب الله چون اشتدى اقامت   خليل الله ديدى قيل امامت
ديدى پس جبرئيل كيم يا محمد   چو سنسن حامد ومحمود واحمد
براشوركيم امامت سن قلاسن   بو امره استقامت سن قلاسن
چون اويدى انبيالر مصطفايه   ايرشديلر صفايه اصطفايه
ابو الليث ايتدى بونده بر روايت   كرك كيم ايده سن آنى رعايت
كتورديلر ديدى اول يرده معراج   كيم اغا كوكلره اول نور وهاج
بو اول معراجديكيم جمله ارواح   بو عالمدن كيدجك قويوب اشباح
بو معراجيله چيقرلر سمايه   پس اندن اغدى پيغمبر سمايه
محمد ئلرنه ديدى دكله بونده   رسول الله ندرسه اكله بونده
ايرشدك ديدى كيدركن سبيله   بودنيا كوكنه جبرائل ايله
قپو اچك ديدى كيمدر ديديلر   ديدى جبريل دخى كيم وار ديديلر
ديدى كلدى محمد در طوتب يول   ديديلر مرسل اولديمى بوكون اول
نعم ديدى ديديلر مرحبا پس   نه كلمكدركه كلدى مجتبى پس
قپو آچلدى كوردم آدمى ديد   ديدى جبريل بو آدمدر سلام وير
سلام ويردم ديديكه مرحبا اول   نبى صالح اى صالح اوغل
بوكز چقدم ايكنجى آسمانه   طورردى يحيى عيسى اول مكانه

دیدیلر مرحبا صالح قرنداش
دخی صالح نبی عزتسه ساباش

بو رسمه چقدی تا سبع سموات
بو رسمه دیندی هر کوکده عبارات

نظر قیل نیجه اکرام ایتدی الله
که دوندز عالمی رام ایتدی الله

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندنصکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

اوچنجیسنده یوسف اندن ادریس
بشنجیسنده هارون دکله تدریس

چون ایردم سادسنه آسمانك
طورردی استنه موسی سمانك

چوکچدم اول فلکده اغلدی اول
دیدیلر نیچون اغلرسن دیدی اول

انکچون اغلرم کیم حق تعالی
که بندن صوکره بوندی فلکده اعلی

بنوك امتاری چوق اولیسردر
بنمدن جنته چوق طولیسردر

پس ایرشدك یدنجی آسمانه
نجه ایردی اشت تخت امانه

قپو آچك دیو بلدردی جبریل
دیدیلر کیمدر بو دیدی جبریل

دیدیلر کیمدر سکا مصاحب
محمددر دیدی بکا مصاحب

دیدیلر مرسل اولدیمی محمد
بو کیجه بونده کلدیمی محمد

نعم دیدی دیدیلر مرحبا پس
نه کلمکدر که کلدی مجتبی پس

قپو آچلدی ابراهیمی کوردم
بو آتکدر سلام ویردی ویردم

سلامم الدی دیدی مرحبا اول
نبی صالح هم صالح اوغل

پس اندن چونکه کیدردم انتهایه
ایرشدم بولده سدره منتهایه

بیمیشی قله لرکیبیدی مطلق
فیلك قولاغنه بکزردی یبرق

کوزتدم انده درت ایرماق اقردی
ایکیسی ظاهرا چاغ چاغ اقردی

ایکیسی باطن اقاردی سبیله
سؤال ایتدم بن اندن جبرئیله

دیدی بو ایکی کیم باطن اقارلر
ایکیسی دخی اوچمقدن چقارلر

بو ایکیسی که ظاهرده اقر بیل
بریسیدر فرات و بریسی نیل

زهی قدر معلی ویردی الله
زهی کیم صدر اعلی ویردی الله

که جمله انبیا بلدیلر آنی
کیم اعلادر بولردن عز و شانی

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندنصکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

قولاق طوتارسك ای خواجه دوکم لؤلؤ ایله لالا
دیم بر جوهر قودی فلك دایه ملك لالا

بوزیبرلك کوکلك بدکی اوز عالملرك صدری
شو رسمه عالیدر قدری که صورسك مثلنی لا

چو ایردی سدره یه اول شاه بر النونده دوشك کلدی
دیدیلر نور حضرتدر که اورتدی سدره یی کلا

بو کز بر رفرف اخضر دوشه دیلر ایاغینه
احاطه ایتدی آفاقی تواتر بویله در نقلا

چو چقدی انك اوستنه بو کز جبرائیل کوردی
کیم التیوز قنادینی اچوب عرض ایلمش بالا

ملك حسننده جبریلی بو کوردی ایکی کز انجق
مکر کیم ظاهر اولوردی بشر شکلنده ازبالا

چو کتمك دیلدی اندن دیدی پس جبرئیل اکا
که بر بارمق بن اشبوندن تجاوز قیلمزم اصلا

روایندرکه اول کیجه رسول ثنین نسنبه یه بندی
بری براق بری معراج که نورانی ایدی شکلا

اوچنجی دنیا کوکندن فرشته‌لر قنادیله
یدنجی کوکه دک اندن جناح جبرئیل بذلا

بشنجی رفرف ایدیکیم دوشه دیلر ایاغنه
عروج ایتمشدی انکله که تعظیما و اجلالا

بیوردی پس رسول الله کیم ایردم بیت معموره
کتوردیلر بکا انده کروا اوج کاسه تسبیلا

که خمر و سود و عسل ایدی پس الدم بن سودی ایچدم
چون ایچدم دیدی جبرائل ایرشدک فطرته فعلا

که یعنی فطرت اسلام ایدر توحیده استقرار
سکا حق قلدی ارزانی ایدم سن حقه تهلیلا

پس اندن کیردم اوچماغه کورمکیم طاشلری لؤلؤ
ترابی مسک اذفر دی جواهردی کل و لالا

بو کز عرش او ستنه چقدی ایرشدی قاب قوسینه
نه قوسین بلکه او ادنی بو درسونقلله عقلا

قودی پس رفرفی عرشده ایاغن طوردی حضرتده
اشارت قلدی جبرائل سلام ویر دیکه قولا

اوقیدی پس تحیاتی صلوة و طیباتی هم
سلام ویردی تعالی الله اکا اکرام ایدوب فضلا

رسول الله دیلدیکیم سلامی عام اوله حقک
دیدی بیزه سلام اولسون دخی صالحلره مثلا

اشتدی انی جبرائل شهادت ایتدی توحیده
سموات اهلی مجموعیله دیدیلر افضالا

چون ایردی بو مقامه اول تجلی ایلدی الله
حجابن رفع ایدوب اکا جمالن عرض ایدوب وصلا

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندن صکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

الا ای طالب تحقیق ایشتکیم ایدم لم تدقیق
اکر الله ویره توفیق بیان ایده وز اجمالا

صحیح بودرکیم النبی کم باش کوزیله کورمدی
کوکل کوزی ایله کوردی بودرقول اندم تنزیلا

کوزیله

کوزیله بقد قلبینه فؤادیله نظر قلدی
پس اندن کوردی اللهی کوکل کوزی ایله الا

ولی شیخ عربکیم اول نوا ویدر بیورمشدر
محل اختلاف اولسه کرکیم ایده وز عدلا

چو دیدی ابن عباس کیم محمد کوردی اللهی
دیمشدر عایشه حاشا کوزیله کورمدی کلا

دیدی چون اختلاف اولدی پس ایتدک بو سوزی ترجیح
که حقدر ابن عباسک سوزنده بو فقره ردم اصلا

معاذ بن جبل ایدرخدیجه آنا ایدرکیم
ایشتدمکیم رسول الله بو سوزی دیدی تعدیلا

که معراج کیجه‌سی کوردم بو باش کوزیله اللهی
بو سوزدر سوزلرک صاغی ایدک بو سوزه تعدیلا

عجم فاضللری کرچه کوکل کوزیله کوردی دیر
عرب کامللری حقدر طوتدک بو سوزی تعلیلا

الا ای واصل حضرت اشت امدی حقایقدن
که بونده دیندی بر معنا که سوزلک اصلدر فصلا

که چونکیم دنیا کوکینه ایرشدی قودی نفسینی
قودی سدره ده قلبینی ایدوبن ربنه میلا

قودی پس جانینی اندن مقام قاب قوسینده
ایشت بو سری اعلادن که تحقیقا و تأویلا

دیدی نفسی که این القلب دیدی قلبی که این الروح
دیدی روحی که این السر دیدی سری که تحصیلا

دیدی سری فنی الله خطاب ایرشدی اللهدن
که یا نفس نعمتم سکا که غفرانیله تفضیلا

ویا روح رحمتم سکا باغشلادم کرامتله
ویا قلب سکا فضلمدن محبت ایردی تجلیلا

ویا سر محمد کل بنی سکا سنی بکا
بودر اوش سر اوادنی بس ایتدی حقه تبتیلا

چو نور حضرت عزت تجلی ایتدی سرینه
تمام سلب اولدی محسوساته تمثیلا و تخییلا

نظر قلدی جهاتینه تمامت کلی نور اولمش
سطوع ایتدی بو کز سرلک ایچنده نور تکمیلا

بو کز ایردی تجلی ذات وجودن محو محض ایتدی
قودی پس ماسوی اللهی و رتلناه ترتیلا

پس اندن حق بقاویردی بقا بالله ایله طوردی
اولوب نور علی نور اول و فصلنا تفصیلا

چو کتدی جمله کیفیات فنا بولدی وجودیات
که حتی قالبی قلبی اولوبدی نوره تبدیلا

بو نوریله نظر قلدی کیرو اول ذاتک نورینه
بوکز نور انکشاف ایتدی کیرو نورینه تجمیلا

بونور اللهله کوردی کیرو اللهی حقا
تعین کتدی قالدی ذات نه تشبیه نه تعطیلا

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندنصکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

الا ای جوهری معنیده صراف
اشتدککیم نه دیدی بونده عراف

لدنی علمنک بو کوهریدی
حقا بو حقه سینک جوهریدی

بو بر تحقیق حقانی ایدی آه
نسیم غیب ایدیکیم ایردی ناکاه

لدنی علمنه شول بولدیکیم یول
که آمنا و صدقنا دیدی اول

پس اویدی مصطفانک شرعتینه
اشت کل امدی انک شرعتی نه

تجلی قلدی چونکیم حضرت ذات
رسول اللهه ایردی وحدت ذات

بقا بالله ایروب کیدردی ذاته
مظاهردن سفر ایدردی ذاته

شهود ایدر ایدی حسنی صفاتی
صفاتی کوستردی غیب ذاتی

پس اسم اعظم اولدی چونکه ظاهر
بلوردی ایکی باطن ایکی ظاهر

بو باطن حقه ظاهر دوشدی اول
که فیضی ذات اوله انده مکمل

بو ظاهر کیرو حقک باطنیدی
ظهوره کلدی شول کیم باطن ایدی

بری بیرینه چون صوندی هدیات
تعین بولدی اسرار هویات

خطابایرشدی خلقدن کسر امیدلک
بنم ربک بکا طوت پس امیدلک

که خلقک بوقدرا لنده اشیا
بنمدر قبض و بسط افنا و احیا

بکا ایت صحبته شمدی شروعی
چون آخر بکا ایدرسن رجوعی

معلق قیلمه قلبک دنیایه وار
که دنیا چون سنی بن اتمدم وار

دخی وحی ایتدی انده ایکی آیت
مفسرلر ایدر بویله روایت

که قرآنک جمیعن ایندی انزال
اراده جبرئیلدی بیک ارسال

ولی بو ایکی ایت اکله انی
که آمن الرسولدر دکله انی

محب ایدی و محبوب بو قدی ثالث
کفاحا دی خطابی وحی باعث

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندنصکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

رسول ایدرچون ایردم انده ناکاه
بکا اوچ نسنه ویردی انده الله

بری بو ایکی آیتدر که دیدلک
خوش اکلا غل روایتدر که دیدلک

ایکنجی بوکه عفو ایتدی بکا ئو
که حتی امتم اولمیه حائد

شوکیم شرک ایتمسه مغفور اوله اول
ندکلو عاصی سه معذور اوله اول

اوچنجی بوکیم اللی وقت نمازی
بیوردیکیم ایده قوللر نیازی

ایردی عزتیله عرشه فرشدن
بیوردی کیرو وارە فرشه عرشدن

کیم اوله رحمة للعالمین اول — کیم اوله خیر خیر الراحمین اول
بیوردی چونکه دوندم یریوزینه — ایرشدم انده موسانك اوزینه
دیدی ربك نه امر ایتدی سکا فرض — دیدم اللی نماز ایتدی بکا عرض
دیدیکیم امتك قوت یتورمز — بو اللی وقته هیچ طاقت کتورمز
که بن سندن اول ایتدم انتهاجی — بنی اسرائیله ایتدم علاجی
کیرو وار ربکا پس اسنه تخفیف — رجوع ایتدم که ربم ایده تلطیف
باغشلادی بو کز اون نبی الله — کرمدن قیلدی تخفیف ای نبی الله
کیرو موسایه ایردم صوردی بکا — بغشلادی حق اون دیدم اکا
کیرو وار لکی کیبی دیدی موسی — کیرو واردم اونی قودی مولی
کیرو موسایه کلدم کیرو واردم — اون کیرو قودی موسایه ایردم
کیرو واردم بشن باغشلدی حق — بشی قالدی بو اللیدن محقق
دیدی چوقدر بو بش ایله طلبدن — دیدم ایتدم حیا قادر چلبدن
پس اولدم راضی بو بش وقت نمازه — که تا امت طوره حقه نیازه
نه ناز ایده نیاز ایده بو امت — محمد چون مکر حق ایده رحمت

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندنصکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

چو معراجه عروج ایتدی سموات اوزره اول بدر الدجی — تمام اولدی رجوع ایتدی بو غایات اوزره اول بدر الدجی

بیوردی

بیوردی چون کذر قیلدم منادی ندا ایتدی — نه بیوردی انی دکله بو آیات اوزره اول بدر الدجی
که فرضم ایلدم امضا ولکن ایلدم تخفیف — بو رسمیله خبر ویردی بو روایات اوزره اول بدر الدجی
که هر بر وقت نمازی بن برابر طوتم اون وقته — الوب انی کروندی بو اوقات اوزره اول بدر الدجی
پس اندن سدره یه ایندی ایرشدی جنته کیرو — جهانی جمله طی ایتدی بو مرقات اوزره اول بدر الدجی
کیرو ایندی مقامینه که مسجد حرامیدی — عروج ایتدی نزول ایتدی بو میقات اوزره اول بدر الدجی
بو هم طی مکانیدی بو هم طی زمانیدی — ایکی ساعتده سر جمله بو هیئات اوزره اول بدر الدجی
نه بیره قلبی کیم اوسه ایردی قالبی انده — اولبیدی قلب کبی قالب کمالات اوزره اول بدر الدجی
حرمده پس نزول ایتدی ابو جهل ایردی پس اول — ملاقات اولدی انکله مقالات اوزره اول بدر الدجی
دیدیکیم اشبو کیجه بن که بیت المقدسه واردم — بیان ایلدی معراجن بو حالات اوزره اول بدر الدجی
ابو جهل چونکیم ایشتدی قغردی انده کفاری — ایشتدیلر چو معراجی دیدیلر جمله سی هیهات
قموسی ایلدی انکار تعجب ایلیوب انی — بر از اصحاب اولوب مرتد قودی ایمانی حاشا
ابو بکره ایتدیلر بو کیجه قدسه واردم دیر — دیدیکیم واردی صادقدر که حقدر او اجمالی
دیدیلر کیم ندن دیرسك دیدی آنلر چونکیم بن — انانوردم بو کوکلردن خبر ویرسه اوروح افزای
چون انی ایلدی تصدیق پس ادین ویردیلر صدیق — حقیقت بولدی تحقیق انکچون اولدی شکر خدای
قبائل جمله کلدیلر حرمده صف صف اولدیلر — خبر ویر امدی دیدیلر او توردیلر الای ایله
بیلورز کورمدك سن هیچ بیت المقدسی اصلا — ندر پس مسجد اقصی اکر بصدك سه انده پای
امارات علاماتن بیان ایت ایده لم تصدیق — توقف قیلدی بر ساعت بو سوزده اول یوزی طغرای

بغایت کربت ایرشدی مبارک قلبنه انک
که زیرانسنه صوردیلر کیم آنی کوزلمشنک

ولیکن قیلمدی اظهار چاتوب قاشن بی یمدی
پس اولدی منتظر وحیه نه امر ایده اولی همتای

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندنصکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

ایرشدی لطف ربانی حجابن کلی رفع ایتدی
ندنکیم صوردیلر اکا قوسندن خبر ویردی
دیدیلر بولده کوردکمی عجب هیچ قافله بزدن
دیدی ر وحادهٔ او غرادم که بردوه یتر مثلو
صوصادم برقدح بولدم بولردن پس صوین ایچدم
دیدیلر قافله قنده دیدی تنعیمه اوغرادم
که اوکیجه بر جمل کله که خاکستر اوله رنکی
دوه نک اوستینه ایکی غراره بغلنمشلردر
قچانکیم شمس ایده اشراق بولرده اوللرظاهر
دیدیلر اکلدق بن برکوره لم معجزاتک پس
پس اندن چقدیلر بونلر ثنیه طاغی اوستینه
چو صبح اولدی بری ایدر که والله کونش طوغدی
ایرشدی پس جمل اوکجه محمد اولدی پس صادق

که ظاهر ایلدی قدسی عیان اولدی اکا هرجای
دیدیلر وصفنی کرجک دیو بدر زیر له بالای
بو سوزه مجوب اویردی او کوزی کوکلی جانی بای
ایدرلردی طلبانی خبر ویردی او عالی رای
صورلکانی بولردن سزا ثر ویردی او عالی رای
دیدیلر وصف ایت ایتدی ظفر ویردی او عالی رای
ایشتکیم بونلره نیجه وطر ویردی او عالی رای
مخطّطلر مخیّطلر خبر ویردی او عالی رای
بو قومه بو کلامی بو قدر ویردی او عالی رای
دیدی بر بر نظر ایدک نظر ویردی او عالی رای
چو بونلاره خبر ویردی ثمر ویردی او عالی رای
بری ایدر که والله نلر ویردی او عالی رای
او بری چون شمس ایدی سوزده قمر ویردی او عالی رای

کونش

کونش کبی عیان اولدی نیچون اتمیه لر تصدیق
شولرکیم مرتد اولمشدی کیروایمانه کلدیلر
بولر انکار ایدوب جمله خجل اولمشدی اکا
چون اثبات ایتدی معراجن ایرشدی ظهر وقتی پس
پس اندن کعبه یا بنده امامت قیلدی جبرائیل
رسول الله دخی کجدی امامت یرینه آنده
صلوة ظهر ایدی اول که قیلندی جماعتله

چو دریای حقیقتدن کهر ویردی او عالی رای
کیدردی کفر زهرینی شکر ویردی او عالی رای
بو اثبات ایلیوب سوزیر در ویردی او عالی رای
ایرشدی جبرئیل دیدی بو جهلدن ایتدی فی لارای
اکا او یدی رسول الله رعایت قیلدی اول بدرای
پس اصحاب اویدیلر اکا درایت قیلدی اول بدرای
عنایت ایلدی الله هدایت قیلدی اول بدرای

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندنصکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

ایکی کون ایتدی جبرائیل امامت
اذان اول مدینه ده دینلدی
چون ایکی کون امام اولدی صلوة
صوکنده دیدی بو اوقات سکادر
انکچون ایلدی انده امامت
صلوتک هیئتی اعداد رکعات
چو بیلدک حال معراجی تمامی
دیمشدر اصفهانی نور وهاج

بوغیدی نه اذان و نه اقامت
آذان اولدی اقامت ایدنلدی
اشارت ایلدی انواع وقته
هم امته که وقت الانبیا در
رسولی ناکه تصدیق ایده امت
بیلندی جبرئیل فعلیله بالذات
ایشت بونده اولان باقی کلامی
او نوزدرت کز ایدو بدر کوکه معراج

اونوزدر دلبری جسمانی ایدی
قلانی دوشدکل روحانی ایدی

محققلر ولی تحقیق ایدرلر
که معراجی انك درت ایدی دیرلر

ایکی کز ایتدی جسمانی دیدیلر
ایکی کز دخی روحانی دیدیلر

هم اول دوش ایله ایدردی معراج
پس اندن روحله کیدردی معراج

بولردنصکره جسمانی ایدردی
نه روح ایدرسه جسم آنی ایدردی

اکر بونه سؤال ایدرسه سائل
که عقلمده دولانمز بو مسائل

تفاسیر ایچره روحانی دینلمز
احادیث ایچره اصلا ایدنلمز

نه یرده بولدیکز بوکا سند نه
بو اقواله جهت نه مستندنه

جواب بو درا کا ای علمه طالب
افاض الله تحقیق المطالب

تفاسیر واحادیث ایچره دینلن
تواتر یاخو مشهوردی دینلن

که قطعا شبهه یوقدر صحتنده
جماعت دکلمشدی صحبتنده

جمیع سوزی وحی ایدی شرایع
حقا یقدی بدایعدی ذرایع

اکا اول صفاتیله تجلی ایلدی الله
پس اندنصکره ذاتیله تجلی ایلدی الله

پس اویله اولسه اصحاب ظواهر
تواتر سویلدی یاخود مشاهر

انکچون انی جسمانی دیدیلر
دیدی روحانیسی او حدیلر

که بعضینی دیمشدر اهل آثار
دیمشدر بعضیسینی اهل ایثار

بو وجهدن نقل اولوبدر چوق کتابده
خبرلردر لودرلو اشبو بابده

چو معراجدن خبر نقل ایتدی راوی
ابوبکر ایدی اکا دیدی راوی

که دیدم یا رسول الله خبر ویر
نه وحی ایتدی سکا ربك اثر ویر

دیدی ربم اکر عفو ایتمیادم
حسابی امتیکه ایتمیادم

ولی ایتدی شکایت امتمدن
یری بوکیم دیمادم حضرتمدن

که یارنکی عملدن شمدی کوستر
بولر یارنکی رزقی شمدی استر

ایکنجی ویرمزم رزقینی غیره
بولر اعمالنی غیری یه ویره

اوچنجی رزقنی یرلو کیدرلر
بولر غیره واروب چوق شکر ایدرلر

بودردنجی بنون ایدر اعزاز
بولر خلقدن طلب قیلورلر اعزاز

بو دربشنجی چون اودی برندم
انی کافرلر ایچون خلقت ایتدم

بولر دون کون دوریشوب جهد ایدرلر
واروب کندیلری اوده اتارلر

کیرو معراجده کلدی بر روایت
بیورمشدر رسول ایله درایت

که ربمدن سؤال ایتدم مسائل
ولی اولمیادم نولیدی سائل

که ویردیك آدمه یا رب جنت
نه ویردك بکا یا رب فضل و منت

دیدی ویردم چقاردم صکره آنی
سکا اعطا ایدم اعلی جنانی

که امتله اولا سزانده باقی
چقرمایم قلا سزانده باقی

نیچون بولمایسر اول حسن حالات
چون اولدی جامع جمله کمالات

اكا اول صفاتيله تجلى ايلدى الله
پس اندن صكره ذاتيله تجلى ايلدى الله

ديدم نوحه سفينه قيلدڭ اعطا ... ديدى دنياى قيلدم ساكه اعطا

كه يريوزين سكا قيلدم مساجد ... مساجدله صراطى كيچه ساجد

ديدم يا رب ابراهيمه اودى ... صوغوق قيلدڭ كه يانمدى وجودى

ديدى همه امتيكه اويله ايدم ... سلام ويردايدوباوده بوريدم

ديدم كيم ويردڭ اسمعيله زمزم ... ديدى كيم بن سكا كوثر ويرم هم

ديدم كيم ويردڭ اسمعيله قربان ... ديدى متلو كه ايدم احسان

فدا قيلام يهوديله نصارى ... بنم لطفمدن اوله لر حيارى

ديدم موسا يله سويلشدڭ على الطور ... ديدى سنكله سويلشدم على النور

ديدم عيسايه مائده كرامت ... ديدى اوله سكا يوم القيامت

ديدم داوده ويرمشدڭ زبورى ... ديدى انعامى ويردم سكا نورى

ديدم كيم يونسه ويردڭ نجاتى ... كه اوچ ظلمتدن ايركوردڭ نجاتى

ديديكيم امته ويردم نشاطى ... قبرده و قيامتده صراطى

ديدم ويرمشدڭ خضره حياتى ... ديدى كيم سلسبيل ويره حياتى

ديدم موسايه ايندردڭ تورات ... ديدى كيم اية الكرسى اعظم ايات

ديدم عيسايه انجيل ايتدڭ انزال ... ديديكيم سورهٔ اخلاصى سن آل

پس

پس اندن ديدى باكا يا محمد ... كه كوندردمدى ساكا يا محمد

نه تورات ونه انجيلده كلوبدر ... كيم اكا فاتحه آدايدلبدر

كيم آنى اوقيه جسمينى انڭ ... حرام ايدم اوده شادايله جانڭ

بكا سندن كرامتلو قولوم يوق ... حبيبم سڭ كه سندن سوكلم يوق

چو كوردى بو كمالى اول على راى ... جمالى كولدى اولدى عالم آراى

قافية الالف

روايت ايدرلر كه اول سيد الانبياء ... كوردر عرشده برقبه اول اسعد الانبيا

معظم كليدلو انى كوريجك ديدى اول ... نه اوله بو قبه ايچنده عجب اخفيا

بوكا قانى مفتاح كه فتح ايدم آنى كورم ... خطاب ايردى حقدن كه يا اكمل الاصفيا

كليدى انڭ سنده در كيم شهادت كتور ... شهادت كتوردى كوردر زبدة الاتقيا

كه قبه ايچنده ياتورنى كرازبردكز ... دكز اورتاسنده براغاج تبوب رضيا

بوداغنده برقوش قونر اغزنده برذره تور ... تعجب ايدوب ديدى يا صاحب الكبريا

نه در بو ديدى رحمتم كنجى دريانيده ... نه حدا يررا كانه بكا تكبر دريا

اول اغاج بو دنيا اوقوش امتكدر سنڭ ... او ذره كه هدركيم ايدرلر اندن حيا

بولار ڭكاهى بنم رحمتيمه نظر ... بو در نسبتى اكا يا سيد الانبيا

خدايا چو سنسن بزه ارحم الراحمين ... نظر قيل سلوك ايده لم درپى اوليا

فصل فى اسرار الوحى

قافية الباء

ایشت چون اولدی بشارتده طبل خطاب   چقوب قاب قوسینه اولدی معلی جناب

قونلدی اوادناده پس رفعتی مسندی   نه قوسین نه ادنی که کشف اولدی جملهٔ حجاب

شرا یعده ضرب اولدی سکه انك آدی   حقا بقده نشر اولدی اعلامی فتح اولدی باب

یازلدی نشانده منشور اوقات خمس   بیان اولدی شانده عنوان فصل خطاب

اوقوندی انك شانده خطبهٔ لولاك پس   اوروب قاف افاقه قوردی همایون قباب

ویرلدی آنك دوستلرینه نعیم جنان   یاقلندی دشمنلرینه عذاب عقاب

پس اشراق ایلدی اکا آثار نور آله   نثار اولدی سرینه اسرار وحی کتاب

روایت ایدر جعفر صادق اول قطب دین   علیدن که اولسون نفام اکا احسن مآب

محمد سؤال ایتدی یارب بیور اشیدم   کیم افضل عمل قنغیدر ویردی پس حق جواب

توکلدن افضل عبادت رضادن عزیز   قتمده بنم یوق بولردن یکی مستجاب

قافية التاء

پس انك خطابی ایلدی اکا اول عالی ذات   که یا احمد اولدر محبتده کامل صفات

شوکیم بندن اوتری محبت ایده عالمه   کسیله بکا اولشه ویرم اکا ثبات

بکا واجب اولدی کیم اکا محبت ایدم   جو یوقدر بنم جملك غایتینه سمات

نظر ایلیم بونلره پس بولرده نظر   ایده جمله مخلوقه رحمن کوزین التفات

بولر حاجتن خلقه عرض اتمیه لر اولر   حلال لدن کفایت قدر ایده لر اکتفا بو ثقات

بنم ذکرم اوله بولرده نعیم وصفا   محبت رضام اوله بونلرده اصل حیات

که یا احمد استرسك ورع اوله سك تمام   پس ایت زهد دنیادن ای زبدهٔ کائنات

دخی رغبت ایت آخرته سن کل بر دوام   دیدی زهد و رغبت نیتدر بیور بینات

دیدی قیل طعامی شرابی لباسی قلیل   ذخیره قومه ارته یه استرسك نجات

مدام ایت بنم ذکرمی دیدی نیجه ایدم   دیدی خلوت اول بو دنیایی ایله دیکه آت

قافية الثاء

که یا احمد او غلاون کبی ایله اکتراث   نه کورسك سوب ایلمه میل ایله انهاث

دیدی یارب ایله دلالت بنی بر ایشه   که تاکیم تقرب بولم حضرتکه یا مستغاث

دیدی کیجه کی کوندز ایت کوندزك کیجه قیل   دیدی نیجه ایدم بورسمه بیور یا غیاث

دیدی اویخوکی قیل نماز طعامکی جوع   بو رسمه قیلور آخرت چون قیلن احتراث

که یا احمد اول قولکیم ایشله یه کردر خصال   بن اکا ویرم اوجماغمده سرای و اثاث

دیدی نیته اوله دیدی صاقلیه دیلنی   دخی قلبنی علمنی ایتمیه انبثاث

بن اکا نظر ایتدیکیم بیله حاضر اوله   کوزی نوری اجلقدن اوله ایدر انبعاث

که یا احمد ایتسك اگر صمته جوعه نظر   دخی خلوتده کیم نه اولور بولردن تراث

دیدی بوله میراث جوع دیدی حکمتدر   دخی حفظ قلب تقرب بوله بی بحاث

دخی دائما حزن ایده سویلیه حقی اول   قایرمیه هیچ عسر و یسره ایدینه حراث

قافية الجيم

که یا احمد ایتدکمی بو بوله سن ابتهاج　که قولم نه وقتن تقرب بوله ای سراج
دیدی بلمزمانی یا رب بلدر بکا　دیدی ساجد اولسه عبادتده یا اولسه آج
که یا احمد اوچ قول عجب ایشده دردکلکل　بریسی او کیم نماز ایچره ایدر بکا اعوجاج
که بیلور کمك قوشوسنه طورر اشبو قول　یا کیمه الن کتوروب عرض ایدر احتیاج
ایکنجی بو قولدر که بو کون غداسی یتر　یارنه غصه یر کیم نه قیلم نه ایدم علاج
اوچنجی او قولکیم کولر شاد اولور حالنه　نه بیلور که بن راضی و یا خشم ایدم احتجاج
که یا احمد ایشت که جنتده بر قصر وار　که اغ انجو دندر دکلدر زبرجد یا زجاج
که خاص قوللرم اولور اول اوده یتمش کرت　نظر قیلورم بونلره سویلرم بن نتاج
ایدر جنت اهلی طعام و شرابیله ذوق　بولور لذتی سوزم ایله ایدر ازدواج
دیدی نوله یا رب علامت بو قوللرکم　دیدی دنیا زندان اوله بسنه تخت ایله تاج

قافیة الحاء

که یا احمد اولدر بنی سومکه افتتاح　کیم اوله فقیره محبتده قلبی انشراح
دیدی ایله یا رب بیان فقیر کیمدرر　دیدی صبر ایده قلته اچلغه شب صباح
دخی شکر ایده نعمته طوتمیه آزانی　یلان کلمیه هیچ دیلندن اوله باصلاح
غضب قیلمیه ربنه حکمنه راضی هم　نه ماضی یه غصه نه مستقبله ارتیاح
که یا احمد اولدر محب بکا اکله غل　کیم اوله فقیره محب اچیله جناح
یقین اول فقیره یقین قیل فقیری سکا　که بنده یقین ایلیوب سکا ویرم طماح

کوزنکل

کوزنکل فقیر بکه دوستم بولر دریتم　ایراق طوت سنی اغنیادن دیلرسك فلاح
که یا احمد اصلا طوتمه لباس ایله هیچ　طعاملك نفیس یوب کوزلمه سن ملاح
که هر شره مأوی در نفس اماره بیل　که خیره چکرمسن او شره چکسنور رواح
فقیر اولسه قاوغنی اولبیجق کبر ایدر　چو شیطان نه او یارنیته بولیسر دنجاح

قافیة الخاء

که یا احمد اولغل بو دنیادن ایلکن ایراخ　انك اهلینی سومکل ایلکل انسلاخ
سوب آخرتی آخرت اهلنی کوزلکل　دیدی قیل بیان کیم بولردن ایدم انفساخ
دیدی دنیا اهلنك اولور کبر و اهلی چوق　کولر چوق اویور چوق قتیر چوق ایدر انتساخ
رضاسی آز اولور قبول ایلمز معذرت　عبادتده سستوك کناهده بهادر فراخ
چوق اولور بولرده حماقت جهالت ایکن　تکبر ایدرلر معلمده هم بولر انتفاخ
بولر کندی زعمنده عاقللرز دیرلمر　ولی بونلر احمقدر بنده ایکن ایمراخ
که یا احمد آکلا کیر و اخرت اهلنی　حیالو ایدرلر دوکوب یاشلر ایدوب بصراخ
سوزی بونلرك شول قدر خوش کلور کیم بکا　کیم تاانا اوغلی سوزینه طوترلر صماخ
بولر طرفة العین قدر بندن اولمز جدا　غزا قلیجیله ایدرلر نفسلرین ایکی شاخ
طوررلر عبادتده بنیان مرصوص کبی　طریق اطاعتده ایدر بونلر ارتساخ

قافیة الدال

که یا احمد اکله سوزمی بوله سین رشاد　شو کیم اخرت اهلیدر اولمکاصلا شاد

شو وقند نبرو کیم بولر بلدیلر دی بنی   نه یملك نه ایچمك نه كوملك نه شر و فساد
مصیبتلره صبر ایدوب کوزلدیلر بنی   کا هیچون اغلر بولر باش دوكر نوشداد
کوزی یاشلری کیم اقر یوزلری اوسنه   انیسی درر بونلرك ایلیوب امتداد
مصاحبلری یدر یازجی ملکلر عمل   بنمله مناجات ایدرلر بونور نومراد
سوزی بونلرك بودرر کیم نه وقتن عجب   بودار الفنادن بقایه ایریشه معاد
که یا احمد اولدکی اکاه که زاهدلره   که نه ایلمیشم بولاره عطا اعتداد
دیدی بلمزم دیدی اولوب حسابدن امین   لیام بونلره درت قپو جنّت ایچره عداد
بری بوقبودر کیم ایره هدایا مدام   برندن بنی کوره لر اولّلز دلکشاد
اوچنجی قبودن نظر ایده لر طامویه   معذبلری کوره لر انده بئس المهاد

قافیة الذال

برندن کله حوریلر قیلالر التذاذ   بو درت قپودن پس بولر بونه لر التذاذ
دیدی کیمدرر یا الهی بو زاهدلرك   که وصف ایلدك بونلری ایلدك بونجه یاذ
دیدی زاهد اولدر که یوقدر انك هیچ اوی   که تا کیم خراب اولیجق ایلیه العیاذ
دخی یوقدر اولادی کیم اولسه لر غم یيه   دخی مالی یوقکیم کدیجك دیه العیاذ
آنی کمسه بلمز که مشغول اوله حالنه   که تا طرفة العین قدر ایده بندن نفاذ
دخی یوق طعامی که اندن دیلیه کشی   دخی یوق نفیس طونی کیم کیه جك اوله شاذ
نه خوف جهنم ایدرلر نه شوق جنان   یاقوبن یره کوکه بندن دیلرلر لیاذ

دیدی وار میدر امتمده عجب بو صفت   دیدی انبیادر بولر کیم دیلرلر معاذ
سنك امتكدن دخی ولیسر طائفه   که صدیق اولالر شهید هم ایده لر ملاذ
دیدی امتمه می جو قدر اولا بو زاهدلرك   ویا غیر خلقدن بیور باکه یا مستعاذ

قافیة الراء

دیدی امتك زاهدی غیره نسبت که وار   که بو نور ایضد برقاره قیل اعتبار
دیدی چو غیندی بولر امتمدن بولر نولدیلر   دیدی شك ایدوب ایتمدیلر یقینه قرار
انستمدی انی حقه حمد ایندی قیلدی دعا   که یا رب صقله بولاری ایدوب بختیار
پس اندن بیوردی که یا احمد ایله ورع   ورع دینه باش وسط دره هم آخر کار
ورع فتح ایدر بیز عبادتلرك قابوسن   مکرم قلور حقه خلقه انی اختیار
که یا احمد اول صمنه لازم که صامتلرك   کوکللری علمله معمور اولور معنی دار
که یا احمد انست عبادت اون اجزادرر   طقوزی حلال استمکدر که ایده لر نثار
که یا احمد اول کمسه کیم عقلی یوقدر انك   جهانده غنایه ایرشمدی اول کچدی زار
نوکیم علمی وار در انك اولمدی اول فقیر   رضا بولمدی اولکیم ازنسنه یه قلدی افتخار
که یا احمد ایت غصه کی لسانکی بیر   که بندن کشی غافل اولسه انی یاقه نار

قافیة الزای

دیدی یا احمد سنی چون ایلدم نور حجاز   اکلدمی نیچون ایندم انبیادن سرفراز
دیدی یا رب بلمزم دیدی یقین و صدقله   حسن خلقیله بو خلقه مرحمت جود جواز

دیدی یا احمد دیلرسك بوله سن ایمازدادین	نفسنی آج ایت صمته لازم اول کیم اولدر احتراز
نفسه الزام ایله خشیت تاکه بندن قورتوله	کربو رسمه ایدر یسك اوله سا که کشف راز
دیدی یا احمد اکر قولم قبله قرینی آج	صا قلر ایسه دیلنی کرسویلزسه الا آز
اکه بر حکمت ویرمکیم نورله برهان اوله	هم شفا و رحمت اوله ایلیه باکه نیاز
نسنه لر بیلدیرم اکا کیم انی بلمازدی	نسنه لر کوسترم اکا که ایتمشدی انتهاز
اول کا بلدرم عیبینی تا عیبن بلوب	کمسه نك عیبینه قلمایه دیلنی پس دراز
هم دقایق علمنی بن اکه الهام ایلیه	بولمیه شیطان اکا یول کشفله قیله نماز
اوکردم شیطانك اکا حیله سن هم نفسنك	تاکیم اغوا ایتمیه لر نه حقیقت نه مجاز

قافیة السین

دیدی یا احمد بیلور میسن نه وقت اولور اساس	تا که بر قول عابد اولور کیه زهدن لباس
دیدی یا رب بلمزم دیدی قچانکیم جمع اولا	انده یدی دورلو خصلت اولمیه هیچ انطماس
بیر سی انك ورعدر کیم محارمدن یغه	بودر ایکنجیسی کیم صمت ایده بی اندراس
سویلمایه شول که ما لا یعنی در ابسم اوله	بودر اوچنجی قورقه طوتمیه کوکلنی یاس
ارتوره اغلامسنی بندن اول خوف ایلیوب	بودر دردنجیسی ایده حیا اول بی قیاس
بندن استحیا ایده اول اشکار و نهان	بودر بشنجیسی کیم ازیه کیه پلاس
بودر التنجیسی کیم خشم ایده دنیایه اوله	زیرا بن خشم ایلدم دنیایه بیل ای خیر ناس
بودر یدنجیسی کیم دوستلریمی اول سوه	زیرا بن سودم بولاری ایلدم بن ذخر ناس

دیدی یا احمد شوکیم بن سودم اللهی دیه	سوزن اول حتی دیم بن دکلکل ای قدر ناس
قوت اله خرقه کیه سجده قله ایده قیام	صمت ایده قیله توکل یا که اول ای فخر ناس

قافیة الشین

اغلیه چوق از کوله ایده هواسندن دهاش	مسجدی او ایدنه علی مصاحب کیزلو فاش
زهدی یار ایده سوه عالملری اخلاص له	ایدی بو خصلتلری بولداش بونلره اولمه طاش
استیه دائم رضامی هم نجه خشمندن اوله	قاچه مخلوقاتدن چند نجتیه خلقیله باش
معصیتدن هم نجه قورقه بنم خشمندن اوله	ذکرمه مشغول اوله دوکن کوزندن آجی یاش
دائم اوله اول بنم تسبیحمه تهلیلمه	کندوزینی عشقمه اودینه صله اول کا الفراش
وعدنه صادق اولا هم عهدنه ایده وفا	قلبی طاهر اوله یمشق اولمیه برقاتی ماش
خاشع اوله اول نمازده ایده قصده اجتهاد	راغب اوله اول ثوابیوزین ایده افتراش
راهب اوله هم عذابمدن بنم خشیت ایده	تاکیم اکا دونه میه لر جهنمده فراش
همنشین اوله بنم دوستلاره ایرلمیه	بونلر کله بیله اوله جانی کوکلی در معاش
بو صفتلر کیمده وارسه اولدر عابد قولم	انسبو احوال اولمسه عابد دکل چاتما یه قاش

قافیة الصاد

دیدی یا احمد اکر قیلسه قولم نی انتقاص	جمله کوکلریلر اهلنجه نماز اولسه خاص
هم بو عالم خلقنك قدرنجه ایدرسه صیام	هم فرشته لر کبی ایتسه طعامدن انتکاص
کیمسه اصلا لباسی اولسه عریان دنیده	بوصفتلرله ایدرسه درلو علمی اقتناص

کورسم انك قلبنك ایچنده دنیا حبنی ... ذره مقداریده اولسه اتمسه اندن مناص
یاریاست موسه یاخود زینت دنیای اولی ... اولمیه باکا یقین اول بلمیه هیچ اختصاص
جیقرم قلبندن انك سوکمی هیچ قومیم ... قلبنه ظلمت براغم بولمیه اندن خلاص
هم محبتدن حلاوة قلبنه طاندرمیم ... چونکه دنیا سودی اول ایله کرك اکا قصاص
پس وارامدی قوللرومه انسبو اخبار دیکر ... هم سلام ورحمت اولسون اکه بالخاص الخواص
بونده ختم اولدی بلك اسرار وحیك آخری ... لیلك نجات انسبو قورقودن اریدی چونکه صاص
کیم اولا بوسوزلر ایله اول عمل قیله تمام ... تا مکر حقدن عنایت ایرشه ایده خلاص

قافیة الضاد

چون اکا انسبو اسراری افاضه ایلدی فیاض ... کلوب برده خبر ویردی ندنکیم سویلدی فیاض
روایتدرکه بو بوردی فخنکیم عرشه ایرشدم ... قودم بن دفرفی انده بنی چون طویلدی فیاض
برآواز ایردی اردمدن ابوبکر اونینه بکزر ... که طور دیدی ندا ایتدی صلوة ایدر دیدی فیاض
که یعنی رحمت ایدر حق اشتدم بن خلم صوتن ... کیم انی قدرتا لیله علی اللوح یزدیدی فیاض
برآیت پس خطاب ایتدی هو الله الذی دیدی ... اول آیت معنیسی بودرکه رحمت قیلدی دیدی فیاض
فرشتهلر سزیکچون ایدرلر باکه استغفار ... که اخراج ایلیم نوره سزی ازظلمت امراض
زهی فضل اسی سلطانکیم که کبر و فرسه کوندی ... جقرمشکن انی عرشه که تا حاصل اولا اغراض
اکر صور ارسلك شاها که نیچون کبر وانتدی اول ... جوانماد ایدی عیسی یره کوکدن اولوبدر یاض
مع هذا بوافضلدی براشدی طور عرشده ... جواب شافی بودر کیم خواندن انمدی اعراض

انکچون بونده کوندردی کیم اوله عالمه رحمة ... چو انکچون براد لدی جواهر جملة اعراض

قافیة الطاء

روایتدر رسول الله دیدی چون ایدم استنباط ... دیدم قیلمه بنی یارب دخی عالمکی اقناط
بیلورسنکیم مسافرلر سفرلردن کرودنسه ... کلورلر ارمغانیله نوله بن امته اوساط
دیدی صفلا بم انلاری نجه کیم اوللردیری ... فخنکیم ویره لر جانی بشارتله ایدم اقساط
فخنکیم کیره لر قبره بولالرلر اوله سینی یك ... فخنکیم طوره لر کیروایریشه رحمتم انماط
فخنکیم آچلر کوزلر جمالم کوره لر بونلر ... بوسوزلر ارمغان اولسون بولوردن ایتیم اسقاط
دیدی چون یوریدم عرشدن کلوا ایدیلر استقبال ... که جبرائل ومیکائل دیدیلر نیلدك ابساط
هدیه قانی اصحابه هم استرار مغان امت ... دیدمکیم التی نسبیله ابریشم بونلره نشاط
بری بودر بیوردی حق بوسوزی امته ایر کور ... سوزسز چونکه جومردی ویررسه دخی بقیراط
بن اولایم محبتده که سیزه چوقدر احسانم ... یزیلمز قطره دریادن اکر عالم اوله خطاط
ایکنجی بوکه قورقرسز چوکوکلربرلر اهلندن ... بن اولایم که قورقاسز چوقادرون بنم فسطاط

قافیة الظاء

اوجنجی چونکیم ایدرسز رجایی کمسه دن الحاظ ... بن اولایم کیم ایده سزکه محروم اتمزم الحاظ
بودر دردنجیسی چونکیم ایدرسز خلقدن استحیا ... بن اولایم کیم ایده سز جفایه وافیم حفاظ
بشنجیسی بودر چونکیم ایدرسز کمسه یه خدمت ... بن اولایم کیم ایده سزکه بنون احفظ الحفاظ
بودر التنجیسی چونکیم ایدرسز کمسه یه تصدیق ... بن اولایم کیم ایده سزکه صادق وردیدن احفاظ

که زیرا وعد ایدن بن سزه ارزاقی دنیاده … دخی جنت ویرن سیزه ثوابه ایدن استیقاظ
پس اینلدی احمد مختار بو رسمه ارمغانیله … کلوبن دیدی اصحابه ایدالم بزده استحفاظ
تمام ایتدی بو موضعده تمام اسرار معراجی … ولی وارد ردخی سوزلرکه ایدرلرانی استیعاظ
بوسوزلرکیم بیان ایتدک قونقل صحیح ایدی … ولی بعضیسی جسمانی ایدیکیم سویلنر الفاظ
دخی بعضیسی روحانی ایدیکیم اولکدروحیله … کیم انی نقل قیلدیلر مشایخ عالم وو عاظ
محمد صادق الوعد الامین درکیم خبرویردی … خدایا بیزی غفلتدن اسرکه ایله کل ایقاظ

مؤلفک معراج شریف قصه سی واسرار وحی حقنده کتوردیکی ابیاتک مفرداتنک بحسب اللغه وبحسب معانی مقصوده سنک حلنی وشرح وبیاننی مراد ایدن اسمعیل حقی بورسوینک شرحنه مراجعت ایتسون والسلام

بیان تقطیعات بیت

انت الذی مستفعلن لما رفع مستفعلن ت الی السماء متفاعلن بک قد سمت متفاعلن وتزینت متفاعلن لیسراکا فعلاتن

بو بیتک مصرع اولنک جزء اولی وثانیسی مضمر اولوب عروضی اصل اوزره سالمه در ومصرع ثانیسنک جزء اولی وثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوعه در

انتَ الّذی ناداکَ ربُّکَ مرحَباً … ولقد دَعاکَ لِقُربِهِ وحَیّاکَ

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات سن شول ذات جمیل الشیم سنکه سنک ربک سکا ندا ایلدی

اضمار وقطعک تعریفاری بیننا اولک لجزاسنی تقطیعیه بحکو محرره

وحیّاک تفعیل بابندن حیا تخفیف اولنک

لیله معراجده بالذات وغیری احوالده لسان جبریل علیه السلام ایله مرحبا دیو ودخی بن الله تعالی یه قسم ایدرمکه الله تعالی سنی قربنه یعنی درکاه الوهیتنه ورؤیتنه دعوت ایلدی وسکا مسؤلاتنی اعطا واحسان ایلدی حیا فعل ماضی سنی حیوة ده زاوقود غمزه کوره یا ایله اما حیا اوقود غمزه کوره یا ایله معنی ورنبک سکا تحیه وسلام ایلدیکه السلام علیک ایها النبی ورحمة الله وبرکاته خطاب مستطاب الهیه سیله بونقدیرجه حیا تفعیل بابندن فعل ماضی اولوب غاییی یاسنی وزن ایچون تخفیف ایتدک

بیان معانی مفردات واعرابه واعلاله

انت الذی مبتدا وخبر جمله سی حذف عاطفه بیت اولده کی جمعتک جمله سی وزرینه معطوفدر یس یا سید السادات اولدیغی تقدیر اولنور نادی مفاعله بابندن فعل ماضی چاغردی معناسنه لکن خوجره وعلا حقنده صفة ذاتیه سندن اولان کلام انواعندن بر نوع مخصوصدرکه ندا مخصوص ازلی یه دال اولان بر جسمدن اصوات وحروف خلق ایدوبکه اول نداء ازلی نک تعلقی حادثیدر انک ایله ندا ایلدی دیملک اولنور لکن اشاعریه کوره الله تعالی نک کلام ازلیسنی ایشتمک جائزدر حروف واصواتدن وکیفیتدن وکمیتدن وزمان ومکاندن اکاظرف ولقد ذات جمله حدوثدن منزه ومبرا اوله رق کاف خطاب مفعولیدر ربک نادی نک فاعلیدر مرحبا وجوبا سماعا فعل محذوف اولان مفعول به قیاسا ندر اصلی مصدر میمی اوله رق وسعت معناسنه

واسم مكان دخی اولمق ممكن محل واسع معناسنه بو مقامده دیمك اولور كه الله تعالی
جبینه ندا ایدوب رب جبینم صادفت سعة لاتكون فیها مضایقة ولا استثقال
ولا اخراب یاخود اتیت محلاً واسعاً غیر مضایق وغیر مستثقل بل یكون فیه
عمار وسعة قلب وانس والقتبل لاتكون فیه متحزناً ولا متوحشاً ولقدده
لام قسمه جوابدر تقدیری واقسم بالله لقد دعاك اه دعا فعل ماضیدر
دعا یدعودن كاف خطاب مفعولیدر لقربه ده لام جاره دعایه متعلقدر
وحبا فعل ماضی معلومدر حبا یحبو حبوة دن حبوة برنسنه ویرمك یقال
حباه حبوة ای اعطاه الله تعالی نك جبینه اولكیجه ده ویردیكی شیلرك حد
وحصری یوقدر خصوصا رؤیت جمالی وبش وقت نماز محمدیه صاحبنك
معراج شریف حقنده اولان ابیاتنده كچدی وحیاك دخی اوقمق ممكن بتفعیل بابندن
اولان حیادن مخفف اوله رق معنی ودخی ربك سكا تحیه وسلام ایلدیكه السلام علیك
ایها النبی ورحمة الله وبركاته خطاب مستطاب الهیه سیدر لكن حبوه دن اولمق ظاهردر

بو اراده شارحك بری تحیه دیرلنك معناسنه اولوب معنای شویله ویردیكه ودخی ربك سنی دیرلتی نبوة انزالیله

انت الذی مستفعلن ناداك رب مستفعلن بك مرحباً متفاعلن	
ولقد دعا متفاعلن ك لقربه متفاعلن وحباكا فعلاتن	

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی مضمر اولوب عروضی اصل اوزره سالمه در
ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی سالم لزدر وضربی اصل اوزره مقطوعدر

اَنْتَ الَّذِی فِینَا سَأَلْتَ شَفَاعَةً		نَادَاكَ رَبُّكَ لَمْ یَكُنْ لِسِوَاكَا

بیان

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات سن شول ذات كریم الشیمسنكه انجق یوم حشرده یعنی
امتنك مؤمنین ومؤمنات حقلرنده عفو ذنوب ایله وبعضلرینك جهنمدن
اخراجیله وجنتده مقاملرینی ودرجه لرینی ترفیع ایله وساز كافرلرك یوم
قیامتده تعجیل حسابلریله شفاعته رخصت استه دك یاخود لیلۀ معراجده
اللی وقت نمازدن تخفیف ایله شفاعت ایلدیكنده بش وقت قالمه سیله یاخود
امت مرحومه كه دنیا جهتیله شفاعت استمكله فخر كائنات صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینك شفاعت استملرینه شفاء شریفده فصل فی تفضیله بالشفاعة
دیدیكی محلده وعن ابی موسی عنه علیه السلام خیرت بین ان یدخل نصف
امتی الجنة وبین الشفاعة فاخترت الشفاعة لانها اعم واتم وتفا للتقین ولكنها
للمذنبین الخطائین دلیل واضحدر حدیث شریفك معانی منیفه سی سعادتلو
بیوردیلركه امتمك نصفی جنته كیرمكله دخی بنم شفاعت اتمم بینننده مخیر
قیلندم پس بن وهلۀ اولیده شفاعتی اختیار ایتدم زیرا تحقیق او شفاعت
منفعتده عمومی واردر ای امت واصحاب سزلر ظن اتمكز كه او اختیار
ایتدیكم شفاعت متقیلر ایچوندر لكن اول خطا ایدن كناهكارلر ایچوندر
ربك سكا ندا ایلدیكه اول نداسندن بشقه لره اولمدی لیلۀ معراجده
اولان مكالمه واسرار وحی كبی یاخود ندادن مراد قرآن عظیم الشانده اولان ندالر اوله

زیرا سائر انبیاء عظامه اسملریله یا آدم یا نوح یا ابرهیم یا عیسی یا یحیی دیو ندا اولندی اما فخر کائنات حضرتلرینه یا ایها الرسول یا ایها النبی کبی عظمت جلالتنه دلالت ایدر ندالرله ندا اولوندیکه سائرلرینه اول ندا ایله ندا اولنمدی

بیان مفردات بیت واعرابه

انت الذی مبتدا وخبر کما مر فینا قولی مؤخر سألت به متعلقدر افادهٔ حصر ایچون یاخود وزن ایچون تقدیم اولندی شفاعت لغتده اعانت معناسنه بو معنی مطلقدر لکن بو اراده مراد روز جزاده عذابه مستحق اولانلری تخلیص ودار جحیمه داخل اولانلری تخلیص ودار نعیم اهلنک درجه لرینی ترفیع ایله شفاعتدر شفاعة قولی سألت فعلنک مفعولیدر نادی مفاعله بابندن فعل ماضیدر کاف خطاب مفعولیدر ربک فاعلیدر بیت سابقده کچدی لم یکن فعل منفی سنک تحتنده اسمی نادی فعلنک مصدرنه راجعدر شوده محتملدرکه فعلی مؤنت صیغه سیله اوقیوب اسمنی شفاعته ارجاع اتمکله لسواکا لغیرک معناسنه ظرف مستقر یا بو بالم یکن فعل منفی سنک خبری اولور تقدیر کلام او نداسنک غیرک ایچون ثابت اولمدی دیمک اولور

بیان تقطیعات بیت

انت الذی مستفعلن فیناسأل مستفعلن ت شفاعة متفاعلن
نادا ک رب مستفعلن بک لم یکن شفاعلن اسواکا فعلاتن

بو بیتک مصرع اولنک جزء اولی وثانیسی مضمرلردر وعروضی اصل اوزره سالمه در

ومصرع

ومصرع ثانیسنک جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوعدر

اَنْتَ الَّذِی لَمَّا تَوَسَّلَ اٰدَمُ		مِنْ زَلَّةٍ بِكَ فَازَ وَهْوَ اَبَاكَ

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات سن شول بر ذات اجل قدر سنکه وقتا کیم ابو البشر آدم علیه السلام شجرهٔ خلده تناولی سببیله صادر اولان زلّه دن سنک عند الله تعالی عظم قدرک ورفعت منزلتک سببیله سنکله توسل ایلدیسه فوز ونجات والله تعالی نک عفوینی بولدی حال بوکم او سنک باباکدر بویله ایکن سنکله توسل ایلدی وفوز بولدی بو معنی عمر بن الخطاب رضی الله عنه حضرتلرندن روایت اولنان حدیث شریفکه عمر حضرتلری بیوردیکه رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بیوردی لما اقترف آدم الخطیئة قال یا رب اسئلك بحق محمد الا غفرت لی فقال الله تعالی یا ادم وکیف عرفت محمدا ولم اخلقه قال یا رب لانك لما خلقتنی بیدك ونفخت من روحك رفعت رأسی فرأیت علی قوائم العرش لا اله الا الله محمد رسول الله فعلمت انك لم تضف الی اسمك الا احب الخلق الیك فقال الله تعالی صدقت یا آدم لانه احب الخلق الی واذا سألتنی بحقه فقد غفرت لك ولولا محمد ما خلقتك بو حدیث شریفی امام بیهقی دلائل نبوه کتابنده عبد الرحمن بن زید ابن اسلم حدیثندن روایت ایلدی ودیدیکه عبد الرحمن رضی الله عنه بو حدیث شریف ایله متفرد ایلدی ودخی حاکم ده روایت ایلدی

وتصحیح ایدوب صحیحدر دیدی و دخی طبرانیده انی ذکر ایلدی وانده یعنی طبرانیده وهو آخر الانبیاء من ذریتك قول شریفنی زیاده ایلدی

بیان مفردات بیت واعرابه

انت الذی مبتدا و خبر تفصیلی کچدی لما شرط معناسنی متضمن وقت معناسنه اولوب شرطیه و جزائیه جمله سی موصولك صله سیدر لما رفعت الی السماء بیتنده تفصیلی کچدی توسل تفعل بابندن فعل ماضی آدم لفظا مرفوع فاعلی توسل وسیله اتخاذ اتمك وسیله نك معناسی شمول برشیدر که انکله غیره تقرب حاصل اولوب هرنه مرادی وار ایسه حاصل اولور اکر تقدیر ازلیه موافق اولورسه بو مقامده متوسل آدم علیه السلام وسیله فخر کائنات حضرتلریدر و ذاتنده آدم علیه السلامك زله سی فخر کائنات حضرتلرینی توسلیله مغفرت اولندی من زلة قولی توسل قولنه متعلقدر انبیاء عظام حضراتندن قبل النبوة و بعد النبوة کفر و شرك کرك جلی و کرك خفی و دخی کذب صادر اولمدی و بعد النبوة کبائر و صغائر منفره و غیر منفره صادر اولمدی تفصیلی کتب کلامیه ده در بك قولنده باء سببیه ینه توسل قولنه متعلق ایکی حرف جرك بر فعله تعلقی جائز اولمدیغی بر معنایه اوله رق اولورسه لکن بو مقامده اویله دکلدر وهو اباکا قولنده وهونك هاسی ساکن اوقومه لی قالون ابن کثیر ابو عمرو قرائتلری اوزره ضرورة وزن ایچون دیمه یه حاجت قالمز دینلسه ده ضرری یوق هو مبتدا اباك خبری

آدم علیه السلامك شجرهٔ خلده تناولی ترك اولی قبیلندندر
منه

جمله سی

جمله سی فاز فعل ماضیسنك فاعلندن حال اولمسی مرجحدر ابا مقصور اوله رق اب معناسنده لغتدر حالت رفعنده و نصبنده و جرنده بو یله جه استعمال اولنوب تغیر ایتمدیکی قاموسده و مصباح منیرده مصرحدر بو مقامده اویله در

مصباحك بیانینه کوره ابا لغتنه کوره منه ابا و رأیت اباه و مررت باباه دینور اوقیانوسدن

بیان تقطیعات بیت

انت الذی مستفعلن لما تو س مستفعلن سل آدم متفاعلن	
من زلة مستفعلن بك فاز و هـ متفاعلن و اباکا فعلاتن	

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی و ثانیسی مضمردر و عروضی اصل اوزره سالمه در و مصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر و جزء ثانیسی سالمدر و ضربی اصل اوزره مقطوعدر آدم لفظنی منصرف قیلمه لی اکر وقف اولنورسه ضمه مقدره یی اشباع ایتمه لی

وبك الخلیل دعا فعادت ناره	بردا وقد خمدت بنور سناکا

بیان معانی بیت

و دخی یا سید السادات سنك عالم وجوده جسمانیتی زمان آتیده تشریفلك سببیله جدك ابراهیم خلیل دعا ایتدی و عقبنده نمرود علیه ما یستحقه ایقاد ایلدیکی نار ابراهیم خلیل علیه السلامه برد و سلامه عودت ایتدی و دخی تحقیق جدك ابراهیم علیه السلامك جبهه سنده اولان او سنك نور ضیاك سببیله او نارك علوی ساکن اولدی قوری باقی قاله رق ظن غالب بودر که دعادن مراد خلیل الله علیه السلامك سورهٔ بقره نك جزء اولنده ربنا وابعث فیهم

رسولا منهم يتلو عليهم اياتك ويعلمهم الكتاب والحكمة ويزكيهم انك انت العزيز الحكيم آية كريمه سيله دعاسی اوله سؤال ولنورسه كه ناره القا بو دعادن مقدمدر جوابنده ديرزكه الله تعالی نك علم ازليسنده ابراهيم خليل عليه السلامك اوغلی اسمعيل عليه السلامك نسلندن مفخر موجودات عليه اكمل التحيات حضرتلری كلمه سی تقدير الهی سی اولديدی پس نمرودك آتشنده خليل عليه السلام محترق اولسيدی محمد عليه السلام كلمه سی ممكن اولمزدی بس بو جهتندن خليل عليه السلام محمد عليه السلام سببيله دعا اتمش اولنده نمرودك آتشی برد وسلام اولوب احراق اتمدی واول آتشك علوی محمد عليه السلامك نور ضياسی سببيله ساكن اولوب جمری وقوری باقی قاله رق بو نار نمرود قصه سی وابراهيم عليه السلامك سلامت بولمه سی قصه سی تواريخ كتابلرنده نقل اولنمشدر

بيان مفردات بيت واعرابه

وبك ده واو عاطفه اولوب يا قريبا ولان انت الذی اوزرينه عطف اولنه ياخود بعيدی اولان جنتك اوزرينه عطفا ولنه تقدير كلام ايكی وجهه كوره ده ياسيد السادات بك الخليل اه بويله در ياخود واو ابتدائيه اوله اونكی تجديد بك ده كی با مؤخر دعايه متعلقدر يا وزن ايچون يا حصر ايچون تقديم اولنمش الخليل ده لام عهد ايچونكه معهود ابراهيم خليل الله در مبتدا اولور دعا فعل ماضی تحتنده هو ضميری الخليله راجع فعادت ده فا شرط محذوفه جوابدر

تقدير

وجه ترجيحان واوده اصل اولان

عطفدر بردن بوكوزه مقتضاسی

تقدير كلام ياسيد السادات خليل عليه السلام سنك سببكله وسنك حرمتكه دعا ايتديسه ناری برد وسلامه عودت ايتدی فعادت ناره فعل فاعل جمله سی اعرابدن محلی يوق شرط محذوفك جوابی تقديری اذا دعا الخليل بك فعادت ناره آه بردا مفعولی وقد خمدت خمد يخمد دن باب اولدن يا رابعدن فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه فاعل ضميری هی ناره راجعدر خمود خانك وميمك ضميله آتشك قورسی بونميه دك علوی ساكن اولمقدر بنورده با خمدت فعلنه متعلقدر با سببيه اولور نور فی الاصل بر كيفيتدركه كوزلری كورر اولا واو كيفيت واسطه سيله سائر مبصراتی كورر نيرندن افاضه اولان كيفيت كبی اجرام كثيفه اوزرينه كه او اجرام كثيفه نيرندن برينه محاذيه اوله سنا مقصور اوله رق ضيا معناسنه در ممدود اوله رق علو ورفعت معناسنه در غايتی وزن ايچون مقصور اوقنور بوكه كوره معنی سنك علو ورفعتك نوريله ديمك اولور

بيان تقطيعات بيت

وبك الخلی متفاعلن ل دعا فعا متفاعلن دت ناره مستفعلن
بردا وقد مستفعلن خمدت بنو متفاعلن رسنا كا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولی وثانيسی سالملردر وعروضی اصل اوزره سالمه در اولنه اضمار اوغرايوب مضمر اولمسی سلامته منافيدر كلدر زحاف عروض ديرلو ديباجه ده كچدی ومصرع ثانينك جزء اولی مضمر وثانيسی سالم وضربی مقطوعدر

بو تقديرجه نورك سنايه اضافتی اضافت بيانيه اولور منه

بو تقديرجه فخر كائنات حضرتلرينك علو ورفعت عظيمه سنی نيرينه تشبيه ايدرر نشده نيرينه نسبت اولنان نوری فخر كائنات حضرتلرينك علو ورفعتنه نسبت ومضاف ايدرز استعاره مكنيه اوله رق منه

وَدُعَاكَ اَيُّوبُ لِضُرٍّ مَسَّهُ		فَاُزِيلَ عَنْهُ الضُّرُّ حِينَ دَعَا كَا

بيان معانى بيت

ودخى يا سيد السادات سنك حرمتكه ايوب عليه السلام الله تعالى يه دعا ايلدى
كندنه مس ايدن ضردن وبلادن ايچون پس دعا عقيبنده اندن ضر ازاله اولندى
سنكله وسنك حرمتكه الله تعالى يه دعا ايلديكى وقتده انى مسنى الضر وانت
ارحم الراحمين قوليله ظن غالب ايوب عليه السلامك حبيب اكرم حرمتنه دعاسى
مراد كندينه مس ايلين ضر كمال درسيده اولديسه ربيسنه ندا يعنى دعا ايلدى
بكا ضر مس ايلدى سن ارحم الراحمين سن ديو وشو ده ايوب عليه السلامك
عهد ميثاق خاصده انبياء عظام حضراتيله اصالة وامتلريله تبعا فرض ونقد
اولنسه فخر عالم حضرتلرى زمانلرندن بر زمانده بولنمه سى جميع انبياء عظام
وجميع امتلرى اوليادن واصفيادن تابع اولسونلر ديو الله تعالى نك ميثاق
اخذ ايتديكى معلوم ايدى وابو البشر آدم عليه السلامك حبيب اكرم ايله توسلى
دخى معلوم ايدى ورسول اكرم حضرتلرينك فضائل وعند الله تعالى مكرم
اولديغى دخى معلوم ايدى پس دعا ايدوب انى مسنى الضر وانت ارحم الراحمين
ديديكى وقتده كويا محمد عليه السلام حرمتنه ديمش اولدى قصه سى فى الجمله
ايوب عليه السلام رومى ايدى عيص ابن اسحق عليه السلام ولدندن الله تعالى
انى نبى قلدى واهلنى ومالنى چوق قلدى وانى مبتلا قلدى يعنى امتحان

معاملەسى

معامله سى ايلدى اولادينك هلاكيله بيت انلرك اوزرينه يقلمغله ومالترينك
كتمه سيله وبدننده مرض ايله اون سكز سنه ياخود اون اوچ سنه ياخود
يدى سنه ويدى آى ويدى ساعت روايت اولنديكه امرأه سى ماخيره بنت ميشا
ابن يوسف ياخود رحمه بنت افرايم بن يوسف عليه السلام اكا بر كون ديديكه
حق تعالى حضرتنه دعا ايله بو مرض سندن كتسون ايوب عليه السلام ديديكه
زمن صفاء خاطر ايله اولوب اولاد ومال وصحت ابدا تمزج سنه اولدى امرأه سى
بيورديكه سكسان سنه جوابنده ايوب عليه السلام بيورديكه مدة بلادم مدة
رخاده بالغ اولمدى بن الله تعالى دن حيا ايدهرم دعا اتمكه قاضى بيضاوى عليه
رحمة الهادى بو وجهله بيان بيورديكه سورة انبياده وسورة صده ايوب
عليه السلامك انى مسنى الشيطان بنصب وعذاب قول شريفنده مسنى
شيطانه اسنادك وجهنده معنى يا الله تعالى اكا مس ايلدى نصب وعذاب ايله
شيطانك وسوسه سيله ننكم ديندى ايوب عليه السلام كثرت مالنه اعجاب ايلدى
ياخود بر مظلوم اندن يردم استدى اولده اتمدى ياخود مواشى سى بر ملك
كافرك ناحيه سنده اولدى اولده اكا مداهنه ايلدى اكا غزا اتمدى ياخود شيطان
الله تعالى دن سؤال ايلديكه نصب وعذاب ايوب عليه السلامه اصابتى وقتنده
صبرينى امتحان ايليه اويله اولنجه انى مسنى الشيطان بنصب وعذاب بيمدى
زلەيى اعترافا اولدى ياخود ادبه مراعاة بويله ديدى انى مسنى الله ديمدى

قاضى بيضاوى سورهٔ ص نصب بمعنى ماخير
بر ابتلا ايدر
...

یاخود شیطان انلك اتباعنه وسوسه ایلدیده حتی انلرانی ترك ایتدیلر
واخراج ایتدیلر دار لرندن یاخود نصب وعذابدن مراد شیطانك
وسوسه ایتدیکی شی اوله انك مرضی یا مدره عظیم بلادن ورحمتدن امید
کسمه دن ودخی شیطانك جزع انمه یه اغراسی اوله تفصیلی قاضی حواشنده
وسائر کتب تواریخده مطالعه اولنه بو مختصره بو مقدار کافیدر

بیان مفردات بیت واعرابه

ودعاك ده واو عاطفه اولوب یا قریبا ولان بلك الخلیل اوزرینه عطف اولنه
یاخود بعیدی اولان جئتك اوزرینه عطف اولنه تقدیر کلام ایکی وجهه کوره ده
یاسید السادات دعاك ایوب بویله در یاخود واو ابتدائیه اوله اولکی
راجحدر کما مر دعا فعل ماضی کاف مفعولی حرف جر حذف ایله زیرا معنی
سنکله وسنك حرمتکه ربسنه دعا ایتدی دیمکدر زیرا اصل دعا الله تعالی
اولور ایوب فاعلی ضرورت وزن ایچون منصرف قیلندی لضره لام دعایه
متعلقدر مس فعل ماضی تحتنده فاعل ضمیری ضره راجعدر ضمیر غائب بارز
مفعولی ایوبه راجع فازیل ده فا تعقیب ایچون ازیل افعال بابندن ماضی مجهول
عنه ده عن کا متعلق ضمیری ایوبه راجعدر الضر ازیلك فاعلیدر حین
ظرف زمان معناسنه اوله رق ازیله نك ظرفیدر دعا فعل ماضی کاف مفعولیدر
حرف جر تقدیریله کما مر تحتنده فاعل ضمیری ایوبه راجعدر الف الف اشباعدر

بیان

بیان تقطیع بیت

ودعاك اى متفاعلن یوب لضر مستفعلن ر مسه مستفعلن
فازیل عن متفاعلن ه الضر حی مستفعلن ن دعاكا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی سالم وجزء ثانیسی مضمر وعروضی اصل اوزره
سالمه در اولنه اضمار اولوب مضمر اولمه سی سلامتنه منافی دکلدر کما مر
ومصرع ثانیسنك جزء اولی سالم وجزء ثانیسی مضمر وضربی اصل اوزره مقطوعدر

وبك المسیح اتى بشیرا مخبرا	بصفات حسنك مادحا لعلاكا

معانی بیت

ودخی یا سید السادات سنك دنیایی تشریفکی وجودیکی لولاك کلامی وکفر
وشرکی محا قلکی وهدی ودین حقی اظهار کیه مژده ویجی اولدیغی حالده وسنك
حسن صفاتکی خبرویجی اولدیغی حالده وسنك عندالله تعالی علو مرتبه لریکی
وعلو شانلریکی مدح ایدیجی اولدیغی حالده مسیح وصفیله موصوف اولنان
عیسی ابن مریم علیهما السلام کلدی نتکیم سوره صفده الله تعالینك واذ قال
عیسی ابن مریم یا بنی اسرائیل انی رسول الله الیکم مصدقا لما بین یدی من التوریة
ومبشرا برسول یاتی من بعدی اسمه احمد فلما جاءهم بالبینات قالوا هذا
سحر مبین قول شریفی مفهومندن بو بیتك مفهومی مستفاددر وبو حدیث
شریفده دلالت ایدر که رسول اکرم حضرتلرینی عیسی علیه السلام تبشیر ایلدی

لعلاکا عیناك مهمله اولمق اوزره نسبت
قاضی شرحنده علی القاری
مرحومك قولنه بناء نقل اولنوب درق
ثانیده کلور هامشده مبینه

نتكيم ابن حبّان صحيحنده وحاكم مستدركنده وامام احمد مسندنده عرباض ابن
سارية السُّلَمی رضی الله عنه دن روايت ايدلركه عرباض حضرتلری بيورديكه
رسول الله صلی الله عليه وسلّم حضرتلری بيورديكه تحقيق بن الله تعالی
عندنده امّ الكتابده خاتم النّبيين نم ودخی تحقيق آدم طينتنده منجدل در دخی
بن سزه شونك اوّلنی خبر ويره يم اوبنم دعوة ابرهيم وبشری اخی عيسی قومنه
وامّمك رؤياسی كه اوكورديكه كندندن بنی وضعی وقتنده بر نور چيقدر
او نوردن ايچون قصور شام اضاءه ايدوب آيدنلق اولدی ايشده بو يله
اولمشدر وبو بابده غيری تعبيرلر ايله احاديث شريفه وارده در
شفاء شريف ومواهب لدنّيه ومشكاة مصابيح وغيری كتب احاديثه
مراجعت ايله تفصيلنه واصل اولنور همم صحيحه اربابنه سهلدر

اِی مطرح ملقی علی الارض قبل
نفخ الروح يعنی آدم عليه السّلام
روح نفخ اولمزدن اوّل ارض
اوزرينه القا اولنمشدی

بيان مفردات بيت واعرابه

وبك قولنده واو لك تفصيلی كچدی باء مؤخّراتی فعل ماضيسنه متعلّقدر
المسيح مبتدا اتی فعل ماضی فاعل ضميری تحتنده هو المسيحه راجع مبتدا وخبر
جمله سی يا قريبی اولان دعالذ اوزرينه معطوف يا بعيدی اولان تجتلذ اوزرينه
معطوفدر المسيحده لام تعريف عهد ايچوندر معهود اوصافاتيه ايله موصوف
اولان مسيحدركه مسيح دجّال چيقر بشيرا اتی نك فاعلی كه المسيحدر اندن حالدر
مخبرا حال مترادفه يا متداخله در بصفات حسنكده باء علی طريق التنازع

بشيرا ومخبرا قوللرينه متعلّقدر حسن ايله مراد رسول اكرم حضرتلرينك
شمائل شريفه سی واوصاف منيفه سيدر شمائل شريفه كتابنده مفصّلدر
اضافت يا بيانيه اوله ديمك اولوركه سنك حسنك كه صفاتدر ياخود
لاميه اوله ديمك اولوركه سنك حسنك ايچون اولان صفاتی مادحا
قولی اوّلكيلر كبی حالدر لعلاك قولنده اولان لام مادحا قولنه متعلّقدر
علاء عطاء وزننده يوكسك وبلند اولمق معناسنه در يقال عَلِیَ
الشّیء عَلاءً من الباب الرّابع اذا ارتفع وشرف وشان جهتيله بلند
مرتبه اولمق معناسنه در يقال عَلِیَ فی المكارم اذا شرف لكن
بو بيتده همزه سی حذف اولندی وزن ايچون معنای ثانی بو مقامده
انسب كورينور معنای اوّل دخی ممكندر كاف خطاب فتح
اوزره مبنی محلا مجرور مفعول به غير صريحدر مادحا قولنك الفی اشباع

شاطبی نك وبع نفسك الدنيا
بانفاسها العلی مصر عنده شارح
علی القاری مرحوم ديركه العلی
بالضم جمع عليا فيكتب بالياء
وصحاح جوهری ترجمه سی ونقيادی
دخی ضم ايله علی شرف معناسنه
اولديغنی نقل ايدر

شرف وشان جهتيله بلند مرتبه
اولمق
مكاننده يوكسك وبلند اولمق

بيان تقطيعات بيت

وَبِكَ الْمَسِی متفاعلن حُ اَتیٰ بَشِی متفاعلن رَاً مُخْبِرَاً مستفعلن
بِصِفَاتِ حُسْ متفاعلن نِكَ مَادِحاً متفاعلن لِعَلَاكَا فعلاتن

بو بيتك مصرع اوّل وثانيسنك جزء اوّل وثانيلری سالملردر وعروضی دخی
اصل اوزره سالمه در لكن اضمار اوغرايوب زحاف عروض اولمشدر سلامتنه
منافی دكلدر وضربی اصل اوزره علّت قطع اوغرايوب مقطوع اولمشدر

وَكَذَاكَ مُوسَى لَمْ يَزَلْ مُتَوَسِّلاً ‌ ‌ ابِكَ فِي الْقِيَامَةِ مُحْتَمٍ بِحِمَاكَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات شونک کبی یعنی آدم علیه السلامک زلّه سندن سنکله توسلی وخلیل علیه السلامک سنکله دعاسی وایوب علیه السلامک کندویه مس ایلین ضُردن سنکله دعاسی ومسیح ابن مریم علیهما السلامک سنک حسن صفاتکی مژده لیجی واخبار ایدیجی وسنک شرف ومنزلهٔ عالیه کی مادح اولدیغی حالده کاذیکی کبی موسی علیه السلام ده سنکله متوسل اولدی وقیامتده سنک حمایتک وصیانتکله محتمی وصیانتلیجی اولدی نتکم محمدیه صاحبی یازیجی زاده محمد افندی بیورر

چون که اوپرد نوراتی نظر قلدی که موسی ‌ ‌ دیدی کوردم بر امت کیم طولیسر طاغ طاش اطراف
فلولر امر ونهی انلر کتابک ایده لر تصدیق ‌ ‌ ایدرلر قتل دجالی ضلالرکا قوه اسیاف
بکا قل امت انلری چو بونلردر کرام خلق ‌ ‌ خطاب ایردیکیم اولمز سن بو جوهرلرده سن صراف
محمد امتیدر اول انکچون اولدیلر محمود ‌ ‌ اولوردر اشرف امت اولوردر اعرف عراف
دیدی یا رب توراتده کورورم حامدون بر قوم ‌ ‌ دیدی انکدر انلرده ایدرلر اندن استعطاف
دیدی بر قوم کورورمکم وضودن یوزلری نور ‌ ‌ دیدی انلرده انکدر سز انی اتمه استلطاف
دیدی بر قوم کوردمشم اناجیلی صدورنده ‌ ‌ ملکلر کبی هم صف صف نماز ایچره طوترکاف
مساجد ایچره آوازی اروا اوازنه بکزر ‌ ‌ که یعنی متحد لردر ایدرلر لطفله ارداف
خطاب ایتدی که یا موسی بو دردهم امت احمد ‌ ‌ ویرلمز کمسیه بونلر سوزکی ایله اتلاف

چو کوردی بو کراماتی قلوب علجز دیدی یا رب ‌ ‌ بنی ایله اکا امت پس اندن ایلدی انصاف

پس بو ابیاتده اولان کلماتله موسی علیه السلام توسل ایلدی خصوصا بنی ایله اکا امت دیمه سیله اما موسی علیه السلامک فخر کائنات حضرتلرینک حماسیله وحفظیله محتمی اولمه سی امام احمد وترمذی وابن ماجه روایتلریله ابی سعید الخدریدن ابو سعید بیورر دیلر که رسول الله صلی الله علیه وسلم بیوردی انا سید ولد آدم یوم القیمة وبیدی لواء الحمد ولا فخر ومامن نبی یومئذ آدم فمن سواه الا تحت لوائی وانا اول من تنشق عنه الارض ولا فخر پس بو حدیث شریفده موسی علیه السلامک احتماسی مستفاد اولدی تحت لواده اولمق حسبیله دینلورسه که سائر انبیاء عظام دخی تحت لواده اولمق حسبیله انلر دخی محتمیلردر بز جوابنده دیرز که موسی علیه السلامک احتماسی زیاده اولدیغندن ناظم احتماسنی موسی علیه السلامه تخصیص ایلدی والله اعلم بحقیقة الحال

بیان مفردات بیت واعرابه

وکذاک قولنده واو تفصیلیه کبی کذلک بعیده موضوع اسم اشارتدر کاف اول حرف جردر لم یزل قوله متعلقدر ومفعول به غیر صریحیدر ذا ایله بلا کاف ثانی خطابیچون اعرابدن محلی یوق موسی توراة شریف کندی اوزرینه نازل اولان وفرعون علیه اللعنه یی دینه دعوته مبعوث اولان موسی بن عمران علیه الصلوة والسلام حضرتلریدر تقدیرا مرفوع مبتدا لم یزل محمد مطلق

فاعل ضميری تحتنده هو موسایه راجع فعل فاعليله جمله سی محلاً مرفوع
خبری مبتدانك جمله سی جملهٔ اسميه یا قريبنه ويا بعيدنه معطوفدر متوسلا
لم يزل فعل منفيسنك تحتنده كی ضميردن حالدر ثبت معناسنه فعل تام اولديغی
تقديرده یاخود خبر منصوبی اولور كان معناسنه فعل ناقص اولديغی تقديرده
بك ده با متوسلا قولنه متعلق مجروريله محلاً منصوب مفعول به غير صريحيدر
متوسلاً قولنك فی القيمة ده فی مؤخر محتم قولنه متعلق محتم تقديراً مرفوع خبر بعد
خبريدر موسی مبتداسنك یاخود مبتدای محذوفك خبريدر هو محتم تقديرنده
ابتدا كلام اوله رق احتماء قورنمق وكنديني تحفظ اتمك معناسنه كه حمانك مطاوعيدر
حمی المريض فاحتمی دينلور بجاده با محتمنه متعلق حمی حفظ معناسنه یاخود
قورو معناسنه بو مقامده مطنّ غالب حبيب اكرم حضرتلرينك لواء احمدی
مراددر تقديراً مجرور محلاً منصوب مفعول به غير صريحيدر محتمنك
كاف خطاب مضاف اليهی فاعلی نه مضاف اوله رق الفی الف اشباعدر

بیان تقطیعات بیت

وَكَذَاكَ مُو متفاعلن سَی لَمْ یَزَلْ مستفعلن مُتَوَسِّلاً متفاعلن
بِكَ فِی اَلْقِیَا متفاعلن مَةِ مُحْتَمِ متفاعلن بِحِمَاكَا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولی سالم وثانيسی مضمر وعروضی اصل اوزره سالمه در
ومصرع ثانيسنك جزء اولی وثانيسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوعدر

والانبياء

وَالْاَنْبِيَآءِ وَكُلُّ مَا خُلِقَ الْوَرٰى ❊ وَالرُّسُلُ وَالْاَمْلَاكُ تَحْتَ لِوَاكَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سيد السادات جميع انبياء عظام وهر بر خلق اولنان مخلوقات ودخی
جميع رسل كرام ودخی هر بر ملكلر وپادشاهلر سنك تحت لواكده اولوجيدلر
سن اويله بر عظيم القدر ورسول ذی شان ونبی آخر الزمانسك بو جمله نك
فخر كائنات حضرتلرينك لواسی تحتنده اولمه سی بيت سابقده روايت اولنان
حديث شريف ايله مبرهندر ابو سعيد الخدری رضی الله عنه روايتيله
رسول الله صلی الله عليه وسلم حضرتلری سعادتيله بيورديلر انا سيد ولد آدم
يوم القيمة وبيدی لواء الحمد ولا فخر وما من نبی آدم فمن سواه الا تحت لوائی آه
معلوم اوله كه تحت لوايه جمع اولان مخلوقاتدن مراد يوم قيامتده قبورندن
بعث اولنان انس وجندر وملائكهٔ عظام دخی ولمسی بعيد دكلدر ناظم مرحومك
والاملاك قولی ملكك جمعی ولمفلغی احتماليله وكل ما خلق الوری قول دخی
ذوی الارواحك جميعسنه شامل اولمه سيله ملائك عظام دخی تحت لواده دردیمك
بعيد دكلدر حديث شريفده كه فمن سواه قول شريفی دخی من لفظنك عموميله ملائكه
عظامك تحت لواده اولمه سنی تأييد ايدر بو مقامده مصرع اولی والانبياء
وكل خلق فی الوری عباره سيله شارح روايت ايليوب الوری خلق معناسنه
اولوب لام تعريف مضاف اليهدن عوض اولوب معنای شويله وروديكه

املاك پادشا معناسنه اولان
ملكك جمعی اولديغنه كوره اما
فرشته معناسنه اولان ملكك
جمعی اولديغنه كوره معنی
ودخی هر بر ملكلر سنك تحت
لواكده اولوجيدر ديمك اولور
منه

ودخی کل مخلوقات انبیانك ورا سنده وخلفنده اولدیغی حالده بوتقدیرجه
ورانك اصلی وراء ایدی وزن ایچون یاخود حمزه قرائتی اوزره وقفده همزه سی
حذف اولندی بزم واقف اولدیغمز نسخه ذکر ایتدیکمز وجه اوزره در

بیان مفردات بیت واعرابه

والانبیاء قولنده واو تفصیلیچون مبتدادر لام تعریف استغراق ایچون وکل
قولنده واو عاطفه اولوب کل قولنی الانبیاء اوزرینه عطف ایدر ما موصول
یاخود موصوف خلق ماضی مجهول صله سی یاخود صفتی تحتنده کی ضمیر مایه راجع
الوری مخلوق معناسنه کل قولندن بدل الکل اولور فائده اتیانی یا تأکید اوله
یا وزن ایچون اوله شوده ممکن که الوری قولنك اصلی الوراء اوله مد ایله وزن
ایچون یاخود وقف حمزه قاعده سی اوزره همزه سی حذف اولنمش اوله وراء بحسب
اللغه خلف وامام معناسنه کلور اضداددن اوله رق لکن امام معناسنی
مراد ایدرسك دیمك اولور که انبیاء عظامك امامنده یعنی اوکونده خلق اولنان
هر بر خلق واکر خلف معناسی مراد اولنورسه دیمك اولور که انبیاء عظامك
خلفنده یعنی اردنده که کندیلرندن صکره کلان خلقك کلیسی دیمك اولور
بو ایکی تقدیره کوره ده عموم مخلوقات اولمق لازم کلور مع هذا حدیث شریفده که
من الفاظ عمومدندر پس معنی قاصر اولور اولاسی عموم مجاز طریقیله
ورانك ایکی معناسنی بله مراد ایده رز که امام وخلف بو تقدیرجه دیمك اولور که

الورینك لام تعریفی مضاف
الیهدن عوضدر دیمك اولور که
انبیاء عظامك وراسنده خلق
اولنان مخلوقاتك کلیسی تحت
لواکده در منه

انبیاء

انبیاء عظام حضراتنك اوکلرنده وآردلرنده کلان وکلمش مخلوقاتك کلیسی تحت
لواکده در بوتقدیرجه الوری خلق فعلنك ظرفی اولور والرسل قولنده سبینی
سکون ایله اوقومه لی وزن ایچون رسل رسولك جمعیدر انبیا نبینك جمعی اولدیغی
کبی نبی نبأدندر خبر معناسنه یاخود نبوه دندر ارتفاع معناسنه رسولدن
اعمدر تبلیغ ایله امر اولنورسه رسول اولنمزسه نبیدر تعریفنه نظرله زیرا
تعریفی انسان بعثه الله تعالی الی الخلق لتبلیغ الاحکام اکر تبلیغ ایله امر اولنمزسه
یالکز نبیدر نتکم علی القاری مرحوم بویله جه تحقیق ایتدی والاملاك قولنده
واو عاطفه یا قریبنه یا بعیدنه املاك پادشاه معناسنه اولان ملكك جمعیدر
تحتا سفل معناسنه الانبیاء وما عطف علیهی مبتداسنك خبریدر کائنون
تحت لواکا دیمکدر بوتقدیرجه ظرف مستقر اولور لوا همزه سنك حذفیله
کاف خطابه مضافدر لواء علم که سنجاق دیمك اولور بو لوادن مراد
فخر کائنات حضرتلرینك لواء الحمد اسمیله مسمی اولان لوالریدر که
ارض محشره کتورلجکدر لواکاده الف الف اشباع عدر کچنلر کبی

بیان تقطیع بیت

وَالاَنْبِیَا مستفعلن وَکُلُّ مَا متفاعلن خُلِقَ الْوَرَی متفاعلن
وَالرُّسُلُ وَالْ مستفعلن اَمْلاکُ تَحْ ؛ مستفعلن تَ لِوَاکَا فعلاتن

بو بیتده مصرع اولك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وعروضی اصل اوزره سالمه در

ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی مضمرلو وضربی اصل اوزره مقطوعدر

لَكَ مُعْجِزَاتٌ اَعْجَزَتْ كُلَّ الْوَرٰى ❊ وَفَضَائِلٌ جَلَّتْ فَلَيْسَ تُحَاكَا

بیان معانی بیت

یا سیّد السّادات سنك ایچون معجزه‌لر واردرکه مخلوقاتك کلیسنی عاجز قیلدی
یعنی او معجزه‌لرك مثللرینی کتورمیه قدرتلری اولمه‌دی ودخی سنك ایچون جلیله
وعظیمه فضیلتلر واردر پس کل مخلوقات سنك مثلك وشبیهك اولمدی
ودخی اولمز سن اویله برجلیل القدر رسول عظیم سن فخر کائنات حضرتلرینك
اعظم معجزاتی قرآن عظیم الشانکه فصحاء عدنان وبلغاء قحطان اجتماع ایتدیلر
سور قرآنیه‌دن اقصر سوره‌سنه نظیره کتوره‌مدیلر وانشقاق قمر کبیکه انبیا
عظامدن هیچ برینه میسّر اولمدی معجزات تفصیلی شفاء شریفده وغیریده بیان
اولنمشدر فضائلدن مراد شمائل شریفه‌لریدر تفصیلی شمائل ترمذیده وغیریده
بو مقامده شارح دیرکه تحاکا اوقنمه‌لی محاکاتدن فعل مضارع مجهولدر حکایه
معناسنه اوله‌رق معنی دیمك اولورکه فلا تُعَدُّ فی الحکایة عددها اونه دیدی اوشارح
ابیاتك کلیسنده کافلر خطاب ایچوندر الا بو کاف ودخی بیت آتی ادراکاده
بو ایکی کافلر اصل کلمه‌دندر کرچه احتمالی وار امّا بزم ویردیکمز معنالره کوره
بو ایکی کاف دخی خطاب ایچون اولور مطالعهٔ منصفه رجا ایدرم

بیان مفردات بیت واعرابه

لك ظرف مستقر مقدم خبر ضرورت وزندن ماعدا اول وجهله اولان معجزات
رسول اکرم حضرتلرینه حصرینی افاده ایچوندرکه جمله‌دن اعظمی قرآن کریم
وانشقاق قمر ونبع الماء من بین الاصابع وغیری کبیکه سائر انبیاء عظام
حضراتنه میسّر اولمدی معجزات قولی مؤخر مبتدا جمله‌سی حذف عاطفه
یا قربنه ویا بعیدینه معطوفدر هرحالده یا سیّد السّادات اولنده معتبردر
اعجزت افعال بابندن فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه تحتنده فاعل ضمیری هی
معجزاته راجعدر جمله‌سی معجزات قولنه صفت اولور کلّ الوری اعجزت قولنك
مفعولی الوری مخلوق معناسنه کامر لام تعریف عهد ایچوندر مخلوق
ایچندن انس وجن دیمکدر وفضائل معجزات اوزرینه معطوفدر لك اولنده
معتبردر ضرورت وزن ایچون منصرف قیلندی فضیلة‌نك جمعیدر جلّت
عظمت معناسنه فعل ماضی تحتنده‌کی فاعل ضمیری فضائله راجعدر صفتی
اولور فلیس ده فا شرط محذوفه جوابدر تقدیری سنك ایچون اول وجهله
معجزات وفضائل اولدیسه دیمك اولور لیس افعال ناقصه‌دن تحتنده اسمی
هو کلّ الوری قولنه راجعدر تحاکا قصر واویدن فعل ماضی تحا یحو تحوا بابا
اولدن فاعلینه کلّ الوری یه راجعدر جمله‌سی لیسك خبر منصوبی لیس
اسمیله وخبریله جمله‌سی او محذوف اولان شرطك جوابیدر کاف تحاکانك
مفعولی الف الف اطلاقدر نحودن مراد بو مقامده مثل وشبه معناسیدر

بيان تقطيع بيت

لَكَ مُعْجِزاً مفاعلن تٌ اَعْجَزَتْ مستفعلن كُلَّ الوَرٰى مُسْتَفعِلن

وَفَضائِلٌ مفاعلن جَلَّتْ فَلَى مستفعلن سَ تُحَاكا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولينك جزء اولى سالم وثانيسى مضمر وعروضى اصل اوزره سالمه اولوب اولينه زحاف اوغرامشدر ومصرع ثانينك جزء اولى سالم وثانيسى مضمر وضربى اصل اوزره مقطوعدر وفضائل قولى هر نقدر غير منصرف صيغهٔ منتهى جموع علتيله لكن بو بيتده ضرورت وزن ايچون منصرف قيلندى

نَطَقَ الطَّعَامُ بِسَمِّهِ لَكَ مُعْلِنًا ❁ وَالضَّبُّ قَدْ لَبَّاكَ حِينَ لَقَاكَا

بيان معانى بيت

يا سيد السادات طعام مسموم اولديغنى سكا سويلدى واراده خاضر اولان صحابهٔ كرامه اعلان واظهار وآشكاره ايدیجى اولديغى حالده ودخى ضب كه توركيده كلر تعبير ايتدكلرى حيواندر. يا رسول الله سكا لبيك وسعديك يا زين من وافى القيمه ديه رك جواب ويردى سكا ملاقى اولوب حضور سعادتكه اولديغى وقتده طعامك سمى نطق ايلديكى قصه سى قاضى عياض مرحوم شفاء شريفك اوتوز فصل اوزره اولان قسم اولك باب رابعندن يكرمنجى فصلنده بيورركه سندات حذف اولنه رق نصكره ابى هريره رضى الله عنه حضرتلرندن روايت اولنديكه بر يهوديه كه اسمى زينب اخت عبد الله بن سلام در خيبر غزاسى

مطلب بيان معجزات رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم

اثناسنده نبى محترم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينه بر بريان وكباب اولنمش قيون هديه ايلديكه اول قيون كبابنه زهر قومشيدى رسول الله صلى الله عليه وسلم واول راده حاضر اولان قوم وصحابهٔ كرام اول كبابدن يديلر فخر كائنات حضرتلرى اى صحابه اللريكزى اندن قالديرك بمه كز زيرا اول كباب اولنمش قيون بكا خبر ويرديكه كندى زهرليدر عقيبنده انك اكلندن بشر بن براء وفات ايلدى ديلنديكه فى الحال وفات ايلدى ودخى ديلنديكه زهرك وجعى لازم اولدى حتى بر سنه صكره وفات ايلدى وقضيهٔ خيبر تاريخ هجرتدن يدنجى سنه نك اولنده اولدى يا خود التنجى سنه نك آخرنده اولدى نبى محترم صلى الله عليه وسلم بيورديكه اى يهوديه بوكا زهر قتماغه نه شى سببى تحمل ايتدى يهوديه ديديكه تحقيقا اكر سن نبى ايسك بنم ايشلديكم شى سكا ضرر ويرمز واكر پادشاه ايسك بز ناسه راحت ويرمش اولورم ابو هريره رضى الله عنه بيوردى رسول الله صلى الله عليه وسلم اول يهوديه نك قتل ايله امر بيوردى قتل اولندى بو قصه ده محل استشهاد اولميته اولان شاة مشويه نك رسول اكرم حضرتلرينه زهرلى اولديغنى خبر ويرديكى بو قصه نك تفصيلى فصل مزبورده ومواهب لدنيه ده وغيرى سيرده در ضبك نطقى قصه سى شفاء شريفده ومواهب وغيرى كتب حديثده وسيرده يازدقلرى بيان ايتدكلرى اوزره عمر بن الخطاب رضى الله عنه حضرتلرندن روايت اولنديكه تحقيقا رسول الله صلى الله عليه وسلم اصحابندن بر جماعت ايله

كما قال عمر رضى الله عنه فى كلام بكى به النبى صلى الله عليه وسلم حين الوفات بابى انت وامى يا رسول الله لئن كان عيسى بن مريم عليهما السلام اعطاه الله تعالى احياء الموتى فما ذا باعجب من الشاة حين كلمتك وهى مسمومة فقالت لا تاكلنى فانى مسمومة كذا قال الخفاجى

بر محفل ومجتمعده اولدی اول وقتده بر اعرابی کلدی او اعرابی تحقیق بر ضب صید
ایدیکی حالده امدی اول اعرابی بو محفلده اولان بو ذات مکرم کیمدر دیدی اول اراده
اولان صحابهٔ کرام نبی الله در دیدیلر امدی اعرابی لات وعزایه قسم ایده رمکه
بن سنک نبوتک ورسالتکه ایمان اتیمه دم بو ضب ایمان ایدنجیه قدر دیدی وضبی
نبی محترم حضرتلرینک اوکنه براقدی امدی نبی محترم صلی الله علیه وسلم
حضرتلری یا ضب دیو ندا بیوردیلر عقیبنده ضب لسان فصیح ایله که
اوراده حاضر اولان ذوات کرام انی ایشتدیلر لبیك وسعدیك یا زین من
وافی القیمة دیو نبی محترم حضرتلرینه جواب ویردی نبی کریم حضرتلری
کیمه عبادت ایدرسك بیوردیلر ضب دیدیکه شول ذات اجل واعلایه
عبادت ایده رمکه عرشی سماده در وسلطانی یرده در وسبیلی
دکزده در ورحمتی جنتده در وعقابی نارده در نبی معظم حضرتلری
سعادت ایله بیوردیلرکه بن کیمم ضب دیدیکه سن رب العالمینک رسولیسك
وخاتم النبیین سك وتحقیقا سنی تصدیق ایدن فوز ونجات بولدی وتحقیقا
سنی تکذیب ایدن عاصی ولوب خائب وخاسر اولدی پس اول اعرابی اسلامه کلدی
ودخی تفصیلی شفاء شریف شرحی علی القاری وشهاب خفاجیده در

بیان مفردات بیت واعرابه

نطق فعل ماضی تکلم معناسنه حرف وصوت ایله سویلدی دیمك اولور

الطعامده

موفق نحاضر و لملحوظ کلك زیرن یزن مما سنه مصحح

الطعامده لام تعریف عهد خارجی ایچوندر معهودکه شاة مشویهٔ مسمومه درکه
اهل علم عندنده معهوددر ذکرینك سبقی لازم دکلدر خرج الامیرده اولدیغی کبی
الطعام نطق نك فاعلیدر سم زهرك اسمیدر سم زهر قاتلدر سندا قلیمنده
هلاهل شهرنده بتربردرلی زهر واردرکه انسان وحیوان انی یدیکی ساعت
هلاك اولور انکچون نسبت ایدوب زهر قاتل وسم هلاهل دیرلر قالوا السم
فی الدرجة الرابعة من الضرر وهی مرتبة الافساد والاهلاك فیحرم اکله
وابکاله لاحد من المخلوقین الا ان یکون مستحقا للقتل ذکر فی باب القتل فی جنایات
الخانیة لو سقاه سما حتی مات فهو علی وجهین ان دفع الیه السم حتی اکل ولم یعلم
به فمات فلا قصاص فیه ولا دیة ویحبس ویعزر ولو اوجر ایجارا یجب الدیة
علی عاقلته وان دفع الیه شربة فیها سم فشربه ومات لا یجب الدیة لانه شرب
باختیاره الا ان الدافع خدعه فلا یجب فیه الا التعزیر والاستغفار یاخود
سم مصدر بمعنی فاعل اوله دیمك اولورکه سم لیجی اولدیغی سویلدی یاخود
مصدر بمعنی المفعول اوله دیمك اولورکه کندنه سم قاتیلوب مسموم اولدیغی
سویلدی لك قولنده لام جاره دخی نطق به متعلقدر یاخود بسمه یه متعلق
صفت اوله رق دیمك اولورکه سنك ایچون اولان سمی طعام سویلدی معلنا
فاعلدن حالدر یاخود کاف خطابدن حالدر ظن غالب اولی ولانده بودر
والضب الطعام او زرینه معطوفدر قد لباك الضب دن حالدر زیرا

ایجار جوز ردندر اجردن دکل
جور ایجار اغزه دوکمك مصحح

اوفاعيلدر نطق نك اوزرينه عطفله محتملدركه والضب دهواو ابتدائيه اوله
والضب مبتدا قدلبالك خبرى اولوب نطق جمله سى اوزرينه معطوف اوله
حين لقاكا كاف خطابه اضافتله قدلبالك نك ظرف زمانى نطق نك ظرف زمانى اولمق
دخى ممكن لكن يالكز الضب قولنه قيد اولوردى لقا لامك ضميله والفك قصريله
بولشمق معناسنه كرچه لقه لامك كسريله ومدله بولشمق معناسنه دربوبله اوقونسه
وزن ايچون قصر ايندك ديمه لى نه حاجت كالامك ضميله وقصر ايله اوقورز

بومقامده شارح حين لقاكا قولنده برمخالف شى سويلدى ديديكه لقا فعل ماضيدر مع هذا بوماده باب رابعدن كلور معلوم اولديكه لغته مراجعت ايتمش
منه

	بيان تقطيعات بيت	

نَطَقَ لَطَغَا متفاعلن مُ بِسَمِهِ متفاعلن لَكَ مُعْلِنًا متفاعلن
وَالضَّبُ قَدْ مستفعلن لَبَالَكَ حِي مستفعلن نَ لِقَاكَا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسى سالملر وعروضى اصل اوزره سالمه و
مصرع ثانيسنك جزء اولى وثانيسى مضمرلر وضربى اصل اوزره مقطوع اولمشدر

وَالذِّئْبُ جَاءَ لَذو الْغَزَالَةُ قَدْ اَتَتْ	اِلَيْكَ تَسْتَجِيرُ وَتَحْتَمِي بِحِمَاكَا

من معجزاته صلى الله عليه وسلم

	بيان معانى بيت	

ودخى يا سيد السادات سنك معجزات باهراتكدن سكا قوردك خبرى كلدى ودخى
برديشى كيك تحقيقا كلدى سنكله قوردنك طلب ايديجى اولديغى حالده و
سندن مدد وبردم طلب ايديجى اولديغى حالده ودخى سنك حمايه وحفظكله
احتما وقوريجى اولديغى حالده ذئبك خبرى كلمسى قصه سى شفاء شريفده

بيان

بيان اولنديغى اوزره امام احمد وامام بزار وامام بيهقى ابى سعيد الخدرى
رضى الله عنهدن روايت ايتديلركه ابو سعيد الخدرى روايت ايليديكه بر كمسه
قيون كودركن بر قورد كلوب بر قيون قاپدى اول كمسه قوردن قيونى قورتاروب
قورت ايله قيون اراسنده طوردى قورت فصيح لسان ايله سويليوب ديديكه
يا چوبان سن الله تعالى دن قورقمزميسك بو قيون بنم رزقمدر حق تعالى شو قيونى
بكا رزق ويردى سن بنم رزقمه مانع اولورسن اول چوبان تعجب ايدوب قورت
انسان كبى سويليور ديدى قورت سويليوب ديديكه يا چوبان آگاه اول بوندن
اعجب نسنه سكا سويليه يم شو اراكزده اولان محمد عليه السلام حق رسولدركه
خلقه كچمشده بيلمدكزى خبرلرى بيان ايدر چوبان فى الحال رسول كائنات
صلى الله عليه وسلمك حضور سعادتلرينه كلوب كنديسيله قورت اراسنده
اولان ماجرايى وقوردك كلامنى خبر ويردكده رسول الله صلى الله عليه وسلم
بيورديكه اى چوبان قالق حاضرين وغائبينه خبر وير بوندنصكره نبى
عليه السلام بيورديلركه راعى كرچك سويلدى وحيوانلرك انسان كبى
سويلمه سى قيامت علامتلرندندر غزاله نك قصه سى شفاء شريفده بيان
اولنديغى اوزره امام طبرانى وامام بيهقى روايت ايتديلر ازواج طاهراتدن
ام سلمه رضى الله عنهادن ام سلمه بيورديكه نبى محترم صلى الله عليه وسلم
بر صحراده اولدى برديشى كيك نبى محترم حضرتلرينه ندا ايلدى يعنى بر كلام ايله

اوصحرا مدينۀ منوره يه ايكى قوناق محلده واول محلده مسجد الغزالة نامنده بر مسجد دخى واردر
الآن خراب وبو معجزۀ باهره اول مقامده اولديغندن مسجد الغزاله ديلدى منه

سویلدیکه اواراده اولان ناس انی اشندی لسان حال ایله دکل رسوللرزاکا
التفات بیوروب نظر ایتدیلرکه اول کیك باغلو یاننده براعرابی ویوبور فخر کائنات
حضرتلری حاجتك ندر بیوردیلر اول کیك دیدیکه بنی شو اویوبان اعرابی صید
ایدوب طوتدی شو جبلده بنم ایکی یاورم وار بنم باغمی چوزوب قویویرو دایم انلره
امزره یم وکله یم فخر کائنات حضرتلری کرچك کلورمیسك دیدکده کیك
دیدیکه نعم کلورم بر روایتده نبی علیه السلام بیوردیکه قورقارمکه
رجوع ایدوب کلمزسك کیك دیدیکه اکر رجوع ایدوب کلمزسم بزدبا اکل ایدنلردن
شرلی اولایم ودخی صلوة عشانی قیلمیوب ویوباندن شرلی اولایم ودخی
سنك اسم شریفکی ایشدوب سنك اوزریکه صلوة ایتمیندن شرلی
اولایم پس نبی علیه السلام کیکك باغنی چوزدی وکیك کندی ورجوع
ایدوب کلدی نبی محترم حضرتلری اول کیکی ینه باغلدی اولکی کبی همان اول
اعرابی اویاندی ودخی دیدیکه یارسول الله سنکیچون حاجت وارمیدر
نبی محترم حضرتلری بیوردیکه بو کیکی قویویر پس اعرابی دخی کیکی قویویردی امدی کیك
باغدن چیقوب صحراده سکردوب کیدرکن اشهد ان لا اله الا الله وانك رسول الله دیر ایدی

	بیان مفردات بیت واعرابه	

والذئب قولنده واو عاطفه قریبا اولان نطق اوزرینه یاخود بعید اولان
جئنك اوزرینه نکربیت سابقلرده کچدی الذئب مبتدا الام عهد ذهنی ایچون

برقورت دیمك اولور یاخود عهد خارجی ایچون اولور که نبی علیه السلامه خبری
کلان قورت دیمك اولور معروفا ولدیغندن لفظا سبقتی لازم دکلدر جاءك
فعل ومفعول فاعلی تحته هو الذئب قولنه راجعدر حذف مضاف ایله استخدام
مفعوله سندنا ولور جمله سی مبتدانك خبریدر دیمك اولورکه ذئبك خبری
سکا کلدی والغزالة الذئب اوزرینه معطوف لامی الذئب قولنك لامی کبیدر
مبتدا خبری قدانت جمله سی انتك تقدیرنده مفعول محذوف بك تستجیر قولت
متعلق تستجیرانت فعلنك ذئبه راجع ضمیر فاعلندن حال استجار خلاص
طلب ایتمك اجوف واوی اولان استجار یستجیرکه ثلاثی سی جار یجور در
استاجر یستاجردن دکلکه ثلاثی سی اجر یاجردر باب اولدن
وثانیدن مهموز الفادر وتحتمی انك اوزرینه معطوف احتما قورنمق
بحماده باتحتمی یه متعلق حما حفظ معناسنه کاف خطابه مضاف الف اطلاق

	بیان تقطیعات بیت	

والذئب جا مستفعلن ءك والغزا متفاعلن لة قدانت متفاعلن	
بك تستجی متفاعلن رو تحتمی متفاعلن بحما کا فعلاتن	

بوبیتك مصرع اولنك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وعروضی اصل اوزره سالمه در
ودخی مصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوعدر

وکذا الوحوش اتت الیك وسلمت		وشکی البعیر الیك حین راکا

جمی ممنوع اولان نسنه که اکا قوریب اولمغه رخصت ولمیه قوری معناسنه حفظ معناسی لازمیدر قوری معناسی مراد اولورسه مراد فخر کائنات حضرتلرینك یالواسی تحهدر یا انشفاعیدر الف ایله یازلمه سی اضافتی سببیله در مصحح

من معجزاته صلی الله علیه وسلم

ودخى يا سيد السادات كيك سكا كلديكى كبى حيوانات وحشيه سكا كلديلر وسكا
سلام ويروب السلام عليك يا رسول الله ديديلر ودخى دوه سنى كورد وكى
وقنده سكا شكايت ايلدى وحوش كلوب سلام ويرديكى قصه سى قاضى عياض
رحمه الله تعالى بيوردركه روايت اولندى عضباء قصه سنده دخى نبى محترم صلى
الله عليه وسلم حضرتلرينه او عضبانك سويلمه سى واو عضبانك نبى عليه السلام
نفسنى وذاتنى وحالاتنى تعريفى وثنا ه اوتك او عضبانك انى اوتمه سنده سرعت
وعجله سى ووحوشك او عضبادن تجنب ومباعده سى واول وحوشك عضبايه
نداسى كه سن محمد عليه السلام ايچونسك وتحقيق او عضبايمه دى وايچمه دى
رسول الله عليه السلام وفات ايتدكدنصكره حتى اولدى يعنى بو قصه لر روايت
اولندى اول قصه لرى اسفرايئنى ذكر ايلدى على القارى مرحوم شارح
نلمسانينك ذكر ايتديكى وجه اوزره قصه يى نقل ايدر ابن عباس رضى الله عنهما
حكايت ايتديكه تحقيق نبى محترم صلى الله عليه وسلم بر كيجه ايچنده چيقدى
ودخى بر دیشى دوه اوك ايچنده چوكمش دوريور وقناكم رسولمز عليه السلام
اول ناقه يه مرور ايلدى ناقه السلام عليك يا نبى الله يا زين القيمة يا رسول
رب العالمين ديدى پس نبى عليه السلام اول ناقه يه التفات ايلدى وبيوردى
وعليك السلام امدى ناقه ديديكه يا رسول الله بن قريشدن بر رجلك

بو عضبا به وحشى ديلمسى صاحبى عضبدن قاچوب صحراده واقع اولمه سيدر بناء عليه بو قصه مصرع اوله قصه اولمغه صالحه اولديكى كبى ساير وحوشى دخى نبى عليه السلام كلمسى وارد دكل سلام ويرمسنه مطلع اولمدق منه

يقال ان هذه العضباء لم تاكل بعد وفات رسول الله صلى الله عليه وسلم ولم تشرب حتى ماتت منه

مالى ايدم اورجله اغضب دنيلر ايدى بن اندن قاچدم بر صحراده واقع اولدم
امدى كيجه اولدى يرتجى حيوانلر بنى محارسه ومحافظه ايتديلر وانلرك بعضيسى
بعضيسنه اول ناقه يه سز اذيت ايدوب تلف ايتميوك زيرا اول ناقه محمد
عليه السلامك بنكيدر ديو ندا ايتديلر امدى صباح اولدى بن اوتلمه مراد
ايلدم هر بر اوغ بكا ندا ايلديكه كل بندن اوتله كل بندن اوتله ديو زيرا تحقيق
سن محمد عليه السلامك بنكى سين حتى بن بواراده واقع اولدم امدى نبى
عليه السلام اكا عضبا تسميه بيورب صاحبنك اسميكه اغضبدر او اسمدن
اكا اسم مشتق بيوردى بوندنصكره ناقه يا رسول الله تحقيق بنم ايچون سكا
بر حاجتم وار ديدى نبى محترم بيوردى او حاجت نه در ناقه ديديكه
يا رسول الله الله تعالى دن سؤال ايله كه جنتده بنى سنك بينكلر كدن قيلسون
دنياده بنى سنك بنكك قيلديغى كبى نبى عليه السلام مطلوبكى قضا ايلدم
بيوردى بو بابده حيوانات عجمك رسول اكرم حضرتلرينه كلامى وسلامى
بلكه سجده ايتمه سى كتب احاديث وسيرده بيان اولنمشدر بعيرك شكايتى
قصه سى بنه شفاء شريفده سند حسن ايله امام بزار روايتيله ابو هريره
رضى الله عنه روايت ايلديكه نبى محترم صلى الله عليه وسلم بر بستانه داخل
اولدى امدى بر دوه كلدى ونبى عليه السلامه سجده ايلدى ابو بكر
الصديق رضى الله عنه بيورديكه بو بهيمه عاقله دكل ايكن سكا سجده ايلدى

عضباء عينك فتحى وضادك سكونيله والف ممدوده ايله شول ناقه يه ديرلركه قولاغى يارلمش اوله مشقوقة الاذن معناسنه وقولاغى يارلمش قيونه دخى ديرلر اما رسول اكرم صلى الله عليه وسلمك ناقه سنه عضبا ديدكلرى لقب اولديغنه بناء در قولاغى يارلمش اولديغنه بناء دكلدر منه

یارسول الله بز عاقللرز امدی بز سكا سجده ایتمكلكه احق و الیقز رسول
اكرم حضرتلری بیوردیكه بشر ایچون بشره سجده ایتمك صالح وصحیح اولماز
اكر بشرك بشره سجده سی صالح اولسه مرأیه امر ایدردمكه زوجنه سجده
ایلیه زوج ایچون زوجه اوزرینه اولان حقدن ایچون ودخی ابی هریره
رضی الله عنه نك بعیر حقنده حدیثی مثللی ثعلبة بن ابی مالكدن وجابر بن
عبدالله دن ویَعلی بنِ مُرّة دن وعبدالله بن جعفردن روایت اولندی ودخی
ابو هریره رضی الله عنه بیوردی ودخی او بستانه بركمسه داخل اولمدی الا اوڭا
دوه اكا حمله ایلدی وصالدی پس وقتاكم نبی صلی الله علیه وسلم انك اوزرینه
داخل اولدی دوه‌یی دعوت ایتدی امدی دوه دوداغنی یره اوزرینه قودی
ورسولمزاوكنده چوكدی امدی نبی علیه السلام دوه نك باشنه یولارینی
قودی وبیوردی كوك ایله یر اراسنده برشی یوقدر الا اونبی بلور كه تحقیق بن
الله تعالی نك رسولیم الا جن ایله انسك عاصیلری دكل ودخی بو مروی مثللی
بعینه عبدالله ابن ابی اوفی دن روایت اولندی ودخی خبر آخرده دوه حدیثنده
تحقیق نبی صلی الله علیه وسلم اول اراده اولان خلقه دوه نك حالندن ونساننده
سؤال ایلدی انلر دخی خبر ویردیلر كه تحقیق انلر دوه نك ذبحنی مراد ایتدیلر
وبر روایتده نبی علیه السلام انلره بیوردیكه عملك چوقلیغندن واوتك
آزلغیندن شكایت ایدر وبر روایتده دوه بكا شكایت ایدركه تحقیق سز انی

ذبح مراد ایدرسكز دوه نك كوچكلیغندن بری مشقتلی عملده استعمال ایتدیككزدن
صكره امدی انلر دیدیلركه بلی اویله ایتدك انلرك مراد ایتدكلری جزا
نه كتواولدی وبو حدیث شریفی امام طبرانی وابن ماجه سننده ذات
الرقاع غزوه سنده جابر و تمیم الداری رضی الله عنهمادن تخریج ایتدیلر

بیان مفردات بیت واعرابها

وكذا ده واو عاطفه معطوف علیه معلوم كذا اسم اشارت مشار الیه كیكك
كلمسی انت فعلنه متعلق كیك كلدیكی كبی دیمك اولور الوحوش مبتدا
لامی عهد ذهنی ایچون عهد خارجی اولمق دخی ممكن وحوش وحشك جمعی
اهلی وانسی نك مقابلی انت فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه تحتنده هی ضمیری
الوحوشه راجع خبری الیك انت فعلنه متعلق وسلمت فعل وفاعل
انت اوزرینه معطوف وشكی البعیر فعل وفاعل كذا الوحوش جمله سی
اوزرینه معطوف وكذا الوحوشده اولان واوك مدخولی اولور پس یاسنبد
الساداتاولنده معتبر اولور بعیر دوه جنسنه دینور ذكورینه واناثینه شامل
انسان كبی الیك شكی فعلنه متعلق حین شكی نك ظرف زمانی رأی فعلنه
مضاف رأی رؤیتدن كوز ایله كورمك كاف مفعولی الف الف انبیا عدد

انت اوزرینه معطوف اولمه معنی
دیمك اولوركه ذئب سكا كلدیكی
كبی بعیر دخی شكایت ایتدی دیمك
اولور مسندلرده توافق یوقدر

بیان تقطیعات بیت

وكذا الوحو	متفاعلن	ش انت الی	متفاعلن	ك وسلمت	متفاعلن

وَشَكَا اَلْبَعِي مَفَاعِلُنْ رُ اِلَيْكَ بَجِي مَفَاعِلُنْ دَرَا كَا فَعِلَاتُنْ

بو بيتك مصرع اولنك وتا نيسنك جزء اولى وثانيلرى سالملردر وعرضى اصل اوزره سالمه وضربى اصل اوزره مقطوعدر

وَدَعَوْتَ اَشْجَارًا اَتَتْكَ مُطِيعَةً ‌ ‌ وَسَعَتْ اِلَيْكَ مُجِيبَةً لِنِدَاكَا

مطلب من معجزاته صلى الله عليه وسلم

ودخى يا سيد السادات سن اغجلرى دعوت ايلدك دعوتكك عقيبنده اول اغجلر سكا مطيعلر اولدقلرى حالده كلديلر ودخى سنك حضور شريفكه سعى ايدوب عجله ايتديلر سنك نداكه اجابت ايديجى اولدقلرى حالده نبى صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك اغاجلرى دعوتى قصه سى قاضى عياض مرحوم شفاء شريفك قسم اولنك باب رابعنك اون التنجى فصلنده بيان و روايت ايلديكى اوزره بعد حذف الاسانيد عبد الله بن عمر رضى الله عنهما دن روايت اولنديكه ابن عمر حضرتلرى بيورديكه بز كه معاشر صحابى يز رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرتلريله بر سفرده اولدق رسول الله عليه السلامه بر اعرابى يقين كلدى امدى رسول عليه السلام يا اعرابى نره يى مراد ايدوب كيدرسك بيوردى اول اعرابى ديديكه اهلمى مراد ايدوب كيدرم رسول عليه السلام بيورديكه سنك ايچون اهلكدن خيرلى يه ميل و رغبت وارميدر اعرابى ديديكه او خير نه در رسول عليه السلام سعادتله بيورديكه سنك شهادت ايتمكدركه ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان محمدا عبده ورسوله اعرابى ديديكه

سنك

سنك بو ديديككك توحيد و رسالت دعوالك اوزرينه سنك ايچون كيم شهادت ايدر رسول الله عليه السلام بيورديكه بو اولو ديكلو اغاج ديديكمه شهادت ايدر حال بو كيم اول اغاج واديننك طرفنده ايدى امدى اول اغاج مجرد رسول الله عليه السلامك بو اغاج حقيقة اسلامه شهادت ايدر ديمه سيله اقبال ايدوب رسول اكرم حضرتلرينك حضور پرانورلرينه كلميه باشلدى يرى يارا اولدغى حالده حتى رسول كبريا حضرتلرينك حضور انورلرنده طوردى امدى نبى محترم حضرتلرى اوچ كره اول اغاجدن الله تعالى نك واحد اولوب شريكى اولمديغنه وكنديلرى الله تعالى نك عبدى و رسولى اولديغنه شهادت ايتمسنى طلب ايلدى امدى اول اغاج اوچ كره شهادت ايتديكه الله تعالى واحددر شريكى يوقدر و رسول عليه السلام الله تعالى نك عبديدر و رسوليدر بوندنصكره اول اغاج اول اولديغى يره كتدى ودخى بُرَيْدَةُ بْنُ الْحُصَيْبِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ دن امام بزار روايتيله روايت اولنديكه بريده حضرتلرى ديديكه بر اعرابى نبى صلى الله عليه وسلمدن صدق رسالتنه داله بر معجزه استدى نبى عليه السلام بيورديكه شو اغاجه ديكه رسول الله سنى دعوت ايدوب كلسن دير بريده رضى الله عنه ديديكه وقتا كم اول اعرابى اول اغاجه رسول الله سنى دعوت ايدر ديدى پس اول اغاج صاغندن و صولندن و اوكندن و اردندن ميل ايدوب صاللندى كوكنه متعلقه اولان طمرلرى كسلدى بوندنصكره

یری یاررا اولدیغی حالده طمرلرینی چکرا اولدیغی حالده توز تمش اولدیغی حالده
کلدی حتی رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک اوکلرنده طوردی
وعقبنده السلام علیك یا رسول الله دیدی اعرابی دیدیکه اول اغاجه
امرایله بتدیکی یره کتسون امدی اول اغاج یرینه کتدی طمرلرینی اولـ
یره صارقتدی وصالدی وطوغرلدی طوردی امدی اعرابی دیدیکه
بکا اذن ویر سکا سجده ایدیم رسول علیه السلام بیوردیکه برکمسه نك
برکمسه یه سجده اتمه سیله امر اتسم مرأتك زوجنه سجده اتمه سیله امر
ایدردم اعرابی دیدیکه بکا اذن ویر اللریکی وایقلریکی اوپه یم پس رسول علیه السلام
اذن ویردی اعرابی ایده اوپدی بو قصه لره مناسب قصه لردخی وار در

	بیان مفردات بیت واعرابه	

ودعوت یا قریبنه ویا بعیدنه معطوف هرحالده یا سید السادات اولنده
معتبردر خطاب حبیب اکرم حضرتلرینه در اولکلرکبی اشجارا مفعولی
اتت فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه تحتنده هی اشجاره راجع جمله سی استینافیه
مقام جوابده دیمك اولورکه رسول اکرم اشجاری دعوت ایتدی اول اشجارده اجابت
ایدوب کلدی صفت اولمه سی صحیح اولمز ملاحظه اولنه مطیعة اتت فعلنك فاعلندن
حالدر وسعت اتت اوزرینه معطوف سعی یسعی سعیا دن فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه
تحتنده فاعل ضمیری هی بنه اشجاره راجع الیك سعت فعلنه متعلق کاف خطاب معلوم

مجیبة سعتك فاعلندن حال لنداکاده لام جاره مجیبةً قولنه متعلق ندا نونك
کسریله ومدایله اواز وصوت معناسنه وجاغرمق معناسنه ده کلور بو مقامده
مراد جاغرمق معناسیدر کاف خطابه مضاف الیهیدر الف الف اشباعدر

	بیان تقطیعات بیت	

وَدَعَوْتَ اَشْ متفاعلن جَارًا اَتَتْ مستفعلن لَكَ مُطِيعَةً متفاعلن
وَسَعَتْ اِلَیْ متفاعلن كَ مُجِيبَةً متفاعلن لِنِدَاكَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی سالم وثانیسی مضمر وعروضی اصل اوزره سالمه در
ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی سالملردر وضربی اصل اوزره مقطوعدر

وَالْمَاءُ فَاضَ بِرَاحَتَيْكَ وَسَبَّحَتْ	جُمُّ الْحَصَى بِالْفَضْلِ فِي يُمْنَاكَا

	بیان معانی بیت	

ودخی یا سید السادات سنك معجزات باهراتکدن صو سنك مبارك اوچلریکی
اوصوقانی اوزرینه وضعکله مبارك برماقلرك اراسندن طاشوب اقدی
ودخی جوق وفا جوق طاشلر سنك یدیمناکده سنك عندالله تعالی فضل وکرامتك
سببیله تسبیح ایلیوب سبحان الله دیدی صویك فیضانی قصه سی شفاء
شریفده قسم اولك باب رابعنك اون اوچنجی فصلنده قاضی عیاض مرحوم
بیوردیکه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك مبارك برماقلرینك
اراسندن صویك نبع واقعه سی حدیثنی اصحاب کرامدن برجماعت روایت ایلدی

من معجزاته صلى الله عليه وسلم

انس بن مالك وجابر بن عبد الله وعبد الله بن مسعود رضی الله تعالی عنهم
او صحابه جماعتندندر اسانیدینی حذف له انس بن مالك رضی الله عنه دن
روایت اولندیکه بن رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی کوردم ودخی
صلوة عصرك وقتیده یقین اولمشیدی پس ناس ابدست صوینی استدیلر
وبولمادیلر پس رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه بر صو قابی ایچنده
برابدست صونی کتوردیلر رسول الله علیه السلام شو صو قابنك اغزی اولان
محله مبارك الینی قودی وناسه امر ایلدی او صودن ابدست الهلر انس
حضرتلری بیوردیکه بن کوردمکه صو رسول الله علیه السلامك برمقلری
اراسندن قاینیوب اقاردی پس ناسك جمیعسی او صودن ابدست الدیلر
بو حدیث شریفی شیخان وامام مالك موطأنده روایت ایتدیلر ودخی نبع
الماء حدیث شریفی شفاء شریفده بر قاج صورتله دخی روایت اولندی حصینك
تسبیح ایتدیکی قصه سی انس رضی الله عنه بیوردی نبی صلی الله علیه وسلم
اوفاجق طاشلردن بر اوج الدی پس او طاشلر رسول الله علیه السلامك
ید شریفه سنده تسبیح ایلدیلر حتی بز او افاق طاشلرك تسبیحلرینی ایشتدك
بوندنصکره ابی بکر رضی الله عنه نك یدینه قودی پس او حصی ینه تسبیح
ایلدیلر اندنصکره بزم اللرمزه قودی او حصی تسبیح ایتمدیلر ودخی انس
حدیثی کبی ابوذر رضی الله عنه روایت ایلدیکه اول حصی عمر وعثمان

امام نووی رحمه الله تعالی بیوردیکه
او صوینك قاینمه سنده ایکی قول
واردر بری تحقیق صونبی علیه
السلامك نفس اصابعندن
چیقردی اکثر علمانك قولی بودر
ایکنجیسی الله تعالی او قاب ایچنده
اولان صویه کثرت ویردی حتی
افندیمز حضرتلرینك برمقلری
اراسندن فوران ایتدی منه

رضی

رضی الله عنهما اللرنده تسبیح ایتدیلر شهاب خفاجی مرحوم بو حدیث شریفك
عقیبنده دیرکه امام بیهقی دلائل نبوت سبیله مسمی اولان کتابنده دیرکه ابی ذر
رضی الله عنه دن روایت اولنورکه ابوذر حضرتلری دیدیکه بن رسول الله
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك خلوتلرینی ارردم برکون اول حضرتی خلوتده
کوردم پس خلوتنی غنیمت بولدم حتی انك ایله جلوس ایتدم برده ابو بکر
رضی الله عنه کلدی وسلام ویردی اندن رسول الله حضرتلرینك صاغ
طرفنده جلوس ایلدی اندن عمر رضی الله عنه کلدی وسلام ویردی ابی بکر
حضرتلرینك صاغ جانبنده جلوس ایلدی اندنصکره عثمان رضی الله عنه
کلدی وسلام ویردی عمر حضرتلرینك صاغ یاننه جلوس ایتدی رسول الله
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك اوکونده یدی اوفاق طاش واردی رسول الله
علیه السلام اول طاشلری الدی مبارك اوجنه قودی انلر تسبیح ایتدیلر
حتی بز انلر ایچون صوت ایشتدك ارو صونی کبی اندنصکره اول طاشلری
یره قودی طاشلر دلسز اولدیلر اندنصکره طاشلری الدی وابی بکرك
الینه قودی پس اول طاشلر تسبیح ایتدیلر حتی بز حنین نحل کبی انلر ایچون
حنین ایشتدك اندنصکره ابو بکر رضی الله عنه انلری یره قودی انلر دلسز
اولدیلر اندنصکره رسول علیه السلام انلری الدی عمر حضرتلرینك الینه
قودی اول طاشلر تسبیح ایتدیلر حتی انلر ایچون نحلك حنینی کبی حنین ایشتدك

اندنصکره عمر رضی الله عنه انلری یره قودی انلرك حنینی کسلدی اندنصکره
رسول الله حضرتلری ینه حصیاتی الدی عثمان رضی الله عنهنك الینه قودی
وطاشلر تسبیح ایتدیلر حتی اول طاشلرك ایچون بز حنین نحل کبی حنین ایشتدك
اندنصکره عثمان حضرتلری اول طاشلری یره قودی انلرك حنینی کسلدی
پس رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری بیوردیکه اول حصیاتك تسبیحلری
انلرك یدلرنده خلافة النبوة در ایشته بویله حافظ ابو القاسم تاریخنده
انس رضی الله عنهدن مُسْنَدْ اوله رق بو حدیث شریفی اخراج ایلدی ودخی
ابو القاسم بو حدیث شریفده عثمان رضی الله عنهدنصکره زیاده ایلدی
ودیدی ابوذر روایتیله اندنصکره رسول الله علیه السلام بزم اللریمزه
قودی رجلاً رجلاً یعنی هر بریمزك الینه قودی اول حصیاتدن هیچ
بر حصاة تسبیح ایتمدی وبر روایتده اللریمزه دوکدی رجلاً رجلاً الی اخره
شرح جدیدده دیدیکه علی رضی الله عنهی ابوذر حضرتلری ذکر ایتمدی اُوْل
طاشلرك تسبیحلری رسول الله علیه السلامك یدینك غیری یدلرده خلفایه
مخصوص اولورسه علی رضی الله عنهده خلیفه در اوغلی حسن کبی پس
مناسب اولان علی کرم الله وجهه بی ذکر ایتمه لیدی بو سؤالك جوابی علی
رضی الله عنه اول مجلسده حاضر دکلدی یاخُود علی حضرتلری انده موجود
ایدی لکن خلافتلری فتنه یه تتشدیکندن حصیات مذکوره یدسعادتلرنده

تسبیح

تسبیح ایتمدیلر وبونك مثللی انلرك مقامنه شأن ویرمز انلرك ایچون مقامات
جلیله وفضائل عظیمه اولمه سیله بیله شهاب مرحوم دیرکه ظاهر اولان
تحقق بو واقعه تعدد ایلدی زیرا ابی ذر رضی الله عنه روایتنده اول مقامده
کندندن غیری بو غیدی صکره صدیق اکبر وعمر الفاروق وعثمان ذو النورین
رضی الله عنهم کلدیلر وبیهقی روایتنده اول مقامه صحابهٔ کرامدن بر جماعت
حاضر اولدیلر رجلاً رجلاً قولی دلالتیله امدی بو ایکی تقدیره کوره
اُوْل صحابهٔ کرام ایله علی کرم الله وجهه اولمدی وبو ایکی روایتده اشارت
واردرکه علی رضی الله عنهك خلافتی استقلالاً ممتد اولمدی نظر ایدن
ومطالعه ایدن ذوات کرامدن تصحیح واصلاحی رجا اولنور

بیان مفردات بیت واعرابه

الماء فاض مبتدا وخبر جمله سی معطوفات سابقه کبی معطوف لام تعریف عهد
خارجی اولارق نبی علیه السلامك مبارك پرماقلرندن اقان صو فاض فعل
ماضی مفرد غائب تحتنده کی هو مایه راجع فیض صو کثرتندن چای کبی
اُولوب اقمق بِراحَتیَكَ قولنده بانی معناسنه فاض فعلنه متعلق راحتین
تثنیه صیغه سی ایله کافه اضافتله نون دوشدی راحه اُوْج ایچی دیمك
اولور حدیث شریفده رسول الله علیه السلام یدسعادتنی وضع ایتدی
بوندن مستفاد اولان بر النی وضع ایتدی مع هذا بیتده ایکی اَوجنی

وضع ایندی هم اولدی جواب حدیث شریفده یده قولنک ضمیره اضافتی
استغراق ایچون اوله معنی الذینی وضع ایندی دیمک اولور بو تقدیرجه توافق بولنور
وذکر محل ارادهٔ حال اوله رق بر مقام مراد اولنور بلکه بر مقلرک ارالری مراد
اولنور وسبحت فاضت جمله سی اوزرینه معطوف جم الحصی اضافتله فاعلی
جم چوق معناسنه لام تعریف عهد خارجی ایچوندر حصی حصانک جمعیدر وفاق
طاشلر معناسنه بالفضل ده باسببیه سبحت قولنه متعلق فضل شرف وکرامت
معناسنه فی یمناکاده فی سبحت فعلنک ظرفی یمنا ایمنک مؤنثی موصوف
محذوف فی یدک الیمنی تقدیرنده دیمک اولورکه اول یمنلو وبرکتلو یدکده
حصی تسبیح ایندیلر کاف خطاب مضاف الیهی الف اطلاق

شارح مرقوم دیرکه نسخه یاالفضل در منادی محذوفدر تقدیری یاذاالفضل در

بیان تقطیعات بیت

وَالْمَاءُ فا مستفعلن ضَ بِرَاحَتَيْ متفاعلن لَكَ وَسَبَّحَتْ متفاعلن
جَمُّ الْحَصٰى مستفعلن بِالْفَضْلِ فِي مستفعلن يُمْنَاكَا مفعولن

بو بیتک مصرع اولنک جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وعروضی اصل اوزره
سالمه در ومصرع ثانیسنک جزء اولی وثانیسی مضمرلر وضربی اصل
اوزره مقطوع اولدقدنصکره زحاف ضرب اولوب مضمر اولمشدر

وَعَلَيْكَ ظَلَّتِ الْغَمَامَةُ فِي الْوَرٰى | وَالْجِذْعُ حَنَّ اِلٰى كَرِيمِ لِقَاكَا

من معجزاته صلى الله عليه وسلم

بیان معانی بیت

ودخی

ودخی یا سید السادات انجق سنک اوزریکه بلوت کولکه ایلدی مخلوقات ایچنده
ودخی خرما اغاجی سنک کریم اولان حضور سعادتکه فراق وقتنده مشتاق
ومتألم صوتیله صوت ایلدی تظلیل غمامه قصه سی جماعتک روایت
ایلدیکی حادیثک اصحی شرط صحیح اوزره تحقیق ابوطالب رسول اکرم صلى الله
علیه وسلم حضرتلریله شامه چقدی قریشدن بربلوک شیخلر ایله امدی
انلر بحیرا راهبه اوغرادیلر بحیرا عادتک خلافی اوله رق انلره چقدی وانلرک
ارالرینه کیردی حتی رسول الله علیه السلامی دوتدی ودیدیکه
بو سید العالمین در امام بیهقی ورسول رب العالمین زیاده ایلدی بونی
الله تعالی رحمة للعالمین بعث ایلدی قریش دیدیلرکه یا بحیرا نه نسنه سکا بونی
بلدیردی بحیرا دیدیکه سزلر ثنیه دن کلورکن براغاج وبرحجر قالمدی الا
بوکا سجده ایلدی زیرا انلر سجده ایتمز الا انبیاء ایدر ودخی تحقیق بن انی
خاتم النبوة ایله ده بلیرم که اول خاتم اوموزنک یومشق کیکنک التنده در
اندنصکره بحیرا کتدی وانلره طعام حاضرلدی وقتاکه طعامی انلره کتوردی
نبی محترم حضرتلری دوه لری اوتلاته دیدی پس بحیرا دیدیکه برینی ارسال
ایدک اول ذات عالیقدری بورایه کتورسون قریش بر آدم ارسال ایتدیلر
پس رسول اکرم حضرتلری اقبال بیوردی غمامه جناب رسول اللهی کولکه لندیرر
اولدیغی حالده وقتاکه اول جناب محترم قومه یاقلشدی انلری انده کی

ابوطالبک شامه چقمسی تاجرلک ایله ایدی اما نبی علیه السلامک چقمسی تاجرلک ایله دکلدی تفصیلی علی القاریده درمشح

بحیرا من عبد القیس من نصاری تیماء او بصری ذکره ابن منده وابونعیم فی الصحابة لایمانه به صلى الله علیه وسلم قبل بعثته علی القاری فی شرح الشفاء

بحیرا بانک فتحی وحاء مهمله نک کسریله مقصورا بعضیلر ممدودا دیدیلر اسمی جرجیس یاخود جرجیس بزیادة الباء

اغاجلك التنه سبقت ايدوب و تورمشلر بولدی وقتاکه نبی محترم حضرتلری دخی
بره اوطوردی اول اغاجك كولكه سی اكا میل ایدوب اوزرینه كولكه اولدی
بو حدیث شریفی ابو موسی الاشعری روایت ایلدی نبی محترم حضرتلرندن
تلقیله ابلغ اولانده بودر یاخود بعض كبار صحابه دن تلقی ایلدی یاخود
خبر مشهور اولدی بطریق الاستفاضه اخذ ایتدی ودخی ابن اسحاق
معضلا روایت ایتدی وبیهقی دلائلده موصولا روایت ایتدیكه انلر وقتاكه
بحیرانك صومعه سنه یقین ایندیلر بحیرا انلره طعام كثیر حاضرلدی زیرا
قریش كلدكلری وقتده بحیرا كوردی كه قوم اراسندن نبی محترم حضرتلرینه
اول غمامه كولكه ایدر اندنصكره قریش كلدیلر او اغاجك كولكه سنه
ایندیلر بحیرانك صومعه سنه یقین اوله رقدن پس بحیرا غمامه یه نظر
ایلدی اغاج نبی محترم حضرتلرینه كولكه ایلیوب داللرینی رسول الله علیه السلامه
میل ایتدیردی رسول علیه السلام میل ایتدیكی وقتده ودخی وارد اولدیكه
تحقیق حلیمهٔ سعدیه نبی علیه السلامك یاننده ایكن غمامه اكا كولكه ایدر ایدی
وجماعت دیدیلركه غمامه نك كولكه ایتمه سی قبل النبوه ایدی ارهاصا وتأسیسا
نبوتی ایچون وبو تظلیلك انقطاعنه دلالت ایدركه صدیق اكبر رضی الله عنه
نبی علیه السلام مدینهٔ منوره یه هجرت ایدوب كلدكلری وقتده كونش اكا اصابت
ایتدیكندن انك اوزرینه رداسیله كولكه ایتدی وقصه ده تفصیلات چوقدر

بو مختصرلك اكا تحملی یوقدر اهل اولانلرك معلومی ودخی حنین جذع قصه سی
شفاء شریفده قسم اولك باب رابعنك اون یدنجی فصلنده قاضی عیاض مرحوم
دیركه جابر بن عبد الله رضی الله عنه بیوردی مدینهٔ منوره مسجدی خورما
اغاجلری اوزرینه طاوانی یاپلش یعنی اول هیئتده ایدی ونبی محترم صلی الله علیه
وسلم خطبه اوقودقلری وقتده اول اغاجلردن برینه طیانور طورردی وقتاكه
كندیلری ایچون اوچ اایاق بر منبر یاپلدی یعنی منبرده خطبه ایدر اولدیلر
پس اول اغاج ایچون بر صوت ایشدیلدیكه دوه لرك صوتنه بكزر انس
رضی الله عنه روایتنده حتی مسجد دتردی انك صوتندن تفصیلی فصل مزبورده

بیان مفردات بیت واعرابه

وعلیك ظللت فعل ماضی سنه متعلق حصر ایچون تقدیم اولندی وزن ایچون
اولمه احتمالیده وار ظللت تفعیل بابندن ماضی مفرد مؤنث غائبه الغمامة
فاعلی فی الوری قولنده فی ظللت متعلق ظرفی الوری مخلوق معناسنه یعنی
بو غمامه نك بو قدر مخلوقات ایچنده سنی كولكه لندرمه سی سكا مخصوص
بر ارهاص عظیمدر عطفی معلوم یا قریبنه ویا بعیدنه والجذع حن جمله سی
ظللت جمله سی اوزرینه معطوف جذع جیمك كسریله وذالك سكونیله
خورما اغاجینك اصلی كه ساقی اوله چقدر حنین فراق وقتنده مشتاق
ومتألمك صوتی الی حن به متعلق كریم لفظا صفتك موصوفنه اضافتی

قبیلندن لقالامك ضمیله بولشمق معناسنه لقائك كریملغنك معناسی نبی
محترم حضرتلرینك مشكوة نبوتی انوارندن متأثر وحصّه‌مند اولمقدركاف خطاب
لقائك مضاف الیهی مصدرك مفعولنه اضافتی اوله‌رق یاخود اضافت لامیه
اوله‌رق معنی سنك ایچون اولان لقا كریمكه دیمك اولور الف اشبا عدر

بیان تقطیعات بیت

وَعَلَیْكَ ظَلْ متفاعلن لَلَتْ اَنْعُمَا متفاعلن مَةُ فِي الْوَرَى متفاعلن
وَالْجِذْعُ حَنْ مستفعلن نَ اِلَى الْكَرِي متفاعلن مِ لِقَاكَا فعلاتن

بوبیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی سالم وعروضی دخی اصل اوزره سالمه‌دركه
ومصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوعدر

وَكَذَاكَ لَا اَثَرٌ لِمَنْسِیِكَ فِي الثَّرَى	وَالصَّخْرُ قَدْ غَاصَتْ بِهِ قَدَمَاكَا

ومن معجزاته صلى الله علیه وسلم

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات معجزات باهرات سابقه كبی سنك یورمكدن ایچون
نمناك اولان طپراقده اثر ونشان اولمزدی ودخی صخره مبارك ایاقلرك
غوص ایدوب نشانی واثری ظاهر اولوردی خلاف عادت اوزره صخره
غوص قصه‌سی عبد الغنی النابلسی مرحوم رحلهٔ قدسیه‌سنده دیركه
جهت جنوبنده صخره‌نك علاسنده نبی محترم صلی الله علیه وسلمك قدم
شریفی واردر وَالْآنَ معلومدركه قدم شریفك موضعی صخره‌دن یوقاریدر

ودخی تحقیق وارد اولدیكه نبی محترم صلی الله علیه وسلم حضرتلری صخره‌نك
اوستندن معراجه بیندی لیلهٔ معراجده وراكبكده عادتی دكوبنده مكان
مرتفع اوزرینه چیقمق امام قسطلانی مواهب لدنیه‌ده دیركه نبی محترم
صلی الله علیه وسلم صخره اوزرنده مشی ایتدكلری وقتده مبارك قدملری صخره‌نك
ایچنه باتدی نتكم قدیما وحادثا السنه اوزره مشهوردر وصخره‌ده قدم شریفلرینك
غوصی لیلهٔ معراجده صخره‌دن عروجلری وقتنده صخره خلفلرندن صعود ایلیوب
ملئكهٔ كرام آنی امساك ایله بین السماء والارض طوردیغی خبر مستفیض ایله روایت
اولندی یعنی اولا صخره ارضه متصل ایدی زیاده تفصیلی رحلهٔ قدسیه‌ده دروبوندن
بشقه رسول كبریا علیه السلامك اثر مشیلری مواضع معروفه‌ده خبر مستفیض ایله نقل اولندی

بیان مفردات بیت واعرابه

وكذاك ده واو عاطفه وجه سابق اوزره اسم اشارتك مشار الیهی معجزات
سابقه لا لیس ایله مشابه اولان لادر اسمی اثردر اثر فتحتین ایله علامت
ونشان معناسنه لمنشیك ظرف مستقر خبر منصوبی ثابتا لمنشیك تقدیرنده
جمله‌سی یا قریبنه ویا بعیدنه معطوف والصخر قد غاصت مبتدا وخبر
جمله‌سی جملهٔ سابقه اوزرینه معطوفدر مراد مطلقا صخردر كرك
صخرة الله اولسون وكرك غیری اولسون لام تعریفی عهد خارجی ایچوندر
فخر كائنات حضرتلرینك وضع قدم بیوردقلری صخره‌لردر صخر قیا معناسنه‌در

غوص طالمقدر به ده با غاصت قولنه متعلق ضمیر غائب صخره راجعدر با
فی معناسنه قدما اصلی قدمان ایدی کاف خطابه اضافتله نون حذف اولندی
غاصت فعلنك فاعلیدر الف الف اشباعدر حاصل معنی نبی محترم حضرتلرینك
مبارك قدملری صخره یره اینسه یا ثر اولان طوپراقده یر ایتمدی خلاف عادت اوزرینه

بیان تقطیعات بیت

وَكَذَاكَ لَا متفاعلن أَثَرٌ لِمَشْيِكَ متفاعلن فِي الثَّرَى متفاعلن
وَالصَّخْرُ قَدْ مستفعلن غَاصَتْ بِهِ مستفعلن قَدَمَاكَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی سالملردر وعروضی اصل اوزره سالمه در
ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی مضمرلردر وضربی اصل اوزره مقطوعدر

ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

اَشْفَيْتَ ذَا الْعَاهَاتِ مِنْ اَمْرَاضِهِمْ	وَمَلَأْتَ كُلَّ الْاَرْضِ مِنْ جَدْوَاكَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات قتلو مرضلر صاحبلرینه انلرك مرضلرندن شفا ویردك
ودخی عطایا واحسانلردن یرك هر محلنی طولدردك سن اویله بر کریم ذاتسك
عاهات صاحبلرینك مرضلرندن شفا قصه سی قاضی عیاض مرحوم باب
مزبورك یکرمی برنجی فصلنده بیوررکه امام نسائی عثمان بن حنیفدن روایت
ایدرکه تحقیق بر اعمی دیدیکه یا رسول الله الله تعالی یه دعا ایله بنم بصرمدن
کشف ایتسون کوزم حجابنی کیدرسون رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری

بیوردیلرکه

بیوردیلرکه کیت وابدست آل صکره ایکی رکعت نماز قیل صکره دیکه اللهم انی
اسألك واتوجه الیك بنبیی محمد نبی الرحمة یا محمد انی اتوجه بك الی ربك ان
یكشف عن بصری اللهم شفعه فی عثمان ابن حنیف رضی الله عنه دیدیکه
اول اعمی دوندی کیتدی تحقیق الله تعالی انك کوزندن حجابی کشف ایدوب
کوزلری کورر اولدیغی حالده ویته دیدیکه تحقیق ملاعب الاسنه نك
اوغلونه استسقا مرضی اصابت ایتدی پس نبی محترم صلی الله علیه وسلم
بر آدم کوندردیکه مرضنه شفا استیه نبی علیه السلام یدسعادتلریله یردن
بر اوج طولوسی طوپراق الدی وانك اوزرینه توکوردی اندن صکره اول مرسل
اولان آدمه ویردی اول آدم الدی تعجب ایده رککه اول ویردیکی طوپراق استسقا
مرضنه دوا نه کیفیتده اولور اول آدم ظن ایتدیکه رسول الله حضرتلری
ابن ملاعبی سخریه ایدر پس اول آدم اول بر اوج طوپراغی ابن ملاعبه کتوردی
حال بوکه ابن ملاعب اولوم وقتنده یعنی اولویور پس اول طوپراغی بر آز صو ایله
قاتوب ایچدی امدی الله تعالی او طوپراق برکتنه اکا شفا ویردی اول مبتلا
اولدیغی استسقادن شفاء شریفه ومواهب وسائر کتب احادیث وسیره
مراجعت اولنه بو قصه نك امثالی انلرده واردر بو مختصرك زیادیه تحملی یوقدر
نبی محترم حضرتلرینك عطایا سنك قصه سی قاضی عیاض مرحوم شفاء شریفك
باب ثانیسنك اون دردنجی فصلنده بیوررکه وادی حنین غزوه سی سیرلرندن

التی بیك نسوان وصبیان اسیرلریكه هوازن قبیله سنك نسوان وصبیانیدر

انلره اعطا واحسان بیوردی علی القاری مرحوم شرحنده بیوررکه دخی انلره

اموالدن یکرمی درت بیك دوه وقرق بیکدن کثرقیون ودرت بیك اوقیه — اوقیه درهم ٤٠

کومش رد واحسان بیوردی ودخی رسول کبریا علیه افضل التحایا و

اکمل التسلیمات حضرتلرینك عطاسی جمله سندندر بحرین جزیه سی مالی

کلدیکی کونده احسان بیوردی مقداری یوزسکسان بیك درهم

کومشدی که عاملی علاء الحضرمی کوندرمشدی ودخی زیاده تفصیل فصل

مرقومده در عشاقی اول فصله مراجعت ایتسون بومقدار بومختصره کافیدر

بیان مفردات بیت واعرابه

اشفیت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب فعال بابندن خطاب فخر عالم حضرتلرینه

حذف عاطفه ایله بعیدی اولان جنتك اوزرینه یاقریبی اولان لاانزلمشیك

اوزرینه معطوفدر ذا صاحب معناسنه حالت نصبی الف ایله در العاهات

عاهه نك جمعی افت معناسنه من اشفیت یه متعلق امراض مرض جمعی کرخسته لك

تعبیر اولنور وملأت اشفیت اوزرینه معطوف کل الارض ملأت نك مفعول به صریحی

من ملأت یه متعلق جدوی جیمك فتحیله ودالك سکونیله وواونك فتحی وقصریله

بخشش وعطا معناسنه کافه مضاف خطاب فخر عالم حضرتلرینه الف الف اشباع

بیان تقطیعات بیت

اشفیت

اَشْفَیْتَ ذَا الْ مستفعلن عَاهَاتِ مِنْ مستفعلن اَمْرَاضِهِمْ مستفعلن

وَمَلأْتَ كُلْ متفاعلن لَ الْاَرْضِ مِنْ مستفعلن جَدْوَاكَا مفعولن

بوبیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی مضمرلو عروضی سالمه اولدقدنصکره اولنه اظما

اوغرایوب مزحوفه اولمشدر ومصرع ثانیسنك جزء اولی سالم وجزء ثانیسی مضمر اولوب

ضربی مقطوع اولدقدنصکره زحاف اضمار ایله مزحوف اولمشدر

وَرَدَدْتَ عَیْنَ قَتَادَةٍ بَعْدَ الْعَمٰی	وَابْنَ الْحُصَیْنِ شَفَیْتَهُ بِشِفَاکَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات کوزی کیدوب اعمی اولدقدنصکره قتاده نك کوزینی رد

ایدوب کورر ایتدك ودخی ابن حصینه شفاك ایله شفا ویردك قتاده نك

عمی دنصکره عیننی حبیب اکرمك ردینك قصه سی قاضی عیاض مرحوم شفاء

شریفده بیورر عشرهٔ مبشره دن سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه بیوردی

غزوهٔ احدده تحقیق رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری بکا براوق ویردیکه

تمرلخی یوق وبیوردی آت اوقی بنداتدم راست کلدیکنی قتل ایتدی شارح دیرکه

بوتمرنسز اوقك قتلی خرق عاده دندر ورجا اولنورکه بوتمرنسز اوق ارمی

تمرلی وقلر تمام اولدقدنصکره اوله وتحقیق رسول الله صلی الله علیه وسلم

حضرتلری یوم احدده یایندن اولقدر اوق اتدیکه حتی یای قیرلدی واوله

یوم احدده قتادة بن نعمانك کوزینه براوق اصابت ایتدی حتی کوزی یاناغنك

من معجزاته صلی الله علیه وسلم

اوسنه واقع اولدی پس قتاده رضی الله عنه کوزینی رسول الله حضرتلرینه
کوردی ودیدی یارسول الله تحقیق بنم برامرأه م وار اکا مجتمم وار واول عورت
بنی کوزسز کورمکلیکندن قورقارم پس نبی محترم صلی الله علیه وسلم حضرتلری
قتاده نك کوزینی ید مبارکله الدی ویرینه قودی وبیوردی اللهم اکسه جمالا
وبر روایتده قتاده نبی علیه السلامه کلدی نبی علیه السلام اکا بیوردیکه بونه در
یاقتاده قتاده دیدیکه کوردوکك شی درکه کوزم چیقدی یارسول الله
پس نبی محترم حضرتلری بیوردیکه اکر استرسك صبر ایله وسنك ایچون جنت
وار واکر استرسك کوزیکی یرینه قویایم والله تعالی یه سنکیچون دعا ایده یم
او کوزکدن برشیئی سن کیدرمیه سن پس قتاده رضی الله عنه دیدیکه
یارسول الله تحقیق جنت اجر جزیل وعطاء جلیلدر لکن بن کوزسوز اولمقلغی
کریه کورورم پس او کوزی بکاردایله وبنم ایچون الله تعادن جنت استه پس
نبی محترم حضرتلری بیوردی ایشلرم وکوزی یرینه قودی وبنم ایچون
جنتله دعا ایلدی امدی قتاده نك اورداولوب قونولن کوزی ایکی کوزینك
احسنی اولدی ابن الحصین قصه سی یوم الاحد ده کلثوم بن الحصینه اوق
اصابت ایلدی بوغازنده کی حبل الوریده یقین محله که اورایه اوق اوردیلمسه ادم یاشمز
پس رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری اول یاره اولان محله مبارك
توکروکنی سوردی پس اول یاره ایی اولدی همان اول زمانده

اکسه فعل انشادن صیغه سی مفرد مذکر اولدقده
کسوه کیدردی معناسنه مخبره

بوقصه شفا شریفده روی تعبیریله
شهاب دیوکه اخراج ایتمدیلر

بیان

بیان مفردات بیت واعرابه

وردت فعل وفاعل جمله سی وجه سابق اوزره معطوفدر عین قتاده مفعولی
قتاده ضرورة وزن ایچون منصرف قیلندی بعد العمی وردت فعلنك ظرفیدر
عمی کوزسزلك وابن الحصین تصغیر صیغه سیله اضمار علی شریطة التفسیر طریقیله
منصوبدر یا مرفوعدر زیرا امران متساویاندر شفیته فعل وفاعل
جمله سی وردت اوزرینه معطوفدر وضمیر مفرد مذکر غائب متصل ابن
الحصینه راجعدر بشفا کاده باشفیت فعلنه متعلق خطابلر فخر کائنات
حضرتلرینه در الف الف اشباع شفاخسته یی صاغلتمق معناسنه شفه
فی الاصل ممدوددر لکن ضرورة وزن ایچون همزه سی حذف اولندی

بیان تقطیعات بیت

وَرَدَدْتَ عَیْ منفاعلن نَ قَتَادَةٍ متفاعلن بَعْدَ الْعَمَی مستفعلن
وَاْبنَ الْحُصَیْ مستفعلن نِ شَفَیْتَهُ متفاعلن بِشِفَا کَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی سالملردر وعروضی اخری سالم اولدقده مصکره
اولنه زحاف وغرایوب مضمر اولمشدر بو اضمار سلامته منافی دکلدر و
مصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوع اولمشدر

وَکَذَا خُبَیْبُ وَابْنُ عَفْرَا بَعْدَ مَا	جُرِحَا شَفَیْتَهُمَا بِلَمْسِ یَدَاکَا

ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات عین قتاده یی عمی دنصکره رد ایتدیکک وابن حصینه
شفا ویردیکك کبی خبیبه ودخی ابن عفرایه جرح اصابت ایتدکدنصکره انلره
سنك یدمبارککی سورمکله انلره شفا ویردك وایی ایتدك خُبَیْبُ اِبْنُ یَسَافْ
قصه سی باب مرقوملك یکرمی برنجی فصلنده قاضی عیاض مرحوم بیورر تحقیق
خبیب بن یساف یوم بدرده رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلریله بیله
اولدیغی حالده اوموزیله بیوینی اراسنه که عاتق تعبیر اولنور برضربه اصابت
ایتدی حتی اول ضربه اصابت ایدن شقی قولی طرفیدر میل ایتدی وصارقدی
پس رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری اول صارقان عضوی اولدیغی محلنه
رد ایتدی وانك اوزرینه اوفوردی حتی صحیح اولوب التیام بولدی اولدی اولدیغی
کبی معوذبن عفرانك قصه سی یوم بدرده ابوجهل علیه اللعنه مُعَوِّذْ بْنُ عَفْرَانِكْ
یدنی قطع ایلدی پس ابن عفرا یدنی حمل ایدوب رسول اکرم حضرتلرینك حضور
سعادتلرینه کلدی حبیب اکرم حضرتلری اول ید اوزرینه توکوردی ومبارك اللریله
اول یدی الصاق ایدوب بتشدردی واول ید یرنده بتشدی لوا اولدیغی کبی رسول
اکرم حضرتلرینك برکتنه واول ید اوزرینه توکوردکلری ریق شریفلری برکتنه

بیان مفردات بیت واعرابه

وکذاده واو عاطفه مشار الیهی عین قتاده یی رد وابن الحصینه شفا ویردیکك
کبی دیمك اولور خبیب تصغیر صیغه سیله وخاء معجمه ایله یسافك اوغلو

وبعض

وبعض شراحك ضبطنه کوره حاء مهمله مفتوحه ایله ویاء اولانك کسریله
ویانك سکونیله در وابن عفرا خبیبا اوزرینه معطوف اسمی معوذ واولك
کسریله عفراء مدایله والده سنك اسمی بعدما مؤخر شفیت نك ظرفی
مامصدریه جرحا فعل ماضی مجهول تثنیه مذکر الف ضمیری خبیب وابن
عفرایه راجع شفیت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب خطاب رسول
کبریا حضرتلرینه در جمله سی یا قریبنه ویا بعیدنه معطوفدر قریبی
رددت بعیدی جئتك قاصدا هما ضمیری بونه مزبورلره راجعدر
بلمس شفیت یه متعلق لمس لامك فتحیله ومیمك سکونیله یاپشمق معناسنه
یدا یدك تثنیه سی اضافتله نون دوشدی کاف خطاب مضاف الیه در خطاب
فخر کائنات حضرتلرینه والف الف اشباعدر وعفرانك مدی ضرورت وزن
ایچون حذف اولندی قواعد عربیه نك مشهوره سی اوزره بلمس یدیکا
اولمه لیدی لکن تثنیه احوال ثلثه سنده اعرابی الف ایله اولان لغته
بنا قیلندی قافیه لرده کافك ماقبلی الف اولمقده مطرد اولسون ایچون

بیان تقطیعات بیت

وَکَذَا خُبَیْ | مُتَفَاعِلُنْ | بُنْ وَابْنُ عَفْ | مُسْتَفْعِلُنْ | رَا بَعْدَ مَا | مُسْتَفْعِلُنْ
جُرِحَا شَفَیْ | مُتَفَاعِلُنْ | تَهُمَا بِلَمْ | مُتَفَاعِلُنْ | سِ یَدَا کَا | فَعِلَاتُنْ

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی سالم وثانیسی مضمر وعروضی سالمه اولدقدنصکره

زحاف اضمار اولوب مزحوفه اولمشدر ومصرع ثانیسنک جزء اولی و ثانیسی
سالملردر وضربی اصل اوزره علت قطع اوغرایوب مقطوع اولمشدر

وَعَلِیٌّ مِنْ رَمَدٍ بِهِ دَاوَیْتَهُ		فِی خَیْبَرٍ فَشُفِی بِطِیبِ لُمَاکَا

ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات خیبر غزاسنده علی کرم الله وجهه ده اولان کوز اغریسنه
سن دوا ایدوب اکی ایلدک وعلی حضرتلری دخی سنک اغزیارکک
طیبیله شفا بولوب ایو اولدی خیبر غزاسنده حضرت علیده اولان رمده دوا
قصه سی باب مرقومده قاضی عیاض مرحوم بیورر نبی محترم صلی الله علیه وسلم
حضرتلری علی ابن ابی طالب حضرتلرینک کوزلرینه یوم خیبرده اوفوردی
علی حضرتلرینک کوزلرنده رمد وار ایدی یعنی کوز اغریسی وار ایدی فی
الحال علی حضرتلری ایو اولدی حدیث شریفک تمامی صحیحینده وغیرده دلائل
بیهقیده بریده رضی الله عنه دن روایت ایدرکه رسول الله صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینی بعض کره حمی طوتردی برکون یاخود ایکی کون طورردی طشره
چیقمزلردی وفتا کم خیبره وارد یلر حمی طوتدی امدی چیقمدیلر طشره یه
پس ابو بکر رضی الله عنه حضرتلری سنجاغی الدیلر قتال شدید ایله مقاتله
ایتدیلر اندنصکره عمر رضی الله عنه حضرتلری سنجاغی الدیلر و مقاتله ایتدیلر
ووقتا کم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری چیقدیلر وکندیلرینه

یعنی باب رابعده یکرمی برنجی فصل ابراء المرضی فصلیدر

شیخین

شیخین حضرتلرینک مقاتله لری خبر ویرلدی سعادت ایله بیوردیلر یارین
صباح سنجاغی بر رجله ویره یم که الله تعالی نی ورسولنی سوز والله ورسولی
دخی آنی سوز پس ناس بویله بیوردیغندن تطاول ایدوب وزافدالوزاتدیلر
یعنی اومدیلر یره صباح اولدی علی کرم الله وجهه کلدی تحقیق ایکی کوزینی
عصابه ایله باغلمش پس فخر کائنات حضرتلری بیوردیلرکه بکا یقین کل وقتا کم
علی حضرتلری یقین کلدی انک کوزلرینه رسول اکرم حضرتلری اوفوردیلر
اول ساعتده کوزلرینی اچدی ورسول اکرم حضرتلری سنجاغی اکا ویردی
ودخی روایت اولندیکه علی رضی الله عنه باشنی نبی محترم حضرتلرینک
قوجاغنه قودی اندنصکره رسولمز حضرتلری مبارک اوجلرینه توکوردی
واوجلریله علی حضرتلرینک کوزلرینی اوودی شهابک تفصیلی بو وجهله در
علی القاری مرحوم بیوررکه بخاریده غزوهٔ خیبرده نبی محترم صلی الله علیه وسلم
بیوردی علی بن ابی طالب نره ده در اول ارادہ اولان اصحاب کرام بیوردیلرکه
اول ایکی کوزلرندن شکایت ایدر فخر موجودات حضرتلری بیوردیلرکه
اکا برادم ارسال ایدک کلسون پس اول مرسل علی حضرتلرینی کتوردی
رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری انک ایکی کوزینه توکوردی
وانکیچون دعا ایلدی عقیبنده ایو اولدی کانّ انده اول وجع یوغیمش
ودخی مسلم روایتنده ایاس بن سلمه طریقندن ولده باباسی سلمه دن روایت

بعض کره ده حمی طوتردی علیه السلام کلدی دعا ایلدی اللهم اذهب عنه الحر والبرد

ایدرکه سلمه دیدی نبی محترم حضرتلری بنی علی حضرتلرینه کوندردی بنده الی
یدرك وکوزلرنده رمدی اوله رق کوتوردم پس رسول اکرم صلی الله علیه وسلم انك
کوزلرینه توکوردی عقیبنده ایو اولدی و امام طبرانی دن روایت اولندیکه علی
حضرتلری بیوردی بن کوزلرمدن شکایت ایتمدم حتی بو وقته دك

بیان مفردات بیت و اعرابه

وعلی مبتدا لکن ضرورت وزن ایچون تنوینی حذف اولندی من رمد مؤخر
داوینه یه متعلق رمد فتحتینله کوز اغریسی به ظرف مستقر رمدك صفتی تقدیری
من رمد کائن فیه ذکر کل و ارادهٔ جزء طریقیله علی حضرتلرینك عینینی مراددر
داوینه مبتدانك خبری جمله سی یا قریبنه ویا بعیدنه معطوفدر ضمیر مفعولی
علی یه راجع فی خیبر داوینه فعلنه متعلق وانك ظرفی فشفی قولنده فا تفریعیه
معنی دیمك اولورکه سن یا رسول الله دوا ایلدك عقیبنده اوده شفا بولدی شفی
فعل ماضی مجهول ضرورت وزن ایچون یاسی ساکن قیلندی اصل اوزره مفتوح
قیلنمه لیدی بطیب شفی فعلنه متعلق طیب کوزل نحو معناسنه لمی لامك فتحی والفك
قصریله طودق سیاهه مائل اولمقوکه عرب طائفه سی قتنده محبوبدر و اغز صوینی دخی
مراد ایدرلر ایمش کاف خطابه مضاف خطاب فخر کائنات حضرتلرینه الف اشباع

او شارحك نسخه سنده بطيب شفاكا

بیان تقطیعات بیت

وَعَلِیٌّ مِنْ متفاعلن رَمَدٍ بِهِ متفاعلن دَاوَیْتَهُ مستفعلن

فِی خَیْبَرٍ مستفعلن وَشُفِیَ بِطِیـ متفاعلن بِ لَمَاكَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی و ثانیسی سالمدر و عروضی سالمه اولقدنصکره
اولنه زحاف اوغرایوب مضمر اولمشدر و مصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر اولمشدر
وجزء ثانیسی سالمدر و ضربی اصل اوزره علت قطع ایله مقطوع اولمشدر

وَسَأَلْتَ رَبَّكَ فِی ابْنِ جَابِرٍ بَعْدَمَا اَنْ مَاتَ اَحْیَاهُ وَقَدْ اَرْضَاكَا

ومن معجزاته صلى الله عليه وسلم

بیان معانی بیت

و دخی یا سید السادات ابن جابر اولدکدنصکره انك حقنده سن ربکه سؤال
ایلدیك انی احیا ایتمه سی ربك جلت عظمته انی احیا ایلدی و تحقیق ربك سنی
راضی قیلمش اولدیغی حالده نبی علیه السلامك جابرك اوغلنی احیاسی قصه سی
السید علی الکیلانی الحموی رحمه الله تعالی منظومة الحلیه نام دیکر نظم الدرر
فی حلیة خیر البشر اسمیله مسمی اولان نظمنده و تفصیلنی بلوغ البغیه اسمیله
مسمی اولان شرحنده ذکر ایدوب دیدی شواهد النبوه ده جابر بن عبد الله
الانصاری رضی الله عنهدن روایت اولنه رق نبی محترم صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینك جابرك مرقومك اولادینی احیا سنده کلدیکه جابر رضی الله عنه
رسول الله صلی الله علیه وسلمی برکون ضیافته دعوت ایلدی و نبی علیه السلامده
اجابت ایتدی و جابرده فرحلندی پس رسول الله علیه السلام داخل اولدی
و دخی جابرك قیونلری وار ایدی اوینه آلیشیق پس اول قیونلر ایچندن برینی

ذبح ايلدى بريان وكباب ايتمك ايچون ودخى جابر حضرتلرينك ايكى اوغلو
وار ايدى پس انلرك بيوكى كوچوكنه ديديكه كل بابام قوزيى نه كيفيتده
ذبح ايتدى سكا كوستره يم پس كوچك قرنداشنى ياتردى والليرينى وآياقلرينى
باغلدى وذبح ايلدى وباشنى كسوب اناسنه كتوردى وقتاكم اناسى انى
كوردى دهشت ايلدى وآغلدى صبى قورقوب سطحه قاچدى واناسى اردى
صره قووه لدى صبينك خوفى ارتدى وكندوزنى سطحدن اتدى وهلاك
اولدى پس عورت سسنى كسدى واوغللرينى اوينه قودى وبر پلاس شى ايله
انلرى اورتدى اوك بر طرفنده وقوزوتى بشرمك ايله مشغول اولدى ودخى
حزننى اخفا ايدوب سرور اظهار ايتدى وجابر حضرتلرى ماوقعى بلمدى
وقتاكم قوزى بشدى ورسول الله صلى الله عليه وسلمه كتورلدى جبريل
عليه السلام كلدى وديديكه يا محمد تحقيق الله تعالى سكا امر ايدركه اولادى جابر ايله
برابر قوزيى يييه سك رسول محترم عليه السلام بو امرى جابره ديدى پس
اوغوللارينى استدى انالرى ديديكه انلر شمدى حاضر دكللردر پس جابر
بونى رسول الله عليه السلامه خبر ويردى پس رسول الله عليه السلام
بيورديكه الله تعالى سكا امر ايدر انلرى حاضر قلمغله پس جابر امراسنه كيدر
واكا الله تعالى نك امرنى خبر ايدر عورت اغلار واورتونى انلرك اوزرلرندن
آچار وقتاكم جابر انلرى كورر متحير اولور وبو كورديكنى رسول الله عليه السلامه

خبر

خبر ويرر عقبنده جبريل عليه السلام نازل اولور وديركه يا محمد تحقيق الله تعالى
سكا امر ايدركه الله تعالى يه دعا ايده سك ودخى ديركه حبيبم دعاسندن اجابت
واحيا بندن پس رسول الله عليه السلام دعا ايتدى عقبنده الله تبارك وتعالينك
اذنيله جابر رضى الله عنه نك اول ايكى اوغلو حيات بولوب ديرى اولديلر تاريخ
خميسده شواهد النبوه ده اولاندن نقلا بويله جه روايت اولندى انتهى
ودخى معلوم اوله كه امام ناظم حضرتلرى ابن لفظنى مفرد ايراد ايلدى مع هذا
روايت اولنانه بناء ابن ايكيدر فى ابنى جابر ديمك كركدى تثنيه صيغه سيله
وبعدنده ان ماتا احياهما نه بويله تثنيه صيغه سيله ديمك كركدى بونك
جوابنده ديرزكه ابن قولنك جابره اضافتى جنس ايچون ياخود استغراق ايچون
اوله ضرورت وزن ايچون تأويل مزبور ايله اوچ محلده مفرد ايراد بيوردیلر

بيان مفرد بيت واعرابه

وسألت قريبى اولان داويته وياجود بعيدى اولان جنتك اوزرينه معطوفدر
كامر قرارا ربك مفعول اولى ومفعول ثانيسى محذوف تقديرى احياءه
شارح ديركه مصرع ثانيده اولان احياه مفعول ثانيسيدر غايتى ضرورة وزن
ايچون اخرنده كى همزه حذف اولندى فى ابن جابر ظرف ضرورت وزن ايچون جابرك تنوينى
حذف اولندى بعد ما ظرف ثانى سألت فعلى ايچون ما مصدريه ياخود زائده
ان مصدريه كذلك مات فعل ماضى غائب تأويل مصدرده مضاف اليهى بعد قولنك

سُؤال سَأَلَة مَسْأَلَة يَسْأَل سَأَلَة برنسنه‌يى بركمسه دن استه مك معناسنه دركه فارسيده خواستن ديننور واصلا ديلمك
معناسنه موضوعدر يقال ساله كذا وعن كذا وبكذا اى عنه سُؤالا وسَآلة ومَسْأَلة وتِسْآلا وسَآلة من الباب الثالث اذا
استدعى بو اراده بكذا لفظنده باعن معناسنه در مؤلفك بصائرده بيانه كوره اشبو سؤال ماده سى برنسنه‌يى بركمسه دن
بيلمكى ياخود بيلمكه مؤدى
اولان شيئى كذلك بركمسه دن
مال ياخود ماله مؤدى اولان
نسنه‌يى طلب واستدعا ايلمكدن
عبارتدركه بونلردن تركيده
صورمق ياخود ديلنمك ايله
تعبير اولنور معناى اولنك جوابنى
لسانله دركه صورلان
شيئك نه كونه ايسه
جواب ويريلور آل بونده لسانك
خليفه سى اولور كه كتابته ياخود
اشارتله ادا ايدر ومعناى ثانينك
جوابى ال ايله اولور كه مطلوبنى
اعطا ايدر وبونده لسانك
خليفه سى اولور كه وعد ايدر
ياخود لا ايله رد ايدر ومعناى
اوله مستعمل اولنجه مفعول
ثانيه كاهيجه حرف جر واسطه سيله
تعديه ايدر مثلا سالته كذا
وعن كذا وبكذا ديرلر وعن حرفيله
تعديه سى اكثردر ومعناى
ثانيده استعمال اولندقده بنفسه
ياخود عن حرفى واسطه سيله ٧
تعديه ايدر نحو قوله تعالى واذا سألتموهن متاعا وقوله تعالى واسألوا الله من فضله خلاصه سى ديلنمك معناسنده حقيقتدر
وصور متعدده كوياكه خبرك صحتى جوابى ديلنور اولمغله بالاستعاره در انتهى وقيانوس

خلاصهٔ کلام بعد موته دیمك اولور احیا افعال بابندن فعل ماضی تحتنده فاعل

ضمیری رب قولنه راجع ضمیر بارز مفعولی ان جابره راجع اصل اوزره قصر

ایتمه لیدی لکن ضرورة وزن ایچون صله ایدوب مد ایتمه لی وقد ارضا جمله سی

احیانك فاعلندن حال اولور قد تحقیق ایچون ارضا افعال بابندن فعل ماضی غائب

تحتنده فاعلی مستتری ینه رب قولنه راجع کاف خطاب مفعولی خطاب علیه السلام

بیان تقطیعات بیت

وَسَأَلْتَ رَبَّ متفاعلن بِكَ فِي اِبْنِ جَا متفاعلن بِرٍ بَعْدَمَا متفاعلن

اَنْ مَاتَ آحْ مستفعلن يَاءُ وَقَدْ مستفعلن اَرْضَاكَا مفعولن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی و ثانیسی سالملردر و عروضی اصل اوزره سالمه در و مصرع

ثانیسنك جزء اولی و ثانیسی مضمرلردر و ضربی اصل اوزره مقطوع و زحاف ضرب ایله مضمر و لمشدر

وَدَعَوْتَ رَبَّكَ عَامَ قَحْطٍ مُعْلِنًا	فَاَهَلَّ قَطْرُ السُّحْبِ حِينَ دُعَاكَا

ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

بیان معانی بیت

و دخی یا سید السادات قتلق ییلنده اعلان ایدیجی اولدوغك حالده ربکه دعا

ایلدك عقیبنده بلوتلرك قطره لری صغانقلی دوکولدی سنك ربکه دعاك وقتنده

عام قحطده بلوتلردن یغمور سیل اولوب اقه سی قصه سی شیخان رحمهما الله تعالی

انس بن مالك رضی الله عنه حضرتلرندن روایت ایدرلرکه تحقیق جمعه کوننده

بر رجل مسجد شریفه داخل اولدی و رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرتلری

خطبه ایدر اولدقلری حالده قائم ایدی امدی اول رجل دیدیکه یا رسول الله مالّلر

هلاك اولدی و یوللر کسلدی پس الله تعالی یه دعا ایله بزلره یغمور ویرسن پس

رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری مبارك اللرینی قالدیردی و بیوردی

اللهم اغثنا اوج کره و دخی سماده بر قطعه بلوت کورمه دك دعانك عقیبنده

بر بلوت طلوع ایلدی اندنصکره اول بلوت یغمور یاغدردی والله بزلر شمسی بر سبت

کورمدك یعنی زماندن بر قطعه ده کورمه دك بخاری روایتنده کلجك جمعه یه دك

اول بلوت یغمور یاغدردی اندنصکره کلجك جمعه ده بر رجل داخل اولدی

رسول الله صلی الله علیه وسلم ایاقده خطبه اوقوردی پس رجل دیدیکه

یا رسول الله مالّلر هلاك اولدی و یوللر کسلدی امدی الله تعالی یه دعا ایله یغموری

اموالدن و سُبُلدن طوتسون یعنی یغدرمه سن پس نبی محترم صلی الله علیه وسلم

مبارك یدینی قالدردی اندنصکره اَللّٰهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا بیوردی پس بلوت یاغدیرمه دن

دوردی و بزلر کونشده چیقدق و بوریدك و برآن لاغملردره لری اقدی و اطرافنده

هیچ بر کمسه کلمدی الا ککثیر یغموری تحدیث ایدوب خبر ویردی علی القاری

مرحوم قصیدهٔ برده شرحنده و ابن الحجر الهیثمی همزیه شرحنده بیان ایتدیلر

بیان مفردات بیت و اعرابه

ودعوت فعل ماضی مخاطب جمله سی وجه سابق اوزره معطوف خطاب نبی محترم

علیه السلامه ربك مفعولی عام قحط ظرفی عام ییل معناسنه قحط قتلق

انقطاع بودم ایکن

حول وحوال وحوالیه ایکی وحول وبینهمالك جون

و بیرامنه دیمکدر بقال قعدنا

حوالیه مثنی حوال وحوالیه وحول ادیه

مثنی وحوالی واحوال الصحیح حول منبر

ترکیبلرینه کوره چوره معنوی سابکیه

تقسیم اولنور اوقیانوس

معناسنه معلنا مخاطب تاسندن حال فانهل ده فا شرط محذوفك جوابی
تعقیب معناسنی افاده سیله تقدیری عام قحطده سن ربکه دعا ایلدیکك
وقتده بلوطلرك قطرهلری صغانقلی دوکلدی یعنی یاغدی انهلال یغمور
صغانقلی یاغمق سحب نیسنك وحانك ضمیله سحابه دخی سحابك جمعی لکن
وزن ایچون حاسی تخفیف اولندی حین دعاکا فانهل فعلنك ظرفی فاء تعقیبك
معناسی تاکید ایچون کتورلدی حین زمان معناسنه دعاء دالك ضمیله
والفك مدیله برنسنه نك وقوعن طلب ایتمك دعا یدعودن مصدردر
بومقامده اسم مصدردر حین دعاءك ربك تقدیرنده مصدرك فاعلنه
اضافتیله مفعولی محذوف اوله رق لکن همزهسی ضرورة وزن ایچون حذف
اولندی کاف خطاب مضاف الیهی خطاب نبی علیه السلامه الف اشباعدر

بیان تقطیعات بیت

وَدَعَوْتَ رَبْ مُتَفاعلن بَكَ عَامَ قَحْ مُتَفاعلن طِ مُعْلِنًا مستفعلن
فَانْهَلْ قَطْ مستفعلن رُ السُّحْبِ حِي مستفعلن نَ دُعَاكَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی و ثانیسی سالم عروضی سالمه اولدقده مضمر اولنه زحاف
اوغرایوب مضمر اولمشدر و مصرع ثانیسنك جزء اولی و ثانیسی مضمر لر و ضربی مقطوعدر
وَدَعَوْتَ كُلَّ الْخَلْقِ فَانْقَادُوا اِلَی ❁ دَعْوَاكَ طَوْعًا سَامِعِينَ نِدَاكَا ومن معجزاته صلی الله علیه وسلم

بیان معانی بیت

ودخی

ودخی یا سید السادات مخلوقاتك کلیسنی طاعت خالقه دعوة تامۀ کاملۀ
غیر مخصوصه بلکه الی یوم القیمه خلقه شامله وواصله دعوت ایلدك عقیبنده
انلر سنك دعوتکه طوعا انقیاد ایتدیلر سنك نداکی ایشیدیجی و قبول ایدیجی
اولدقلری حالده بو بیتده الله تعالی نك ادع الی سبیل ربك بالحکمة والموعظة
الحسنة قولنه اشارت واردر والله تعالی نك بنه ومن احسن قولا ممن دعا الی الله
قول شریفنه ایما واردر وحد ذاتنده اصحاب کرام و تابعین و تبع تابعین حضراتی
مفخر موجودات صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه انقیادلری معروف و مشهوردر
والی یوم القیمه امة محمدیه نك انقیادلری فی الجملة بنه موجوددر فلله الحمد والمنة

بیان مفردات بیت واعرابه

ودعوت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب خطاب فخر عالم حضرتلرینه ماسبقلر کبی
فاعلی تاء خطاب جمله سی وجه سابق اوزره معطوف کل الخلق مفعولی فانقادوده
فا تعقیبیه عاطفه اولمه سیله بیله انقیاد اطاعت معناسنه دعوت
اوزرینه معطوف الی حرف جر فانقادوا یه متعلق دعوی دعوت
معناسنه کاف خطاب مضاف الیهی خطاب علیه السلامه طوعا مفعول
مطلق مجازی تقدیری انقیاد طوع سامعین فانقادونك واو ضمیری
جمعندن حالدر قبول معناسنه اوله رق تقدیر کلام حال کونهم سامعین و
قابلین نداکا سامعینك مفعولی ندا نونك کسری و دالك فتحی و مدی ایله مفاعله

غانیی همزه سی ضرورت وزن ایچون حذف اولنور [illegible]

بابندن مصدردر اواز معناسنه جاغرمق دیمکدر اولور یقال ناداه مناداةً وندآءً
اذا صاح کاف خطاب مضاف الیهی خطاب علیه السلامه الف الف اشباع

بیان تقطیعات بیت

وَدَعَوْتَ کُلَّ منفاعلن لَ اَلْخَلْقَ فَاَنْ مستفعلن قَادُوا اِلَیْ مستفعلن
دَعْوَاکَ طَوْ مستفعلن عًا سَامِعِیْ مستفعلن نَ نِدَاکَا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی سالم وجزء ثانیسی مضمر وعروضی اصل اوزره سالم اولدقده نصکره زحاف اضمار ایله مضمره اولمشدر ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی مضمرلردر وجزء ثالثی که ضربیدر اصل اوزره علت قطع ایله مقطوع اولمشدر

اَعْدَاکَ عَادُوا فِی الْقُلُوبِ جَمِیعُهُمْ صَرْعَی وَقَدْ حُرِمُوا الرِّضَی بِجَفَاکَا

ومن معجزاته صلى الله عليه وسلم

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات سنك دوشمنلریك جمیعسی قلبلرنده سندن خوف ایدیجی اولدقلری حالده عودت ایتدیلر مغلوبین اولدقلری حالده وتحقیق انلر سکا جفا واذی ایتدکلری سببیله الله تعالی نك وسنك رضاکدن محروم اولوب عذاب الیم ابدیله دنیا وآخرتده خسران ابدیده قالدیلر مفردات بیاننده تفصیلی کلور

في القليب ولمق احتماليده وار قليب احجار ایله اورولمش قیو معناسنه بخاری شریفده اولان حدیث شریفده دلالت ایدر معنی دشمانلرك جمیعسی بدر قیوسنه اتلمش اولدیغی حالده عودت ایتدیلر

فِی یَوْمِ بَدْرٍ قَدْ اَتَتْكَ مَلَائِكٌ مِنْ عِنْدِ رَبِّكَ فَاَتَلَتْ اَعْدَاكَا

بیان معانی بیت

انلرك وجه مرقوم اوزره عودت ودونمه لری مکه یه بدر حنین غزوه سی کوننده

ومن معجزاته صلى الله عليه وسلم

سکا

سکا ربنك عون ونصرت ویردیکندن ملکلری کلدیکی حالده اول کافرلر عودت ایتدیلر اوکلن ملکلر سنك دوشمنلریکه مقاتله ایدوب اول کافرلری منهزم ایتدیلر قصهٔ بدرك تفصیلی تاریخ طبریده وغیری تواریخده مصرحدر بز بو مقامده اجمالاً ذکر ایده لوم انشاء الله تعالی هجرت نبویه نك ایکنجی سنه سنده شهر رجب شریفك نصفنده قبله کعبهٔ مکرمه یه تحویل اولندی وشعبان شریف تمام اولیجق رمضان ایی تمام اوتوز کون اوروج طوتمقلغك فرضی آیتی نازل اولدی پس مسلمانلر اوروج طوتمقلغه نیت ایتدیلر پیغمبر صلى الله علیه وسلم حضرتلرینه خبر کلدیکه ابو سفیان بن الحرب مکلردن بر اولو کاربان ایله ومبالغه مال واسباب ایله شامه تجارته کیتدیلر یدی تمدی کلیورلر عمرو بن عاص دخی ابو سفیانله بیله در روایت اولنور که اول کاربانده اولولردن یتمش کشی واردی بولر بو سوزده ایکن جبریل علیه السلام کلدی ودیدیکه یا رسول الله مشغول اولسونکه حق تعالی سکا فرصت ویردی مسلمانلر کافرلر اوزرینه غالب اوله چقلردر وکافرلرك مالی واسبابی مسلمانلره نصیب اوله چقدر کافرلر بوزیلوب مسلمانلر الندە اسیر اوله چقدر همان چقمق اوزره اول پس محمد علیه الصلوة والسلام حضرتلری شاد اولوب اصحابنه بو حالی بیلدردی همانکه اصحاب کرام حضرت رسالتدن بو سوزی ایشتدیلر صاندیلرکه

ابوسفیان کاربانی اله کره جکدر زیاده یولداش و سلاح المه دیلر اندن
یتمش کشی پیغمبر حضرتلرینك حضور سعادتلرینه جمع اولدیلر پس پیغمبر
حضرتلری ابولبابه‌یی مدینهٔ منوره ده خلیفه ایلدی کندولری عجله ایله
جقدیلر قلان اصحاب کرام ایشدوب پیغمبر علیه السلام اردنجه سکردیشدیلر
سلاحه اولقدر مقید اولمه دیلر فی الجمله اوچیوز اون اوچ کشی و بر روایتده
اوچیوز قرق کشی پیغمبر علیه السلام قتنده جمع اولدیلر بو عسکرك ایکیسی
اتلو یتمشی سواری قلانی پیاده ایدی نبی محترم حضرتلری دوه‌لری عضبایه
بنمشیدی بو کیدن اصحاب کرامك یتمش یدیسی مهاجریندن ایکیوز اوتوز
التیسی انصاردن ایدی اندن پیغمبر حضرتلری تعجیلله بدر قیوسنه واردیلر
بو طرفدن ابوسفیان کاربانی قالدیروب دکز کنارندن مکهٔ مکرمه‌یه وارمشدی
ناکاه جبریل علیه السلام کلوب دیدیکه یا محمد صلی الله علیه و سلم ابوسفیان
کاربانی قاچیردی بدرك صاغ یاغنی طوطوب سواحل بحردن کیدوب
بدره اوغره مدی شمدی مکه دن عسکر کلیبور سنکله محاربه ایده جکلر
بو حالی عسکرکه بلدرکه و قتلرینه حاضر اوله لر کافرلر منهزملردر پس مفخر
موجودات صلی الله علیه و سلم حضرتلری صحابهٔ کرامه بلدردی انلرده
دیدیلر یا نبی الله بز حربه کلمدك شمدی بزده یولداش و سلاح یوق اولقدر
عسکره بز نیجه جواب ویره لم که بیك ودخی زیاده در حق تعالی بو آیتی

کوندردی واذ یعدکم الله احدی الطائفتین انها لکم و تودون ان غیر ذات
الشوکة تکون لکم نبی محترم حضرتلری بیوردیلرکه سزك مرادکز مالدر
الله تعالی نك مرادی دین اسلامی اشکاره قیلوب کافرلشکرینی سزك الیکوزدن
قهر ایلمکدر پس قریش لشکری یده کلوب یتشدیلر پس اول کون کیجه‌دی صباح
اولدیکه جمعه کونی ایدی رمضانك اون یدنجی کونی بعضیلر اون طقوزنجی
کونیدی دیرلر ابوجهل اشارت ایلدی قریش قومی جمله سی اتلندیلر
صف چکدیلر الای باغلدیلر همان کافرلشکرندن عتبه اول امردن میدانه
آتینی سوردی ایکی صف ارا ینده طوردی قرنداشی شیبة بن ربیعه و
اوغلی ولید بیلسنجه ایدی اندن قبا اواز ایله چاغروب مسلمانلردن ار
دیلدی و دیدیکه ارا کوزده قاننه صوصامش وار ایسه کلسون میدانه
کرسون بنمله جنك ایله سون اول کافر اویله دیجك انصاردن اوچ کشی
ایلرو واردیلر برینه عوف بن سعد و برینه حارث بن سعد و برینه عبدالله
ابن رواحه دیرلردی عتبه انلرك ادلرینی صوردی و کیمك اوغللری
ایدوکن صوردی بلدیکه انصاریلردر دیدیکه وارك کیدك زیرا
سز بنم حریفم دکلسز قانی اول محمد علیه السلامه اویوب مکه دن بیله
کیدنلر بزم حریفمز انلردر کلسونلر دیدی پس محمد علیه الصلوة والسلام
امیر المؤمنین علی و حمزة بن عبد المطلب و عبیدة بن حارثك یوزلرینه باقدی

ابوجهلك مجموع لشکری کلمش ایدی
الای بدی اوقلیك ایکیوز ایکی بز
الیسی دوندیدی

انلرك حريفي سز سكوزوارك بوكافر جواب ويريك بيوردي القصه اوچي
دخي نبي محترم حضرتلريله حلاللشوب ايلرويوريديلر عبيده رضي الله عنه
عتبه يه مقابل اندن حمزه رضي الله عنه شيبه يه مقابل علي رضي الله عنه
وليده مقابل اولديلر بو اوچ اجلۀ صحابه اول اوچ كافره قلجلر چكوب بري برينك
اوزرينه يوروديلر ايكي لشكر انلري طوروب تماشا ايدرلردي پس تكري
ارسلاني علي رضي الله عنه ايريشوب وليده بر قلج اوروب دپه سندن قوشاغنه
دكين ايكي پاره ايلدي حمزه رضي الله عنه دخي شيبه‌ئ اولدردي عتبه ايله
حضرت عبيده اراسنده برقاج حمله خطا كچدي اخر عتبه حضرت عبيده‌يه
بر قلج اوردي بر اياغن دوشوردي حمزه ايله علي رضي الله عنهما ايريشوب اول
عتبه كافري دپه لديلر عبيده‌يي پيغمبر قتنه كتورديلر كورديلركه عبيده‌نك
اياغنك ايلكي چقمش نبي محترم حضرتلري بيوردي يا عبيده بشارت
اولسون سكاكه جنتدن سنك اياغ اولديغك همان اولنجه در اولدوكك كبي
سنك مقامك جنتدر عبيده رضي الله عنه بيوردي يا رسول الله بن
اولدوكم قايرمزم اما ابن ابي استرمكه بو جنك تمام اولنجه اوغوللريم ايله سني
اورتايه الامادم وبو كافرلردن سني صقليوب جميع تعلقاتمي سنك اوكوكده
قربان اولدقلرن كورمدم رسول اكرم حضرتلري بيوردي يا عبيده سندن
بن راضيم الله تعالى سندن راضي اولسون عبيده حضرتلري الحمد لله

ديوب جانني حضرتنه تسليم ايدوب شهيد اولدي پس محمد عليه الصلوة
والسلام مسلمانلري صواشه قندردي فخر عالم حضرتلري بوسوزده
ايكن كافر طرفندن بر اوق كلدي انصاردن بركمسنه پيغمبرك اوكنده
طورمشدي اسمي حارث بن سراقه ايدي اول اوق اكا طوقندي اولدخي
شهيد اولدي فخر عالم حضرتلري نظر قيلدي انصاردن عمرو بن حجاجي كوردي
الندە برقاج خورما واردي شهادت مرتبه سن اكا سويلدي وشهيدلرك
صوريسوز جنته وارد قلرني بيوردي همان ساعت اول عمرو النده كي
خورمايي بوراقدي قلجن الوب كافره حمله ايلدي برقاج كافر ديلدي اخر
كندوني دخي شهيد ايتديلر اندن فخر عالم حضرتلري اول كندو ايچون ايدوقلري
اوايچنه كردي يوزين طوپراغه سوروب حق تعالى حضرتلرينه سجده قيلدي
چوق تضرع ونياز ايلدي يا رب بكا عنايت نظرن ايله شمدي اكر اصحابم
بوكافرلر النده هلاك اولجق اولورلرسه ايرق كمسه ايمانه كلمز يا رب بكا
نصرت ويربيوردي وشولقدر تضرع ايلديكه ابوبكر رضي الله عنه
حضرتلري محمد عليه السلامك الني طوتدي وديديكه يا محمد دعاده
حق تعالى حضرتنه الحاح ايلمه زيرا كه الله تعالى تقديرنده نه اولورسه
بز دخي اكا راضيوز امّا بونلر هنوز بوسوزده ايكن جبريل عليه السلام
يتشدي وبيوردي يا محمد بشارت اولسون سكا كم حق سبحانه وتعالى

بر دخي خورمايي اغزندن
واوندن بر اوق يتشلر ايدي

سکا وسنك اصحابکه نصرت ویردی ودخی بيك فرشته سکا یاردمه
کوندردی پس فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری جبریلدن بو خبری
اشیدوب بغایت شاذ اولدی اندنصکره فخر عالم حضرتلری جبریل
علیه السلامه دیدیکه حق تعالی حضرتلری بيك فرشته می کوندردی
جبریل علیه السلام دیدیکه بلکه اوج بيك فرشته کوندردی ینه محمد
علیه السلام دیدی اوج بيك می جبریل علیه السلام دیدیکه بلکه
حق تعالی حضرتلری بش بيك فرشته سکا یاردمه کوندردی نتکم قرآن
عظیمده بیورر اذ تقول للمؤمنین الن یکفیکم ان یمدکم ربکم بثلاثة
الاف من الملئکة منزلین بلی ان تصبروا وتتقوا ویاتوکم من فورهم هذا
یمددکم ربکم بخمسة الاف من الملئکة مسومین محمد علیه السلام حضرتلری
بو کلامدن غایت شاذ اولدی واول اوتاغندن طشره چقوب مسلمانلره
بشارت ایلدی وانلر دخی شاذ اولوب تکبیر کتوردیلر قلجلرین چکوب
کافرلر اوزرلرینه حمله ایلدیلر وبوزدیلر وقچوردیلر اندن پیغمبر
حضرتلری بر آوج طوبراق یر یوزندن الیله الوب کافرلرك یوزلرینه
صاچوب شاهت الوجوه دیدی اندن حق تعالی حضرتلری بر روزکار ویردی
جمله سنك کوزینه قیوب کور ایلدی هیچ برنسنه کورمه دیلر فرشته لر
یتشوب هر کافری دپه سندن اوررلردی طرناغنه دکین ایکی پارچه ایدرلردی

وقت

شوه نك فتحی وراولان سکولیه برنسنه فتح اولمق بابا اولدن تفال شاهت الوجوه شوه شوهکا اذا فتحت فتح بر کی اولمق حسنك تفنضی بابسطا مسدن منه

وقت اولوردیکه کافری فرشته لر شویله اوررلردیکه کوده سنده نقدر
کمکلری وار ایسه ایریلردی ونقدر طمرلری وسکرلری وار ایسه قوپرلردی
یاره سی وجراحتی هیچ بلورمزدی کیم اوردوغنی دخی کورلمزدی دوشوب
چاپه لردی جانی جهنمه اصمرلردی اصحاب رسول الله دن شویله روایت
ایدرلرکه بر کافری اولدرمکه بزکه قصد ایدردك بزیتشمه دن اول
کافر دوشردی اوزرینه واردقده که باشن کسه وز خورد اولمش بولوردق
بلوردککه انی فرشته لر اولدرمشدر اشبو فلم تقتلوهم ولکن الله
قتلهم وما رمیت اذ رمیت ولکن الله رمی ایت کریمه سی بو سوزه شاهدر
عبد الله بن مسعود رضی الله عنه بر ضعیف کنسیدی النده بر عصاسی
واریدی اولولر اراسنده کزرکن ابوجهلی کوردیکه اولمش جانی چکشوب
یاتور عبد الله حضرتلری ابوجهل لعینك کوسی اوزرینه چقدی سلاحی
دخی یوغیدیکه باشنی کسه ابوجهل کوزن اچوب عبد الله حضرتلرینی
کوسی اوزرنده کوردی مکر عبد الله بن مسعود اوکدنمانده ابوجهلك
چوبانی ایدی ابوجهل دیدیکه ای قیون چوبانی بنی قتی هیبتلو یره اونوردك
غافل اولمه عبد الله رضی الله عنه بیوردی چوق شکر الله تعالی حضرتنه که
بنی سنجلین بوکسك آشکولك اوزرینه بندردی ابوجهل دیدی اشك
اولمیامکی بونجه قریش اولولری بر سوری جمرینك النده هلاك اولدیلر

ابوجهلی اول وقت ضرب ایله کورن ایکی بکن ایدی بری بیلنك ادی معاذ بن عمرو بریسنك ادی معاذ بن عفرا ایدی منه

اندن دیدیکه یا عبدالله بکا خبرویرکه لشکرک حالی نه اولدی وفرصت کیمك اولدی
عبدالله دیدیکه فرصت حق تعالی حضرتنکدر ودخی پیغمبرینکدر ودخی مؤمنلرکدر
ابوجهل ملعون دیدیکه بن اول طائفه دن دکلم دیوب کوزینی یومدی
ابوجهلك بلنده بر بیوك بچاغی وارایدی عبدالله حضرتلری اول بچاغی چقاروب
ابوجهل لعینك باشنی کسدی وپیغمبر حضرتلرینك حضور سعادتنه کتوروب
یره اوردی پیغمبر علیه السلام انی کوروب سجدهٔ شکر ایلدیلر واول اخشام اولنجه
کافرلری قودیلر اخشام اولنجه ینه لشکرکاهه کلدیلر وبو بدرغزاسنده کافرلردن
یتمش کشی اولدی ویتمش دخی اسیر اولدی امّا مسلمانلردن اون درت کشی شهید اولدی
التیسی مهاجردن وسکزی انصاردن ایدی پس بومقدار قصهٔ بدری
انتخاب ایتدك تفصیلنی طالب اولانلر تاریخ طبریه وسائر تواریخه مراجعت اتسون

اعداكَ عادُوا فِي القَلِيبِ جَمِيعُهُمْ ۞ صَرعى وَقَدْ حُرِمُوا الرِّضَى بِجَفاكا

امام ناظم حضرتلرینك اعداك عادوا فی القلوب جمیعهم اه قولی اول اخشام اولنجه کافرلری قودیلر خبرینك مفادیدر

بیان معانی بیت

سنك دوشمانلرك اجمار ایله اوروب یا بلمش قیونك ایچنده انك جمیعسی
دوشورلمش اولدقلری حالده عودت ایتدیلر حال بوکیم سکا جفا ایتدکلری
سببیله الله تعالینك ورسولنك رضالرندن محروم اولدیلر بوبیتك
قصه سی شارح بخار شریف قسطلانی مرحومك شرحنده اولدیغی
وجه اوزره ترجمه ایده لم شارح مرقوم بیوررکه انجق اول کافرلر

قلبه

قلیبه القا اولوندیلر انلرك شانلرینی تحقیر ایچون وبرده ناس انلرك رایحهٔ
کریههلرندن متأذی اولمسونلر ایچون یوخسه دفن اولمه لری ایچون دکل
زیرا حربینك دفنی واجب اولمز وابی جهلك قاتلی معاذ بن عمرو بن الجموح و
معاذ بن عفرادر نتکیم صحیحینده بویله در واول ابوجهل ملعونك اوزرینه
عبدالله بن مسعود رضی الله عنه اوغرادی حال بوکیم اول ملعون دوشمش
یاتر همان باشنی کسوب رسول الله صلی الله علیه وسلم افندیمزه کتوردی
امّا عُتْبة بن ربیعه انی حمزه یاخود علی رضی الله عنهما قتل ایتدی امّا شیبة بن
ربیعه انی حمزه رضی الله عنه قتل ایتدی عتبه یی برروایتده قتل ایتدیکی
کبی امّا عُتْبه انی عبیدة بن الحارث یاخود علی یاخود حمزه رضی الله عنهم
قتل ایتدی یاخود اشتراکا قتل ایتدیلر امّا امیة بن خلفی ابن عقبه
عندنده بنی مازندن انصاردن بر رجل قتل ایتدی ابن اسحاق عندنده
معاذ بن عفرا وخارجة بن زید وخُبَیْب بن اَساف انی قتلده اشتراك
ایتدیلر وسِیَرْده عبدالرحمن بن عوف حدیثندن روایت اولندیکه
تحقیقا بلال رضی الله عنه امیّة بن خلفه چقدی وانکله بله انصاردن
بر نفر واردی امیّة بن خلفی قتل ایتدیلر واول ملعون بدنی بیوك ایدی
پس شیشدی انلر آنوك اوزرینه طوبراق القا ایتدیلر حتی انی طوبراق
غائب ایتدی امّا عُقْبة بن ابی مُعَیْط اول ملعونی علی یاخود عاصم بن

ثابت قتل ایندی صحیح اولان اول ملعونی رسول الله صلی الله علیه وسلم
حضرتلری قتل ایندی بردشی کابك عرقیله اما عمارة بن الولید امرأة
نجاشیه تعرض ایلدی نجاشی بر ساحره امر ایلدی اول ملعونك احلیلنه
نفخ ایلدی اکا عقوبة پس اول ملعون توحش ایلیوب بهائم ایله اولدی
خلافة عمر رضی الله عنه حضرتلرینك خلافة سعادتلرنده ارض حبشه ده
جان جهنمه اولدی باب اذا اُلقِیَ علی ظهر المصلی قَذَرٌ او جیفةٌ لم تفسد علیه
صلاتُه بابنده کرك ذکر ایندیکمز ترجمه کرك ذکر ایده جکمز ترجمه بخاری
مرحوم سند متصل ایله ذکر ایدرکه تحقیقا عبد الله بن مسعود رضی الله عنه
عمرو بن میمونه تحدیث ایدرکه تحقیقا نبی صلی الله علیه وسلم بیت شریف
عندنده نماز قیلارردی وابو جهل وانك اصحابی که انلر یدی نفر کافرلردرکه
انلرك اوزرلرینه فخر کائنات افندیمز بد دعا ایندیلر انلر اوتوررلردی انلرك
بعضیسی که ابو جهلدر بعضیسنه دیدیکه سزلك قنغیکز فلانك اوغلولرینك
جزورینك سلاسینی کتورب محمد صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك سجده ایتدیکی
وقتده ارقه سنه قور امدی قومك اَشقَی سی نفس خبیثنی بعث ایلدی
امدی اول ملعون اول سلایی کتوردی وتوقف ایلدی حتی نبی
صلی الله علیه وسلم سجده ایلدی مبارك ظهر مقدسنه قودی کتفینی
اراسنده ابن مسعود رضی الله عنه دیر بن او لحالتی مشاهده ایدردم اکر

سلاسینك فتحیله مقصود اولدرق
دوه نك ولد بتاغی اولان دریدر
انسانده مشیمه کبی جزور فتح جیم
ایله وضم زا ایله ذکر واننی یه
واقع اولور جمعی جُزُر کلور
دوه دن مجزور معناسنه منحور کبی

اشقی القومدن مراد عقبة بن ابی معیط در
اول ملعونك اشقی القوم اولمسی مع هذا
جمله سی کفرده مشترکلردر بز اول
ملعون اول فعل خبیثه مباشرت ایلدی

بنم

بنم ایچون قوت اولایدی رسول الله صلی الله علیه وسلمدن طرح ایدردم ابن
مسعود رضی الله عنه دیدی انلرك بعضیسی بعضی اوزرینه شونی نسبت ایلدی
ورسول الله صلی الله علیه وسلم ساجد ایدی رأس سعادتنی قالدرمدی
حتی اکا فاطمة الزهرا کلدی رضی الله عنها رسول الله علیه السلامك
ارقه سندن اوسلایی اتدی پس رسول الله علیه الصلوة والسلام حضرتلری
رأس سعادتنی قالدردی صکره بیوردی اللهم علیك بقریش یعنی
قریشك کفارنی اهلاك ایله اوچ کره بویله بیوردی پس بو بد دعا انلرك
اوزرلرینه مشقتلی اولدی عبد الله بن مسعود بیورر اول کافرلر اعتقاد
ایدرلردی کیم تحقیق دعا شو بلد حرامده مستجابدر بوندنصکره رسول الله
صلی الله علیه وسلم دعاسنده تعیین بیوردی واولا اجمال ایلدیکنی
تفصیل بیوردی پس اللهم علیك بابی جهل اسمی عمرو بن هشام ابن حنظله
دیمکله معروف ایدی بو امتك فرعونی ونسبی ومابونا یدی وعلیك
بعُتْبَةَ بن ربیعة وشَیْبَةَ بن ربیعة والولید بن عُتْبَة واُمَیَّةَ بن خَلَف
وعُقْبَةَ بن ابی مُعَیْط ونبی صلی الله علیه وسلم یاخود عبد الله بن
مسعود یاخود عمرو بن میمون یدنجیسنی عدّ ایتمدی پس حفظ
اولنمدی لکن مؤلف موضع آخرده یدنجیسی عمارة بن الولید بن المغیرة
دیو ذکر ایتدی ابن مسعود رضی الله عنه بیوردی بن نبی علیه السلام

انلرك اوزرلرينه بددعا ايدركوردم الا بو كونده وانلر بددعايه

مستحق اولديلر اول كونده زيرا عليه السلام اوزرينه ربيسينه عبادى

حالنده غضبنه مباشرت ايتدكلرندن والا رسول الله عليه السلامك

حالى اذيت ايدنلره عفو ايدى ابن مسعود رضى الله عنه بيوردى بن شول

ذات اجل اعلايه قسم ايده رمكه رسول الله صلى الله عليه وسلمك عد

ايتديكى كافرلرى قليب ايچنده مصروع واتلمش كوردم قليب فتح قاف و

كسر لام ايله طاش ايله اورلمزدن اول قيوبه ديرلر قليبدن مراد قليب بدردر

بيان مفردات بيت واعرابه

اعدا عدوك جمعى كاف خطابه مضاف غايتى ضرورت وزن ايچون اعدانك

همزه سى حذف اولندى مبتدا عادوا جمله سى خبرى مبتدا وخبر جمله سى

وجه ثانى اوزره معطوف هرحالده يا ايها السادات اولنده معتبر عادوا

عاد يعود دن عاد فعل ماضيسنك جمعيدر عادادن دكل فى القلوب

عادوا يه متعلق لكن كلام مسامحه وارديز تقدير كلام عادوا خائفين

فى قلوبهم جميعهم تأكيد معنويدر عادوانك جمع ضميرى اولان واودن صرعى

صادك فتحى ورانك سكونى وعينك فتحى وقصريله صريع جمعى صريع

كولشوب آلت اولان كمسنه كه مغلوب ديمك اولور عادوانك ضميرندن

حالدر وقد حرموا الخ ضمير مرفوعدن بنه حالدر وماضينك حال وقوعنده

يعنى اجوف واوى اولان عاددن ... عودت ايتدى دوندى ديمك اولور بو نسخه ده ... اولان عدادن دكلكه عداوتدن معناسنه . بوكا كوره ... عداوتدن ديدى كه كوره عادوا اوقنى

شرطى

شرطى اولان قد لفظا مذكوردر جميع نحاتك مذهبنه موافق اوله رق ياخود

عادوا اوزرينه معطوفدر وصيغه سى مجهولدر الرضا اسم مصدر اوله رق

وممدود اوله رق لكن همزه سى ضرورت وزن ايچون حذف اولندى ياخود

مصدر ومقصور اوله رق هرحالده الف لام مضاف اليهدن عوضدر

رضاك تقديرنده بجفا كا حرموا يه متعلق كاف خطاب فخر كائنات حضرتلرينه

الف الف اشباعدر فى يوم بددعا دوا يه ياخود حرموا يه ظرفدر ياخود على سبيل

التنازع ايكيسنه ده ظرفدر ياخود مؤخر قداتتك فعلنه ظرفدر بدر مدينه

منوره يه اوچ درت قوناق وادر قداتتك جملهٔ ابتدائيه كاف مفعولى خطاب

عليه السلامه ملائك ملكك جمعى اتت فعل ماضى مفرد مؤنث غائبه سنك فاعلى

من عند ربك اتت فعلنه متعلق قاتلت ملائكك صفتى ياخود اندن حال لكن

قد مقدردر قد قاتلت تقديرنده اعداء عدوك جمعى مفعولى لكن اعدائك همزه سى

ضرورت وزن ايچون حذف اولندى كاف عليه السلامه خطاب الف الف اشباع

بيان تقطيعات بيتين

اَعْدَاكَ عَا مستفعلن دُوا فِي الْقُلُو مستفعلن بِ جَمِيعُهُمْ متفاعلن

صَرْعَى وَقَدْ مستفعلن حُرِمُوا الرِّضَا متفاعلن بِجَفَاكَا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسى مضمر لر وعروضى اصل اوزره سالمه

ومصرع ثانيسنك جزء اولى مضمر وثانيسى سالم وضربى اصل اوزره مقطوعدر

فِي يَوْمِ بَدَهْ مستفعلن رٍقَدْاَتَتْ مستفعلن لَكَ مَلاَئِكُ متفاعلن

مِنْ عِنْدِ رَبٍّ مستفعلن بِكَ قَاتَلَتْ متفاعلن اَعْدَاكَا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسى مضمر لردر وعروضى صل اوزره سالمه در
ومصرع ثانيسنك جزء اولى مضمر وثانيسى سالم وضربى اصل اوزره مقطوع و
زحاف ضمار ايله مضمر اولوب متفاعل قالدقدنصكره مفعولنه نقل اولنمشدر
وَالْفَتْحُ جَاءَكَ يَوْمَ فَتْحِكَ مَكَّةً وَالنَّصْرُ فِي الْاَحْزَابِ قَدْ وَافَاكَا

بيان معانى بيت

ودخى يا سيد السادات سن مكهٔ مكرمه‌ٔ فتح ايتدوكك كونده سكا الله تعالى دن
فتح كلدى يعنى الله تعالى فتح ونصرتن ويردى ودخى يوم احزابده كه
خندق غزاسيدر نصر وياردم سكا كلدى تحقيق سكا اول نصر وافى
اولديغى حالده ياخود سكا اول نصر يوم احزابده موافات ايدوب كاملا
كلدى ديمك اولوركه اول نصر سكا كاملا غلبه وكفاره انهزام ويردى
سببيه اسناد قبيلندن اولور زيرا معطى حقيقى الله تعالى در يعنى الله تعالى
يوم احزابده يردمنى واعانه سنى كاملا ويردى فتح مكه قصه سنى
اجمالا نقل ايدهلم تاريخ هجرت نبويه نك سكزنجى سنه سنده قريش كافرلرى
حديبيه غزوه سنده ايتدكلرى صلحى نقض ايتديلر پس سنهٔ مرقومه رمضان
شريفنك اونجى كوننده فخر عالم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى كلثوم ابن حصين

مدينهٔ منوره ده خليفه ايليوب مكه فتحى وغزاسى نيتنه اون بيك مهاجرين وانصار
وسائر اطرافده اولان عربلر ايله چقديلر يوللر مسدود اولديغندن قريش
كافرلرى محمد عليه السلامك تدبيرينى وقصدينى خبر الامديلر پس ابو سفيان
ابن حرب واولولردن حكيم بن حزام ودخى خزاعه اولولرندن بديل بن ورقايى
جاسوسلغه كوندرديلر چونكه بونلر مكه دن چقديلر اوچ قوناق ايلروا اولان
عسفانه وارديلركه پيغمبر حضرتلرى انده قونمش ايدى اول جاسوسلر
اول رايه نصف الليلده ايرشمشلردى اوزاقدن كورديلركه اتش بنار قتى
عجبلنديلر ابو سفيان ديديكه عجبا اول اتش نه اوله بديل ديديكه عربدن
برطائفه قونمش اوله ابو سفيان ديديكه عربده بوقدر آتش يقار طائفه
يوقدر وارسه بو محمددر اما محمدك صلى الله عليه وسلم بوقدر لشكرى
يوقدر بونلر قالقوب لشكر خصوصنده بو فكرده ايديلر ديكه نه وجهله
خبر الالم ديركن عباس بن عبد المطلب پيغمبرك تنها اولدوه سنه بنوب
چريبك چوره سن دولاشورردى اول كيجه قراوله عمر بن الخطاب رضى الله
عنه چقمشدى عمر حضرتلرى دخى آتش يقوب يزرده اوتورميشيدى
حضرت عباس اول ارايه اوغرادى عمر رضى الله عنه ديديكه شول كيدن
نه كشيدر بقيلك ديديلركه پيغمبر عموسى عباسدر بندوكى دوه دخى
پيغمبرك دوه سيدر چونكه عباس اندن كچدى قراكوده كيدركن ابو سفيانك

ومن مجزا تصلی ... [illegible]

٩ صلحك خلاصه سى ... پيغمبر عليه السلام ايله صواش ايتميه لر ودوشمننه ياردم ايتميه لر وسلاح ويرميه لر وپيغمبرك عهدوامانده اولانلره دخى صواش ايتميه لر وصواش ايدنلره ياردم ايتميه لر وسلاح ويرميه لر چونكه بونك اوزرينه عهدوامان ايتديلر مكه ده ايكى طائفه وارايدى ... بنى خزاعه ... بنى بكر ... اوت بنى خزاعه ... مكه بنى خزاعه بنى بكردن ... احتياط ... ج وقتنده ... مكه ... بنى بكر بنو خزاعه يه ... صواش ايتمك ... ابو سفياندن وقريشدن ياردم استديلر ... قريش ياردم ايتديلر ... سلاح ويرديلر ... نقض صلح ايتمش اولديلر تفصيلى تاريخ طبريده در

آوازین ایشتدی یولداشلریله سویلشوردی مکر عباس ایله ابو سفیان
اراسنده خیلی دوستلق وار ایدی بلدیکه اول کلن عباسدر کندویی عباسه
بلدیردی کلوب عباس ایله کورشدی عباس دیدیکه نیه کلدیك ابو سفیان
دیدیکه محمد علیه السلامك حالندن خبر الملیه کلدم عباس دیدیکه اشبو
اوتورن محمد علیه السلامدر اون بیك ار ایله مکه نك اوزرینه کیدر
بو کیجه قراوله عمر رضی الله عنه چقمشدر سنی دویرسه مجال ویرمز
اولدورر کل دوه مك اردینه بنکه سنی محمد علیه السلام یانینه کوتورب
امان دیله یه یم مکر ابو سفیان ایله عمر اراسنده اسکیدن عداوت وار ایدی
بو سببدنکه عمر ابو سفیان عورتی هندی سوردی هند خود جاهلیت
زماننده بر قحبه عورت ایدی اینی کوجی دائما قریش بکلریله زنا ایدی
او زمانده ابو سفیان عمره بو وجهله تهمت قلوب بینلرنده عداوت وار ایدی
او سببدن ابو سفیان عباسدن بو سوزی ایشیدیجك عباسك اردنه بندی
الی لوب کیدرکن ینه حضرت عمرك اوکوندن کچدی عمر قوب عباسك
اردنده ابو سفیانی کوردی دیدیکه ای تکری دوشمانی الحمد لله که مسلمانلر
النده آمانسیز اسیر اولدك عباس دیدیکه اسیر دکلدر امانه کلمشدر
حضرت عمر دیدیکه امانی بو کا کیم ویرمشدر حضرت عباس بن ویردم
دیدی عباس امانی بن ویردم دیدوکنه عمر غضب ایتدی لایق دکلدر که

یا عباس

کلدی عباس یا رسول الله دیدی — انلر بولکه اولسون فدی
کربیور رسن ورم بن مکه یه — دعوتی ایدم کامه دنیس مکه یه
بونلری قیلم امین قرباز ارم — مکه یه امن امان حکمن ویرم

هم ابو سفیانه بر ایلک اوله — تا اول ایلوکیله دلده اکله
دیدی وار پس ورد عباس مکه یه
بر یره جمع اولدیلر ناس مکه یه

یا عباس بردین دوشمانی کافره امان ویره سن اویله دیوب پیغمبر علیه السلامك
چادرنه برابر کلدیلر خلاصه پیغمبر علیه السلام دخی امان ویردی و ابو سفیان
دخی مسلمان اولدی ارادن غوغا کتورلدی بو اراده کلام چوقدر بو مختصر
اکا متحمل دکلدر پس عباس ابو سفیانی بر لشکرك اوغرنجغی یرده طوردوردی
اندن اسلام لشکری بولك بولك و الای الای مرتب سلاحله تازی آتلر ایله
کچدیلر هر الایکه کچردی ابو سفیان عباسه صوررردیکه بونلر کیملردر عباس
دخی بو فلان قبیله دردیردی بور سمه بش بیك کشی تمام کچدی انلرك اردنجه
کنه بیك کیملوم مهاجرین و انصاریلر لشکریله بر عجب شوکتیله محمد مصطفی صلی الله
علیه و سلم حضرتلری کلوب کچدی شویله باشلرنده هپ دمنقی تولغا
وارقه لرنده جبه لر و زره لر شویله که کوزلرندن غیری یرلری کورنمزدی
او زاقدن باقیه لر کوم کوك دمردن طاغ کبی کورینوردی اول سببدن
اول الایه قبة الخضر دیرلردی ابو سفیان بو شوکتی و بو هیبتی کوروب متحیر
اولدی و کوکلنه قورقو دوشدی عباسه دیدیکه بو سنك قرنداشك
اوغلو اولو پادشاه اولمش عباس دیدیکه وای سنك حالیکه محمد علیه السلام
ملك دکلدر پیغمبردر بوندنصکره ابو سفیان مکه یه کلدی مکه اهلی یاننه
جمع اولدیلر محمد علیه السلامدن خبر صوردیلر ابو سفیان دیدیکه
محمد علیه السلام همان کلدی وانك بر لشکری واردرکه حدو حسابی یوقدر

دیدکم یا اهل مکه بیله سز
کلسه کز ایمانه سالم اوله سز
هر کیم ایمانه کیره بولسون امان
کیم سلاحن ترك ایده بولسون امان
هم ابو سفیانه کیرن بولسون امان
هر که دارینه کیره بولسون امان
قاپوسن اغلاق ایده بولسون امان
کعبه سترینی طوته بولسون امان
محمدیه صاحبك
عبارەسی
زره ها ایله لکن ترکیده زرخ دیرلر

معلوم اولسونکه کعبه عالمك
قاپیلری بن ابی ... کعبه امان ویرلدی اونا
ایمانی کلمدی ... خانه سنه
ابو سفیان ...
... اولوسی ...
ابو رویکه ... اسمعیل حقی

روایت اخرده مکه یه کلوب بو سوزلری دین حضرت عباس سدر
ومحمد یه دخی اویله روایت ایدر صح

پس دیدیلرکه بز نجه ایده لیم ابوسفیان دیدیکه هر کیم که بنم اویمه کله امیندر
دیدیلرکه سنک اوک نقدر آدم آلور اکا بز صغمیوز نجه ایده لوم بو نسنه دن
مکه خلقی قتی قورقدیلر محمد علیه السلام انلاری هب طوتوب قرارصاندیلر
بونلر بو وجهله محمد علیه السلامدن احتیاط ایندکلری کبی محمد علیه السلام
دخی انلرک جنک اتمه لرندن حذر ایدردی اول کونکه پیغمبر علیه السلام
مکه یه کلدی صوردیکه قریش قومی نه تدبیرده در دیدیلرکه قریش
قومی بنو بکر بن کنانه لشکرن جمع ایندیلر مرتب سلاح ایله غرب جانبنده
طورغوردیلر کندولر دخی جبه وزره کیوب شهر ایچنده اورنده ودکانلرنده
طوردیلر وبنو بکره دیدیلرکه اکر محمد علیه السلام بزم ایله صواش اتمیجك
اولورسه بز دخی اتمیز واکر صواش ایدرسه شهر ایچنده صواش ایده رز
سز دخی محمد علیه السلامك لشکری ارددن کله سز صواش ایده سز انلارك
تدبیری بونك اوزرینه در پس پیغمبر علیه السلام چونکه بو سوزی ایشتدی
خاطر شریفنده شویله طوندیکه انلر ایله صواش اتمیه امدی جبریل علیه السلام
بو ایت کریمه یی کتوردی لا تقاتلوهم عند المسجد الحرام حتى يقاتلوكم فيه
فان قاتلوكم فاقتلوهم همانکه بو آیة کریمه نازله اولدی پیغمبر علیه السلام
زبیر بن العوامه ایکی بیك کشی ویردی وبیوردی سن کندو الایکله لشکر
اوکنجه وارکیت شهر قپوسنده مشرق طرفنده اولان طاغلرك بریسنك

اوزرینه سنجاغی دیك اندن خالد بن الولیده ایکی بیك کشی ویردی وبیوردی
سن دخی کندو الایکله وارکیت مکه نك غرب طرفنده سنجاغی دیك انده بنی
بکردن و جبشه لشکرندن کمسنه وار انلر سزکله صواش اتمینجه سز دخی
صواش اتمکیز پس زبیر بن العوام مکه یه واردی رسول اکرم بیوردیغی
یرده سنجاغین دیکدی زبیر لشکرندن ایکی کشی کروقالمشلردی قریش
خلقی اول ایکی کشی یی اولدردیلر خالد بن الولید دخی کندی لشکریله واردی
پیغمبر علیه السلام مراد ایندیکی یرده سنجاغی دیکدی بنی بکر و جبشه
لشکری خالدی قارشولدیلر صواش ایندیلر خالد انلری بوزدی ولشکرندن
اوچ کشی شهید ایتدیلر ایکی دخی زبیر لشکرندن شهید اولدی فی الجمله
مسلمانلردن بش کشی شهید اولدی اما خالد بن الولید اون اوچ کافر دپه لدی
بوندنصکره عظمتلی لشکر ایله پیغمبر علیه السلام تشریف بیوردی ذی طوی
دیدکلری محله طوردی اندن نظر ایلدیکه خالد ایله و زبیر ایله مکه اهلی
نه ایش ایدرلر اکر صواش ایدرلرسه کندی دخی حمله قله کوردیکه مسلمانلر
مکه نك اشاغاسین طوتمشلر چپچوره قوشاتمشلر وکندو بیوردیغی
یرلره سنجاقلری دکمشلر بلدیکه ارایرده صواش یوقدر پس مرتب لشکر ایله
شهره طوغرو یورودی اوکنجه منادیلر چاغررلر دیدیکه من دخل دار
ابی سفیان فهو آمن ومن دخل المسجد الحرام فهو آمن ومن دخل داره فهو آمن

ومن دخل دار حكيم بن حزام فهو امن ومن دخل تحت لواء ابى رويحة فهو امن نبى
محترم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى زبيره وخالده وقلاوز لشكره اصمارلمشديكه
قريش طائفه سندن هيچ بركمسه اولدرميه سز مكركه انلر صواش ايده لر اوت
التى كشى رجالدن ودرت كشى نسواندن مسجد ايچنده ده بولاسز ياخود
كعبه اورتسنه صارلمش بولاسز انلره امان ويرميوب اولدوره سز بيورمشدى
تفصيلى طبريده در چونكه حضرت رسالت عليه افضل التحايا حضرتلرى
مكه نك قپوسنه واردیلر اول كون دوه لرى عضبا يه بينمشلردى وبرقره
عمامه صارنمشلردى على بن ابى طالب كرم الله وجهه اوكنجه پيغمبرك سنجاغين
چكردى مهاجرين وانصار پيغمبرك صاغنده وصولنده طورمشلر يدى
اندن زبيره سنجاق ديكدوكى محلده چادرمى قورك ديو بيوردى اول ارادن
كچدى تا مسجد قپوسنه وارنجه دوه دن اينمدى مكه كافرلرى وسيدلرى
طوپطلو اولوب اوتورمشلردى پس پيغمبر عليه السلام بوهيبتله مسجد قپوسنه
واردى دوه سندن ايندى اندن كعبه يى يدى كره طواف ايلدى وطوافدنصكره
نماز قلدى اندنصكره بيوردى كعبه قپوسين اچديلر ايچنده نقدر پوتلر
وار ايسه ايافلرينى طونديلر يوزلرى اوزرينه سوريو طشره اتديلر اول
پوتلرك براولوسى واردى آدى هُبَل ايدى اول طاشدن ايدى انى حرم
قپوسنده اشيك ايلديلر تا كه مسجده كرنلر اوستنه بصالر واول پوت شمدى

عضباء عين مهمله نك فتحى و
صادك سكونى والف ممدوده
ايله شول ناقه يه ديرلركه
قولاغى يارلمش اوله مشتقدر
الاذن معناسنه اما رسول
اكرم صلى الله عليه وسلم
حضرتلرينك ناقه سنه
عضبه ديدكلرى لقب اولديغنه
بنادر قولاغى يارلمش
اولديغندن دكل بلكه
نجيبه وكريمه اولوب قلج كبى
كسكين اولديغندن اطلاق
اولنمشدر كماتر منه

دخى

دخى اَنده يَتُورْ چونكه بيت الله ايچى پوتلردن پاك اولدى حضرت رسالت
ايچرو كردى ايكى ركعت نماز قلدى مكه اهلى مسجد ايچنده طوپطلو اولوب
اوتورمشلردى وكمى اولرينه قاچوب كتمشلردى وچوغى ابو سفيان
اوينه كرمشلردى بلديلركه حضرت رسالت انلركله صواش ايتمك مرادى
دكلدر اَوْلُو اَوِنْدَنْ چقوب محمد عليه السلام ملك قتنه كلديلر شولقدر
اوشديلركه مسجد طوپطلو اولدى حضرت فخر كائنات عليه افضل
التسليمات نمازدن فارغ اولنجق كعبه قپوسنه چقوب اياغ اوزرينه
طوروب الينى حلقه يه كچوروب يوزينى مسجده ايلدى اندن بيوردى
الحمد لله وحده لا اله الا الله نصر عبده وانجز وعده وهزم الاحزاب وحده
يعنى شكر الله تعالى يه كه بن ضعيف قولنه نصرت ايلدى ومكه يى سكا
مسخر ايلدم ديو وعد دخى ايتمشيدى وعدنه وفا ايلدى وبنم دشمانلرمى
خور وذليل ايلدى اندن مكه خلقنه يوز طوتوب اى مكه خلقى نه فكر
ايدرسز وكندوكزى شمدى نجه كوررسز بكا ايتدوكلريكزى خود
بلورسز شمدى بن سزه نه ايده يين بيوردى سهيل بن عمركه هنوز مسلمان
اولمشدى اياغ اوزرينه قالقدى يا رسول الله بز سكا نه دَيَلُومْ ونه فكر
ايده لوم قريشك سيدى سن وسيدزاده سن اصليكه ووطنكه
كلدك وكندى قومكه فرصت بولدك سنك لطفكدن اميدمز بودركه

انجاز وعددن مراد فخر كائنات
حضرتلرى حديبيه دن دونوب
مكه مكرمه ومدينه منوره مابيننده
كراع الغميم نام محله كلدكده سوره
فتح نزول ايلدى قال عليه السلام
لعمر بن الخطاب انزلت على سورة هى
احب الى مما طلعت عليه الشمس
قال الله تعالى انا فتحنا لك فتحا مبينا
منه
كراع الغميم حرمين محترمين
بيننده برمحلدر مكه يه ايكى قوناق
منه

پیرلریمزه حرمت ایده سن و بیکلریمزی خونیجه طوته سن و عورتلریمز و اوغلنجقلریمزی
اسیر کیه سن وصوچهزی باغشلیه سن کاهمزی عفو قیلاسن بزسکا ایندوکمزی
سن بزه ایتمیه سن دیدی چونکه نبی الرحمة علیه اکمل التحایا حضرتلری بو سوزی
اشتدی مبارك کوزلری یاش ایله طولدی مکه اهلی انی کوروب زار و زار
اغلشدیلر شویله فغان ایتدیلرکه اوازلری عیوقه چقدی اندن بیوردی
بن سزه نه دیه یم همان انی دیرمکه قرنداشم یوسف پیغمبر قرنداشلرینه دیمشیدی
لا تثریب علیکم الیوم یغفر الله لکم وهو ارحم الراحمین همانکه پیغمبر علیه
السلامدن بو سوزی اشتدیلر پیغمبره القش و دعالر ایتدیلر نبی محترم حضرتلری
کندو الیله کعبه قپوسنی قپادی اندن دوه سنه بنوب چادرینه کلدی مکه
اهلی بولك بولك کلوب محمد علیه السلامك الینی الوب مسلمان اولدیلر اول
وقت بو سورهٔ جلیله نازله اولدی اذا جاء نصر الله والفتح تا اخرینه وارنجه
چونکه اولکون اخشام اولدی ینه صباح رسول اکرم حضرتلری صباح
نمازن قلوب او توردی عمر بن الخطابه رضی الله عنه کندو دن اشیغرق یتر
کوستردی عمر حضرتلری دخی او توردی لشکر کلیسی دیوان دوروب
حاضر اولدیلر اندن اهل مکه جمله محمد علیه السلامه قول اولدیلر زیرا خالد
ابن الولید ایله جنك ایتمشلردی خالد انلری بوزمشیدی مکه شهرنی قهر
ایله الشدی مالرین الوب بلکه کندولرنی دخی اسیر ایدوب اصحاب کرام

ارسنده قسمت ایتسه اولوردی لکن پیغمبر علیه السلام اول قومی آیزکدی
کلسنی آزاد ایلدی اوچ کونه دك خلائق بولك بولك کلوب مسلمان اولدیلر
بو قصهٔ شریفه ولطیفه چوقدر بو قدر ایله اکتفا ایلدك احزابده نصرت
قصه سنی علی وجه الاجمال ذکر ایده لوم بو خندق محاربه سنك اصلی بودرکه
اول وقتکه بنو النضیر جهودلرینی حضرت پیغمبر قلعه دن سوردی قورتلان
جهودلر عربستانه ایچنه طاغلوب هر بری بر قبیله یه وهر کویه وهر شهره
دوشوب خلقنی ازدیروب محمد بلر ایله جنکه تحریك ایتمشلردی مکه کافرلری
وابو سفیان و قریش دخی انلر ایله اتفاق ایدوب نی نهایت لشکر جمع ایدوب
مدینهٔ منوره اوزرینه کلوب محمد علیه السلام ایله جنك ایتمکه تدبیر
ایتمشلردی محمد علیه السلام حضرتلری بو وجهله کافرلرك اتفاقلرین
ایشدوب قتی پریشان اولدی مسلمانلر غایت قورقویه دوشدیلر جمیع
عرب بریکا اولدیلر بز بونلر ایله باشه چقامایز دیدیلر پس محمد علیه السلام
حضرتلری دخی اصحاب کرامی جمع ایدوب مشاوره بیوردیلر هرکشی بر دوزلو
فکر ایلدی آخر شونك اوزرینه اتفاق ایتدیلرکه مدینهٔ منوره دن چقمیلر
شهر ایچندن جنك ایده لر لکن قلعه مز یوقدر نیجه ایده لوم دیدیلر سلمان
فارسی رضی الله عنه دیدیکه بزم ولایتمزده پارس شهرلرنده عادت بودرکه
قچان بر پادشاهك اوزرینه بر اولو دشمان کلورا اولسه شهرك اطرافنه

خندق قزدلر شویله کم اتلو یول بولمز کچمکه بو وجهله اول اولو دشمانی دفع
ایدرلر پس محمد علیه الصلوة والسلام حضرتلری سلمانڭ سوزینی
بکندی اصحاب کرام دخی بونسنهٔ صواب کوروب مدینه نڭ اطرافنه خندق
قازدیلر عقبنجه کفار لشکری کلدی بر وجهله کم انڭ کبی لشکر اصلا کورلمش
دکلدی قریش کافرلری و بریه عربلری و جمیع جهودلر جمله سی براولوب تمام
سلاح ایله کلمشلردی مسلمانلر کافرلری که بو صورتله کلدکلرین
کوردیلر جمله سی قورقو یه دوشدیلر مدینه شهری همان الندی بلدیلر
محمد علیه السلام انلره نصیحت ایدوب قورقمڭ فرصت بزمدر کافرلر بوزلوب
منهزم اوله جقدر بیوردی بونڭ اوزرینه تمام یکرمی التی کون کچدی هیچ
اراده جنڭ اولمدی همان ایچی اوق اتشورلردی کافرلردن اوق ایله اوچ
کشی اولدردیلر مکر قریش ایچنده بهادرلردن بر اولو کافر واریدی شویله که
دیار عربده اندن بهادر کمسه یوغدی آدنه عمرو بن عبد الود دیرلردی
بو عمرو جنڭ سلاحلرینه کروب باشنه بر دمشقی تولغا کیوب خندڭ کنارنه
کلمشدی مسلمانلر طرفنه کچمکه بر کوزه دردی برقاج کشیلر علینڭ
ارلکین اکا مدح ایتدیلر علی بر کنج یکتدر اما که محاربه ده هیچ برکمسه اکا
غریمدر اوله ممشدر دیدیلر اول کافر غیرته کلدی بر عربی اتی واریدی
آدنه مکتوب دیرلردی آتنی کتوردیلر بندی مهمیز اوردی خندق

ایچنه صچراتدیکه مسلمانلردن بکا کچه چقاجق ر بولامدی چاغروب دیدی
اول علی ارایسه باشه باش کلسون جنڭ ایده لوم ارلڭ بنجه اولورا کا کوستره یم
علی رضی الله عنه اول کافرڭ لافنی اشتدی همان کندویی خندڭ ایچنه اتدی
عمروانی کوروب نه کشی سن دیدی علی رضی الله عنه اول ایستدوکڭ ابی
طالب اوغلی علی یم دیدی عمرو دیدیکه سنی اوکدیلر بن سنی بر هیبتلو کشی
صانوردم سن صفتلو آدمله بن جنڭ ایتمکه عار ایدرم علی کرم الله وجهه
دیدیکه سن عار ایدرسڭ بن عار ایتمم ارایسڭ اتوکدن این پیاده اولوب کل
جنڭ ایده لم عمرو غضب ایندی علی یه حمله قلدی علی انڭ حمله سنی صاودی
دیله دیکه کچه علی بر قلج چالدی اتنڭ بر ایاغن دوشوردی عمرو صچرایوب ایاغی
اوزرینه طوردی علی حضرتلری بو کره برابر اولدق کتورهنرڭ وارایسه
کوره لم دیدی عمرو ایرشوب علی یه بر قلج اوردی علی انڭ حمله سن رد ایلدی
علی دخی انی ذو الفقار ایله چالدی عمرو دخی علینڭ حمله سن دفع ایلدی
فی الجمله صباحدن اویله وقتنه ولنجه ایکسی بری بریله جنڭ ایتدیلر هیچ
بری برینه ظفر بولامدیلر اخر علی حضرتلری بیوردیکه یا عمرو سنکله
عهدمز بو ایدیکه باشه باش جنڭ ایده لم سن ز بو نمی اولدڭکه یاردمجی کتوردڭ
عمرو دیدیکه یاردمه کم کلدی علی دیدی اوش اوغلڭ کلدی عمرو دوندیکه
اردنه بقا علی رضی الله عنه اویله چالدیکه عمروڭ بر اویلوغن دوشوردی

عمرو دیدی یا علی حیله ایلدك علی دیدی یا کافر الحرب خدعة یعنی جنکك اصلی
الدائمقدر عمرو اوبلوغین بردنا لوب علی یه قارشواندی علی صاولدی
اندنا یریشوب ول کافری چالدی ایکی پاره ایلدی چونکه عمروی اولدردی
خندکدن چقوب پیغمبر علیه السلام قتنه کلدی برازدن توزاوتورشدی
کافرلر خندك کنارنه کلوب عمروی ایکی پاره اولمش کوردیلر فریاد وفغان
ایلدیلر اندنصکره بنی غطفاندن برکشی وارایدی فتی اولو معتبر کشیلردن
ایدی انك آدینه نعیم بن مسعود دیرلردی حق تعالی انك قلبنه اسلام محبتن
براقدی برکیجه خندکدن چقوب پیغمبر حضرتلرینك قاتنه کلوب مسلمان اولدی
ودیدیکه یا نبی الله چوق زماندرکه بن سنك دینکه دونمك استردم
بحمد الله که شمدی میسر اولدی مسلمان اولدم امدی بکا نه امر ایدرسك
بیورکه بن آنی یرینه کتوره یم دیدی پیغمبر حضرتلری سندن دلك ایدرمکه
ینه کافرلر ایچنه واره سن انلرك ارا سنه تفرقه براغه سن بری برندن ایره سنکر
جهودلر ایله سائر کافرلر ارا سنده اتفاق اولمیه انلر بری برندن ایریلجق ایش
قولای اولور بیوردی خود نعیم اولو کشیدی ابو سفیان ایله وسائر
کافرلر ایله آشنا ایدی جمله سی نعیمه حرمت وعزت ایدرلردی همانکه
پیغمبر حضرتلرندن نعیم بوسوزی اشتدی علی الرأس والعین دیوب اول
کیجه ایچنده ینه چادرنه کلدی حالنه کمسه مطلع اولمدی همان ادم کوندردی

جهودلرك بکلرینی چاغرتدی انلر کلدکده ای بکلر بنی بلورسزکه اولدن طوز
اتمك یمش دوستلرز وقرنداشلرز وبن سزه آیو صاتیجلودکم دیدی انلرك
جمله سی بلی هم اویله در دیدیلر اندن دیدیکه بن برنسنه اوزرینه مطلع اولدم
هیچ سزدخی بلورمسز انلر دیدیلرکه اول نه در نعیم دیدیکه شول
ایشکم سز محمد علیه السلام ایله ایده لم دیرسز قریش ایله وبنو غطفان ایله
محمد علیه السلام ارا سنده اول تدبیر یوقدر انلر دیدیلرکه ندن دیرسن
نعیم دیدیکه شوندن دیرمکه قریش قومی وبنو غطفان ایراق یردن کلمشلردر
وکلدکلرینه فتی پشیمان اولمشلردر هر بریسی ینه ولایتنه کیتمك فکرنده در
انلر کیدیجك سز بونده یالکز طوره مزسز کورمزمسزکه بونجه کوندر
بوارادە اوتورمشلردر هیچ بریسی جنك ایتمك فکرنی ایدرمی اومارلرکه
سز محمد علیه السلام ایله جنك ایده سز اول غالب اولورسه سز قوبلاسز
انلر قچا لر قورتولالر واکر فرصت سزك اولورسه انلر غنیمت صاحبی اولوب
طیوم اوله لر اول جهودلر راست سویلدك اما نه تدبیر ایده لم سن نه
دیرسك دیدیلر نعیم دیدیکه بکا خوش کلورکه محمد علیه السلام ایله
جنك ایتمیه سز تا بنو غطفاندن وقریش رئیسلرندن برقاچ کشینك
اوغوللرینی الاسز سزك قاتوکوزده رهن اولا تا محمد علیه السلام ایله
سزك ایشکوز بریکا اولمینجه انلر سزك قاتکزدن کتمیه لر تاکه سزکله جنکه

بل باغلیه لر قاچمق تدبیرن ایتمیه لر انلر دیدیلرکه ایو سویله دیک اویله
ایده لم پس نعیم بونلری بووجهله چونکه باغلدی انلره دستور ویردی
کتدیلر بویکا ابوسفیانی وقریش اولولارینی برارایه جمع ایتدی ودیدیکه
ای قوم بنی بلورسزکه سزکله دوستلغم نه وجهله در انلرده بلورز دیدیلر
نعیم دیدیکه بن برخبر ایشندم سزه بلدرمك استرم اوت صاقنك که بوسوزی
کمسیه فاش ایتمیه سز انلر دیدیلرکه حاشا نعیم دیدیکه بلیکزکه اشبو
قریظه جحودلری بوندن اول محمد علیه السلام ایله عهدلشمشلردی اول
عهدی بوزب سزکله برلك ایتمشلردر شمدی اول عهدی بوزدقلرینه قتی
پشیمان اولمشلردر قورقارلرکه سزکتدوکزدنصکره محمد علیه السلام انلرك
باشلرینه بربلا کتوره ینه انلر محمد علیه السلام ایله یکی عهد ایلمك استرلرمش
محمد علیه السلامه دیرلرمشکه یارن بز برنسنه بهانه ایده لم قریش سیدلرینك
اوغللرینی رهن استیه لم سنك قاتکه کونده رلم انلر ایله نه ایدرسك ایت بزم
کناهمزی باغشله بزی انجتمه دیمشلر امدی بونسنه یی بن تحقیق بلوب سزه
سویلرم اکر یارن انلر سزدن اوغوللریکوزی رهن استرلر ایسه زنهار
ویرمیه سزکه کندو قانکزه کیرسز قریش بکلری نعیمك سوزن بکندیلر
افرین دیدیلر اندن نعیم بنی غطفانه دخی بویله سویلدی بوسوزکه واقع
اولدی جمعه کونیدی تیز اول کیجه ابوسفیان وبنو غطفان قریظه ونضیر

جحودلره

جحودلرینه آدم کوندردیلرکه یارن جنك تدبیرن کورب حاضر اولوك محمد
علیه السلام ایله جنك ایده لم زیرا کورورسزکه برقتلقده یز اوت بوق طعام
یوق اجلقدن طوارلریمز ضعیف اولدیلر فرصت یا انلرك اوله یا بزم اوله
جحودلر دیدیلرکه یارن شنبه کونیدر بز جنك ایده میوز صبر ایدلك
ابوسفیان ینه آدم کوندردی البته یارن جنك ایده رز بهانه ایتمکوز جنك
سلاحیله حاضر اولوك یوق دیرسکز بز یارن کیده رز دیدی جحودلر
نعیمك سوزی کرچکدر دیدیلر پس جحودلر دیدیلرکه سز اوزاقدن کلمشسز
قومسز استرسکوزکه یارن جنك ایده وز اوغللریکوزی بزم قاتمزده
رهن قویك قریش کافرلری جحودلردن بوسوزی ایشدیجك کوردوکه
نعیمك سوزی کرچکدر بونلر محمد علیه السلام ایله برلکده در دیدیلر
وخبر کوندردیلرکه بز اوغللریمزی کمسه یه رهن ویرمیوز اکر استرسکز
یولداشلق ایده لم یوغیسه بز کیده ریز بوسببدن ارالرینه خلاف
دوشدی هم اول کیجه برقتی خشملو روزکار اسدی اول روزکار
ریح صبا ایدی نتکم نبی محترم حضرتلری بیورر نُصِرْتُ بِالصَّبَا وَأُهْلِكَتْ
عَادٌ بِالدَّبُورِ شویلکه کافرلرك نجه سنك چادرلرن باشلرینه یقدی
وملائکهٔ کرام جوانب عسکرده تکبیر ایتدیلر وکلانُن ملکلر بیلك ایدی
ابوسفیانك کوکلنه قورقو دوشدی اول کیجه قاچمق تدبیرن ایتدی

وقومیله مشاوره ایتدی اخرالامر قاچدی انلرك قاچدقلرن ایشیدیجك قلان
کافرلر ویهودلرده طاغلدیلر بوواقعه هجرت نبویه نك بشنجی یلنده ایدی
یل تمام اولمغه اون کون قالمشدی بوایکی قصه نك خلاصه سنی نقل
ایتدك حسب الطاقه غزوهٔ احد وغزوهٔ وادی حنین نوعا ذکری مولم
اولدیغندن انلری ناظم مرحوم ذکر ایتمدی اشارت ایله کچدی

بیان مفردات بیت واعرابه

والفتح مبتدا جاءك فعل ماضی تحتنده هو ضمیر مستتری فاعلی الفتح قولنه راجع
جمله سی جملهٔ فعلیه اعرابدن محلا مرفوع خبری مبتدانك مبتدا وخبر جمله سی
جملهٔ اسمیه اعرابدن محلی یوق معطوف اول بیتده کی جئتك قاصدا اوزرینه
یاسید السادات اولنده معتبر كاف خطاب جاءنك مفعولی یوم ظرفیت
اوزره منصوب جاءنك ظرف زمانی فتحك مضاف الیهی فتحده کاف خطاب
مضاف مكة فتح مصدرنك مفعولی جاءنك فتحه نسبتی نسبت مجازیه در
مجاز عقلی اوله رق زیرا فتح تسخیر وضبطه سببدر دیمك اولور که تسخیر
وضبطه سبب اولان فتحی الله تعالی کوردی یعنی احسان ایتدی والنصر
مبتدا فی الاحزاب متعلق نصره یاخود صفتی النصرك تقدیری الكائن
فی الاحزاب النصردن حال اولمه احتمالیده واردر تقدیری کائنا فی الاحزاب
قدوافا جمله سی مبتدانك خبری قد تحقیق ایچون وافا مفاعله بابندن

فعل

غزوة واحدة وردت عن قتادة بعد العمى بن الحصين شعيب نشفاكا بعدنده اشارت ایلدی وغزوهٔ وادی حنین مکه فتحی ضمننده اشارت ایله منه

فعل ماضی موافات کلمك معناسنه یقال وافی زید اذا اتی قاموسك بیاننه
کوره بالتمام کاملا ویرمك معناسنه معنای اوله کوره الله تعالی نك نصری
احزابده تحقیق سکا کلدی معنای ثانیه کوره الله تعالی نك نصری سکا بالتمام
کاملا ویردی اسناد ده مجاز اولوب الله تعالی یوم احزابده نصرینی
سکا بالتمام ویردی دیمك اولور سببنه اسناد قبیلندن اوله رق یاخود
والنصر مصرع اولده کی جاءنك ضمیر مرفوع مستتری اوزره معطوف فصل
بولندیغندن ضمیر منفصل ایله تأکیده حاجت یوقدر بوتقدیرجه قد وافاكا
النصردن حال اولور ماضینك حال وقوعنك شرطیده جمهور نحاته کوره
واردر كاف خطاب فخر کائنات حضرتلرینه خطابدر الف الف اشباعدر

بیان تقطیعات بیت

وَالْفَتْحُ جا مستفعلن ءَكَ يَوْمَ فَتْ متفاعلن حِكَ مَكَّةَ متفاعلن
وَالنَّصْرُ فِي الْ مستفعلن اَحْزَابِ قَدْ مستفعلن وَافَاكَا مفعولن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وعروضی اصل اوزره سالمه در ومصرع
ثانیسنك جزء اولی وثانیسی مضمرلردر وضربی مقطوع اولوب نحاف ضربیله مضمر دخی اولنشدر

هُودٌ وَيُونُسُ مِنْ بَهَاكَ تَجَمَّلَا وَجَمَالُ يُوسُفَ مِنْ ضِيَاءِ سَنَاكَا

بیان معانی بیت

ودخی یاسید السادات هود ویونس پیغمبرلر صلوات الله علی نبینا وعلیهما السلام سنك

بها وحسنكدن تجمل ايدوب زينتلنديلر ودخی يوسف پيغمبرك عليه السلام
جمالی سنك شمسه بكزين جمالكك پارلدی سنك ايدينلغی ونوركدن مستفاد
ومكتسبدر چونكه هود ويونس ويوسف علی نبينا وعليهم الصلوة والسلام
انبياء عظام حضراتی ايچنده حسن جمال ايله مشهورلر اولدقلرندن انلری
تخصيص بالذكر بيوردی وحد ذاتنده نبی محترم حضرتلری انبياء عظام
حضراتنه خلقنده يعنی شكل وصورت وشمائلنده ودخی اخلاقنده فائق
اولدی وانبياء عظام حضراتی علم وكرمده اكا مقارب ويقين اولمديلر
وانلرك كليسی اندن ملتمس ومستمد اولديلر نتكم بوصيری مرحوم برده سنده بيوردی

فاق النبيين فی خلق وفی خلق ولم يدانوه فی علم ولا كرم
وكلهم من رسول الله ملتمس غرفا من البحر او رشفا من الديم

لكن حسن وجمالده هود ويونس ويوسف عليهم السلام حضراتی سائر انبياء
عظامدن زياده ملتمس ومستمد اولدقلرندن امام ناظم حضرتلری انلری
بو بيتده ذكر بيوردی غيريلرينك ملتمس ومستمد اولدقلرينه منافی دكلدر

بيان مفردات بيت واعرابه

هود مبتدا ويونس هود اوزرينه معطوف من بهاك من مؤخر تجملا يه متعلق
بها فی الاصل مد ايله حسن معناسنه لكن مدی لاجل ضرورة الوزن حذف
اولندی كاف خطابه مضاف خطاب فخر كائنات حضرتلرينه تجملا تفعل بابندن

فعل ماضی تثنيه مذكر غائب تحتنده كی تثنيه ضميری هود ويونسه راجع جمله
جملهٔ فعليه اعرابدن محلا مرفوع مبتدانك خبری جمله سی اسميه اوله رق
وجه سابق اوزره حذف عاطفله جمله اوزرينه معطوف ويجوز اولان
الفتح جائز اولدیغندن اوزرينه معطوف اولمق دخی ممكن وجمال يوسف مبتدا
جمالك يوسفه اضافتيله من ضياء سناكا ظرف مستقر مبتدانك خبری
كائن من ضياء سناكا تقديرنده جمله سی جملهٔ اولی اوزرينه معطوف ضياء
مد ايله ايدنلق معناسنه سنا سينك فتحی وقصر ايله ضوء عظيم ظاهر معناسنه
ضيانك مضاف اليهی بو مقامده سناء ممدود اوله رق اولورمز زيرا ارتفاع
معناسنه در كاف خطاب مضاف اليهی خطاب نبی عليه السلامه الف اطلاقدر

بيان تقطيعات بيت

هود ويو مستفعلن نس من بها متفاعلن ك تجملا متفاعلن
وجمال يو متفاعلن سف من ضيا متفاعلن سناكا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولی مضمر وثانيسی سالم وعروضی اصل اوزره سالمه
ومصرع ثانيسنك جزء اولی وثانيسی سالملر وضربی اصل اوزره مقطوعدر

قد فقت يا طه جميع الانبيا طرا فسبحان الذی اسراكا

بيان معانی بيت

ودخی يا سيد السادات تحقيق سن يا طه جميع انبياء عظامه فائق وهر برندن

غالب اولدك پس ليلهٔ معراجده كيجه نك بعضيسنده سني يورتدن ذات
اجل اعلاتي بن شاننه والوهيتنه لايق ومناسب اولميان شيلردن تنزيه
ويرى قلارم يعني اول اجل واعلا اولان الله تعالى واقعده ونفس الامرده
شاناوالوهيتنه لايق اولميان شيلردن منزه ويرىدر بن دخى بويله منزه وبرى
اولديغنى اعتقاد ايدوب لسانمله دخى مخالفيني رد ايده رك سبحان الله ديو ذكر
ايده رم شان الوهيتنه لايق اولميان صفات سلبيه در تفصيلى كتب كلاميه ده
وبركوى مرحومك وصيت نامه سنده وشروحنده مسطور ومبيندر انبياء
عظام حضراتنك اوزرلرينه رسول اكرم حضرتلرينك فائق اولديغنى افاده ايچون ذكر اولنان
قصيدهٔ برده نك ايكى بيتلرى دلالتيله وقصيدهٔ همزيه نك اول بيتلرى

كيف ترقى رقيك الانبياء ۞ يا سماء ما طاولتها سماء
لم يساووك في علاك وقد حا ۞ ل سنا منك دونهم وسناء
انما مثلوا صفاتك للنا ۞ س كما مثل النجوم الماء
انت مصباح كل فضل فما تصـ ۞ ـدر الا عن ضوئك الاضواء

بوخصوصى مبينلردر وحديث صحيحده انا سيد ولد ادم ودخى بر روايتده
انا اكرمهم على ربي وحديث ترمذيده انا سيد ولد آدم يوم القيمة ولا فخر
وبيدي لواء الحمد وما من نبي آدم فمن سواه الا تحت لوائي ودخى بو حديث
شريف آدمك دخولنده صريحدر حديث بخارى وغيريدن ايچون كه

انا سيد الناس يوم القيمة وانا سيد العالمين حديثني حاكم تصحيح ايلدى وملئكهٔ
كرام اوزرينه افضليتى دخى معلوم اولدى همزيه شرحنده مبيندر

بيان مفردات بيت واعرابه

قد فقت فاق يفوقدن فعل ماضى مفرد مذكر مخاطبدر جمله سى وجه
سابق اوزره حذف عاطف ايله معطوفدر ياطه يا حرف ندا طه فخر عالم
حضرتلرينك اسماء شريفه سندن اوله رق ايراد ايلدى هر نقدر عطف
واسطه سيله يا سيد السادات نداسى ملحوظ ايسه ده امام ناظم حضرتلرى
فخر عالم حضرتلرينى اسم شريفلريله ندايه زياده مجتلرى اولديغندن وهو وزنه
دخى مدارى اولديغندن تكرار ندا ايلدى جميع الانبيا فقت فعلنك مفعولى
الانبياءنك همزه سى وزن ايچون حذف اولندى طراً طانك ضمى وراءنك تشديديله
جميعا معناسنه تأكيد معنوى اولمق اوزره منصوبدر فسبحان فا شرط
محذوفه جوابيدر تقديرى پس قوليله بيان معنانيده تقرير اولنديغى وينه تقرير ايده لم
ديمك اولور كه سن ياطه جميع انبيايه وتا كم فائق اولدوكسه وبو وجهله سنى
فائق ايدن الله تعالى در بنم وجميع امتك اوزرلرينه بو انعامك اوزرينه
الله تعالى يه شكر ايتمك واجب اولديغندن افضل اذكاردن اولان تسبيح
ايله سنى ليلهٔ معراجده اسرا ايدن الله تعالى يى تسبيح ايده رم سبحان
تسبيح معناسنه دركه علم مصدردر حق تعالى يى نوجه دن وزوجدن

وولددن وسائر نقائصدن تنزيه وتقديس معناسنه دالدر وسبحان
كلمه سى معرفه اولغله غير منونه در علتيتك بريسى علم اوبريسى الف نون
مزيدتاندر زيرا سبحان علم تسبيحدر ومصدريتله وزره منصوبدر
ابرئ الله تعالى من السوء براءة سبكنده دركه حق تعالى يى بالتأكيد والمبالغه
صفات نقائصدن وشان الوهيتنه منافى اضافاتدن كماليله تنزيه وتقديس
ايده رم معناسنه يعنى بو بابده جه اعتقاد واقرار ايده رم ديمكدر
الذى مضاف اليهى الله تعالى دن عبارتدر اسرى افعال بابندن فعل ماضى
تخنده كى فاعل ضميرى الذى يه راجع اسراء كيجه نك بعضيسنده يورتمك
مراد ليلهٔ معراجده اسرادر قصهٔ معراج امت الذى لما رفعت
بيتنده بيان اولندى ايدى كاف فخر عالم حضرتلرينه خطاب الف معلوم

بيان تقطيعات بيت

قد فقت يا مستفعلن طه جمى مستفعلن ع الانبيا مستفعلن	
طرا فسب مستفعلن حان الذى مستفعلن اسرا كا مفعولن	

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسى مضمرلر وعروضى سالمه اولدقدنصكره
زحاف اضمار ايله مضمره اولمشدر مرقوم اضمار عللدن عد اولنماديغندن عروضى سالمه در
ومصرع ثانيسنك جزء اولى وثانيسى مضمرلر وضربى مقطوع اولمشدر اصل اوزره
غايتى زحاف اضمار ايله مضمر اولمشدر زيرا اضمار عللدن عد اولنماز

والله يا يس مثلك لم يكن ❁ في العالمين وحق من نباكا

بيان معانى بيت

ودخى يا سيد السادات بن الله تعالى يه قسم ايده رمكه يا يس سنك مثلك
عالمينده اولمدى يعنى عالم كونده اول خلق اولونمكده وجميع عالم سنك
نوركدن خلق اولونمقده وخاتم الانبياء اولمكده وامثالك خيريتنده وسبع
مثانى وسورهٔ بقره نك آخرنده كى ايكى ايت كريمه لر سكا ويرلمه ده ودخى
سائر سكا خاص اولان اشياده ودخى سنى نبى قيلان الله تعالى حقنه
ووجودنه قسم ايده رمكه ظاهر اولان وحق من نباكا بيت لاحقه مرهوندر
هرنقدر بو بيتك تتمه سى قلمقده ممكن ايسه الله لفظهٔ جلالى اوزرينه
عطفله فاختر احد الوجهين فخر عالم حضرتلرينك عالمينده مثلى اولمه ديغنه
دلالت ايدن احاديث شريفه جمله سندن ابن عباس رضى الله عنهما حضرتلرندن
روايت اولنان حديث شريفكه ولولا محمد ما خلقت آدم ولولا محمد
ما خلقت الجنة والنار ولقد خلقت العرش على الماء فاضطرب فكتبت
عليه لا اله الا الله محمد رسول الله فسكن ودخى روايات اخرده لولاه
ما خلقت السماء ولا الارض ولا الطول ولا العرض ولا وضع ثواب ولا
عقاب ولا خلقت جنة ولا نارا ولا شمسا ولا قمرا هرنقدر بو حديث شريف
ابن عباسدن موقوف صورتنده روايت اولنديسه عقل ايله معلوم اولور شى

اولمدیغندن مرفوع حكمنده در وبنه صحیح اولدی انا اول من تنشق عنه الارض
فَاُلْبَسُ حُلَّةً من حُلَلِ الجنة ثم اقوم عن یمین العرش لیس احد من الملئكة یقوم
ذلك المقامَ غیری سراج بلقینی فتاواسنده ذكر ایتدیكی روایتده الله تعالی
حبیب اكرم حضرتلرینه بیوردی لقد مَنَنْتُ علیك بسبعة اشیاء اولها انی
لم اخلق فی السموات والارض اكرم علیّ منك ودخی روایت اخراده بلقینی
ذكر ایلدی ینه تحقیق جبریل علیه السلام رسول اكرم حضرتلرینه دیدیكم
ابشر فانك خیر خلقه وصفوته من البشر حباك الله تعالی بما لم یَحْبُ به احداً
من خلقه لا مَلَكاً مقربا ولا نبیا مرسلا الحدیث ودخی سائر احادیث شریفه لو كم
همزیه شارحی ابن حجر مرحوم ذكر ایدر كیف ترقی رقیك الانبیاء بیتنده

حجة ورمق معناسنه بابدن اولدن مر

بیان مفردات بیت واعرابه

والله ده واو قسم ایچوندر جملۀ قسمیه مابعدیله وجه سابق اوزره حذف
عاطف ایله معطوفدر یا یسده یا حرف ندا یس فخر عالم حضرتلرینك اسماء
شریفه سندن اولارق ایراد ایلدی هر نقدر عطف واسطه سیله یا سید
السادات نداسی ملحوظ ایسه ده امام ناظم حضرتلری فخر عالم حضرتلرینی
اسم شریفلریله ندایه تعشقلری اولدیغندن وهم وزنه دخی مداری اولدیغندن
تكرار ندا ایلدی نتكیم بیت سابقده مرور ایلدی مثلك مبتدا كاف خطابه
اضافتله لم یكن تحتنده مثلك یه راجع ضمیر ایله مبتدانك خبری فی العالمین

لم یكن

لم یكن نك خبری لم یكن موجودا فی العالمین تقدیرنده عالم ماسوی الله تعالی در
تفصیلی محلنده مسطوردر تثنیه صیغه سیله اوقومقده ممكن دنیا و آخرتده
دیمك اولور وحق من نباكا قسم سابق اوزرینه معطوف مثلك لم یكن
اوزرینه تسلیط اولارق بیت لاحقه ده تسلیط ممكن نتكم سویلندیكی
بو بیتده وماقبلنده كی بیتلرده جثتك اوزرینه عطف اعتبار ایتمیوب
ابتداء كلام اوله رق ربط ایتمه ده ممكندر بلكه حذف عاطفدن
ونداء ثانیلری توجیهدنده سالمدر وحق مَن ده واو عاطفه اولور الله اوزرینه
عطف ایدرسك واو قسم اولنده اعتبار اولنور مابعدنده كی بیته مرهون
اولورسه واو قسم ایچون اولور حق ثبوت ووجود معناسنه مَن الله تعالی دن
عبارتدر نبا تفعیل بابندن نبی قیلمق معناسنه جمهور قرائتی اوزره ناقص واوی
اوله رق نبا اصلی نبأ اولور مهموز اللام اوله رق نافع قرائتی اوزره لكن وزن
ایچون همزه سی الفه قلب اولندی كاف نبی علیه السلامه خطاب الف اشباع

بیان تقطیعات بیت

وَاَللهِ یا مستفعلن یس مِثْ مستفعلن لُكَ لَمْ یَكُنْ متفاعلن
فِی اَلْعَالَمِی مستفعلن نَ وَحَقِّ مَنْ متفاعلن نَبّاكَا مفعولن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی مضمر لو عروضی اصل اوزره سالمه در ومصرع ثانیسنك
جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وضربی اصل اوزره مقطوع وزحاف اضمار ایله مزحوف ولمشك

عَزْ وَصْفِكَ الشُّعَرَاءُ يَا مُدَّثِّرُ ❁ عَجَزُوا وَكَلُّوا مِنْ صِفَاتِ عُلاً كَا

بيان معانى بيت

ودخى ياسيد السادات سنك وصفكدن جميع شعرا عاجزلردر يامدثر ودخى انلرسنك عاليات اولان صفاتلريكى تعداد وبيان وحقنجه تفصيلدن يورغونلردر يعنى انلرك وسعنده دكلدر نتكم قصيدهٔ برده ده بوصيرى مرحوم فان فضل رسول الله ليس له حد فيعرب عنه ناطق بفم ديورسول كبريا حقنده ووصفنده بيورر ديمك اولوركه نبى محترم حضرتلرينك فضائل تفصيليه سى ايچون نهايت يوقدر ولو بلغا وفصحا مبلغنه بالغ اولنسه ده تفصيل وبياندن عاجز اولنور بلكه حقيقت ذات محمديه يى ومعانئ صفات احمديه يى هيچ صفات ربوبيت وخالقيت وكمالات ازليه ايله موصوف اولان حى عالم سميع بصير مريد قادر متكلم مكون اولان الله تعالى بلور بويله اولديغندن بعض عارفون ديديلركه مخلوق صفات الوهيه يى بلورلر نعوت مصطفويه يى بلمزلر نتكم شارح على القارئ مرحوم او بيت شرحنده بيورر وحد ذاتنده هم اويله دردر ده

بيان مفردات بيت واعرابه

عن وصفك ده عن مؤخر عجزوا يه متعلق وصف معناى مصدرى اولەرق مفعولى اولان كاف خطابه مضافدر فاعلى محذوفدركه الشعرادر

الشعرا مصدرك فاعلى اولمق صحيح اولمز زيرا عجزوا وكلوا خبرلرى مبتداسز قالور تأمل اولنه

بيتده

بيتده مذكور اولان الشعرا قرينه سيله الشعراء مبتداء يا حرف ندا مدثر تفعل بابندن اسم فاعل صيغه سيله نبى محترم حضرتلرينك صفت اسمى سيدر ماضيسنك اصلى تدثر تاء تفعل نصكره دال واقع اولوب مخرجلرينك اتحادندن تاى داله قلب ايدلك قلب ايدوب ادغام ايتمه ده مدغم اولان دال اولايى اسكان ايتمزله ابتدا متعذر اولديغندن اولنه برهمزهٔ وصل مكسوره كتوردك ادثر اولدى اسم فاعلى لاجرم محاله مدثر كلور عجزوا عجز فعل ماضيسنك جمع مذكر غائبى واو ضميرى شعرايه راجع جمله سى مبتدانك خبرى مبتدا وخبر جمله سى بعيدى اولان جثتك اوزرينه حذف عاطفله معطوف ياخود اولان والله يا يس مثلك آه اوزرينه معطوف ياسيد الساداتاولنده معتبردر ابتداء كلام اولمه ده محتمل تبصر وكلوا عجزوا اوزرينه معطوف واو ضميرى بنه شعرايه راجع كلالة وكلال يورلمق وقدرتسزلك معناسنه باب ثانيدن من صفات ده من كلوا يه متعلق صفات صفتك جمعى صفت ذات ايله قائم اولان معناكه عرضدر حال ايله ده تعبير اولنور علا عينك ضميله عليانك جمعى رتبه وشرف معناسنه كاف فخر عالمه خطاب والف الف اشباع

بيان تقطيعات بيت

عَزْ وَصْفِكَ الشُّ مستفعلن شُعَرَاءُ يَا متفاعلن مُدَّثِّرُ مستفعلن
عَجَزُوا وَكَلْ متفاعلن لُوا مِنْ صِفَا مستفعلن تِ عُلاً كَا فعلاتن

قال ابن الحاجب وفي قولهم ماذا صنعت وجهان احدهما ان معناه ما الذي على ان يكون ذا بمعنى الذي فيكون التقدير أيُّ شئ الذي صنعت اي صنعته فما مبتدا وما بعده خبره او بالعكس وحينئذ جوابه رفع اي مرفوع على انه خبر مبتدا محذوف كما اذا قلت الاكرام اي الذي صنعته الاكرام ليكون الجواب مطابقا للسؤال في كون كل منهما جملة اسمية والوجه الآخر ان معناه اي شئ وههنا عبارتان احديهما ان ماذا بكمالهما بمعنى اي شئ والثانية ان ما معناه اي شئ وذا زائدة والظاهر ان مؤداهما واحد فان معنى قولهم انها بكمالها بمعنى اي شئ انه ليس لكل منهما معنًى بالاستقلال لكون كلمة ذا زائدة والمفهوم من مجموعهما اي شئ وحينئذ جواب نصب اي منصوب على انه مفعول لفعل محذوف كما اذا قلت الاكرامَ اي صنعتُ الاكرامَ ليكون الجواب مطابقا للسؤال في كون كل منهما جملةً فعلية ويجوز في الاول نصب الجواب بتقدير الفعل المذكور وفي الثاني رفعه على ان يكون خبر مبتدأ محذوف ولم يعتبره المصنف لفوات المطابقة بين السؤال والجواب ابن الحاجبك كافيه ده موصول بخنده كلامی وملا جامی نك شرحي تمامه بو مقامه ياردق ماذا يقول المادحون قولنك ربطنده بصيرت اولمق ايجون مهم اولماز

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى مضمر وثانيسى سالم وعروضى سالمه اولدقدنصكره زحاف اضماريله مزحوفه اولمشدر ومصرع ثانيسنك جزء اولى سالم وجزء ثانيسى مضمر وجزء ثالثيكه ضربيدر اصل اوزره مقطوع اولمشدر

مَاذَا يَقُولُ الْمَادِحُونَ وَمَا عَسَى ❁ اَنْ يَجْمَعَ الْكُتَّابُ مِنْ مَعْنَاكَا

بيان معانى بيت

يا سيد السادات مادحون نه شى ديرلر مادحونك ديدكلرى وما عسى ان يجمع الكتاب دراكا قولنه وارنجه معناسى كاتبلر يا رسول الله سنك معناكدن واوصافكدن وعندالله تعالى رتبه ومنزلتكدن برشيئى يازمه ايله جمع ايدوب سنك مجلريكه كشف وبيان ايتمه يه قويبا ولمديلر

وَاللّٰهِ لَوْ اَنَّ الْبِحَارَ مِدَادُهُمْ ❁ وَالشُّعْبُ اَقْلَامٌ جُعِلْنَ لِذَاكَا

معناسى بز الله تعالى يه قسم ايدرزكه اكر تحقيقده دكزلر او كاتبلرك مدادى اولسه واغاجلرك داللرى قلملر اولوب دكزلر مقدارى اولان مداد ايچون قلملر قلنسه لو شرطيه نك جوابى بيت ثالثده لم يقدر قوليدر

لَمْ يَقْدِرِ الثَّقَلَانِ تَجْمَعُ نَدْرَةً ❁ اَبَدًا وَمَا اسْطَاعُوا لَهُ اِدْرَاكَا

بيان معانى بيت

انس وجن اوسنك معنى واوصاف ورتبه كى نادر وآزاولاركي ابداً جمعه قادر اولمازلر واوسنك معناكي واوصافكي ادراكه استطاعتلرى وقدرتلرى دخى

اولماز امدى كاتبلردن مراد ثقلاندركه انس وجندر نتكم عن وصفك الشعراء بيتنده بعض عارفونك كلامى نقل اولندى تذكر يا اخى

بيان مفردات الابيات الثلاثة واعرابها

ماذاده كه ما استفهاميه مبتدا ذا بوبيتده الذى معناسنه در يقول المادحون صله سيدر وما عسى ان يجمع ادراكا قولنه وارنجه استفهامك جوابيدر قولهم تقديريله معنى ديمك اولوركه نه اصل شى شول برشيدركه مادحون آنى ديرلر انلرك ديدكلرى شى انلرك وما عسى ان يجمع الكتاب ادراكا قولنه وارنجه قوللريدر خلاصه سى مادحونك ديدكلرى شى انلرك وما عسى الى آخره قوللريدر يقول فعل مضارعنك مقولى ضمير محذوفدر يقوله تقديرنده بو تقديرات هامشده يازديغمز ابن الحاجبك ومنلا جامى نك كلامندن مأخوذه در المادحون يقول فعلنك فاعليدر ومادح جمعيدر مدح مطلقا ثنادر كرك جميل اختيارى اوزرينه اولسون وكرك جميل اضطرارى اوزرينه اولسون تعبير اخر كرك جميل اختياريله اولسون وكرك جميل اضطراريله اولسون وما عسى ده واو ابتدائيه ما نافيه عسى افعال مقاربه دن فعل مقاربه نك تعريفى ما وضع لقرب حصوله للفاعل اخذاً فيه بو تعريف ايله معرف اولان شق ثالثى معناسنه در يعنى مثلا عسى شول برفعلدركه انك فاعله

حصولی قریبدر اوفعله اخذ وشروعدن ایچونکه اوفعله شروع متکلمك
جزمی سببیله درکه فاعلك خبره شروعنه قصدایله مثلا بو افعال
مقاربه نك بو استعمالنه کوره عسی ان یخرج زید دیسك فقط مرفوع
ذکراولنمقلغیله خبردن مستغنی اولور اسم منسوب ومنسوب الیهی
مشتمل اولدیغندن ایچون امدی بو استعمالده معنی اعتباریله ناقصه
اولور کان زید قریبا خروجه معناسنه وبو مقامده ماکان الکتاب قریبا
جمعهم من معناکا دیمك اولور مرفوع ومنصوب مقامنه اقامتنی قصد
ایتمکسزن مرفوع اوزرینه اقتصار اولنورسه اوافعال مقاربه تامه
اولور قَرُبَ خروجُ زید معناسنه وبو مقامده ماقرب جمع الکُتّاب من
معناکا معناسنه تفصیلی ملاجامی مرحومك کافیه شرحنده در وجوه
اُخَر احتمالیله الکتّاب اسم فاعلك جمع مکسری ان یجمع فعل مضارعنك
فاعلی جمله سی محلا مرفوع اسمی وخبری مقامنه قائم اولور مرفوع و
منصوب محلنه اقامتی قصد ایتمکسزن مرفوع اوزرینه اقتصار اولنورسه
ماعسی فعل تام اولوب قرب معناسنه اولور مِنْ معنیکاده من ابتدائیه
اولمه ممکن تبعیضیه اولمه ممکن زائده اولمه ده ممکن تأمل اولنه مَعْنیٰ
مصدر میمی بمعنی المفعول معانی بیتی بیانده معنادن مُرادنه اُولدیغی
کبیدی کاف خطاب والف معلوملر والله ده واو قسم ایچون کتابِك

نبی محترم حضرتلرینك معناسنی جَمْعَه قریبا ولمدقلرینی تأکید ایچون جملهٔ
قسمیه یی مادحون کتوردیلر لو شرطیه مشهور اولان معناسی اولك
انتفاسندن ایچون ثانینك انتفاسنه موضوعدر لکن بو معنی بو مقامده
اَلْوَیْرَمَزْ بر معنای آخری دخی واردرکه شیئك استمراری قصد اولنورده
اونی کندوسندن نقیضینك ابعدنه ربط اولنور مثلا لَوْ اَهانَنی
لاکرمته کبی که وجود اکرامك استمرارنی بیان ایچوندر زیرا اهانت اکرامی
استلزام ایدنجه اکرام اکرامی نه کیفیتده استلزام ایتمز سبکنده اولور
بو مقامده دخی معنای مراد بودرکه ثقلانك معنای نبی محترمدن ابدا ندرت
وقلیل اوله رق جَمْعَه انلرك قادر اولمملرینك استمراریدر بحارِكَ اَنْلرِكَ
مدادی اولندیغی واغاجلرك داللری ومداده قلم قلندیغی تقدیرده اَنَّ
حرف مشبه بالفعلدن البحار بحرك جمعی اَنَّ نك اسمی مداد مرکب معناسنه
اَنَّ نك خبری جمع ضمیری هم کتّابه راجع ثقلاندن اولمه لری اعتباریله
والشّعب شینك ضمیله عینك سکونیله شُعْبه نك جمعی اغاج دالی معناسنه
البحار اوزرینه معطوف اقلام قلمك جمعی مداد هم اوزرینه معطوف
عامل واحدك معمولینی اوزرینه عطف قبیلندن جعلن فعل ماضی مجهول
جمع مؤنث غائبه تحتنده کی نائب فاعلی هُنّ اقلامه راجع جمله سی اقلامك
صفتی لذلك ده لام حرف جر جعلن یه متعلق ذلك بعیده موضوع

اسم اشارت مشار اليهي دكزلر مقداري ولان مداد الف الف اشباع
لم يقدر الثقلان آه لو لن جوابي الثقلان ثقلك تثنيه سي انس ايله جن
ديمك تجمع فعل مضارع مفرد مؤنث غائبه تحتنده فاعل ضميري هي
جماعت اعتباريله الثقلانه راجع وتأويل مصدرده اوله رق تسمع
بالمعيدي كبي لم يقدرك مفعولي ندرة قليل معناسنه تجمعنك مفعولي
بعض نسخه ده نزرةً زاي هوّز ايله واقع اولمشدر قليل معناسنه ندرة
كبي ابدا ظرفي ابد زمان استقبالك بلا نهايت ولا في اخرت زماني كبي
خلاصهٔ كلام انس وجن رسول كبريا عليه افضل التحايا حضرتلرينك
معناسندن ابدا ازيني جمع ايتمكه قادر اولمديلر جوغني ياخود مجموعني
جمع ايتمك نزرة فالذي وما اسطاعوا لم يقدر اوزرينه معطوف اسطاع
يسطيع ديرلر طا ايله مجتمع اولان تاني استثقالا حذف ايدرلر نتكم صاحب
مراح الباب الثاني في المضاعف قولنك آخرنده ولكن يجوز حذف تائه في
بعض المواضع نحو اسطاع يسطيع كما مر في ظلت بيوردر كوج يتمك و
طاقت كتورمك معناسنه له اسطاعوا يه متعلق ضمير غائب معنايه
راجع ادراكا مفعولي استطاعوانك النفي حالت نصب النفي خلاصهٔ كلام
او انس وجن حبيب اكرم حضرتلرينك معناسني ادراكه وبلمه كوجلري
وطاقتلري يتمدي نتكم عن وصفك الشعراء بيتنده بعض عارفونك

كلامي نقل اولنديدي بو تقديرجه كاف خطاب اولمدي اسطاعوانك جمع
ضميري اولان واو الثقلانه راجع افرادا عتباريله تجمع ده جماعت اعتباريله
هي ضميري راجع اولديغي كبي كرجه ترجمه ده ادراكا ادرك يدرك دن مصدر در
ديو ترجمه ايتدك بو تقديرجه كافي خطاب اولمز اصل كلمه دنْ اولور
نكن طن غالب ادري يدري ادراء مصدر اوله بلدرمك معناسنه
بو تقديرجه كاف خطاب ايچون اولور ابيات سابقه ده كي بونه كوره
معنا انلر قادر اولمزلر سني بلدرميه زيرا انلر سنك معناكي واوصاف
ورتبه كي بلوب احاطه ايده مشلردر بلدرمك نه رده قلدي غايتي
وزني ايچون همزه سي حذف اولندي ياخود ينه دري يدريدن
اسم تفضيل اوله ينه كاف خطاب ايچون اولور معنا انلر سني يا رسول الله
كرجه بلورلر كه انسانسن وحق تعالى نك نبيسي ورسوليسك ورحمة
للعالمينسك لكن سني زياده سيله وحقيقيه بلمزلر زيرا سنك علو
مرتبه كي وفضائل بي نهايتكي انجق الله تعالى بلور بوكه كوره دخي
همزه سي حذف اولندي ديمكه حاجت قالمز زيرا اصل اوزره ادري در
ياخود ادري احمر وزننده صفت اوله معنا انلردن هر بري سني بليجي
اولمدي ياخود جمع قلت وزني اوزره دري نك جمع قلتي اوله جمع كثرت
مقامنده مستعمل اوله رق بوكه كوره انلر يعني انس وجن سني بليجلر

اولمقلغه قادرلر دكللردر غايتی مصدر فاعل معناسنه اولور

بيان تقطيعات ابيات ثلثه

مَاذَا يَقُو مستفعلن لُ المَادِحُو مستفعلن نَ وَمَاعَسَى متفاعلن
اَنْ يَجْمَعَ اَلْ مستفعلن كُتَّابُ مِنْ مستفعلن مَعْنًا كَا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسی مضمرلر جزء ثالثيكه عروضيدر اصل سالمه‌در ومصرع ثانيسنك جزء اولى وثانيسی مضمرلر وجزء ثالثيكه ضربيدر اصل مقطوع اولدقدنصكره اضمار زحافی عارض اولوب مضمر دخی اولمشدر

وَاللهِ لَوْ مستفعلن اَنَّ الْبحَا مستفعلن رَ مِدَادُهُمْ متفاعلن
وَالشُّعْبُ اَوْ مستفعلن لَامُ جُعِلْ مستفعلن نَ لِذَا كَا فعلاتن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسی مضمرلر وعروضی اصل اوزره سالمه‌در ومصرع ثانيسنك جزء اولى وثانيسی مضمرلر وضربی اصل اوزره مقطوعدر

لَمْ يَقْدِرِ الثْ مستفعلن ثَقَلَانِ يَجْ متفاعلن مَعُ نُدْرَةً متفاعلن
اَبَدًا وَمَا اَسْ متفاعلن طَاعُوا لَهُ مستفعلن اِدْرَاكَا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى مضمر وثانيسی سالم وعروضی اصل اوزره سالمه‌در ومصرع ثانيسنك جزء اولى سالم وثانيسی مضمر وضربی اصل اوزره مقطوع ومزحوف دخی اولمشدر

لِی فِيكَ قَلْبٌ مُغْرَمٌ يَاسَيِّدِی | وَحُشَاشَةٌ مَحْشُوَّةٌ بِهَوَاكَا

بيان معانی بيت

ای بنم

ای بنم سيدم بنم ايچون سنك ذاتكه عشق وحبه كرفتار قلب واردر ودخی خسته ومجروحك وجودنده قلان روح بقيه سی كبی بنم ايچون سنك ذاتكه روح بقيه سی واردركه اول روح بقيه سی سكا محبت ايله طولدورلمشدر امام اعظم وهمام اقدم رضی الله عنه حضرتلری حد ذاتنده بو بيتده فخر عالم عليه افضل الصلوة والتسليم حضرتلرينه اولان كمال محبتلرينی تنصيص وتصريح بيوردب عمر بن الخطاب رضی الله عنه حضرتلرينك حديثنك اخرنده بيوردقلری والذی انزل عليك الكتاب لانت احب الی من نفسی التی بين جنبی سری كندولرنده ظاهر اولدیغنی افاده ايتمشلردر

بيان مفردات بيت واعرابه

لی ظرف مستقر مقدم خبر فيك ظرفه متعلق قلب مؤخر مبتدا جمله سی ابتدائيه ياخود بيت اولده كی جنتك اوزرينه معطوف حذف عاطفله ياسيد الساداتك اولنده اعتبار اولنور تقديم خبر حصری افاده ايچوندر مغرم باب افعالدن اسم مفعول اغرم دَرْدِ عشقه كرفتار اولمق مُغْرَمْ دَرْدِ عشقه كرفتار اولان آشفته كمسنه يه دينور تفصيلی اوجنجی بيتده كچدی يا حرف ندا سيدی متكلم ياسنه مضاف اوله رق تقديرا ياخود محلا منصوب منادای مضاف سيدك تفصيلی بيت اولده كچدی وحشاشه ضم حاء مهمله ايله خسته ومجروحك

وجودنده قلان روح بقیه سی فی الاصل برطوطام ثو واوت معناسنه محشوة
حشا یحشو بابندن اسم مفعولدر طولدورلمش معناسنه بهوا كاده با
محشوة نه متعلق هوی محبت معناسنه كاف خطاب ایچون الف اطلاق

بیان تقطیعات بیت

لجِ فیكَ قَرْ مستفعلن بُمُغْرَمُ مستفعلن یاسَیِّدی مستفعلن
وَحُشاشَةٌ متفاعلن مَحْشُوَّةٌ مستفعلن بِهَوٰاكا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی مضمرلو وعروضی سالمه اولدقده نصكره
زحاف اضمار ایله مزحوفه در ومصرع ثانیسنك جزء اولی سالم وثانیسی
مضمر وجزء ثالثیكه ضربیدر اصل اوزره مقطوع اولمشدر

وَاِذاٰ سَكَتُّ فَفِیكَ صَمْتِی كُلُّهُ وَاِذاٰ نَطَقْتُ فَاَمْدَحُ عُلْیاٰكاٰ

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات بن سكوت ایلدیكم وقتده بنم صمتمك كلیسی سنك اوصاف
وكمالاتك ملاحظه سنده در ودخی بن نطق ایتدیكم وقتده سنك مرتبهٔ
علیاكی مدح ایدوب سویلرم حدذاتنده امام ناظم حضرتلری بو بیتده دخی
مفخر موجودات حضرتلرینه اكمل محبتلرندن صمت ونطقلری دخی نبی محترم
حضرتلرینی ملاحظه ومرتبهٔ علیاسنی مدحه اولدیغنی ذكر وبیان بیوردیلر

بیان مفردات بیت واعرابه

اصلی محشووة كلمه ایكی حرف
برجنسدن واقع اولدیغی
واولر اولی ساكن ثانی متحرك
ادغامی واجب ادغام
ایچون واو اولی ثانیه ساكنیكن
واو ثانیه متحركه ده ادغام ایتدك
بدعمدن بدلا مدغم فیه اولان
واو ثانیه بر شده وردك
محشوة اولدی

واذا بو مقامده ظرف زماندر جوابیله محلی منصوبدر سكت سكتدن
فعل ماضی نفس متكلم وحده در ففیك ده فا اذانك جوابنه داخل فاء جوابیه در
اذا ظروف مبنیه دندر زمانیه اولور مكانیه دخی اولور زمانیه اولدیغی
وقتده زمان مستقبل ایچون اولور هرنقدر ماضی یه داخل اولورسه ده
زیرا استعمالنده اذانك اصل اولان ازمنهٔ مستقبلدن زمان ایچون اولمقدر
واو ازمنهٔ مستقبل بیننده متكلمك اعتقادنده وقوع قطع اولنمش
كندیسنده حدثنك وقوعنه مختصدر بویله اولدیغندن كتاب عزیزده
استعمالی چوق اولدی علام الغیوب ولان الله تعالینك امور متوقعه یه
قطعی اولدیغی ایچون ودخی تحقیق اذا زمان ماضیده ده استعمال اولنور
الله تعالی حتی اذا بلغ بین السدین وحتی اذا ساوی بین الصدفین وحتی
اذا جعله نارا واو اذا ده معنای شرط واردر یعنی مضمون جمله نك
جملهٔ اخری اوزرینه ترتبی واردر پس حرف شرطی تضمن ایدر معنای
شرط اذاده اولدیغندن بعدنده فعل اختیار اولندی بو مقامده اذا معنای
ماضیده استعمال اولنمقده ممكندر بلكه انسبدر ففیك ده فا اذانك
جوابنه داخلدر علی سبیل الوجوب واللزوم زیرا جزا لفظا یاخود تقدیرا
قد اولمقسزن لفظا یاخود معنی ماضی اولورسه جزاده فانك دخولی
جائز اولمز حرف شرطك انده تأثیری تحقق بتدیكندن ایچون وماضینك

تمامی اذ نحو جیب جیب
اذ نحو جیب در حج

معناسنی استقباله قلبی سببیله واکرجزا مضارع مثبت یاخود لا ایله منفی
اولورسه ایکی وجه جائز اولور فایی اتیان دخی ترك واکرجزا لفظا یا تقدیرا
قد ایله ماضی اولورسه یاخود جزا جملهٔ اسمیه یاخود امر یا نهی یادعا
یا استفهام یا مضارع منفی ما ایله یا لم ایله یا لن ایله یاخود تمنی یا عرض
اولورسه جزاده فا لازمدر بو صورتلرك جمیعسندن حرف شرطك تأثیری
اولمدیغندن فایه محتاج اولنور جزایی شرطه ربط ایچون بو مقامده جواب
جملهٔ اسمیه اولدیغندن فا لازمدر تفصیلی کتب نحویه ده فیك ده فی
حرف جر کاف فخر عالم حضرتلرینه خطاب مجازاً مجرور فی ایله ظرف مستقر
اوله رق مقدم خبر عمی متکلم یاسنه مضاف اوله رق تقدیرا یاخود محلا
مرفوع مؤخر مبتدا وخبر جمله سی اذانك جوابی اذا شرطی وجوابیله جمله سی
جنتك اوزرینه یا قرینه معطوف صمت صادك فتحیله باب اولدن ساکت اولمق
کله ده ضمیر صمته راجع کل تأکید معنوی واذا نطقت اذا سکت اوزرینه معطوف
فامدح ده فا جوابیه امدح مضارع مثبت اولدیغندن فایی اتیان وترك جائزدر
کاتر لکن بو مقامده ناظم مرحوم اتیان ایلدی وامدحك جزمی وعدم جزمی
جائزدر اذا حرف شرط اولدیغی تقدیرده زیرا شرط ماضی اولوب
جزا مضارع اولدقده ایکی وجه جائز اولور امدح فعل مضارع عن نفس
متکلم وحده سی باب ثالثدن علیا اعلانك مؤنثی موصوفی اعتبار یله مؤنث

ایراد ایلدی تقدیری فامدح اوصافك العُلیا کاف خطاب الف اشباع

بیان تقطیعات بیت

وَاِذَا سَكَتُّ متفاعلن تُ فَفِيكَ صَمْ متفاعلن تٌ كُلُّهُ مستفعلن
وَاِذَا نَطَقْ متفاعلن تُ فَاَمْدَحُ متفاعلن عُلْيَا كَا مفعولن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی سالمدر وعروضی اصل اوزره سالم
اولدقده نصکره زحاف اضمار ایله مزحوفه اولمشدر ومصرع ثانیسنك جزء
اولی وثانیسی سالمدر غایتی امدحك حاسنك ضمه سنی اشباع ایتمه لی و
ضربی اصل اوزره مقطوع اولدقده نصکره زحاف اضمار ایله مزحوف اولمشدر

وَاِذَا سَمِعْتُ فَعَنْكَ قَوْلاً طَيِّباً . فَاِذَا نَظَرْتُ فَمَا اَرَى اِلَّا كَا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات بن ایشندیکم وقتده سندن قول طیب ایشندم غیریلرك
قوللرینی هرنقدر ایشیدر سمده اول قوللرله عمل ایدوب اعتبار ایتمدیکمدن
کان بن انلرك قوللرینی ایشتمدم واو سمعك عقبنده بن نظر ایتدیکم وقتده
بن کورمم انجق سنی کورورم یعنی مخلوقات ایچنده سندن غیریه نظرم
یوقدر هرنقدر انلری کورر سمده اوکورمه بنم عندمده کورمه دکلدر
پس حصرك وجهی شویله اولورکه بنم عندمده معتد ومعتبر اولان نظر انجق
سکادر یا سید السادات غیریلره نظرم عدم منزلنده در شارحك

بياننه كوره فما ارى ده كى ما تعجبيه ياخود موصوله ارى مضارع متكلم
رؤيتدن وبو جمله اذاى ثانيه نك جوابيدر الا همزه نك فتحى ومد ايله
وآخرنده الفك مد ايله وزن ايچون آخرندن همزه حذف اولندى آلاءنك
جمعيدر نعمت معناسنه ارى نك مفعولى اولور تعجبيه اوله رق ياخود
مبتدانك خبرى اولور موصوليت اوله رق معنى اذا سمعت قولا طيبا فما
اسمع هذا القول الا عنك وكذا اذا نظرت نعماءك فارى بها متعجبا منها

بيان مفردات بيت واعرابه

واذا بيانى بيت سابقده كچدى سمعت فعل ماضى نك نفس متكلم وحده سيدر
نعتك محذوف ايله اذا نك جوابى تقدير كلام فسمعت عنك قولا محذوفك
مفعولى طيبا قولا نك صفتى فاذا نظرت يرينه فا ايله ايراد ايلدى سمع ايله
بصرك ترتيبنه رعايت ايچون شارحك نسخه سنده واذا نظرت واو ايله در
فما ارى اذانك جوابى ما نافيه ارى رؤيتدن الا ادات استثنا مفرغ اوله رق
ديمك اولور كه بن مخلوقاتدن برشى كورمم الا سنى كورورم يعنى سندن غيرى
مخلوقاتدن حاكم يلمم حتى ذاتنده امام ناظم حضرتلرى رسول كبريا حضرتلرينى
اكمل اعتقادلرندن غيرى بلرك نه سوزلرينى ايشيدرم ونه انلره نظر
ايدوب كندومه حاكم ايده رم بيوردى وحقيقتده محبت بويله اولمه لى

بيان تقطيعات بيت

فقد سمعت بغيره

وَاِذَا سَمِعْ متفاعلن تُ فَعَنْكَ فَوْ متفاعلن لًا طَيِّبًا مستفعلن
وَاِذَا نَظَرْ متفاعلن تُ فَمَا اَرَى متفاعلن اِلَّا كَا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسى سالملر وجزء ثالثى كه عروضيدر اصل اوزره سالمه
اولمقدن نصكره اضمار زحافى ايله مزحوفه اولمشدر ومصرع ثانيسنك كذلك جزء اولى وثانيسى
سالملردر وجزء ثالثى كه ضربيدر اصل اوزره مقطوع اولوب زحاف اضمار ايله مضمر دخى اولمشدر

يَا مَالِكِي كُنْ شَافِعِي مِنْ فَاقَتِي	اِنِّي فَقِيرٌ فِي الْوَرَى لِغِنَاكَا

بيان معانى بيت

سكا اسير الحب ولمقليغمده اى نم مالكم سن بكا شافع اول نم فقر واحتياجمدن
زيرا تحقيق بن مخلوقات ايچنده سنك غناكه فقير ومحتاجم حتى ذاتنده دنيا وعقبى
مقاصدى سيد كائنات عليه افضل التحيات حضرتلرينك وما ارسلناك الا رحمة
للعالمين يابندن حاصله اولور نتكم بوصيرى مرحوم قصيده برده سنده
ولا التمست غنى الدارين من يده الا استلمت الندى من خير مستلم بيوردى
ودخى ان لم يكن فى معادى اخذا بيدى فضلا والا فقل يازلة القدم حاشاه
ان يحرم الراجى مكارمه اويرجع الجار منه غير محترم بيتلرى بو معنايى مفيددر

بيان مفردات بيت واعرابه

يامالكى ده يا حرف ندا ومنادى مضاف كما سبق كن كان يكوندن امر حاضر
شافعى تقديرا ياخود محلا منصوب خبر منصوبى كن نك متكلم ياسنه

مضاف اوله رق من فاقتی ده من حرف جر فاقة فقر واحتیاج متکلم یاسنه
اضافتله شافعی یه متعلق فاقتی تقدیرا یاخود محلا مجرور من ایله محلا منصوب
مفعول به غیر صریحی شافعی نك انی ده ان حروف مشبهه بالفعلدن متکلم
یاسی محلا منصوب اسمی فقیر خبری اسمی وخبری جمله سی مقام تعلیلده
فی الوری ده فی فقیره متعلق وری مخلوق معناسنه کاسبق لغناده لام بنه فقیره
متعلق غنا قصر ایله فقرك ضدی کاف خطاب ایچون والف الف اشباع

بیان تقطیعات بیت

یا مالکی مستفعلن کن شافعی مستفعلن من فاقتی مستفعلن
انی فقی مستفعلن ر فی الوری مستفعلن لغناکا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی وثانیسی مضمرلر وجزء ثالثی که عروضیدر
اصل اوزره سالمه اولدقدنصکره زحاف اضمار ایله مضمر یعنی اولمشدر
ومصرع ثانیسنك جزء اولی وثانیسی مضمرلر وضربی اصل اوزره مقطوع اولمشدر

یا اکرم الثقلین یا کنز الوری	جد لی بجودك وارضنی برضاکا

بیان معانی بیت

ای انس وجنك اکرمی ای مخلوقاتك کنزی سن جود وسخاك ایله بکا جود
وسخا ایله ودخی سن رضاك ایله بندن راضی اول یاخود بنی راضی قیل
مفخر موجودات صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك جود وکرم وسخا وسماحتلرینی

قاضی عیاض مرحوم شفاسنك قسم اولینك باب ثانیسنك اون دردنجی
فصلنده احادیث شریفه ایله بیان بیورب دیرکه ابن منکدر بیوردیکه بن
جابر بن عبد اللهك قولنی اشتدمکه جابر رضی الله عنه بیوردر نبی محترم حضرتلرندن
برشی سؤال اولنوب استنمدی نبی محترم حضرتلری بن ویرمم دیمدی معنی
شویله اولورکه متاع دنیادن برشیئی برکمسه استمدی نبی محترم حضرتلرندن
اولده انی منع اتسن بویله اولمدی بلکه اکا اول شیئی اعطا ایدردی یاخود
ویرمه ایله وعد ایدردی الله تعالی نك قول شریفیله عمل اتمه دن ایچون
واما تعرضن عنهم ابتغاء رحمة من ربك ترجوها فقل لهم قولا میسورا ودخی
سائر احادیث شریفه ایله مفخر موجودات حضرتلرینك اوصاف مذکوره
ایله موصوف اولمه لرینی فصل مزبورده بیان بیوردی محب رسول الله
اولانلر اول فصله بلکه شفاء شریف که شفاء القلوبدر اقسام وابواب
وفصولنه مراجعت ومطالعه ایله قلبلرینی تنویر ومحبتلرینی تکثیر ایله
سید المرشدین وسند الناسلکین حضرتلرینه انتساب تحصیل ایده لر
اما سید الکائنات علیه اکمل التسلیمات حضرتلرینك کنز الوری اولمه لری
شفاء شریفك قسم اولینك باب اولینك فصل اولنده بیورر ابوبکر ابن
طاهر دیدی الله تعالی محمد علیه السلامی زینت رحمت ایله تزیین ایلدی
پس کونی ووجودی رحمت اولدی وجمیع شمائلی وصفاتی رحمت اولدی

بو ابیات شریفه نك معناسی و ترجمه سی من قبلها دنیادن اول یاخود ولادتندن اول طبت سن ایو اولدك فی الظلال
ظلال جنتده وفی مستودع دخی صلب ادمده ایو اولدك حیث یخصف الورق بو ورق بورقا اوزرینه ضم اولندیغی
محلده یعنی ورق جنتدن ادم و حواء کندیلری اوزرلرینه قومه لری قریب اولدی اندنصکره بلاد دنیایه جنتدن صلب ادمده

هبوط و نزول ایلدك لا بشر

خلق اوزرینه عامة وخاصة امدی کمه که اول رحمتدن برشی اصابت ایده هر
مکروهدن داریندهٔ اول ناجیدر وکونینده هر محبوبنه واصلدر سن
کورمزمسنکه الله تعالی تحقیق بیورر وما ارسلناك الا رحمة للعالمین امدی
حیاتی رحمت و مماتی رحمت اولدی نتکم حدیث شریفنده بیورر حیاتی
خیر لکم ومماتی خیر لکم و شو حدیث شریفده کنز الوری اولملرینه دلالت
ایدر ان الله تعالی خلق الخلق فی ظلمة ثم رش علیهم من نوره فمن اصابه
من ذلك النور اهتدی ومن اخطأه فقد ضل و غوی و عمیلری عباس
بن عبد المطلب رضی الله عنهك بو معنایه اشارتلری واردر بو قولیله

من قبلها طبت فی الظلال وفی	مستودع حیث یخصف الورق
ثم هبطت البلاد لا بشر	انت ولا مضغة ولا علق
بل نطفة ترکب السفین وقد	الجم نسرا و اهله الغرق
تنقل من صالب الی رحم	اذا مضی عالم بدا طبق
ثم احتوی بیتك المهیمن من	خندف علیاء تحتها النطق
وانت لما ولدت اشرقت ال	ارض و نارت بنورك الافق
فنحن فی ذلك الضیاء وفی النـ	ـنور و سبل الرشاد نخترق

والله تعالی حبیبنه طاعتی کندویه طاعت قلدی و اکا موافقتی کندویه موافقت
قلدی نتکم او معنایی تصریح بیوردی من یطع الرسول فقد اطاع الله

انت ولا مضغة ولا علق حال
بوکم سن بشرده دکلدك ودخی
مضغه ده دکلدك ودخی علقده
دکلدك بل نطفة ترکب السفین
بلکه نطفه ایدك ادم علیه السلامدن
صلبنده صکره نوح علیه السلامك
صلبنه نقل ایدلك سفینه یه
بنر اولدیغك حالده سفین
سفینه نك جمعی نوح علیه
السلامك کمیسی یوکلنولندیغندن
جمع لفظیله کتوردی ودخی
غیری وجهلر واردر وقد
الجم نسرا و اهله الغرق نسری
واهل نسری غرق و لمتوکلامدن
وظهور مراهدن منع ایتدی نسر
صنم اسمی اهلیده عبادی
تنقل من صالب الی رحم صلبدن
رحمه سن نقل اولندك اذا مضی
عالم بدا طبق بر عالم و بر قرن
منقرض اولور اکا مطابق بر
قرن اخر کلور ثم احتوی
اندنصکره جمع ایدر بیتك

قول

المهیمن سنك شاهد اولان بیتك من خندف مراد الیاس بن مضرك امرءه سیدر کرا اسمی لیلی در واو قضاعیه در
نزیب حجازك امیدر وغیر منصرفدر علیاء منزله علیانی جمع ایدر احتوی نك مفعولی تحتها علیانك صفتی
[illegible]

ضرب مثل اوله رق قبیله عشیرتنده شرفنی مراد ایدر یعنی سنك فضلك اوزرینه شاهد اولور شرفك خندفك
نسبندن اعلا مکان اولمه کی محتوی اولدی یعنی خندفك نسلندن سنك کبی اعلا مکان واعلا مرتبه وافضل واشرف
اولمدی وانت لما ولدت اشرقت الارض و نارت بنورك الافق دخی سن وقتا کم دنیایه ولادتکله تشریف ایلدك یر اشراق

قول شریفیله پس امام همام حضرتلری حبیب اکرم حضرتلرندن رجا و نیاز ایدرکم
سن بکا جود و سخا ایله و بندن راضی اولکه سنك جود و رضاك ایله الله تعالی
احسان ایدر و راضی اولور دنیاده و عقباده بو معنیلر تاییدن ضادك فتحیله
وارضنی اوقود غمزه کوره اما افعالدن اوقود غمزه کوره معنی دیمك اولور سن
یا سید السادات بنی راضی قل بکا دنیاده مناهده کورنمکله و اخرتده شفاعتکله

	بیان مفردات بیت و اعرابه	

یا اکرم الثقلین منادای مضاف اوله رق منصوبدر یا کنز الوری دخی اویله در
کنز دفینه معناسنه الوری مخلوق معناسنه جد جاد یجود دن امر حاضردر
بجودك ده با جده متعلق جود جیمك ضمیله سخاو سماحت معناسنه وارضنی
رضی یرضی دن امر حاضر غائبی عن محذوف قدر دیملی وارض عنی تقدیرنده و افعالدن
اولمه سیده محتمل لکن همزه سنه وصل معامله سی اولنوب ضادی مکسور اوقنلی

	بیان تقطیعات بیت	

یا اکرم الثـ مستفعلن	ثقلین یا متفاعلن
کنز الوری مستفعلن	جد لی بجو مستفعلن
دك وارضنی متفاعلن	عنی رضا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی مضمر و ثانیسی سالم و ثالثی که عروضیدر
زحاف اضمار ایله مزحوفه اولمشدر لکن اخری اصل سالمه در و مصرع ثانیسنك
جزء اولی مضمر و ثانیسی سالم و ثالثی که ضربیدر اصل اوزره مقطوع اولمشدر

ایلدی و سنك نورکله افق و نواحی
ارض نور لندی فنحن فی ذلك
الضیاء وفی النور وسبل الرشاد
نخترق پس امدی بز شو ضیاده
ودخی او نورده ودخی رشاد
و سداد یوللارینه داخل اولورز
بو ابیات شریفه نك تفصیلی شفاء
شرحلری علی القاری و شهابده در
تقطیعات
بحر وافر دن اصلی التی کره متفاعلن
عروضلری و ضربلری سالملردر
عروض ایدلسبینك خلافنه
غایتی زحاف حشولری واردر
عقص مفاعلتن دن اولی
و سابعی اسقاط و خامسی اسکان
ایله فاعلن قالوب علت ترفیل
ایله بر سبب خفیف الحاق ایدوب
فاعلتن اولوب مستفعلن نه
نقل ایدلك اعقص اولمش اولدی
وجم علتی اوغرایوب فاعلن
قالمشدر جم اولی اسقاط
وخامسی اسکان وحذف
ایدوب فاعتن قالوب
فاعلن نه نقل اولندی اجم
اولدی وعضب علتی اوغرایوب مفتعلن
قالور عضبا و لنی خد فدرا عضبا ولور

فلانت اكرم شافع ومشفع		ومن النجا بجمالك نال وفا كا

	بيان معانى بيت	

پس الله تعالى يه قسم ايده رمكه سن شفاعت ايديجينك اكرمى وشفاعتى قبول
اولنانك اكرميسك ودخى شول كمسه كه سكا قورنه يعنى شريعتكه
التجا ايده وصيغنه سنك وفاكه ووعد بيور ديغك عطاء جزيلكه نائل
اولور شفاء شريفك قسم اولنك باب ثالثنك اون برنجى فصلنده بيورر
آدم بن على دن روايت اولنه رق اول ديركه ابن عمر رضى الله عنهمايى
ايشتدمكه بيورر موقوفا اولنه رق لكن عقل ايله بلنمز معنى اولمه ديغندن
مرفوع حكمنده در تحقيقا ناس يوم قيامتده جماعت جماعت اولورلر هر بر
امت نبى سنه تابع اولور نبيلرينه دير اولدقلرى حالده يا فلان اشفع
لنا يا فلان اشفع لنا حتى شفاعت عظما نبى محترم حضرتلرينه منتهيه
اولنجيه قدر پس شو بر كوندر كه الله تعالى محمد عليه السلامى مقام محموده
بعث ايدر ابى هريره رضى الله عنه دن روايت اولندى رسول الله صلى
الله عليه وسلم عسى ان يبعثك ربك مقاما محمودا آيه كريمه سندن سؤال
اولندى سعادت ايله بيور ديكه او شفاعتدر شارح ديركه او شفاعت
ايله مراد اهل موقفك عامه سى ايچون اولان شفاعت كبرادر ودخى كعب
ابن مالك نبى محترم حضرتلرندن روايت ايلدى نبى محترم حضرتلرى

بيورديكه

بيورديكه ناس يوم قيامتده حشر اولنورلر امدى بن وامتم بر تل ومقام
مرتفعده اولورز ودخى بنى حلۀ خضرا ايله كسوه لنديررلر اندنصكره
بكا اذن ويريلور سويلمه يه شارح ديركه خلق سويلمه يه قادر اولمدقلرندنصكره
امدى بن سويله رم الله تعالى سويلديكمى مراد ايلديكى شيئى ايشته شو
مقام محموددر ودخى سائر احاديث شفاعتى قاضى عياض مرحوم نقل
ايدر فصل آخرينه وارنجه قدر ودخى معلوم اوله كه فخر عالم صلى الله
عليه وسلمك شريعتنه التجانك معناسى سائر ملاحده وزنادقه باخصوص
كفره نك كلاملرينه اعتبار والتفات ايتميوب بالحق قرآن كريم واحاديث صحيحه
احكاميله عمل ايدوب واعتصموا بحبل الله جميعا ولا تفرقوا ودخى من يطع
الرسول فقد اطاع الله ودخى فلا وربك لا يؤمنون حتى يحكموك فيما شجر
بينهم ثم لا يجدوا فى انفسهم حرجا مما قضيت ويسلموا تسليما ودخى وان
هذا صراطى مستقيما فاتبعوه ولا تتبعوا السبل فتفرق بكم عن سبيله آيات
عظامنك اسرارنه مظهر اولوب اهل هوانك كندولرندن وكلاملرندن
كمال اجتناب ايدوب كيف ما اتفق انلر ايله تصادف اولنور سه سلاما ديوب
تخلصك طريقنه باقملى نتكم الله تعالى بيورر واذا خاطبهم الجاهلون قالوا
سلاما والا ويوم يعض الظالم على يديه يقول يا ليتنى اتخذت مع الرسول
سبيلا يا ويلتى ليتنى لم اتخذ فلانا خليلا لقد اضلنى عن الذكر بعد اذ جاءنى

وكان الشيطان للانسان خذولا آيت شريفه سنه مظهر اولوب اوديه
ضلالنده قالنور نعوذ بالله تعالى من شرور انفسنا وشرور شياطين
الانس والجن آمين بحرمة من قال الامام الاقدم في حقه هذه القصيدة
الشريفة امام اعظم حضرتلري الله تعالينك اسمۀ حسنى سنى جمع ايدوب
انلر ايله مناجاتى اولوب فازجرني عني شياطين الانس والجن قولى شرحنده
شارحي بيورركه وللانس شياطين كما ان للجن شياطين وكل عات شيطان
وقدم شياطين الانس لانهم اشد على المؤمن من شياطين الجن قال صلى الله
عليه وسلم لابي ذر رضي الله عنه هل تعوذت من شياطين الانس قال
وللانس شياطين قال هو شر من شيطان الجن وعن مجاهد اذا اعيى المؤمن
شيطان الجن ذهب الى شيطان الانس فاغواه به وعن مالك بن دينار
شيطان الانسان اشد على من شيطان الجن لاني اذا تعوذت بالله تعالى
ذهب عني شيطان الجن وشيطان الانس يجيء في فيجرني للمعاصي
عيانا بيته مناسبتله بو دخي نقل اولندي ترجمه سنه تصدي اولنمدي

بيان مفردات بيت واعرابه

فلانت ده فا ما قبلني تفصيلدر لام قسمه جوابه داخلدر انت خطابي فخر
كائنات حضرتلرينه مبتدا اكرم شافع خبري ومشفع تفعيل بابندن
اسم مفعول شفاعتي قبول اولنمش معناسنه شافع اوزرينه معطوف

واكرم مشفع تقديرنده رفع ايله اوقونوبده اكرم اوزرينه عطفده ممكن
ومن موصول ياخود موصوف مبتدا التجا افتعال بابندن فعل ماضي
صله سي ياخود صفتي بحماك ده با اكا متعلق حما قورو معناسنه بو مقامده
شريعت محمديه مراددر كاف مضاف اليهي نال باب ثانيدن ياخود باب
رابعدن فعل ماضي نيلدي ايرشمك معناسنه مبتدانك خبري مبتدا وخبري
جمله سي انت اكرم آه جمله سي اوزرينه معطوفدر اوب فا ايله لام جوابيه
اولنده اولوب فلمن تقديرنده اولور ياخود جمله سي ابتدائيه اولور وفا
في الاصل ممدوددر لكن وزن ايچون همزه سي حذف اولندي وفا عهده طورمق
كاملا اعطا ايتمك معناسنه كاف نبي محترم حضرتلرينه خطاب الف اشباعدر

بيان تقطيعات بيت

	فَلَانْتَ اَكْ متفاعلن رَمُ شَافِعٍ متفاعلن وَمُشَفَّعٍ متفاعلن وَمَنِ الْتِجَا متفاعلن بِحِمَاكَ نَا متفاعلن لَ وَفَا كَا فعلاتن	

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسي سالمدر وعروضي دخي اصل اوزره سالمدر
ومصرع ثانيسنك جزء اولى وثانيسي سالمدر وضربي اصل اوزره مقطوعدر

فَعَسَاكَ تَشْفَعُ فِيهِ عِنْدَ حِسَابِهِ	فَلَقَدْ غَدَا مُتَمَسِّكًا بِعُرَاكَا

بيان معاني بيت

پس اول كمسه كه سنك حماكه التجا ايلسه سنك وفاكه وعهدكه نائل اولديسه

رجا اولنور که انك حسابی وقتنده انك ذنوبنی ایچون ورفع درجاتی ایچون شفاعت ایدرسك بن الله تعالی یه قسم ایده رمکه اول کمسنه سنك شریعتکه متمسك اولدی مترجم فقیر ظن ایدر که من هرنه قدر الفاظ عمومدنسه امام همام حضرتلری کندنی مراد ایدر لکن ینه عمومنه مانع یوقدر تأمل اولنه

بیان مفردات بیت واعرابه

فعساك ده فا شرط محذوفه جوابه داخلدر تقدیری بیان معانیده کلدی عسی افعال مقاربه دن فعل ماضی اخفش قولی اوزره ضمیرده تصرف ایدوب ضمیر منصوب وضمیر مجرورا ولمغه موضوع اولان کافی ضمیر مرفوعه استعاره ایدر خلاصه فعساك قولی فعسیت مقامنده اولور نتکیم اظهار شارحی اطه لی مصنفك ولولا لامتناع شئ لوجود غیره اذا اتصل بها ضمیر دیدیکی محلده[٩] تفصیل ایدر بو تقدیرجه فعساك فعسیت کبی فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب اولور اسمی کاف اولور تشفع جمله سی خبری اولور جمله سی شرط محذوفك جوابی اولور اکر فعسیت نسخه سی واریسه دیه جك قالمز فیه ده فی لام معناسنه تشفع فعلنه متعلق ضمیر غائبی من راجع عند تشفع فعلنك ظرفی حساب مضاف الیهی ضمیر غائبده حسابك مضاف الیهی فلقد ده فا تعلیلیه لام قسمه جواب قد تحقیق ایچون غدا فعل ناقصه دن کان معناسنه تحنده کی ضمیر ینه من راجع متمسکا خبری استمساك

[٩] کما ورد فی بعض اللغات نحو لولاك لهلك عمرو فسیبویه تصرف فی العامل لئلا یلزم التاویل فی الفاظ کثیرة وهی لولاك لولاکما لولاکم الی اخره فجعل لولا حرف جر یعنی نزل منزلته لانه فی المآل واقع موقع لام التعلیل فان المعنی لم یهلك عمرو لوجودك والاخفش تصرف فی الضمیر لان الاشکال جاء من قبله فهو احق بالتأویل فجعله مستعارا للمرفوع کما فی قولهم ما انا کانت
- اطه لی

حفظ

حفظ معناسنه اعتصام کبی تعبیرا کاده با متمسکا نه متعلق عری عبنك ضمیل عروه نك جمعی قوه وامثالنك قوللری کبی نسنه لره اطلاق اولنور بو مقامده مراد سنت رسول الله در سنن رسول اللهی عرایه تشبیه ایده رز مطلوبك تحصیلنه آلت اولمق علاقه سیله استعارهٔ مصرحهٔ اصلیه اولمق طریقیله کاف خطاب والف معلوم

بیان تقطیعات بیت

فعساك تش متفاعلن فع فیه عن متفاعلن د حسابه متفاعلن
فلقد غدا متفاعلن متمسکا متفاعلن بعرا کا فعلاتن

بو بیتك مصرع اول وثانیسنك اجزاسی سالم در غایتی ضرب اصل اوزره مقطوعدر

انا طامع بالجود منك ولم یكن	لابی حنیفة فی الانام سواکا

بیان معانی بیت

ودخی یا سید السادات بن سندن جود وعطایی طمع ایدیجی وامیدجیم ودخی مخلوقات ایچنده ابی حنیفه ایچون سندن بشقه درد نه درمان ومطلوبنه وصوله سبب اولور کمسه سی اولمدی . واولمق دخی ممکن دکلدر نتکم بوصیری مرحوم امام همام حضرتلرینك بو بیتنی مؤیدا اولارق بیورر ابیات

حاشاه ان یحرم الراجی مکارمه   او یرجع الجار منه غیر محترم
ومنذ الزمت افکاری مدایحه   وجدته لخلاصی خیر ملتزم
ولن یفوت الغنی منه یدا تربت   ان الحیا ینبت الازهار فی الاکم

شارح ملا علی القاری رحمه الله تعالی ابیات ثلاثه نك معانیسنی احسن
تقریر ایله بیورر سید کائنات و مفخر موجودات صلی الله علیه وسلم حضرتلری
کندو سندن اکرام رجا ایدن کمسه یی اکرامندن محروم اتمزایدی و کندو سندن
عهد و امان ایستین کمسه یی احترامسز و دا اتمزایدی زیرا او معدن الکرامات
و منبع الاحترامات در وانك مکارم حسنه سی و اخلاق مستحسنه سی بکا
اکا توجه ایتدیکم زماندن افکارمی ملاحظه سنده اخلاص نیت ایله
مدایحنی انشا حقنده صرف ایله بکا تکفل ایتدی و هر بر شدت و بلیه دن
بنم تخلصمله قائم اولدی و مفخر موجودات حضرتلرندن غنا و یسار
محتاجینك یدلرینی البته فوت ایتمدی یوکسك یرلرده یغمور چیچکلری
بتردیکی کبی و بونده اشارت وار در که نبی محترم حضرتلری رحمة للعالمیندر
و علماء عاملین ایچون غنای ظاهری و باطنی یه سببدر انتهی تقریره

بیان مفردات بیت واعرابه

انا ضمیر منفصل مبتدا طامع خبری جمله سی حذف عاطف ایله اول ابیاتده
جمله اوزرینه معطوف بالجود طامع نه متعلق جود سخا و عطا معناسنه
که ترکیده بلا عوض شیء ویرمکدر من ظرف مستقر محلا مجرور الجودك
صفتی الکائن منك تقدیرنده ولم یکن ده واو عاطفه انا طامع جمله سی
اوزرینه معطوف یاخود واو استینافیه استیناف معانی ایله کویا که دینلدی

ای امام سن نبی محترم حضرتلرندن انجق جود طمع ایدرم دیدك مع هذا بو قدر
ذوات کرام وار که انلردن دخی جود طمع اولنور حصرك معناسی بو قدر
جوابنده ولم یکن آه بیورر لابی حنیفه ده لام لم یکن فعلنه متعلق مجرور محلا
منصوب لم یکن نك خبری فی الانام ده فی ینه اکا متعلق انام مخلوقات معناسنه
سوی غیر معناسنه کاف فخر عالم حضرتلرینه خطاب الف الف اشباع

بیان تقطیعات بیت

اَنَا طَامِعٌ متفاعلن بِالْجُودِ مِنْ مستفعلن لَكَ وَلَمْ یَكُنْ متفاعلن	
لِاَبِی حَنِي متفاعلن فَةَ فِی الْاَنَا متفاعلن مِ سِوَاكَا فعلاتن	

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی سالم و ثانیسی مضمر و جزء ثالثی کم عروضیدر اصل اوزره
سالمه و مصرع ثانیسنك جزء اولی و ثانیسی سالملر و جزء ثالثی که ضربیدر اصل اوزره مقطوعدر

فَعَسَى اَكُنْ فِی الْحَشْرِ تَحْتَ لِوَاكَا	فَاجْعَلْ قِرَایَ شَفَاعَةً لِی فِی غَدٍ

بیان معانی بیت

پس بکا ضیافتکی یارن روز محشرده بنم ایچون شفاعتکی قل یا شفیع المذنبین
پس یوم حشرده سنك لوانك تحتنده اولمی بن رجا و امید ایدر اولدم یاخود
لوانك تحتنده اولمی رجا ثابتدر اولکنه کوره عسی فعل ناقص ثانیه کوره فعل تامدر

بیان مفردات بیت واعرابه

فاجعل ده فا شرط محذوفه جوابه داخلدر تقدیر شرط محذوف مخلوقات

ایچنده ابی حنیفه ایچون سندن بشقه بر کمسه دستکیری اولمدیسه یارن
روز حشرده بکا ضیافتکی بنم ایچون شفاعتك قل اجعل جعل یجعل دن
امر حاضردر افعال قلوبه ملحق اولان افعالدندر مجرد مبتدا و خبر
اوزرینه دخولده تفصیلی اظهارده و شرحنده قرای ده قرا قافك کسری
والفك قصریله احسان اتمك معناسنه و قونغه دخی دیرلر و طعامه
دخی دیرلر بو مقامده احسان مراد اتمك ممکن دیمك اولور که سن احسانکی
بکا بنم ایچون شفاعتك قل اما قونق معناسی لوبر ممك کرك اما طعام
معناسی که ضیافت اوله چقدر الویرر غایتی شفاعتده استعاره
مکنیه اولور دیمك اولور که سن بکا ضیافتکی ضیافته بکزین
شفاعتك قل متکلم یاسنه مضاف مفعولنه مضاف اوله رق فاعلی
محذوف تقدیر کلام فاجعل قراك ایای دیمك اولور قرای تقدیرا
یاخود محلا منصوب علی الاختلاف مفعول اولی اجعلك شفاعة مفعول
ثانیسی لی ده لام شفاعته متعلق فی غدده فی ینه اکا متعلق غد دن
مراد یوم حشر یاخود عموم مجاز طریقیله یوم حشردن و یوم جنتدن اعم
غد مراد اولنور یاخود غددن مراد بعد الحشر والبعث اولوب عموم مجازه
حاجت قالمز فعسی ده فا عاطفه اولوب اجعل اوزرینه معطوف اوله
معنای تعقیبی افاده ایچون فا ایراد ایلدی غایتی عطف سببیله فاء جوابیه

شفاعتی نفسنده ضیافته
تشبیه ایدوب ترشیح ویرلکه
قرینه سی شفاعتك قرا
اوزرینه حملی تشبیه ملایمی
بلکه عینی اولان قرا اوزرینه
حملی ایله جمهور سلف مذهبو
اوله رق مصحح

اولنده معتبردر عسی خبرینك فاعلینه حصولنك قربنی رجا ایچوندر
کما مر اکن مرفوع و منصوب مقامنه قائم تفصیلی ملا جامیده فی الحشر
اکن فعلنه متعلق ظرفی تحت ظرف مکان ینه اکا متعلق ظرفی لواء
مضاف الیهی تحتك وزن ایچون همزه سی حذف اولندی لواده کاف
خطابه مضاف اولدیغی خطاب فخر کائنات حضرتلرینه اولدیغی کبی الف
الف اشباع لوادن مراد لواء الحمددر که سید الانبیا و سند
الاصفیا حضرتلرینه مخصوص بر علمدر معلوم اوله که لواء بیننده
رایه بیننده فرق لواء علم کبیردر نزد سلطانده نصب اولنور و انکله
اداره اولنور و دخی لواده انجق بر اولور و دخی رایه اصحاب قتال
ایچون علم صغیردر واو متعدد اللون اولور اول ابیض ثانی اسود
اوله رق زیرا او غبار وقتنده ابین و اظهر اولور امام سرخسینك
ذکرنه کوره انسان العیونده دیدیکه لواء شول بر علمدر که حربده
حمل اولنور و انکله امیر جیشك موضعی بلنور و بعض کره مقدم
جیشده قلنور و دخی اول لوالر عقد ایلین ابرهیم علیه السلامدر
اکا بالغ اولدیکه تحقیق قوم لوط لوط علیه السلام اوزرینه غارت
ایتدیلر پس ابرهیم علیه السلام بر لواء عقد ایلدی و انلر اوزرلرینه
عبد لریله و آزادلولریله یوریدی لواء الحمدی حمده اسناد ده وجه

اولدكه حقيقت محمديه لسانى كنديسيله الله تعالى يه حمد ايلديكى
حمد حقيقى صورتنى اولديغيدر اوشول برحمدركه اكابر انبيا واقاضل
اوليادن اولون وآخرون كنديسيله حمد ايده مدكلرى حمددر وبونك
اوزرينه مفخر موجودات حضرتلرينك بعض اسماء شريفه سى دلالت
ايدر اضافتك ادنى ملابسه ايچون اولمسيله جائزدر زيرا الحمد لله
رب العالمين لوانك اجنحهٔ ثلاثه سندن برجناحنده مسطوردر ودخى
خبرده وارد اولديكه يوم قيامت اولديغى وقتده ابى بكر الصديق
رضى الله عنه ايچون لواء صدق نصب اولنور وهر بر صديق انك لواسى
تحتنده در ودخى لواء العدل عمر رضى الله عنه ايچوندر وهر بر عادل
انك لواسى تحتنده در ودخى لواء سخاوت عثمان رضى الله عنه ايچوندر
وهر بر سخى انك لواسى تحتنده در ودخى لواء شهداء على رضى الله عنه
ايچوندر وهر بر شهيد انك لواسى تحتنده در ودخى لواء الفقهاء
معاذ ابن جبل رضى الله عنه ايچوندر وهر بر فقيه انك لواسى تحتنده در
ودخى لواء الزهد ابى ذر رضى الله عنه ايچوندر وهر بر زاهد انك
لواسى تحتنده در ولواء الفقرا لابى الدرداء رضى الله عنه ايچوندر
وهر بر فقير انك لواسى تحتنده در ودخى لواء المقرئين ابى بن كعب
رضى الله عنه ايچوندر وهر بر قارئ انك لواسى تحتنده در ودخى

لواء

لواء المؤذنين بلال حبشى رضى الله عنه ايچوندر وهر بر مؤذن انك
لواسى تحتنده در ودخى لواء المقتولين ظلماً حسين بن على رضى الله
عنهما ايچوندر وهر بر مقتول انك تحت لواسنده در اشته بو الله تعالى نك
قول شريفيدر يوم ندعو كل اناس بامامهم الاية بو قدرجه بيان
اسمعيل حقى نك محمديه شرحندن النمشدر زياده تفصيله طالب اولان
لواء الحمد فصلنده مومى اليهك شرحنه مراجعت ايتسون وبو مقامده محمديه صاحبى
يازجى زاده نك فصل فى لواء الحمد ديديكى محلده يازديغى ابياتى مناسب كوركدى

فصل فى لواء الحمد

دكله امدى اشبو يرده نيجه ايدر كردكار ‌ ‌ ‌ نيجه صنعت كوستره ميدانه اول پروردكار
اول قيامت يرينه اول كه ظاهر اوليسر ‌ ‌ ‌ سنجغى غازيلرك اول اوليسر اشكار
پس كلير اول رسول الله لواء الحمد له ‌ ‌ ‌ سنجغيدر اول انك الده طوتيسر شاهوار
ديديكم بن سيدم يوم القيامتده بلك ‌ ‌ ‌ ادم اوغلانلرينه فلمزم الا افتخار
هم لواء الحمد المده اوله جمله انبيا ‌ ‌ ‌ سنجغم التنده ايديسر دور اولكوز قرار
صوردلركم يا رسول الله بيور اول سنجغك ‌ ‌ ‌ نه قدردر طولى عرضى نيجه در حد و كنار
ديديكيك يالقدر سنجاغمك اوزنلغى ‌ ‌ ‌ عرضى بش يوز يللق اوليسر در انك اشتهار
باشيدر ياقوت احمر قبضه سيدر اق كمش ‌ ‌ ‌ اوج قنادى وار در اوج ياكه اولور انتشار
بيرى مشرقده اوليسر بيرى مغربده انك ‌ ‌ ‌ بيرى دنيا كوكك اورتاسنه همچون منار

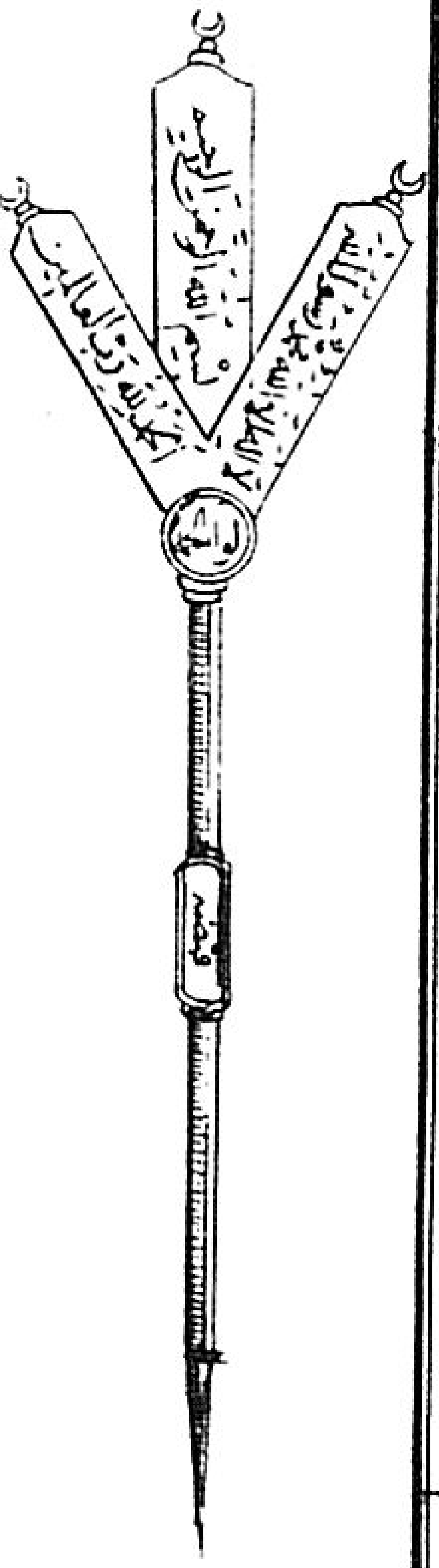

اوج سطر وار اوزرنده شکلی اشبو رسم در	هر سطر اوزرنلغی بیلك بیل قدر در پایدار

السطر الاول بسم الله الرحمن الرحیم السطر الثانی الحمد لله رب العالمین السطر الثالث لا اله الا الله محمد رسول الله

اول لواقاتنده یتمش بیك طورر سنجق تمام	طوره هر سنجقلر التنده ملائك بی شمار
طوره هر سنجقده یتمش بیك ملك صفکی	طوره هر صفلرده بنی بوز بیك ملك شبهه سوار
جمله سی تسبیح وتقدیس ایدرلر اول خالقه	اصل ایمان سنجغی التنده طوره ناکه وار

بیان تقطیعات بیت

فاجعل قرا مستفعلن ی شفاعةً متفاعلن لی فی غدٍ مستفعلن
فعسی اکن متفاعلن فی الحشر نح مستفعلن ت لواکا فعلاتن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی مضمر وثانیسی سالم وثالثی که عروضیدر اصل اوزره سالمه اولدقدنصکره زحاف اضمار ایله مضمره اولمشدر عروضی سالمه اطلاقنه منافی دکلدر ومصرع ثانیسنك جزء اولی سالم وثانیسی مضمر وثالثی که ضربیدر اصل اوزره مقطوعدر

صَلّی عَلَیْكَ اللهُ یا عَلَمَ الْهُدی	ما حَنَّ مُشْتاقٌ اِلی مَثْواکا

بیان معانی بیت

ای هدانك سنوری یاخود ای هدانك نشانی یاخود ای هدانك طاغی یاخود ای هدانك سنجاغی الله تعالی سنك اوزریکه صلوة ایلسون دنیاده بنم یعنی

ابقا

ابقا ودینکی اغلا واعداکی قهر ایله مشتاقلر وعاشقلر سنك منزلکه شوق وارزو ایتدکجه یاخود شدت آرزو واشتیاقدن ناشی یلك آغلادقجه

بیان مفردات بیت واعرابه

صلی تفعیل بابندن فعل ماضی لکن بو مقامده دعا معناسنه در صلوة دعا واستغفار ورحمت معنالرینه کلور دعاده حقیقتدر واسم مصدردر وبو تفعیل بابنك مصدری موقعنده استعمال اولنور صلی صلوة دینلور دعا ایتدیکی وقتده ورحمت واستغفار معنالرنده مجازلوم یدد که حق تعالی یه مسند اولورسه رحمت وملائکه یه مسند اولورسه استغفار معناسی اراده اولنور زیاده سیله تفصیلی ادل الخیراتده علیك صلی یه متعلق الله فاعلی یا حرف ندا علم الهدی منادای مضاف اولهرق منصوبدر علم سنور معناسنه حد کبی نشان معناسنه طاغ معناسنه جبل کبی سنجاق معناسنه لواء کبی معانی بیتده کچدی غایتی استعارۀ مصرحه اولور هدی ضم ها ایله طوغرو یوله دلالت ایلمکه دینور که اسمدر ماحن ده ما مصدریه حن فعل ماضی حنیندن که شوق وارزو معناسنه یاخود شدت ارزو واشتیاقدن ناشی یلك اغلامق بیان معانیده کچدی مشتاق اسم فاعل افتعال بابندن اصلی مشتوق الی مشتاقنه متعلق مثوی منزل معناسنه کاف فخر کائنات حضرتلرینه خطاب الف الف اشباع

یعنی حضرتلرینی سنور معناسنه یاخود طاغ یاخود نشان معناسنه یاخود سنجاق معناسنه هدی معناسنه تشبیه ایدوب زر اولان علمه اصل اولقدن تکمیل سنور کندیسیله حفوظ اولمه سی حاصل اولان نشان وطاغ وسنجاق ایله بیلنیکی بیبی اولدیغی وجه شبه اولدی قرینه کذلك استعاره فخر کائنات حضرتلرینه یا ایله ندا

بيان تقطعات بيت

صَلِّ عَلَى مستفعلن لَكَ اَللهُ يا مستفعلن عَلَمَ الْهُدَى متفاعلن
مَا حَنَّ مُشْ مستفعلن تاقٌ اِلَى مستفعلن مَثْوَاكَا مفعولن

بو بيتك مصرع اولنك جزء اولى وثانيسى مضمرلر وجزء ثالثى كه عروضيدر اصل اوزره سالمه در ومصرع ثانيسنك جزء اولى وثانيسى مضمرلردر وجزء ثالثى كه ضربيدر اصل اوزره مقطوع اولوب بو زحاف اضمار ايله مزحوف اولمشدر

وَعَلَى صَحَابَتِكَ الْكِرَامِ جَمِيعِهِمْ | وَالتَّابِعِينَ وَكُلِّ مَنْ وَالَاكَا

بيان معانى بيت

ودخى يا علم الهدى سنك صحابهٔ كرامكك جميعسى اوزرينه ودخى تابعين اوزرينه ودخى سكا محبت ايدنلرك كليسى اوزرينه الله تعالى صلوة ايلسون

بيان مفردات بيت واعرابى

وعلى ما قبل بيتده كى على اوزرينه معطوف صلى اولنده معتبردر شيعه شنيعه نك من فصل بينى وبين آلى بعلى فليس منا حديث ديو روايت ايليوب هر صلوه تده على بى تركى التزاملرينى امام اعظم همام اقدم حضرتلرى على بى تكرار ايله رد بيوروب بو قولك اصلى يوق بلكه كندولر وضع ايتمشلردر ديو حفاظ سنتك اتفاقيله دخى موضوعدر صحابه مصدردر صَحِبَ يَصْحَبُ صَحَابَةً دينلور لكن بو مقامده اسمدر اصحاب معناسنه

فليس منا نسخه

التزم اهل السنة ادخال على على الآل ردا على الشيعة فانهم منعوا ذكر على بين النبى وآله وينقلون حديثا والحديث انه من فصل بينى وبين آلى بعلى لم ينل شفاعتى والجواب على تقدير صحة الحديث ان قوله بعلى ليس كما قلت بل بعلى اسم امير المؤمنين رضى الله عنه منه

صاحب

صحيفه باب رابعدن حسن
الفت ايدوب هم دم اولمق منه

صاحب نهايه نك قولنه كوره صحابه صاحبك جمعيدر قال ابن الملك فى شرح المشارق وهو بالفتح مصدر مستعمل بمعنى الاصحاب يقال صَحِبَهُ بالكسر صحبة وصحابة الا ان الاصحاب لغلبة استعماله فى اصحابه صلى الله عليه وسلم كان كالعلم فلا تستعمل فى غيرهم ولهذا جاز النسبة اليها بان يقال صحابى كما يقال بصرى لتعين المنسوب اليه وهو البصرة ودخى صلوة صحابهٔ كرام اوزرلرينه نبى محترم حضرتلرينه تبعا مشروعدر بلكه مندوبه در اما استقلالا مكروهه در الا انبياء عظام وملائكهٔ كرام اوزرلرينه استقلالا صلوة جائز اولور اجماع سلفده بونلك اوزرينه در روافض مخالفت ايتديلر بونك وجهى شودركه صلوة هرنقدر دعا بالرحمت اولديسه دعا بالرحمت هر بر مسلم ايچون جائز لكن لسان سلفده صلوة انبياء عظامه وملئكهٔ كرامه مخصوص اولدى نتكم عز وجل لفظى ودخى انك امثالى الله تعالى يه مخصوصدر نتكم محمد عز وجل دينلمز هرنقدر محمد عليه السلام عزيز وجليل اولديسه ابوبكر يا عمر يا عثمان يا على صلى الله عليه وسلم دينلمز هرنقدر معناسى صحيح اولديسه ده ينه صلوة كبى عليه السلام لسان شرعده معهود اولمدى الا تبعا فلان عليه السلام دينلمز پس واجب اولان سلفه اتباعدر واجتناب ابتداعدر اما نبى محترم حضرتلرينك اللهم صل على آل ابى اوفى

رافضه شيعه طائفه سندن برفرقه در كه زيد بن على بن حسين بن على المرتضى رضى الله عنهم حضرتلرينه بيعت ايدوب بعده زيد حضرتلرندن ابوبكر وعمردن رضى الله عنهما تبرى ايلسنى استدعا ايلدكلرنده زيد حضرتلرى جدامجدم عليه السلام وزيرلرى ايدى وزيرلرندن نه كونه تبرى ايدرم ديو ابا ايلدكده زيدى ترك ايدوب رافضه اولدقلرندن نسبتله رافضى دينور منه

ودخی نك امثالی نبی محترم حضرتلرینه خاص قلندی الله تعالی نك قول شریفی
سببیله وصل علیهم ان صلاتك سكن لهم ای شئ یسكنون الیه وتطمئن
قلوبهم بان الله تعالی قد تاب علیهم كذا فی الكشاف بو معنی فخر عالم
حضرتلرینك غیریده بولنماز كه اكا قیاس اولنه ودخی صلوة صحابهٔ كرام
الی اخره ترجمه سندن حلبی كبیرده شارحك ذكر ایتدیكیدر بو مقامده
بر سؤال مشهور واردر كه بعض مؤلفین صلوة اوزرینه قصر ایدوب
سلامی ذكر ایتمزلر امام همام حضرتلریده اویله ایتدی مع هذا الله تعالی
صلوة وسلامی مقارن قلدی صلوا علیه وسلموا تسلیما قول شریفنده
پس افرادده كراهت واردر رجا اولنور كه ناظم حضرتلری لفظ سلامی
ذكر ایدوب وسلم دیدی وزنك تحملی اولمدیغندن یازمدی بو امام
نوویننك دیدیكنه مبنیدر لكن امام جزری مفتاح الحصنده دیدیكه
واما الجمع بین الصلوة والسلام فیقال صلی الله علیه وسلم فهو الاولی
والافضل والاكمل ولو اقتصر علی احدهما جاز من غیر كراهة امه سلفدن
بر جماعتك اوزرینه جاری اولدی امام مسلم اول صحیحنده انلردندر
حتی امام ولی الله ابو القاسم الشاطبی قصیدهٔ لامیه سنده وقصیدهٔ
رائیه سنده سلامی ذكر اتممه اوزرینه جاری اولدی وایت كریمهده
بینلرینی جمعه دلالت یوقدر زیرا واو مطلق الجمع ایچوندر مثلا جاء نی

زید

زید وعمرو دینلسه عمرو زید ایله زمان واحدده كلمك لازم دكلدر
كرك برابر كلسون كرك اول كلسون وكرك صكره كلسون علی القاری
مرحومك جزری شرحنده تفصیلی بو وجهله در فتأمل بوندن صكره
صحابینك تعریفنده علماء اصول حدیث اختلاف ایتدیلر اصح نخبة
الفكرده اولان تعریفدر صحابی شول كمسه دركه رجال ونسوان دن
نبی محترم صلی الله علیه وسلمه ملاقی اولور اكا والله تعالی عندندن
كتوردیكی شیئه ایمان ایدیجی اولدیغی حالده واسلام اوزرینه
اولور هرنقدر ردت وكفر تخلل ایدرسه لكن بو شافعی مذهبی
مقتضاسی وزره دركه ارتداد اعمالی ابطال اتمز الا كفر اوزرینه
اولورسه ایدر اما بزم مذهب مقررمزده ردت جمیع اعمالك
ثوابنی ابطال ایدر هرنقدر اسلامه رجوعده ایدرسه وانك
اوزرینه حجده واجب اولور پس صحبتی باطل اولور ردتله بر اول
صحابی اولمز مكر كم رؤیهٔ ثانیه اكا حاصل اوله امام مالكده بو
مذهب اوزرینه در امام سخاوی دیدیكه جندن نبی محترم حضرتلرینی
كوروب ایمان ایدنلرده تعریفده داخلدر زیرا علیه الصلوة والسلام
انلره قطعا بعث اولندی انلرده مكلفلردر ودخی سائر تفصیل
كتاب مذكورده وعلی القاری مرحومك شرحنده مفصلدر

ز ... هوا و بدعتدن قوم معروفدر که ناسدن یعنی جماعت مسلمیندن خروج ایلدیلر مذهب جهتندن
... مخصوص مقالهٔ هذیان آمیزلری واردر معلوم اوله که اوزرینه جماعت اتفاق ایتدکلری امام حقك اوزرینه
خروج ایدن کمسه یه خارجی دیرلر کرك اونك خروجی صحابه وقتنده و کرك تابعین زمانانده و کرك هر وقتده اولسون و اول
طائفه یه خوارجه و طوائفنه

ودخی معلوم اوله تابعین بو مقامده اعمدر تابعی کبیردن وصغیردن
تابعی کبیر صحابه دن چوغنه ملاقی اولور وانلر ایله مجالسه ایدر
وانك جل روایتی صحابه دن اولور قیس بن ابی حازم و سعید بن المسیب
کبی تابعی صغیر صحابه دن عدد یسیره ملاقی اولور یاخود جماعته ملاقی
اولور جل روایتی تابعیندن اوله سیله بله یحیی بن سعید الانصاری
کبی امام سخاوی اکن ذکر ایتدی شرح علی القاریده مسطوردر
الکرام قولی کافك کسریله صحابه نك صفتی کرام کریمك جمعی فعیل بمعنی
المفعول مکرم معناسنه جمیعهم تأکیدا اوله رق لکن تأکید لغوی
اوله رق زیرا تأکید نحوینك ایکی قسمنه کوره الویرمز قسم اول لفظ
اولك عینینی تکریر اوله لی بو اراده اویوق قسم ثانی الفاظ محصوره دن
بری اوله لی اوده یوق فائدهٔ تأکید خوارج و شیعه طائفهٔ رذیله لرینی
رد اولوب اهل سنت مذهبنی بیان و تحقیقدر زیرا خوارج طائفهٔ رذیله
حضرت علی کرم الله وجهه یی حاکمینك حکملرینه راضی اولدیغندن تکفیر
ایتدیلر کندو زعم فاسدلرنجه زیرا انلرك مذهب باطللرنده مرتکب کبیره
و مرتکب صغیره کافر اولور و شیعه طائفهٔ باطله سی شیخین رضی الله
عنهما حضرتلرینه و حضرت معاویه یه رضی الله عنه سب و طعن ایدرلر و ام
المؤمنین حضرت عائشهٔ صدیقه رضی الله عنها یه زنا ایله قذف

خروج اطلاق ولنور وانلر
یدی فرقه در فرقهٔ اولی
محکمه در که وقت تحکیمده امام
علی کرم الله وجهه ...
خروج ایتدیلر وفرقهٔ ثانیه
بیهسیه در که بیهس بن الهیصم
نه تابعیدر حجاجك دست
و پایلرینی قطع و قتل ایلمشدر
بو خصوصده عدل واقع
اولمشدر فرقهٔ ثالثه ازارقه در
و بونلر نافع بن الازرق نام
شخصك اتباعیدر وفرقهٔ
رابعه نجدات در که نجدة بن عامر
الحنفی نك تابعیدر و بونلرك
بعضنه عاذریه اطلاق ایدرلر که
خوارجك جهالتنده ناسی معذور
عد ایدرلر فرقهٔ خامسه اصفریه
در که زیاد بن الاصفر اتباعیدر
فرقهٔ سادسه اباضیه در که
عبد الله بن اباض اتباعیدر فرقهٔ
سابعه عجارده در که عبد الکریم
ابن عجرد تابعیدر و بونلردن
هر بری نیجه فرقه یه منشعب اولمشلردر تفصیلی ملل و نحل نام کتابده مشروحدر وفیلکوس مسبح

٩ حاکمین یعنی حضرت علی طرفندن ابو موسی الاشعری و اوبری
حضرت معاویه طرفندن عمرو بن العاص رضی الله عنهم

وافك

وافك ایتدیلر خذلهم الله تعالی پس اهل حقه لایق اولدیکه اول اهل
ضلالت وخذلانك ردی ایدوب صلاتی صحابهٔ کرامك جمیعسی اوزرلرینه
اوله سنی بیان و تحقیق ایده لر ضمیر جمع مضاف الیهی صحابه یه راجع
والتابعین صحابه نك اوزرینه معطوف وکل یا قریبنه ویا بعیدنه
معطوف من موصول یا موصوف والاموالاتدن که مفاعله بابندندر
مشارکت مراد اولنمدیغی تقدیرده مبالغه افاده ایده رك محبت معناسنه
در لکن مشارکت ایچون اولمقده ممکن دیمك اولور که هر بر کمسه که یا رسول الله
سکا محبت ایدرسه سنده اکا محبت ایدرسك کاف نبی محترم حضرتلرینه خطاب لف
لفا شبا عدد من کل کلمه سنك مضاف الیهی والامنك یا صله سی یا صفتی

بیان تقطیعات بیت

وعلی صحا	متفاعلن	بتك الكرا	متفاعلن	م جميعهم	متفاعلن
والتابعي	مستفعلن	ن وكل من	متفاعلن	والاكا	مفعولن

بو بیتك مصرع اولنك جزء اولی و ثانیسی سالملر و جزء ثالثی که
عروضیدر اصل اوزره سالمه در و مصرع ثانیسنك جزء اولی مضمر
و ثانیسی سالم و جزء ثالثی که ضربیدر اصل اوزره مقطوع اولوب
زحاف اضمار ایله مزحوفدر بو قصیدهٔ مبارکه نك ناظمی امام
اعظم حضرتلری اولدیغنه بو نقل دلالت نص ایله دلالت ایدر

مستنظرفك إمام اعظمك دكلدر ديديكنه اعتماد اولنميه وبو نقل قصيده نك
اسمى درّ مكنون اولديغنى دخى افاده ايدر اونقل بودركه بمصدره
بوارايه يازدق حكى ان شمس الائمة الحلوانى رأى فى الرؤيا عبد الله بن
عباس رضى الله عنهما وقال يا شمس الائمة ان اباحنيفة رحمه الله تعالى
مدح النبى صلى الله عليه وسلم فى زيارته بقصيدة مباركة ميمونة فى
الغاية ودرّ مكنون وتمدح النبى صلى الله عليه وسلم الملئكة فى الروضة
المقدسة بهذه القصيدة فى كل صباح ومساء ومن قرأها يأمن من الآفات
والبلاء وشماتة الاعداء وموت الفجاءة ويدفع عنه الطاعون ولا يؤثر
فيه السحر ويغفر ذنوبه ويقبل دعاؤه واعماله واذا قرأ هذه القصيدة
ودعا عقيبها أستجيب دعاءه ولا يرد ومن قرأها يدفع عنه كل شر
ويصل الى كل نعمة فقال شمس الائمة فانتبهت من المنام وطلبت هذه
القصيدة فى المكة والمدينة والكوفة ولم اجدها حتى وجدتها فى
بغداد عند شيخ كامل وحكى الشيخ خواصها العجيبة وقال يفهم
دقائقها من يقرؤها وقال شمس الائمة فسررت وشكرت الله
ونذرت لله تعالى ان اقرأها كل يوم مرة من تحفة الامام النسفى رحمه الله تعالى

بحمد الله تعالى وحسن توفيقه بو ترجمه يى قولابيك ايكى يوز اللى بر سنه سى

محرره

محرم الحرامك غرهٔ غراسى جهارشنبه كونى تكميل ايدوب وبو خدمهٔ
جليله بركتنه مكهٔ مكرمه قاضيلغنى توجه ايدوب وقرق بر سنه سنده
مدينهٔ منوره نورها الله تعالى قاضيسى اولديغمزدن صكره واوتوز اوچ
سنه سنده قدس شريف قاضيسى اولديغمزدن صكره واول مكهٔ
مكرمه نك محكمهٔ جنت مكانيده بر سنه حسن حال ايله اقامت ايدوب
ومدتمزجه حج اكبره تصادف ايدوب الحمد لله على ما انعم اول موقف
عظيمده جبل رحمت وسطنده اول محل معهودنده خطيب اهل الموقف
اولوب حزب الاعظم وورد الافخم بتمامه اوقويوب عودتمزده مزدلفه
مشعرنده جمع تأخير ايله صلات مغرب وعشايى قيلوب ووقفهٔ مزدلفه
ايدوب ومنى ده اوچ كون اقامت ايدوب وسائر نسك حجى ادادن صكره
بعد تكميل مدة القضاء صحت وسلامت ايله طريق بحردن اسلامبوله
كلوب ول ديار حرمينك حسرتيله متحسر واول ديارك فراقيله متفرق
اوله رق بو اثناده او ترجمه يى تبييض وبعض زيادات ايله نور على نور اولمسنى
الله تعالى دن استمداد ايله بو تبييض دخى اصلى وتسويدى كبى ختامه رسيده
اولوب مشتمل اولديغى معانئ لطيفه وحكايات شريفه وبيانات مفردات
قرة عين العقلاء ونتيجهٔ افكار الفضلاء اولمق حسبيله عين رضا وچشم
انصاف ايله نظر ايدن اخوان مؤمنينه آسمان اوصاف نبوتدن وسپهر حكايات

رسولیه دن هر بر وصف نبویه سی و هر بر قصهٔ رسولیه سی کوکب کبی
ضیاویروب ظلمات مشکلات قلبیه یی تنویر ایدر و بو حقیر عاجز ضعیف
بو تبییضی و بو ترجمهٔ ثانیه یی بیك ایکیوز اللی بش صفر الخیرینك سکزنجی اثنین
کونی تکمیل ایدوب اخوان باصفادن رجا و نیاز اولنور که لکل صارم نبوة
ولکل جواد کبوة ولکل عالم هفوة مصداقنجه اثناء ترجمه ده حسب البشریه
صادر اولان قصور و کسوردن اصلاح و تصحیح و بو حقیره افاده
واخطار ایتمه لریله ممنون و مسرور ایدوب و کندولری دخی امام طبرانینك
ابن مسعود رضی الله عنه حضرتلرندن روایت بلدیکی حدیث شریف ایله
مبشر اوله لر قال النبی صلی الله علیه وسلم الخلق کلهم عیال الله واحبهم
الی الله انفعهم لعیاله صدق قائله اللهم صل وسلم وزد وادم وبارك
علی اسعد العرب والعجم سیدنا ومولانا محمد وعلی آل سیدنا محمد وصحبه
زده یارب شرفا وکرما ومهابة ورفعة وبرا وفخرا ومجدا ونصرا وعزا
وتاجا وتکریما وتعظیما مشایخ اسلامیه دن شیخ الاسلام اسبق کامل ملا
افندی مرحومك دامادی اسیرزاده محمد رفیع افندی مرحومك اوتوز
بر سنه سنده مکهٔ مکرمه قاضیسی ایکن بیت شریفك فضائلی حقنده انشاد
ایلدیکی ابیات عشاق حرمین محترمینا و لا نلرك عشق و شوقنك زیاده
اولمه سنه وسیله اولدیغی ایچون بو محله یازلمسی مناسب کورلدی

کلوب دابله رخسوده اولبیت خداذر بو ... اکروه انبیا و اولیایه ملتجادر بو
خلوص قلبله طورمه طواف سعی قل زیرا ... سرای نوربخش بیعدیل کبریادر بو
بولان بونده بولور نقدینهٔ اکسیر غفرانی ... تجارتکاه اهل حرمه بازار منادر بو
اولور رخسوده کانی واصل یوم نزل اقصی ... عصاة روز حشره باب احسان خداذر بو
غبار آستانی سرمه حورای جنتدر ... دو چشم عاصیانه کحل اکسیر جلادر بو
ادای شکر ممکن اولمیان نعمتدر ای غافل ... یوزك سور بینکابیته کم حمده سزادر بو
سیه پوش اولدیغنده نکتهٔ اسرار قدسیه ... وفات مصطفایه جامهٔ ماتم نمادر بو
بهشت جاودان در بو حرم بیت الهی در ... دخول ولین باغ عدنه ابتدادر بو
کوزه بونده اجرنائل اولنلر عفو غفرانه ... ضریر اهل جرمه ای رفیع عین شفادر بو

تمت

تم الکتاب بحمد الله مبدینا ... ومن بلا ننك بعد الموت یحیینا
یاربنا اغفر لعبد انت ملجأه ... یا قارئ الخط قل بالله آمینا

یا سیدی یا رسول الله خذ بیدی ... مالی سواك ولا الوی الی احد
فانت نور الهدی فی کل کائنة ... وانت سر الندی یا خیر معتمدی

قد کمل طبع هذا الشرح اللطیف فی دار الطباعة العامرة
بنظارة محمد رجائی فی اواسط الربیع الاول لسنة ١٢٦٨